



DEMOKRACIJA



OD TEHNOKRATA DO GURUJA

Pod drobnogled smo
vzeli politično pot Janeza
Drnovška, ki se z iztekom
njegovega predsedniškega
mandata verjetno končuje.

INTERVJU

Dr. Andrej Bajuk

Pristop kot pri NKBM bomo še uporabili



ISSN 1408-0494



9 771408 049069

ODZIVI in MNENJA

Cena za »načelnost« (1)

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. decembra 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 minut
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparat
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio



Slika je simbolična

tednik
DEMOKRACIJA



☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9 % popusta) ☐ 2 x letno (10 % popusta) ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana



Prek EU do zedinjenja

Metod Berlec

Enaindvajsetega decembra minuto po polnoči bo območje prostega prehoda notranjih meja Evropske unije brez pregledov dokumentov in drugih formalnosti razširjeno z meja 15 držav »starega« schengenskega območja na še devet držav (razen Cipra), ki so se povezavi pridružile maja 2004. Poleg Slovenije bodo v območje »novega« schengna vstopile Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Češka, Slovaška, Madžarska in Malta.

S tem bodo odpravljeni še zadnji ostanki tako imenovane železne zaves. Besedna zveza se je uporabljala za poimenovanje meje med vzhodnoevropskimi, od nekdanje Sovjetske zveze (SZ) odvisnimi državami, in zahodnimi, nekomunističnimi državami. Zanimivo je, da je izraz za države, ki so s prodorom Rdeče armade v osrednjo Evropo padle pod sovjetski vpliv, prvi zapisal Hitlerjev minister Joseph Goebbels v uvodniku časnika *Reich* februarja 1945. O članku so poročali britanski častniki in štiri mesece pozneje je besedno zvezo prvi uporabil Winston Churchill: »Hudo zaskrbljen opažam ..., da se med nami in Vzhodom spušča železna zavesa.« Žal je ta v obliki hladne vojne in z njo povezanih posledic prizadela tudi Slovence. Kot v knjigi Rojstvo države piše dr. France Bučar, se je še pred koncem vojne jasno izoblikovalo nasprotje med SZ in Zahodom. »Zato je popolnoma razumljivo, da kot del komunističnega bloka na mirovnih pogajanjih, ko se je odločalo o naših zahodnih mejah in Koroški, nismo mogli računati na naklonjenost zahodnih sil. Nasprotno, kakršno koli zadovoljevanje jugoslovanskih zahtev bi pomenilo popuščati SZ, kar je za Zahod pomenilo enako kot delovati proti lastnim interesom.« Po Bučarju nismo dobili nazaj Koroške, Trsta in Gorice, čeprav smo bili na strani zmagovalcev, in ostali smo brez najzahodnejšega dela slovenskega ozemlja. Projekt Zedinjenje Slovenije, ki ga je prvi leta 1848 koncipiral slovenski koroški duhovnik Matija Majar Ziljski in je predvideval združitev vseh Slovencev v eno upravno enoto znotraj habsburške monarhije, tudi leta 1945 v okviru komunistične Jugoslavije ni bil uresni-

čen. Če je ob koncu prve svetovne vojne slovenski narod prvič nastopil s svojo vojsko v obrambo narodnih meja in bil pri tem zaradi mednarodnih konstelacij in pogodb le delno uspešen, se je nekaj podobnega zgodilo tudi ob koncu druge svetovne vojne. Deli slovenskega narodnega telesa so še vedno ostali v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Z razkrojem komunizma ter padcem berlinskega zidu leta 1989 in s tem železne zaves se je začelo vnovično združevanje do takrat razdeljene evropske celine. Veliko je k temu pripomogel razpad SZ in Jugoslavije leta 1991. Slovenci smo že pred tem s slovensko pomladjo in demokratizacijo začeli svoj pohod k osamosvojitvi.

Z razglasitvijo slovenske državnosti 25. junija 1991 in mednarodnim priznanjem v naslednjih mesecih smo končno postali samostojen mednarodno pravni subjekt. Z vključitvijo v EU smo postali samozavestnejši, z razširitvijo schengenskega območja, odpravo mejnih kontrol z Italijo, Avstrijo in Madžarsko pa smo Slovenci kot narod spet združeni. Slovenskega etničnega prostora po novem ne bodo več ločevale mejne kontrole, čeprav bodo meje seveda ostale. Na neki način bo s tem v precejšnji meri uresničen načrt Zedinjene Slovenije. Seveda pa ne bo samo slovensko zamejstvo bolj povezano z matico, ampak bo tudi obratno. Ozemlje Slovenije bo bolj odprto za prebivalce sosednjih držav. Tako se na Krasu že bojijo, da bodo znova postali zaledje Trsta, saj čedalje več italijanskih državljanov kupuje slovenske nepremičnine na tem območju. Zato bo nadvse potrebna čuječnost slovenske države, da se narodnostna razmerja ne bodo relevantno spremenila.

Ob vsem tem se bo morala nadaljevati normalizacija slovenske družbe po desetletjih komunističnega režima. Demokracija, enakost, svoboda so namreč vedno znova na preizkušnji. V zadnjem času je nujno tudi omejevanje monopolov v družbi, česar so se za to pristojni organi končno lotili. Slovenija nedvomno napreduje, dviguje se življenjski standard. Prav je, da to občutijo vsi, ne samo peščica. Na ta način bo slovenski narod bolj »zedinjen« ne samo prostorsko, ampak tudi duhovno. **D**

Z vključitvijo v EU smo postali samozavestnejši z razširitvijo schengenskega območja, odpravo mejnih kontrol z Italijo, Avstrijo in Madžarsko pa smo Slovenci kot narod na neki način spet združeni.

UVODNE STRANI

- 9 Prelomna Lizbonska pogodba
10 Pogledi: Ohromljeni diplomati
11 Kolumna: Mag gre v »levo«

POLITIKA

- 12 Konec Drnovškove petletke
16 Kapital prevzel državni svet?
18 Nadaljevanje medijske vojne
20 Strategija lažne zastave

SLOVENIJA

- 22 Varuh ustavi koncentracijo
26 Protest v belih haljah
28 Za večjo dostopnost vrtcev
30 Slep in tudi prezrti?
34 Posodobitev vojaškega letališča

TUJINA

- 36 Slovenska palma na Floridi
38 Vrnitev v temno preteklost
40 Globus: Izgubljeni podatki
41 Tuji tisk: Kupljena revolucija

INTERVJU

- 42 Dr. Andrej Bajuk

DOMOZNAVSTVO

- 46 Pozabljeni polovica
50 Osvetljena dediščina
52 Grobišča pri Šentjurju pri Celju
54 Osebnosti: Anton Tomaž Linhart
58 Naši kraji: Ponikva

OGLEDALO

- 64 Film: 4 meseci, 3 tedni in 2 dneva
66 Avtomobilizem: Kia cee'd
68 Znanost: Spletna enciklopedija
70 Šport: Rokometna »šokterapija«
72 Črna kronika: Umor pred T-Clubom
74 Rumeno: Slovenijo obiskal Ben Affleck
66 TV Kuloar: Veseli Hribarjev december
82 Zahteva predčasno razrešitev

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša,
Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner,
Primož Pečnik, Damjan Popič, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos,
dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga,
Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Andrej Bajuk



Pokazalo se je, da so želja in možnosti, ki jih ima domači trg, velike. Prav gotovo bomo to upoštevali in bomo tak pristop še uporabili. Ne nazadnje, ker smo takšen pristop prodaje državnih deležev izvedli prvič doslej.

12 Konec Drnovškove petletke

Še pred božičem bo dosedanjemu predsedniku države Janezu Drnovšku potekel predsedniški mandat. S svojim političnim obratom in nenavadno držo v zadnjih letih je vzbujal zelo mešane občutke med Slovenci.



16 Kapital prevzel DS?

Na ustanovni seji državnega sveta, ki je potekala 12. decembra, se je izoblikoval četrti sklic DS v novi sestavi. Večino med predstavniki lokalnih skupnosti ima SDS, novi predsednik pa je kljub temu postal Blaž Kavčič (LDS).

22 Varuh ustavlja koncentracijo

Varuh konkurence je sprožil postopek proti lastnikom Mercatorja, kar med drugim pomeni, da so Pivovarni Laško odvzeli vse pravice. Slednja ima zdaj v Mercatorju približno 700 milijonov evrov t. i. mrtvega kapitala.

Republika Slovenija
Ministrstvo za gospodarstvo
URAD RS ZA VARSTVO KONKURENCE
Republic of Slovenia
Ministry of Economy
COMPETITION PROTECTION OFFICE

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova
banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih
člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Grilc pisal Gusenbauerju

Predsednik NSKS Matevž Grilc je 17. decembra pisal avstrijskemu zveznemu kanclerju Alfredu Gusenbauerju o neuresničevanju odločb avstrijskega ustavnega sodišča glede dvojezičnih napisov na Koroškem. Pismo objavljamo v celoti.

Spoštovani g. zvezni kancler!

Pred točno 6 leti, 13. 12. 2001, je ustavno sodišče v svoji t. i. razsodbi glede dvojezičnih napisov razveljavilo kot protizakonite dele Zakona o narodnih skupnostih, dele slovenske topografske uredbe in krajevni napis v Škocjanu, ker so ta določila nasprotovale ustavnemu določilu 7. člena štev. 3 Avstrijske državne pogodbe od 15. 5. 1955. V nadaljnjem je ustavno sodišče razveljavilo celotno topografsko uredbo in ugotovilo, da je protiusstavna. Zvezna vlada je 30. 6. 2006 sklenila novo topografsko uredbo za Koroško, ki pa je prav tako protiusstavna, kakor je od ustavnega sodišča razveljavljena topografska uredba iz leta 1977.

Šest let po razsodbi ustavnega sodišča glede dvojezičnih napisov moramo ugotoviti, da ta razsodba v nobeni točki, v nobenem primeru in v nobenem kraju še zmeraj ni uresničena. Dvojezična topografija na Koroškem se še vedno predstavlja tako, kakor da sploh ne bi obstajale razsodbe najvišjega sodišča Republike Avstrije in njegove nadaljnje razsodbe. V tem primeru se dnevno in zavestno grobo krši načelo pravne države, eden bistvenih zidov avstrijskega pravnega reda, in se tepta pravna država.

Do državnoborskih volitev leta 2006 je bilo mogoče vsaj na politični ravni argumentirati, da do uresničitve razsodb ustavnega sodišča zato ne pride, ker so za to potrebni soglasni sklepi zvezne vlade in bi ti propadli zaradi upora takratne vladne stranke FPÖ oz. BZÖ. To tega seveda ne opravičuje, toda obe veliki stranki v republiki sta imeli lagoden politični izgovor.

Po državnoborskih volitvah 2006 tudi ta izgovor ne velja več. Vlada ima dvetretjinsko večino v državnem zboru in se ji v manjšinski politiki ni treba več niti pravno niti politično ozirati na razpoložnost koroškega deželne glavarja in njegove stranke. Za dejanja in opustitve v tem vprašanju je odgovorna edino zvezna vlada, ki jo vodite Vi.

Spoštovani gospod zvezni kancler, v vladnem programu je bila napovedana rešitev vprašanja dvojezičnih napisov do poletja



Matevž Grilc, NSKS, in avstrijski kancler Alfred Gusenbauer

2007 v kar se da širokem konsenzu, z razširjeno klavzulo in na podlagi dosedanjih razsodb ustavnega sodišča. Že Vaš predlog za rešitev vprašanja dvojezičnih napisov, ki je bil vložen tudi v državnem zboru v obliki iniciativnega predloga, se oddaljuje od obljube v vladnem programu. Sami ste izjavili, da v primeru, če bi ta predlog propadel, v tej zakonodajni dobi ne bo prišlo do nadaljnje pobude za rešitev vprašanja dvojezičnih napisov. Vaš predlog je propadel, čeprav so ga podprle vse manjšinske organizacije koroških Slovencev.

Ne moremo pa se sprijazniti, da se s tem za več let preprosto razveljavijo načela pravne države. Zato je čudno, da Vi v odgovoru na parlamentarno vprašanje od 4. 12. 2007, 1588/AB XXIII.GP, opozarjate na iniciativni predlog od 4. julija 2007, o katerem točno veste, da ni predmet obravnave. Ne moremo se sprijazniti z Vašim nadaljnjim izvajanjem, da so v tem iniciativnem predlogu sicer predvideni nekateri kraji, za katere obstajajo že razsodbe ustavnega sodišča, hkrati pa popolnoma nekomentirano prezirate, da manjkajo v tem seznamu primeri, o katerih je ustavno sodišče že odločilo. Prav tako nepravilna je trditev v Vašem odgovoru na parlamentarno vprašanje, da vsebuje ta seznam kraje z več ko 25-odstotnim deležem mešanega prebivalstva – ne glede na to, da je ustavno sodišče pred 6 leti razveljavilo prav to klavzulo o 25 odstotkih, ker nasprotuje mednarodnemu pravu in ustavi.

Nadalje v odgovoru na parlamentarno vprašanje poudarjate, da je mogoče izvršiti samo izrek razsodbe ustavnega sodišča. To je

prav tista argumentacija, ki jo že leta uporablja koroški deželni glavar, da z vsemi triki preprečuje postavitev nadaljnjih dvojezičnih napisov. Poudarjate, da je za izvajanje zadev cestne policije pristojna dežela in da zato zvezni organi nimajo možnosti, da bi dajali navodila koroški deželni vladi ali deželnemu glavarju. Ne omenjate pa, da so manjšinska vprašanja po razdelitvi kompetenc zvezna zadeva in da ste za to v zvezni vladi pristojni ravno Vi kot zvezni kancler. Po našem prepričanju ni pristojen prometni minister v zadevah cestne policije, temveč ste prav Vi kot zvezni kancler upravičeni in zadolženi v zadevah manjšinskega prava, da daste koroškemu deželnemu glavarju oz. koroški deželni vladi navodilo za uresničitev razsodb ustavnega sodišča.

Spoštovani gospod zvezni kancler, ne moremo in tudi ne bomo vzeli na znanje, da se odreka slovenski narodni skupnosti spoštovanje osnovnih samoumevnih pravnodržavnih standardov. Ustavno sodišče je že v več konkretnih primerih odločilo, da so za te kraje predvideni dvojezični napisi. Za to ni potreben ustavni zakon, prav tako ni potrebna sprememba Zakona o narodnih skupnostih, potreben je samo sklep zvezne vlade v obliki uredbe. Če zvezna vlada in Vi kot za manjšinske zadeve pristojni minister te zvezne vlade opuščate, da se sklene taka uredba, se mora Vam prav tako očitati, da ne spoštujete ustave Republike Avstrije, kakor se to po pravici očita koroškemu deželnemu glavarju.

S prijaznimi pozdravi dr. Matevž Grilc, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev

Poskočni Boško! Kdor ne skače ...

... ni Slovenec, smo še pred nekaj leti vzklikali ob uspehih naše nogometne reprezentance in tako potrjevali slovensko nacionalno zavest. Za to se očitno trudi tudi eden najbolj zagrelih branilcev »nacionalnega interesa«, prvi mož Pivovarne Laško Boško Šrot, ki je prejšnji teden ob obisku kolektiva časopisne hiše Delo na gradu Laško pobegnil pred kamero, tako da je skočil čez škarko. Morda je hotel s tem povedati, da njegov pivovarsko-medijski imperij stoji na trdnih nogah.

ISKRICA

Škriptonci

Aleksander Škorc

Ne tako davno, v prelepih predelih proti zahodu: Kolona starinskih vozil se je vila med hribovjem. Čudna vozila, čudni potniki. Še posebno tisti, ki je vneto mahal radovednim domačinom. Odet v slabo strojene živalske kože, okrašen z okroglimi pločevinastimi polizdelki in pokrit s smešnim pokrivalom je deloval groteskno. Izpod pokrivala mu je vihralo nekaj, kar bi bil lahko scefiran, umazan šal, lahko pa tudi zanemarjeni naglavni izrastki izjemno slabe kvalitete. Da naj bi bila ta prikazen ljudski poslanec, je menil eden od domačinov. Hm! Meni je bil videti kot poveljnik zablodele škriptonske divizije pri osvajanju napačnega planeta. Da bi naš častitljivi državni zbor premogel takšnega poslanca? Nemogoče!

Nedavno v prestolnici: Spoštovana gospoda, nekdanji in sedanjí predsednik uprave največjega trgovca, sta družno odprla nov trgovski center in bila ob tem očitno dobre volje. Ne vem zakaj, ker videti sta bila slabo. Kot bi jima nekvalitetna roba s polic krepko načela vsakršno, še posebej duševno zdravje. Kot škriptonska nadglednika pri nadziranju praznjenja polic sta bila videti, zaslužnjeni ljudje pa so vneto sodelovali in bili za svoje delo celo nagrajeni. Dobili so čezmerno telesno težo, kopico neprijetnih bolezní in prazne denarnice.

Pred nedavnim v javnosti: Pojavil se je nekdanji predsednik uprave našega najuspešnejšega podjetja. Ni bil sicer videti kot Škriptonec, se je pa zdelo, da se tja odpravlja in ga močno pekli, ker nima kaj odnesti s sabo. Vpliv, slava, denar, prijetne urice v uživanju naštetih zblod, vse se mu je očitno že razblinilo, in kot da mu dušice v grozljivo nizkotni ekstazi lastnoročno pobitih živalic kratijo že tako boren spanec, je bilo videti.

V ne tako daljni prihodnosti: Škriptonci se bodo vrnili tja, kamor spadajo, in odšli bodo praznih rok. Pa ne zato, ker menda še nihče ni nič odnesel s sabo, pač pa zato, ker tistega, kar se s sabo da odnesti, omenjena bitja ne premorejo. Gre za ljubezen in vse lepo, kar iz nje izhaja. To človek sme in zmore nositi s sabo iz življenja v življenje in to je tisto, kar dobrim omogoča biti to, kar so. Tako kot torej dobrim ljubezen nazadnje omogoči vzpon, tako slabim sebičnost onemogoča pot do sreče, dokler jih končno ne pahne v globine.

Ker smo ravno v času obdarovanja, vam poklanjam izpolnitev ene želje. A le, če bo iskrena in v ljubezni rojena. Če si želite postati Škriptonec, nočem imeti z vami nobene nega opravka.

H-umor

»Z izdajalci, tudi če so izdali Janšo, se ne rokujem!«

(S temi besedami se je po pisanju Financ ljubljanski župan Zoran Janković na Večerovi novoletni zabavi umaknil nekdanji državni sekretarki na ministrstvu za gospodarstvo Andrijani Starini Kosem, ko mu je želela seči v roko.)



»(Tednik) Demokracija je tesneje kot s SDS povezana z RKC.«

(Filozof Tine Hribar je prepričan, da je tednik Demokracija samo kopija cerkvenega tednika Družina. Nas pa veseli, da različni komentatorji, publicisti niso več prepričani »glasilo« koga smo, kar samo dokazuje, da smo pluralni.)



»Laško lahko do volitev 2008 neposredno vpliva na izid volitev, po volitvah pa lahko dobi možnost neposrednega vpliva na imenovanje ministrov in program dela vlade.«

(Ekonomist Jože P. Damijan meni, da se lahko največja slovenska pivovarna kaj hitro razvije v zmagovito politično stranko.)

»Imam odprto uho za jezike in hitro pobiram, kar nekajkrat sem se prodal za Francoza – govorno, emotivno je težje.«

(Igralec Brane Završan se zaradi svoje nadarjenosti za jezike lahko naredi Francoza.)



»Odkar ga je pred skoraj desetimi leti papež Janez Pavel II. povzdigil na oltar in ga razglasil za blaženega, je Alojzij Stepinac čudežno ozdravil samo dva (s številko: 2) človeka. In še od teh mu je, by the way, polovica čudežno umrla.«

(Kolumnist Boris Dežulović je razočaran nad »produktivnostjo« svetniških kandidatov.)



»Res. Zares me mika.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan ima še vedno skušnjave, da bi se angažiral pri pohodu na oblast, pri tem pa je izdal ime stranke, prek katere bi se angažiral.)

»Pivovarna Laško je prepričana, da gre za neutemeljen konstrukt brez vsakršnih dokazov in indicev.«

(Vodstvo največje slovenske pivovarne je burno reagiralo na boj proti tajkunom in koncentraciji kapitala. Če mački stopiš na rep, zacvili.)

»Računam, da je to eden izmed žebcljev na krsto take vlade v prihodnje, in računam, da bo tista polovica državljanov, ki slabše živi, kot je leto prej, znala to stvar ustrezno obravnavati na naslednjih parlamentarnih volitvah.«

(Poslanec DeSUS Franc Žnidaršič očitno načrtuje, da bo v prihodnjem mandatu prav tako poslanec, vendar v okviru drugačne vladne koalicije.)

Spoštovane bralke in bralci!

V teh prazničnih dneh vam želimo vesel božič in veliko zadovoljstva ob dnevu samostojnosti in enotnosti!



Uredništvo
Demokracije

Odločitev po štirih letih

Civilno sodišče v Trstu se je po več kot štirih letih od začetka sodnega postopka izreklo kot nepristojno za odločanje v primeru 711 večinoma hrvaških varčevalcev nekdanje Ljubljanske banke, ki od Nove Ljubljanske banke zahtevajo izplačilo starih deviznih vlog v vrednosti okoli deset milijonov evrov. Sodba o ugotovitvi nepristojnosti je napisana na kar 55 straneh. Postopek proti NLB so nekdanji varčevalci LB pod vodstvom Božidarja Vukasovića sprožili 30. septembra 2003, po nekaj preložitvah in več obravnavah, zadnja je bila 22. junija letos, pa je potekal vse doslej. NLB je v skladu z ustavnim zakonom iz leta 1994 ves čas vztrajala, da ni pravna naslednica pogodbenih razmerij LB, ki se nanašajo na neizplačane devizne vloge hrvaških varčevalcev. Ta določa, da se na NLB prenese vse poslovanje in premoženje na računih doma in v tujini razen obveznosti



NLB znova dobila potrditev.

do tujih bank upnic in Narodne banke Jugoslavije ter obveznosti iz naslova neizplačanih deviznih vlog varčevalcev iz držav na ozemlju nekdanje SFRJ. Te so ostale LB. Kot je znano, Slovenija vztraja, da je treba omenjene terjatve reševati v okviru nasledstva. V. K.

Modrost tedna

»Med tranzicijo se je čisto izgubilo izvorno pojmovanje levice kot predstavnice dela v odnosu do kapitala, saj so levičarji postali glavni kapitalisti. /.../ Kvazilevičarji so ščaskoma prevzeli tudi lastništvo nad mediji, slednji pa so vzeli za svojo novo, kvazilevičarsko ideologijo brez vsebine, ki bi jo lahko strnili v geslo: Našim denar, čast in oblast!« (Publicist Janez Vuk)

»... za časnikarje je to dragoceno spoznanje, da je zasebni kapital veliko bolj imun nad javnim mnenjem kot vlada. Vlada in njeni ministri na množične očitke o nadzorovanju medijev ne molčijo, ampak jih demantirajo in jim oporekajo. Medtem ko vrhovnik Boško Šrot samo zamahne z roko – no comment! S stališča medijev se pojavlja nova ironija, saj je vlada celo bolj ugoden nasprotnik od kapitala, zakaj usoda vladnih politikov je odvisna od naslednjih volitev, tako da so politiki bistveno bolj občutljivi na javnomnenjske kritike.« (Sociolog dr. Bernard Nežmah)

Skupno proti inflaciji

Vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko je podprl pobudo Gospodarske zbornice Slovenije (GZS), naj se pri boju zoper inflacijo organizirajo vsi trije partnerji: vlada, delodajalci in delojemalci oziroma sindikati. Opozoril je na svrila ekonomistov pred pretiranim dvigovanjem plač, saj bi to spodbudilo inflacijska pričakovanja in s tem dvignilo inflacijo. Višja inflacija bi najbolj prizadela delavce z nizkimi plačami, pretirani dvig plač pa bi prizadel tista slo-

venska podjetja, ki ne prispevajo k višji gospodarski rasti. Vse to bi lahko pripeljalo omenjena podjetja v težave in s tem v odpuščanje delavcev. Tanko je predlagal delodajalcem, naj storijo več na področju poslovnega prestrukturiranja in razvijanja novih izdelkov. Tako bi bila podjetja konkurenčnejša na svetovnem trgu. Meni tudi, da grožnje ne prinesejo dobrih rešitev. Zato upa, da bodo pogovori o boju zoper inflacijo tekli mirno in strpno. V. K.



Pogovori naj potekajo mirno in strpno

Vsem bralkam in bralcem tednika Demokracija želim prijetno praznovanje 26. decembra, dneva samostojnosti, vesele božične praznike ter srečno, zdravo in uspešno novo leto 2008.

**Poslanka SDS v Evropskem parlamentu
Dr. Romana Jordan Cizelj**

dr. ROMANA JORDAN CIZELJ

Poslanka v Evropskem Parlamentu



POSLOVNA PISARNA:

Ljubljanska cesta 67
SI-1230 DOMŽALE
TEL: +386 (0)1 724 45 86
www.rjordancizelj.si

URADNE URE:

PONEDELJEK 8.00-12.00, 13.00-15.00
SREDA 8.00-12.00, 13.00-18.00
PETEK 8.00-12.00

Vabljeni!

Srečanje Sarkozyja in Janše

Slovenski premier Janez Janša se je v ponedeljek v Parizu sešel s francoskim predsednikom Nicholasom Sarkozyjem. Janšev obisk v predsedniški palači na Elizejskih poljanah je bil v prvi vrsti namenjen pogovorom o odnosih med državama.

Sarkozy in Janša se strinjata v tem, da je sodelovanje tako na gospodarskem kot na kulturnem in znanstvenem področju več kot zgledno. Francija je za Slovenijo izjemno pomembna gospodarska partnerica; po uvozu zaseda četrto, po izvozu pa peto mesto, hkrati pa je tretji najpomembnejši investitor v Sloveniji. Rdeča nit pogovorov na slabo uro trajajočem kosilu pa so bile priprave na predsedovanje Evropski uniji. Francija bo predsedovanje sedemindvajseterici prevzela prav od Slovenije v drugi polovici prihajajočega leta. Pri tem je med državama potrebno poglobljeno sodelovanje, saj bo uradni Pariz podedoval večino slovenske agende predsedovanja. Janša zagotavlja, da se Francija ne bo vmešavala v slovensko predsedovanje



Francoski predsednik Sarkozy je sprejel slovenskega premierja.

EU. »Sicer so pripravljeni pomagati, niso pa pripravljeni niti pristojni prevzemati kakšne vodilne vloge,« je premier komentiral ugibanja o tem, kako bo Francija delovala v času slovenskega predsedovanja. Posebej pomembno bo v prihodnjem letu postalo reševanje kosovskega vpraša-

nja, pri čemer se je Francija v zadnjem času po besedah slovenskega premierja še posebej izkazala. Tako so bile na visokem srečanju v Parizu sprejete še zadnje podrobnosti skupne evropske politike glede reševanja statusa Kosova. V letu slovensko-francoskega predsedovanja bo pomembno prioriteto predstavljala tudi Lizbonska pogodba oz. njeno uresničevanje. Dokončno naj bi začela 1. januarja 2009. Pri tem tako Janša kot Sarkozy ocenjujeta, da je bil nedavni vrh EU v Bruslju uspešen, saj je prinesel zagotovilo, da bo proces implementacije Lizbonske pogodbe v rokah slovensko-francoskega predsedovanja.

Slovenski premier in francoski predsednik sta del pogovorov namenila tudi drugim aktualnim vprašanjem, na primer nadaljevanju pogajanj o vstopu Turčije v EU ter širitvi EU na območje Zahodnega Balkana. Pri tem sta izpostavila, da imata državi do obeh tem precej podobna stališča. Premier Janša se je v Parizu sešel tudi s francoskim kolegom Françoisom Fillonom. A. M.

foto: Thierry Monasse/STA

Svet SDS o predsedovanju EU

V torek, 11. decembra, se je sešel svet SDS, seja pa je bila posvečena predvsem predsedovanju Slovenije EU. Kot je na konferenci za novinarje pojasnil predsednik sveta SDS Branko Grims, je svet SDS ocenil, da so bile priprave na predsedovanje zelo dobre. Predsedovanje Slovenije EU bo edinstvena priložnost, ker bo Slovenija najverjetneje prvič in zadnjič vodila Evropsko unijo na takšen način, kajti v bližnji prihodnosti naj bi bila sprejeta nova ustavna ureditev Evropske unije. Tudi stanje v gospodarstvu je, kot pravi Grims, zelo spodbudno, saj imamo že tretje četrtletje rekordno visoko gospodarsko rast, ki na letni ravni presega šest odstotkov. Vse to je velik dosežek in odlično izhodišče za naprej. Po oceni sveta SDS je gospodarska rast utemeljena na zdravih temeljih. Zanj je v največji meri zaslužen izvoz. Glede inflacije je Grims pojasnil, da je le-ta evropski in ne samo slovenski problem, saj se tudi Nemčija ta čas ukvarja z visoko inflacijo. Vzroki zanj so globalne narave, kajti poraba energentov zlasti na Kitajskem močno dviga njihove cene. Povzročili naj bi jo tudi uvedba evra in visoka gospodarska rast. Kot je še dejal Grims, je pri nas inflacija razmeroma nizka, na Irskem je bila v času najhitreje gospodarske rasti več kot desetodstotna. Stanje je le prehodnega značaja, saj naj bi se inflacija sčasoma začela umirjati. G. B.

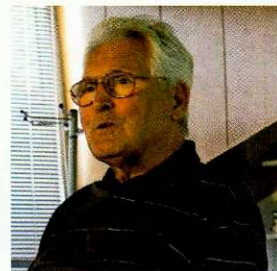
Seja sveta SDS



SD in SDS čedalje bliže

V ponedeljek je Center za raziskovanje javnega mnenja pod vodstvom Nika Toša predstavil izide raziskave decembrskega Politbarometra. Ti so pokazali, da ima aktualna vlada Janeza Janše najnižjo podporo prebivalcev od sedaj, saj jo podpira 32 odstotkov, nasprotno pa ji 58 odstotkov vprašanih. Posledično je upadlo tudi zaupanje v vladne institucije; na lestvici zaupanja se po Politbarometru najvišje uvrščajo Banka Slovenije, inštitut varuha človekovih pravic in evro. Niko Toš ob tem pristavlja, da tako neugodnega razmerja v izražanju odnosa do aktualne vlade niso izmerili še nikoli, odkar so januarja leta 2001 vprašanje o zadovoljstvu z vlado prvič vključili v raziskavo.

Kar se tiče meritev strankarskega opredeljevanja na lestvici še vedno vodijo Pahorjevi Socialni demokrati z 21 odstotki, Pahorju pa sledi Slovenska demokratična stranka z 18 odstotki. Po analizah Politbarometra ima SDS skoraj enak rezultat že od letošnjega junija. Na tretje mesto se je z desetodstotno podporo uvrstila novoustanovljena stranka Zares, ki potencialne volivce dobiva predvsem iz levsredinskega polja in, tako Toš, s tem polni vrzel oslabiljene LDS. Preostanek lestvice si delijo LDS in SNS s po šestimi odstotki podpore, SLS podpira pet odstotkov vprašanih, NSi štirje odstotki, DeSUS pa komaj dva odstotka vprašanih. Toš tudi poudarja, da je decembrska raziskava zaznamovana s čedalje nižjim številom neopredeljenih, saj je njihov delež s 40 letos junija padel na 28 odstotkov. A. M.



Niko Toš, Politbarometer

Prelomna Lizbonska pogodba?

Metod Berlec, foto: Daniel Novakovič/STA

Podpis pogodbe Evropski voditelji in vodje diplomacij, med njimi premier Janez Janša in zunanji minister Dimitrij Rupel, so prejšnji četrtek slovesno podpisali novo, reformno pogodbo Evropske unije, ki je po kraju dogovora in podpisa dobila ime Lizbonska pogodba. Podpisu dokumenta, ki naj bi po načrtih začel veljati z letom 2009, sledi ratifikacijski proces, kjer se je zataknila ustavna pogodba, predhodnica reformne pogodbe. Lizbonska pogodba naj bi v zelo kratkem času skoraj dvakrat večji povezavi omogočila delovanje in okrepila njeno vlogo v svetu. Ohranja večino vsebine, ne pa tudi oblike ustavne pogodbe, ki so jo na referendumih pred dvema letoma zavrnila Francozi in Nizozemci. Ena njenih temeljnih točk je krepitev odločanja s kvalificirano večino, tako da soglasje vseh držav članic ni več potrebno. Ohranja večino institucionalnih novosti iz ustavne pogodbe: funkcijo zunanjega ministra EU, ki se sicer po novem imenuje visoki predstavnik unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, z majhnim popravkom število sedežev v evropskem parlamentu, katerega pomen se povečuje, zmanjšano število komisarjev in možnost izstopa iz EU. Unija bo imela enotno pravno entiteto, kar ji bo omogočalo podpisovanje mednarodnih sporazumov. Nova pogodba predvideva nekaj institucionalnih sprememb: Evropski svet in Evropska centralna banka bosta postala uradni instituciji, Svet EU bo v pogodbi naveden kot Svet ali Svet ministrov, Sodišče Evropskih skupnosti pa se bo preimenovalo v Sodišče EU. Spreminja se vloga predsednika Evropskega sveta (ES); če bo pogodba ratificirana, bo predsednik ES izvoljen za dve leti in pol s kvalificirano večino držav članic, odstavljen pa je lahko po enakem postopku.

Rojstvo nove Evrope? Lizbonska pogodba pomeni rojstvo nove Evrope, ki je bila v kratkem času razširjena s petnajst na sedemindvajset članic, je njen pomen ocenil predsednik evropske komisije José Manuel Barroso. Po rešitvi notranjih institucionalnih problemov je sedaj čas, da se Evropa obrne navzven in se »sooči z globalnimi problemi«, je napovedal. Po njegovo bo pogodba okrepila demokracijo in komunitarno metodo odločanja. Za Slovenijo kot del EU je zelo pomembno, da smo prišli do te rešitve, ki pomeni, da je Evropa pripravljena na izzive globalizacije, je po podpisu dejal premier Janša. Za Slovenijo kot prihodnjo predsedujočo Svetu EU je to še posebej pomembno, ker se bo lahko na podlagi »tega izčiščenega prostora, počiščene mize« s 1. januarjem osredinila na lizbonsko strategijo ter podnebno-energetski sveženj, je še dejal Janša. Portugalski premier José Socrates je v uvodnem nagovoru na slovesnosti podpis pogodbe označil za del zgodovine. »Zgodovina se bo tega dne spominjala kot dne, ko so se odprle nove poti upanja k evropskemu idealu,« je poudaril. Pogodba je po njegovih besedah izhod iz politične in institucionalne slepe ulice, ki je omejevala sposobnost njenega delovanja v zadnjih letih. »Ta pogodba seveda ni konec zgodovine. Še vedno bo več zgodovine, ki jo bo treba zapisati. Toda ta pogodba je novi trenutek v evropskem podvigu in evropski prihodnosti. In



Trenutek, ko sta naša predstavnika slavnostno podpisala pogodbo.

Lizbonska pogodba za EU pomeni korak naprej in delno krepitev institucionalne povezanosti unije.

s to prihodnostjo se soočamo v enakem duhu kot vselej: prepričani v svoje vrednote, z zaupanjem v svoj projekt, močnejši v naši uniji.«

Bo tokrat uspelo? S podpisom se je začelo obdobje ratifikacij, ki je bilo usodno za ustavno pogodbo, predhodnico reformne pogodbe, saj so jo Francozi in Nizozemci leta 2005 zavrnila na referendumih. Neratificiranje pogodbe bi po mnenju številnih ustvarilo še večjo politično krizo od te, s katero se je doslej soočala EU. Slovenija načrtuje ratifikacijo v parlamentu januarja, saj želi biti pri tem zgled drugim državam. »Mi z ratifikacijo ne bomo tekmovali, ne želimo na vsak način biti prvi, se pa spodobi, da država, ki predseduje, opravi ta postopek čim prej,« je pojasnil slovenski premier in dodal, da v Sloveniji glede ratifikacije »ni veliko zaskrbljenosti« in da bo »slovenski parlament sledil temu cilju«. Tudi v večini drugih držav jih ratifikacija ne skrbi, je menil Janša. Tistim, ki načrtujejo referendum ali imajo zapletene parlamentarne postopke, pa »bomo poskušali vsi pomagati, kolikor se da od zunaj, je pa suverena odgovornost držav, da po podpisu to storijo«, je rekel Janša. Da ne bo lahko, kaže že to, da je britanski premier Gordon Brown zaradi domačih notranjepolitičnih dogodkov namenoma zamudil slavnostni podpis pogodbe in jo je podpisal z dveurno zamudo. 



Ohromljeni diplomati

Ana Müllner

Reševanje kosovskega vprašanja je dokončno pokazalo nesposobnost evropske diplomacije.

Sedmi december je minil tako hitro, kot je prišel, in to niti ne bi nikogar motilo, če se ne bi na omenjeni dan iztekel datum za rešitev kosovskega vprašanja. Sporočilo, ki ga je iz rok t. i. pogajalske trojke (EU, ZDA in Rusija) prejel generalni sekretar Združenih narodov Ban Ki Mun, je jasno: zadnji dve leti pogajanj nista prinesli nobene rešitve. Beograd in Priština še vedno stojita vsak na svojem bregu. Srbija še vedno nasprotuje kosovski neodvisnosti, medtem ko jo oblasti v Prištini že glasno napovedujejo.

Nikakor ne moremo pričakovati, da bo pot do samostojnosti Kosova v prihodnjih tednih potekala bolj gladko kot do sedaj. A države evropske sedemindvajseterice bi nedvomno lahko storile precej več, kot so pokazale v zadnjem času. Pri pogajanjih je bolj kot odločnost evropskih diplomatov prišlo do izraza popuščanje Rusiji, ki vztrajno brani interese svojih tradicionalnih srbskih zaveznikov. In le kdo se želi zameriti elitni politični oblasti v Moskvi, ki vsako nestrinjanje in kritiko vzame osebno in jo nato prenese na gospodarsko področje? Vloga ZDA v pogajanjih je morda rahlo nepotrebna, saj imajo v večini stvari identična stališča kot EU. Tako pri priznavanju kot pri oblikovanju države bi morala EU igrati precej večjo vlogo kot sedaj glede na to, da bo Kosovo v daljni prihodnosti postalo njen enakovredni del. Zaradi neuspeha diplomacije se bo potek dogodkov sedaj obrnil v drugo smer in dogodki prihodnjih tednov bodo ključnega pomena za rešitev kosovskega vprašanja.

Kosovo si neodvisnost nedvomno zasluži, četudi v omejeni obliki. Zdajšnje stanje škoduje ne samo razvoju pokrajine, temveč tudi Srbiji in predvsem Evropski uniji. Samostojnost pokrajine je neizbežna in je bila tokrat znova le začasno preložena, do enostranske razglasitve nove evropske države pa nas v najslabšem primeru loči le še nekaj mesecev. Konec koncev prebivalcem Kosova ne preostane drugega, kakor da čim prej razglasijo neodvisnost pokrajine in se nato prebijejo skozi najtežje začetno obdobje mednarodnega priznavanja. Kajti če se bodo še naprej zanašali na moč diplomacije, bodo lastno državo dočakali nič prej kot ob svetem nikoli.



Pa novinarski standardi?

Peter Avsenik

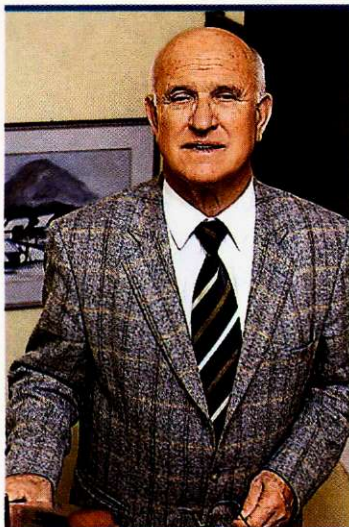
Negativna usmerjenost oddaje Svet daje občutek, da ne živimo v sodobnem svetu, ampak nekje Bogu za hrbtom.

Znano je, da slabe novice med ljudmi v večini zbudijo več zanimanja kot dobre. Tudi slovenska komercialna televizija Kanal A je tako pred časom začela predvajati svojo »informativno oddajo« Svet, v kateri je to negativno razmerje še bolj izraženo kot v informativnih oddajah drugih televizij. Skoraj po pravilu se namreč oddaja začne s slabo novico iz notranje politike, večinoma naperjeno proti zdajšnji vladi in podkrepljeno z dramatičnim glasbenim ozadjem. Novinarji, ki delajo prispevke, pa z uporabo grozečih floskul še prilivajo olja na ogenj skorajšnjega propada naše solzne doline. Tak občutek se nas namreč loteva ob gledanju oddaje Svet. Navedimo le dva primera.

»Verjetno se strinjate, da gre za – milo rečeno – popoln škandal. Državljeni zato upravičeno ne zaupamo v pravno državo. Zato bi pričakovali ukrepanje,« je dejal voditelj v zvezi z domnevno počasnimi sodnimi mlini v primeru Trifunovič (šlo naj bi za davčno utajo, a ta čas pustimo ob strani vsebinska ozadja posameznih novic.) Četudi bi šlo ali gre za popoln škandal, je od voditelja neodgovorno, da posplošuje domnevo, da državljeni ne zaupamo v pravno državo – kaj pa če je v tej deželi vendarle nekdo, ki ji zaupa?

Drugi primer. »Anonimni viri vse bolj glasno govorijo o nelagodju vojakov,« pravi voditelj. Denimo, da anonimni viri res opozarjajo na nelagodje vojakov in da so njihove kritike povsem upravičene, a vprašajmo se, kako so lahko viri čedalje glasnejši, če so vendar anonimni. Kje so jih novinarji slišali? In pri vsem tem si novinar privoščijo še nepreverjeno špekulacijo, da bi Slovenska vojska, če bi v svoje vrste povabila tuje vojaše, postala nekakšna tujska legija. »Samo spomnimo, da sta v tujski legiji služila vojna zločinca Ante Gotovina in kapetan Dragan,« še govori prispevek ... In kdo je napovedal, da bo Slovenska vojska zaposlovala tujo in nekvalificirano vojaško silo?!

Pri vsem tem se zdi, da je voditeljski par za plitkost in nasilno šokantnost novic najmanj kriv, saj se je le težko izogniti vtisu, da mu besdila pišejo nadrejeni. A o tem kdaj drugič. Dodajmo le, da oddaja z vidika objektivne informiranosti in oblikovanja relevantnega sosledja podajanja novic oblikuje čisto samosvoje – po našem mnenju dokaj plitke – novinarske standarde. In končno; negativna usmerjenost novinarjev in avtorjev prispevkov Sveta na kanalu A včasih daje občutek, da ne živimo v sodobnem zahodnem svetu in da je razvoj države v vzponu. Prav nasprotno. Po ogledu oddaje se človeka loteva zoprn občutek, da živi nekje na robu.



Mag gre v »levo«

Dr. Janez Jerovšek

Pri dogajanju v Magu moramo izhajati iz dejstva, da so mediji v Sloveniji pretežno v rokah levega kapitala. Iz tega sledijo levi uredniški koncepti. To so razlogi, da vse od osamosvojitve nismo prišli do pluralnih dnevnih medijev. To pomeni pluralnost med samimi mediji, ne pa znotraj njih. Pluralnost med mediji so vzpostavile vse nekdane socialistične države, s Hrvaško in Srbijo vred. Slovenija je v Evropi ostala edini otok z dominantnimi levo usmerjenimi in nepluralnimi dnevnimi mediji.

Stem Slovenija ni dosegla temeljnega demokratičnega standarda, ki je v tem, da družba deluje demokratično, če je ne samo politično, ampak tudi medijsko pluralna. Naš politični sistem ves čas po osamosvojitvi deluje z notranjo napetostjo, ker je sistemsko nekonsistenten. Nепrestani boji za obvladovanje medijev izhajajo iz te sistemske neskladnosti. Če spremljamo sile kontinuitete, ki so zbrane v znanih strankah, potem je mogoče opaziti, da so te sile najbolj občutljive za medije. Ker imajo ves čas od osamosvojitve monopol in nadzor nad dnevnimi mediji, tega monopola niso pripravljene izpustiti. V boj za referendum so šle prav zato, da bi ohranile dominantni vpliv nad nacionalno televizijo. V ta politični kontekst boja za obvladovanje medijev spada tudi dogajanje okoli Maga. Demokracija in Mag sta skoraj edina kolikor toliko vplivna tednika, ki sta »desno« usmerjena. Posredujejo informacije in odpirata tematike, ki jih v »levem« dnevnem tisku običajno ni mogoče najti. Pri tem je treba vedeti, da so v Sloveniji mediji sredstvo političnega boja in sredstvo za doseg oblasti, in to v znatno večji meri kot v kateri koli drugi evropski državi. V evropskih državah je pluralnost med mediji naravno stanje stvari, ki ga vsi politični subjekti spoštujejo. V Sloveniji pa ni tako, zato tiste sile, ki obvladujejo medijski prostor in dominirajo v njem, vsiljujejo izmišljen koncept o nekakšnem medijskem pluralizmu znotraj vsakega medija, kar sistemsko ni mogoče.

Zanimivo bi bilo vedeti, kdo vse so pobudniki in politični botri, ki hočejo narediti Mag za »levo« usmerjeni medij. Slovenski bralec ima zelo majhne možnosti segati po »desnih« medijih. Vsi dnevni mediji razen RTV Slovenija in morda Financ so že ves čas »levi«. Slovenci pa so že več kot pol stoletja indoktrinirani z levico, češ da je samo ta napredna, vse, kar je desno, pa je nazadnjaško ali v nekdani partijski terminologiji reakcionarno. S transformacijo Maga v »levo« nam bo še ta mala možnost seganja po »desno« usmerjenem mediju ukinjena. S predvidenim izborom novega urednika, ki je izrazito »levo« usmerjen, je bilo časopisu, novinarjem in bralcem dano zelo jasno znamenje, kaj to pomeni. Zelo verjetno ta zamenjava ni ekonomsko utemeljena, to je s predvidevanjem, da bo »levo« usmerjeni Mag prinašal lastnikom večje dobičke. Izvajalec te »leve« usmerjenosti v Magu je nadzorni svet s svojimi vidnimi predstavniki. Ker so člani nadzornega

sveta predstavniki lastnikov, uredniške politike ne vodijo samostojno, na svojo pobudo, temveč so izvajalci politike, ki nastaja drugod. Toda kje? Verjetno ne samo v Laškem, kajti ta kapital je političen. In če je tako, potem vodijo niti naprej. Videti je, da je poseg v uredniško politiko Maga legitimen, čeprav v urejenih, stabilnih in pluralnih medijih ne bi bil mogoč. Zanimivo pa je, da upravni odbor Združenja članov nadzornih svetov posega ne odobrava in problematizira njegovo legitimnost. Toda dejstvo je, da je »levici« v obvladovanju Maga praktično že uspelo. In na področju medijev je »levica« ves čas razmeroma uspešna. Nasprotno pa »desnica« na področju obvladovanja medijev ni posebno uspešna. Njen poskus v obvladovanju Dela ali vsaj v njegovem premiku v notranjo pluralnost ni uspel. Z zakonom o RTV in z referendumom je kazalo, da bo dobila prevladujoč vpliv v tej pomembni medijski hiši. To možnost je imela, vendar se to ni zgodilo. Namesto da bi prvega moža v hiši, ki ima po zakonu največjo programsko in poslovno oblast in moč, izbrala po meri stroke in zahtevnosti položaja ter imenovala človeka s potrebnim javnim ugledom in izkazanimi referencami, ga je izbrala bolj po meri opozicije oziroma kontinuitete. Namesto da bi desnica v svoj krog pridobila čim več pomembnih intelektualnih sil – kot si to prizadeva opozicija –, je v tem pogledu ravnodušna, pasivna in izgublja marsikaj tistega, kar je že imela. Namesto da bi poskušala aktivirati del civilne družbe, ki bi lahko na mednarodnem področju pariral lažni peticiji, je v tem pogledu neaktivna. Tudi sklad, ki je bil zamišljen kot sredstvo za pluralnost medijev in uravnoteženo poročanje, je zgrešil svoj cilj. Dogodki okoli Maga niso samo neuspeh za »desnico«, temveč so tudi poraz za slovensko demokracijo.

Kljub tem neuspehom stvari niso tako slabe, kot je videti, če prebiramo dnevne protivladno usmerjene medije, ki naj bi v propagandnem smislu odražali duha časa. Moč medijev na politično obnašanje državljanov je zelo velika, vendar ne tolikšna, kot si to zamišljajo ideologi kontinuitete. Na zadnjih državnozborskih volitvah so bili vsi dnevni mediji in večina javnomnenjskih anket na strani takratne vlade oziroma kontinuitete. Nekateri mediji, n. pr. Delo, so volivce opozarjali in strašili, kakšna nesreča se bo zgodila, če bi prišel na oblast Janez Janša. In vendar se je zgodilo prav nasprotno od tistega, kar so dnevni mediji z vsem svojim vplivom in svojo močjo predvidevali in hoteli doseči. **D**



Konec Drnovškove petletke

Gašper Blažič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, Tina Kosec/Bobo, arhiv Demokracije

Še pred božičem bo dosedanjemu predsedniku države Janezu Drnovšku potekel predsedniški mandat. S svojim političnim obratom in nenavadno držo v zadnjih letih je vzbujal zelo mešane občutke med Slovenci.

V zadnjih mesecih se je Drnovšek povsem umaknil iz javnosti, zato mnogi ugibajo, ali se mu je poslabšalo zdravstveno stanje ali pa je vzrok za to njegovo razočaranje nad politiko kot tako, saj je s svojimi nastopi jasno sporočal, da ne želi, da bi ga ljudje imeli za politika. Po nekaterih podatkih naj bi se v zadnjem času od novodobnih vzhodnjaških verskih praks spreobrnil h krščanstvu. Mnogi se sprašujejo, ali bo ob izteku mandata sploh predal posle svojemu nasledniku Danilu Türku.

Od ekonomista do politika

Janez Drnovšek se je rodil 17. maja 1950 v Celju. Svoje otroštvo

in mladost je preživel v Zasavju. Kasneje je študiral ekonomijo v Ljubljani, se po diplomi zaposlil in končal magistrski študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Postal je direktor Ljubljanske banke v Trbovljah. Leta 1986 je doktoriral na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Mariboru, in sicer s tezo »Vpliv svetovne dolžniške krize in pogojev Mednarodnega denarnega sklada na jugoslovanski denarno-kreditni sistem«. Ukvarjal se je predvsem s financami in denarno politiko ter eno leto deloval kot ekonomski svetovalec jugoslovanskega veleposlaništva v Kairu. Kmalu zatem se je prebil iz anonimnosti in stopil na politično pri-

zorišče, ko je bil predlagan za kandidata za člana predsedstva SFRJ. Na veliko presenečenje zlasti partijskih krogov je na volitvah aprila leta 1989 premagal uradnega kandidata zveze komunistov Marka Bulca. Že takoj po izvolitvi je postal predsednik jugoslovanskega predsedstva. Tri mesece pozneje je vodil srečanje gibanja neuvršenih v Beogradu. V času svojega predsedovanja Jugoslaviji se je bojeval z nacionalističnimi srbskimi krogi pod vodstvom tedanjega srbskega partijskega voditelja in kasnejšega srbskega predsednika Slobodana Miloševića, in to predvsem zaradi razmer na Kosovu, kjer je prihajalo do velikih izgrediv oz.

spopadov med srbsko milico in JLA ter kosovskimi Albanci, ki so že tedaj predstavljali večino kosovskega prebivalstva. Drnovšek se je udeležil tudi proslave ob 600. obletnici bitke na Kosovem polju (Gazimestan). O očitkih v zvezi s tem je Drnovšek leta 2002 v intervjuju za Mladino dejal, da je na proslavo šel po »zelo temeljitem premisleku, vedoč, da to utegne biti problematizirano«. »Kot predsednik sem imel odgovornost, kako preprečiti nastajajočo vojno. Takrat se je zdelo, da je možnost. /.../ Pri meni je šlo tudi za prizadevanje, da se izpusti nekaj sto Albancev, ki so jih Srbi imeli zaprte kot politične zapornike



Jože Smole čestita Drnovšku ob izvolitvi leta 1989.

EOGRAD '89
non-aligned summit



Drnovšek predseduje gibanju neuvrščenih v Beogradu.

ke. V pripravah za Gazimestan je bilo dano zagotovilo, da jih bodo kot kontra gesto za moj obisk izpustili in to so res storili. Sem se pa na Gazimestanu počutil zelo neprijetno,« je še dejal. Drnovškova vloga v zvezi s tajnim uradnim listom, ki je predvideval ustanavljanje koncentracijskih taborišč za Albance, pa še vedno ni povsem pojasnjena.

Vzpon LDS Po osamosvojitvi je Drnovšek na politično sceno znova stopil 21. marca 1992, ko je postal predsednik tedanje Liberalno-demokratske stranke (naslednice ZSMS), na tem mestu pa je nasledil Jožefa Školčiča. Že slab mesec kasneje je postal mandatar za sestavo vlade po izglasovanju konstruktivni nezaupnici Demosovi vladi. Liberalno-demokratska stranka je na volitvah jeseni 1993 z dobrimi 23 odstotki zmagala, s čimer je Drnovšek dobil nov mandat za sestavo vlade. Leta 1994 je po incidentu v Depali vasi predlagal razrešitev obrambnega ministra Janeza Janše, novi obrambni minister je postal Jelko Kacin. V približno istem času je na Bledu prišlo do združitve Liberalno-demokratske stranke z zelenimi, Bavčarjevimi demokrati in socialisti, nova stranka je dobila naziv Liberalna demokracija Slovenije in obdržala kratico »starih« liberalnih demokratov. Njen predsednik je postal Janez Drnovšek, ki je z LDS zmagal tudi na volitvah leta 1996,

vendar so tedaj pomladne stranke (SDS, SKD, SLS) skupaj dobile večino. Kljub temu je tedanji predsednik države Milan Kučan za mandatarja znova predlagal Drnovška, glas Cirila Pucka pa je pripomogel k temu, da je Drnovšek znova postal mandatar za sestavo vlade. Njegovi stranki se je v koaliciji pri-

družila drugouvrščena SLS pod vodstvom Marjana Podobnika. Vmes je Drnovšek decembra 1998 skoraj doživel ustavno obtožbo in tedaj v parlamentu izrekel znamenite preroške besede, da se bodo pobili za njegovo nasledstvo. Po nekajmesečnem vladanju Bajukove ekipe je LDS jeseni 2000 z

ogromnim naskokom zmagala in sestavila veliko koalicijo z ZLSD, SLS+SKD (kasneje se je preimenovala v SLS) in DeSUS.

»Pobeg« iz vlade Že pred polovico svojega premierskega mandata je Drnovšek začel razmišljati, ali bi jeseni 2002 kandidiral za predsednika države. Tedanjemu predsedniku države Milanu Kučanu se je namreč iztekel drugi predsedniški mandat, po ustavi pa ni smel več kandidirati. Drnovškovo omahovanje, ali bi kandidiral ali ne, je povzročilo precej negotovosti v vladi in v LDS, saj bi to pomenilo, da bi Drnovšek zapustil vladno ter se umaknil iz LDS. Poleg tega so se pojavljala ugibanja, ali je morebitni Drnovškov odhod iz vlade posledica težav z zdravjem, saj so mu leta 1999 odstranili ledvico. Funkcionarji in člani LDS so se zavedali, da Drnovšek na volitvah stranki prinaša največ točk, ker je veljal za pragmatičnega, umirjenega in dokaj hladnokrvnega politika, ki se ni spuščal v ideološke in kulturnobojniške teme. Večino pristojnosti v stranki je Drnovšek prepustil glavnemu tajniku Gregorju Golobiču, ki se je januarja 2002 na kongresu v Portorožu umaknil s funkcije tajnika in postal predsednik sveta LDS vse do volitev oktobra 2004. Drnovšek se je sicer sredi leta 2002 dokončno odločil za predsedniško kandidacijo s podporo LDS, vendar mu ni uspelo zmagati že v prvem krogu. ►

Kronika Drnovškove poti

MAJA 1950 – rojen v Celju

1973 – diplomira na ljubljanski ekonomski fakulteti

1981 – magistrirja na ljubljanski ekonomski fakulteti

1986 – doktorira na mariborski ekonomsko-poslovni fakulteti

APRIL IN MAJA 1989 – izvoljen za slovenskega predstavnika v jugoslovanskem predsedstvu; postane predsednik predsedstva SFRJ

MAJA 1990 – preda predsedovanje SFRJ Borisavu Joviću

MARCA 1992 – postane predsednik Liberalno-demokratske stranke

APRILA 1992 – postane predsednik prehodne slovenske vlade

JESENI 1992 – njegova stranka zmagala na volitvah, znova postane predsednik vlade

SPOMLADI 1994 – po združitvi več strank v Liberalno demokracijo Slovenije postane njen predsednik

JESENI 1996 – LDS zmagala na volitvah

JANUARJA 1997 – s pomočjo SLS znova postane predsednik vlade

FEBRUARJA 2000 – veže imenovanje ministrov na zaupnico vladi, ki ne uspe

OKTOBRA 2000 – z LDS doseže veliko zmago na volitvah in še četrtič postane predsednik vlade

2002 – se odloči kandidirati za predsednika države in zmagala na volitvah

2005 – s predlogom ureditve statusa Kosova povzroči razburjenje v mednarodni javnosti in začne svoj preobrat

2006 – se angažira v Darfurju, ustanovi Gibanje za pravičnost in razvoj ter odkrito spregovori o svoji bolezn

2007 – umik z mesta predsednika Gibanja za pravičnost in razvoj, spor z vlado, s končanim predsedniškim mandatom se umakne iz politike



Drnovšek leta 1994 ob ustanovitvi Liberalne demokracije Slovenije



Leta 2003 je Drnovška na čelu vlade nasledil Anton Rop.

► V drugem krogu je z rahlo prednostjo premagal Barbaro Brezigar, po nastopu predsedniške funkcije pa je vodenje vlade in stranke prepustil Antonu Ropu.

Distanca do LDS Drnovškov prihod na mesto predsednika države je pomenil precejšnjo spremembo glede na dotedanje obdobje, ko se je predsednik Milan Kučan

udeleževal tako rekoč vseh »pasjih procesij«. Drnovšek se je v primerjavi s Kučanom javnih dogodkov manj udeleževal, v svoji drži se je tudi distanciral od lastne stranke in v njej zamrznil svoje članstvo. Njegova drža je bila vsaj v začetku sprejemljiva tudi za tedanje opozicije, saj se je v glavnem držal zakonsko predpisanih pooblastil in je dajal vtis, da je nepristranski

Mnenje politikov

ALOJZ SOK, POSLANEC NSI: »V tem petletnem mandatu se je predsednik države precej različno obnašal. Takoj po izvolitvi je dobro sodeloval z državnim zborom in tudi vlado. Kasneje je začel solirati in delovati brez sodelovanja z drugimi, nekaj potovanj v tujino je naredil na svojo roko (Indija, Španija). Potem je prišlo do finančne krize v njegovem uradu, kar je privedlo do konflikta. V zadnjem obdobju pa se je zaprl v svojo pisarno, od tedaj se ni več pojavljal v javnosti. Sam mu ne bi mogel dati ne odlične pa tudi ne nezadostne ocene. Je pač človek s svojimi težavami, na njegovo obnašanje je veliko vplivalo tudi to, da je imel težave z zdravjem.«



TONE ANDERLIČ, POSLANEC LDS: »Drnovškova pot je bila glede na to, kakšne naloge je opravljal, silno različna. Način delovanja je v primerjavi s funkcijo predsednika vlade precej drugačen, saj gre v primeru predsednika države predvsem za moralno avtoriteto, ki v ključnih trenutkih usmerja in spodbuja zaupanje v celotno državo in družbo. Mislim, da je Drnovšek uspešno spremenil svojo držo. Ko je bil predsednik vlade, se je moral odločati hitro, tudi v spornih zadevah, ko pa je postal predsednik države, je razvil svojstven način delovanja. Do izraza je prišel tudi njegov drugačni pogled na svet. Na njegovo držo je vplivalo tudi dejstvo, da je preživel hudo bolezen. Ko je prišel s funkcije predsednika vlade na funkcijo predsednika države, je začel odpirati tudi nekatere stvari, ki so mnoge spodbudile k razmišljanju. Mislim, da je svojo nalogo opravil dostojanstveno in uspešno. Njegov celotni politični opus pa bodo ocenjevali drugi.«



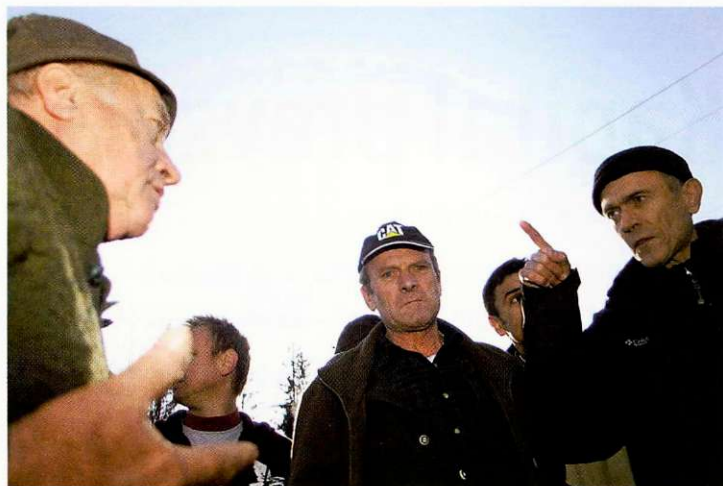
do vseh političnih subjektov v primerjavi s svojim predhodnikom Milanom Kučanom. Tudi v svojih sicer redkih izjavah je bil zadržan. Po parlamentarnih volitvah leta 2004, ko je zmagala Janševa SDS, se je zdelo, da je to zmago sprejel kot dejstvo, ki ga mora upoštevati. Tako je že decembra 2004 skupaj s predsednikom vlade Janezom Janšo in predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatiem priredil predpraznični sprejem za novinarje ob koncu koledarskega leta. Bil je tudi slavnostni govornik na proslavi ob dnevu državnosti na Trgu republike pred parlamentom. Januarja 2006 je celo izrazil stališče, da je vladni predlog ustavnega zakona o izbrisanih ustrezna rešitev, s čimer je razrazil LDS. Zdelo se je torej, da bo njegovo sobivanje z nekdanjimi političnimi nasprotniki na oblasti trajalo vse do konca njegovega mandata.

Drnovškova preobrazba Do prve velike spremembe v Drnovškovem obnašanju je prišlo oktobra 2005, ko se je odločil za nekoliko nenavadno in solistično zunanje-politično akcijo in predlagal rešitev vprašanja statusa Kosova, ki je zelo razjezila srbsko vodstvo. S tem je sprožil veliko nejevolje tudi na domačem političnem prizorišču. Že pred tem je septembra 2005 v zvezi z na referendumu potrjenim zakonom o RTVS dejal, da imajo »zagovorniki novega zakona priložnost pokazati, da so bile bojazni nasprotniki tega zakona odvečne«. Na prvo obletnico državnoborskih volitev 3. oktobra 2005 pa je v enem od intervjujev dejal, da slovenski medijski prostor pred sprejetjem novega zakona o RTVS ni bil politično neuravnotežen. Januarja 2006 je Drnovšek za hr-

vaški tednik Nacional odkrito spregovoril o svoji bolezni in pri tem omenil metastaze v svojem telesu. Dejal je tudi, da od zadnjega pregleda leto dni pred tem ni imel več stikov z uradno medicino pa tudi ne z alternativnimi zdravilci. Tedaj je v javnost pricurljala vest, da se je preselil na Zaplano in da uživa vegetarijansko hrano. Drnovšek je začel tudi pisati in izdajati novodobno navdahnjeno literaturo (Zlate misli, Misli o življenju in zavedanju, Bistvo sveta, Pogovori s področja duhovnosti), javnosti pa je razkril, da ima nezakonsko hčer. Konec januarja 2006 je uradno izstopil iz LDS, kmalu zatem pa je podpisal sporni odlok o pomilostitvi Danila Kovačiča ter ustanovil komisijo za pomilostitve. Precej prahu je dvignila tudi njegova kritika zakona o azilu, za katerega je kazalo, da ga Drnovšek ne bo podpisal, s čimer bi si lahko nakopal novo ustavno obtožbo. Na mednarodnopolitičnem prizorišču je sprožil humanitarno akcijo za Darfur, kamor je kasneje poslal svojega posebnega odposlanca Toma Križnarja. Slednjega so sudanske oblasti aretirale in ga po dolgotrajnem posredovanju slovenskih oblasti izpustile. Drnovšek se je po ustanovitvi Gibanja za pravičnost in razvoj oklical za nekakšnega duhovnega voditelja, sledili so njegovi »eksotični« obiski v Indiji. Začel je pisati tudi blog, v katerem se je predstavljalo kot »Janez D.«, zaradi česar se ni več vedelo, ali piše kot predsednik, kot državljani ali kot duhovni voditelj. Njegov spor z vlado se je poglobil, ko je njegovemu uradu zmanjkalo finančnih sredstev in mu jih vlada sprva ni hotela odobriti, letos pa se ni hotel udeležiti proslave ob dnevu državnosti. Že pred tem se je v



Drnovšek v družbi z Janezom Janšo in Francetom Cukjatijem konec leta 2004



Drnovšek v konfliktu s krajanji Ambrusa na božični večer leta 2006

okviru afere Strojan v Dečji vasi skoraj spopadel z domačini, ki so preprečili vrnitev družine Strojan na njihovo parcelo. Kasneje je na precej nenavaden način začel odpuščati svoje svetovalce.

Sestop z oblasti Drnovškov »sestop z oblasti« se je začel, ko je ob petnajsti obletnici osamosvojitve

Slovenije junija 2006 v intervjuju na nacionalni televiziji zatrdil, da ne bo še enkrat kandidiral za predsednika države, nekaj mesecev kasneje pa je svoje trditve preklical, češ da ni rekel tega, da ne bo več kandidiral. Kljub pričakovanju nekaterih, da bo znova kandidiral, pa se za to vendarle ni več odločil. V zadnjih mesecih se je

povsem umaknil iz javnosti, urad predsednika države pa je v njegovem imenu zastopala Magdalena Tovornik, ki je tudi koordinirala predlaganje kandidatov za ustavne sodnike. Drnovška so televizijske kamere ujele samo še na dan predsedniških volitev, ko je vidno shujšan prišel na volišče, in nekaj dni kasneje, ko je izrekel nekaj kritik

na račun zdravilcev. Njegov umik iz javnega življenja – medtem se je umaknil tudi z mesta predsednika Gibanja za pravičnost in razvoj – sproža ugibanja, ali gre le za taktični umik ali za resnejše težave z zdravjem. Kakor koli že, konec njegovega predsedniškega mandata pomeni brzokone tudi njegov politični zaton. **D**

Mnenje strokovnjakov

SOCIOLOG DR. MATEVŽ TOMŠIČ, docent na Fakulteti za uporabne družbene študije, Nova Gorica: »Predsedovanje državi dr. Janeza Drnovška je treba razdeliti na vsaj dve obdobji. Gre za obdobje pred 'razsvetljenjem in dvigom na višjo raven zavedanja' in za obdobje po njem. Za prvo obdobje je bila značilna precejšnja zadržanost v njegovem delovanju in relativno benevolenten odnos do Janševe vlade. Tedaj je bil njegov odnos s premierjem skorajda harmoničen – spomnimo se skupnih novoletnih sprejemov itd. Tudi ob razvpih sindikalnih protestih proti vladnim socialno-ekonomskim reformam se je dejansko postavil na stran vlade. Mnogi so mu tedaj sicer očitali preveliko pasivnost. Vendar pa je bilo to pravzaprav obnašanje, ki pritiče predsedniku v parlamentarni ureditvi, kjer je njegova funkcija bolj protokolarne narave. Po zamenjavi svoje mišljenske paradigme je spremenil tudi svoj odnos do predsedniške funkcije in s tem do načina političnega delovanja. Nenadoma so mu formalni okviri te funkcije postali pretesni, saj je želel voditi globalno angažirano politiko, ki naj bi predstavljala nekakšno 'vest človeštva'. Tako se je prej pragmatični in zadržani politik spremenil v ljudskega tribuna, ki deli lekcije tako domačim kakor tujim oblastnikom, tako domači kakor tuji javnosti. Njegovo samosvoje delovanje predvsem na zunanje političnem področju je neizogibno privedlo do konflikta z vlado. Pri svojih korakih se namreč ni bil pripravljen posvetovati z drugimi, kakor tudi ne sklepati kompromisov. Pri tem mu je vlada pogosto vračala z enako mero. Takšna nepopustljivost (na obeh straneh) je privedla do številnih nepotrebnih zapletov in konfliktov. V zadnjih mesecih pa se je Drnovšek očitno tudi takšne politike naveličal, tako da se je skoraj povsem umaknil iz javnosti.«



POLITOLOG DR. JERNEJ PIKALO, docent na FDV:

»V politologiji je mogoče na mnogo načinov analizirati delovanje posameznih političnih akterjev. Ena zanimivejših metod je behavioralna analiza, ki analizira razlike in podobnosti v delovanju in obnašanju posameznih nosilcev institucij. Različni predsedniki (ali drugi nosilci političnih funkcij) znotraj istega ustavnega in zakonskega okvira politično delujejo različno.

Mandat predsednika Drnovška se končuje brez presežkov. A kljub temu je bilo v njem nekaj dejavnosti, ki bi ob drugačnih svetovnih političnih razmerjih lahko pomenila presežek. Predsednikovo iskanje rešitev za Darfur in Kosovo bi ob drugačnem razmerju svetovnih sil in večji moči Slovenije ob morebitni uresničitvi lahko pomenilo globalen dosežek. Čeprav tega ni bilo, je v zavest prebivalcev Slovenije in slovenske politike vneslo idejo globalnega pogleda in soodgovornosti za svetovne probleme. S temi potezami je tudi postalo jasno, da rokohitrstvo in ad hoc individualistične akcije v mednarodnih odnosih ponavadi ne dajejo zelenih rezultatov. Predsednik Drnovšek je v času svojega mandata poskušal biti vest in moralna avtoriteta naroda. Na začetku mandata je s pogovori o prihodnosti Slovenije okoli sebe zbral vse tiste, ki imajo na Slovenskem kaj o tem povedati. Nakazoval je širino in razumevanje problemov prihodnosti Slovenije. Kasneje v mandatu je z vztrajanjem pri nekaterih do tedaj neuveljavljenih političnih rešitvah in obnašanju kazal na neodvisnost institucije predsednika in jo na ta način poskušal krečiti. Verjetno mandat predsednika Drnovška najbolj zaznamuje neortodoksnost političnega obnašanja. Z novim tipom političnega obnašanja in odpiranjem novih tem je pokazal na originalnost načinov delanja politike. Pokazal je, kaj vse lahko predsednik počne. Kakšna bo dolgoročna dediščina takšnega početja, pa lahko pokaže samo čas.«

Kapital prevzel tudi državni svet?

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven

Na ustanovni seji državnega sveta, ki je potekala 12. decembra, se je izoblikoval četrti sklic DS v novi sestavi. Večino med predstavniki lokalnih skupnosti ima SDS, novi predsednik pa je postal Blaž Kavčič.

Volitve v državni svet (DS) so se končale 28. novembra, vendar ima DS za zdaj le 38 članov od 40, saj o izvolitvi obalnega svetnika in svetnika, ki zastopa interese samostojnih podjetnikov, odloča ustavno sodišče, ki je proces izvolitve obeh svetnikov zaradi domnevnih nepravilnosti ustavilo.

Ustanovna presenečenja Tudi postopek ustanovne seje DS ni potekal povsem brez zapletov, saj je morala mandatno-imunitetna komisija DS glasovati o potrditvi dveh svetnikov, zoper katera sta bili vloženi pritožbi glede izvolitve v DS. Komisija je tako glasovala o potrditvi mandata Borisu Šuštaršiču (socialna varnost) in Marjanu Klemencu (lokalni interesi). Proti potrditvi prvega je pritožbo podalo Društvo za teorijo in kulturo hendikepa, ki je v



Minister za javno upravo Gregor Virant

pritožbi zatrdilo, da je bilo v samem procesu odločanja o izvolitvi svetnika za področje socialne varnosti storjenih več napak oziroma nepravilnosti. Mandatno-imunitetna komisija je v odločanju Šuštaršiču mandat potrdila, podobno pa je razsodila tudi v



Jože Mencinger, državni svetnik

primeru pritožbe zoper svetnika Marjana Klemenca, predstavnika koroških občin, zoper katerega je pritožbo vložil njegov protikandidat Darko Sahornik, in sicer zaradi domnevnih nepravilnosti pri žrebu, s katerim je bil za svetnika izbran Klemenc.

Ustanovna seja je postregla tudi s svojevrstnim presenečenjem, in sicer pri najpomembnejši točki dnevnega reda – izbiri predsednika DS. Kandidati za predsednika so bili trije: Jože Mencinger (univerza oziroma visoko šolstvo), Alojz Kovšca (obrtniki) in Blaž Kavčič (lokalne skupnosti). Večina je pričakovala, da bo Mencinger, ki je bil v četrtem sklicu znova izvoljen v DS, brez resnejše opozicije prevzel predsedstvo. Vendar je Mencinger od vseh treh kandidatov v prvem krogu glasovanja prejel najmanj glasov, tako da se sploh ni uvrstil v nadaljnje glasovanje. Novi predsednik je bil izbran v drugem krogu, v katerem je Kavčiča podprlo 22 svetnikov, Kovšco pa 14. Kavčič, magister poslovne znanosti, dolgoletni član LDS, v letih 2000–2004 pa tudi državnozborški poslanec, je v boju za elektorske glasove, ki so ga pripeljali v DS,





Novi predsednik DS Blaž Kavčič (desno)

premagal Janeza Sušnika, ki je DS predsedoval zadnjih pet let.

Tako bo Kavčič na mestu predsednika DS zamenjal svojega protikandidata na volitvah Janeza Sušnika. Sušnik je glede svojega poraza dejal, da si je sicer želel vnovične izvolitve, vendar mu je to spodletelo. Izrazil je tudi prepričanje, da je za njegov izpad iz DS krivo dogovarjanje med političnimi strankami. Prav tako naj bi bil po njegovem mnenju Kavčič za predsednika DS izbran na podlagi rošade stranke LDS s SLS, ki naj bi kot povračilno uslugo za izglasovanje Kavčiča za predsednika zahtevala imenovanje sekretarja iz svojih vrst. Izredno pomenljiv je bil Kavčičev kasnejši komentar v intervjuju za nacionalno televizijo, v katerem tovrstnih ugibanj ni zavrnil, temveč je le dejal, da je za vsako izvolitev na odgovorno mesto v parlamentarni demokraciji – tudi za prejšnje Sušnikovo imenovanje za predsednika – nujno dogovarjanje z interesnimi in strankarskimi partnerji, in dodal, da se je lobiranje obrestovalo. Dogovarjanje med strankami je verjetno tudi glavni razlog, da za predsednika DS ni bil imenovan Jože Mencinger, ki je bil favorit Janeza Sušnika, saj naj bi bil po njegovem mnenju dovolj oddaljen od politične sfere, da bi lahko bil nestrankarski »amortizer«.

Pri tem se je samo od sebe poročilo vprašanje, zakaj je sploh prišlo do nenaravne naveze med LDS in SLS, ki je Kavčiču prinesla sicer najbrž nedosegljivo predsedniško mesto. Sodelovanje teh dveh strank je seveda še zlasti pomenljivo zato, ker SDS in SLS v državnem zboru

tvorita koalicijo. Tako so se hitro pojavile domneve, da poskušata SLS in LDS v DS osnovati nekažno koalicijo. Tovrstna povezava bi prav lahko pomenila, da se SLS obrača h kapitalu in LDS. Kavčič je poskusil vpliv politike v DS relativizirati z izjavo, da imajo strankarske težnje v njem sicer določen vpliv, vendar naj bi te do sedaj še ne prišle do izraza, čemur je glede na videno težko verjeti.

Zanimivo je, da je Kavčič po svoji izvolitvi za sekretarja predlagal Marjana Maučeca, člana SLS, ki v tokratnem mandatu ni bil izvoljen v DS. Pri tem je pomembno vlogo odigral tudi incident, ki se je zgodil v času pred volitvami; zoper Maučeca so namreč kriminalisti Policijske uprave Murska Sobota v začetku novembra podali kazensko ovadbo zaradi domnevnega podkupovanja romske svetnice v občini Beltinci Danijele Horvat, kateri naj bi bil Maučec dal 100 evrov podkupnine, da se ne bi udeležila seje občinskega sveta.

Vloga politike Glede strankarske usmerjenosti DS smo lahko že po izjavah svetnikov dobili zelo mešano sliko. Tako Sušnik kot Kavčič trdita, da je strankarstvo v DS drugotnega pomena, hkrati pa oba poudarjata pomen politike pri svoji izvolitvi oziroma neizvolitvi. Tako že sama politična pripadnost pomeni določeno usmeritev pri delu sveta in tudi vplivu na slovensko politiko. Prejšnjo sestavo državnega sveta je zaznamovalo ostro nasprotovanje odločitvam vlade Janeza Janše. To je bilo še posebno vidno pri odločitvi o referendumu



Državni svetniki SDS so podprli Alojza Kovšco.

o zakonu o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic, verjetno pa niti nove šolske zakonodaje ne bi čakala drugačna usoda, če vlada iz nje ne bi črtala spornih določil in bi DS seveda še obstajal v sestavi iz tretjega sklica, in to kljub trditvam Janeza Sušnika, da se jim je v zadnjem mandatu uspelo izogniti dikciji »mi-vi«. DS je bil v prejšnjem mandatu presenetljivo skladen z opozicijo.

Prerazporeditev moči Razlog, zakaj je bil DS v prejšnjem mandatu pri blokiranju odločitev vlade tako uspešen, je bržkone v tem, da je imela sedanja opozicija v njem med svetniki, ki zastopajo lokalne interese in pripadajo različnim strankam, večino. Po novembrskih volitvah pa ima največ (osem) predstavnikov lokalnih interesov v državnem svetu vladajoča SDS, s šestimi glasovi jim sledi LDS. Glede na prerazporeditev števil svetnikov bi lahko pričakovali, da bo DS v prihodnje vladi povzročal nekoliko manj težav, vendar pa bi se ob sklenitvi naveze SLS-LDS prav lahko po-

novila zgodba iz prejšnjega mandata. Pri sooblikovanju političnih odločitev lahko DS državnemu zboru predlaga v sprejetje zakone, daje državnemu zboru mnenje o zadevah, ki so v pristojnosti sveta, zahteva, da v državnem zboru pred razglasitvijo zakona o njem še enkrat glasujejo (veto DS), in zahteva razpis referenduma ter preiskavo o zadevah javnega pomena.

Glede pristojnosti DS in njegove vloge nasploh je bilo izrečenih že veliko besed, vendar se stališča zelo razlikujejo – od tistih, ki bi DS odpravili, do tistih, ki bi ga okrepili. Na splošno pa se vsi strinjajo, da je treba DS rekonstruirati, vendar kakšnega konkretnega predloga še ni bilo – razen seveda predloga Nove Slovenije, ki je predlagala, da se DS ukine. Podobnega mnenja je tudi minister za javno upravo Gregor Virant, ki je dejal, da gre pri DS samo za zapravljanje javnega denarja in da je kot tak nepotreben. Po Sušnikovem mnenju in mnenju nekaterih drugih svetnikov pa bi moral DS postati drugi, torej zgornji dom slovenskega parlamenta, s čimer bi bila uresničena ideja o dvodomnem sistemu, vendar je to zlasti zaradi mogočega političnega spletkarjenja in namernih obstrukcij nasprotne strani zelo problematično.

Državni svet bo tako začel delovati v prenovljeni sestavi in z novim predsednikom. Glede na izkušnje iz preteklega mandata lahko le upamo, da se bo njegova nepolitičnost pri sprejemanju odločitev in predvsem pri izbiri blokad v zvezi z odločitvami vlade udeležila tudi v praksi. ■



Edina Ženska v DS Lidija Jerkič



Nadaljevanje medijske vojne

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Boj za neodvisnost medijev se čedalje bolj prepleta z vladno vojno proti tajkunom, pri čemer je vse bolj v ospredju koncentracija kapitala, s katerim upravlja Pivovarna Laško, ki je od urada za varstvo konkurence dobila zaušnico.

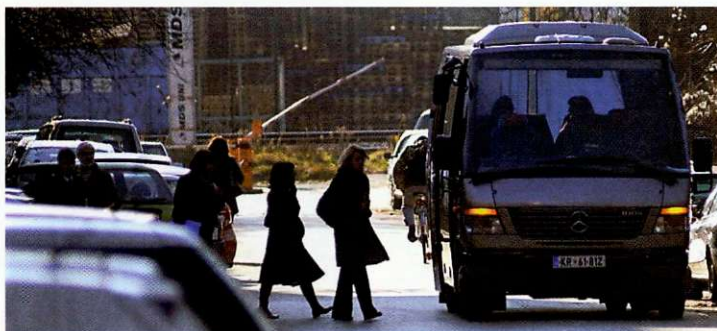
Zadnji dogodki na Magu, kjer je pivovarsko-kapitalska naveza tako rekoč že ustoličila novega urednika Vesa Stojanova, dokazujejo, da je teza o kapitalu »brez (politične) barve« dejansko zelo naivna, saj so kapitalske zveze v resnici še nevarnejše, posebej v okolju, kjer se kapital koncentrira okrog velikih centrov moči, kar v zadnjem času predstavlja Pivovarna Laško s predsednikom uprave Boškom Šrotom na čelu. Postavlja se vprašanje, kakšen interes ima v resnici Šrot s svojimi intervencijami v uredniško politiko v Črni vdovi: gre samo za uničenje revije, ki je v preteklih letih razkrinkavala gospodarski kriminal, klientelistične povezave in nečedne posle mnogih tajkunov, ali pa gre dejansko za politični interes, ki naj bi se

kazal v povezavi predvsem s SD in z Zaresom.

»Veliki brat« **Golobič** Težko je sicer reči, v čigavih rokah je po politični barvi Pivovarna Laško in z njo časopisna hiša Delo. Nedavni pompozni izstop Boška Šrota iz SD in njegovo ostro pismo predsedniku SD Borutu Pahorju je pri marsikom pustilo

vtis, da je šlo le za navidezen izstop, ki naj bi SD vsaj v javnem mnenju razbremenil povezav s tajkuni. Kaže pa, da glavno pobudo pri kapitalskih povezavah na levi prevzema stranka Zares, ki je nedavno »požrla« Kekovo Aktivno Slovenijo, pomen slednje pa je predvsem v krepitvi Zaresa na lokalni ravni. Ko je vršilec dolžnosti urednika Maga Silvester

Šurla razkril pritiske, ki ju nanj izvaja dvojec Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek, je med drugim omenil, da je oba Delova nadzornika zmotil tudi intervju s predsednico LDS Katarino Kresal v Magu, zaradi česar naj bi Delovi nadzorniki Mag imenovali »trobilo LDS«. Po navedbah nekaterih virov naj bi bila z Golobičem povezana tako Stojan Zdolšek kot tudi odgovorni urednik Dela Janez Markeš. Slednji naj bi se dobival z Golobičem že od marca letos (približno tedaj je nekoliko spremenil svoj način pisanja v Magu in omilil svojo radikalnost), z njim pa naj bi bila povezana tudi dr. Miha Kovač in njegova žena dr. Mojca Kovač Šebart, ki naj bi bila po politični usmeritvi blizu Golobiču. Zato se postavlja vprašanje, ali drži ocena poslanca SDS Branka Grimsa, naj bi si Mag



Vodilni iz kolektiva časopisne hiše Delo odhajajo na sestanek v Laško.

in celotno časopisno hišo Delo poskušala podrediti SD.

Lovke Foruma 21 Bržkone pa je Golobičevi stranki ideološko blizu tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan, ki najverjetneje ni bil prav zadovoljen z napovedjo SD, da bo Borut Pahor v primeru njene zmage mandatar za sestavo vlade, saj naj bi stranka Zares za mandatarja že vnaprej predlagala ljubljanskega župana Zorana Jankovića, ki je tesno povezan s Kučanom, medtem ko večina članov Jankovićeve liste v ljubljanskem mestnem svetu gravitira k Zaresu. Omenjene povezave so zanimive tudi zato, ker lovke Kučanovega Foruma 21 segajo tudi v Pivovarno Laško (njegov član je Šrotov predhodnik Tone Turnšek), vendar vse kaže, da odnosi med Jankovičem ter vodilnima nadzornikoma na Delu niso najboljši. Tako se Janković na enem od nedavnim sprejemov ni hotel rokovati z Andrijano Starina Kosem, češ da se z izdajalci ne rokuje, tudi če so izdali Janeza Janšo. Omenjena gesta je marsikoga presenetila glede na to, da Janković do vlade nastopa veliko ostreje kot Pahor (zaradi Janševega priznanja, da je bila prodaja Mercatorja napaka, naj bi Janković svojo ostro retoriko nekoliko omilil), ni pa skrivnost, da Janković ni v najboljših odnosih niti s Stojanom Zdolškom zaradi Zdolškove negativne kampanje pred županskimi volitvami v Ljubljani, čeprav naj bi bil prav on najbolj pripomogel k Jankovičevi zmagi. Kučan je v sobotnem intervjuju za Dnevnikov Objektiv v odgovoru na zadnje vprašanje nekoliko prikrito nakazal, da bi se lahko znova politično angažiral prav prek Golobičeve stranke Zares.

Slaba vest? Vse očitnejša prepletenost politike in kapitala sočasno z razkritjem pritiskov na Mag pa je zelo nerodna za ugled glavnih protagonistov pri uničenju Maga. Tako se Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek v zadnjem času izogibata medijem, medtem ko je Boško Šrot po pogostitvi kolektiva Dela na gradu v Laškem pred kamero »pobegnil« s skokom čez zid, kar kaže tudi slabo vest kapitalsko-medijskih »politikomisarjev«. Le-ti za zdaj še ne morejo formalno ustoličiti



Boško Šrot se izogiba medijem.



V ozadju prevzema Maga tudi Golobič?



Odgovorni urednik Dela Janez Markeš

Vesa Stojanova za urednika Maga, saj mora aktiv Magovih novinarjev po statutu časopisne hiše Delo v petnajstih dneh odgovoriti na predlog. Iz zanesljivih virov pa smo izvedeli, naj bi čakali vse do konca in s tem pridobivali čas. Neuredno pa je znano, da je aktiv Maga kandidatu Vesu Stojanovu izrekel nezaupnico in ga skupaj z drugim predstavnikom zaposlenih v nadzornem svetu Dela Tomažem Prpičem pozval k odstopu. Naposled se je zganil tudi aktiv novinarjev Dela, ki ga vodi Peter Kolšek, in podprl novinarje Maga. Hkrati jim je očital, da

v času, ko sta na novinarje Dela pritiskala Danilo Slivnik in Peter Jančič, niso izrazili solidarnosti.

Zadnji poziv Novinarji Maga so sicer v novi izjavi spet opozorili, da bo vsiljena diametralno nasprotna uredniška politika uničila najpomembnejše, kar Mag predstavlja vse od svoje ustanovitve, to pa je pogled na razmere v družbi, ki je drugačen od prevladujočega v slovenskem medijskem prostoru. Zato so novinarji v javnem pismu pozvali slovensko javnost, predstavnike države in civilne družbe, naj jih podprejo v boju

zoper politično-kapitalski izbris tednika, pismo pa so poslali, kot so še sporočili, upravi Pivovarne Laško, predsedniku vlade Janezu Janši, predsedniku države Danilu Türku, predsednikom strank, predsedniku državnega zbora Francetu Cukjatiju, varuhinji človekovih pravic Zdenki Čebašek Travnik, evropskim institucijam in predstavništvom EU v Sloveniji, domačim in tujim medijskim hišam, tujim predstavništvom v Sloveniji, mednarodni zvezi novinarjev, Združenju novinarjev in publicistov, Društvu novinarjev Slovenije in Združenju pisateljev, pesnikov in publicistov. Po navedbah Magovih novinarjev naj bi zaradi napovedanih kadrovske sprememb začelo padati število naročnikov Maga, medtem ko na drugi strani Veso Stojanov obljublja kadrovske okrepitve Maga in »sredinsko« usmeritev. Da je uničevanje omenjenega tednika doseglo vrhunec, dokazuje tudi mnenje upravnega odbora Združenja članov nadzornih svetov, ki priporoča neodvisno delovanje celotnega nadzornega sveta v dobro družbe in ne posamičnih, lastnih ali političnih interesov; nadzorni svet naj se pri zagotavljanju neodvisnega nadzora nad poslovanjem družbe in njeno upravo ne bi vmešaval v vodenje družbe, saj Mag pod dosedanjimi tremi lastniki nikoli ni menjal uredniške politike, v času, ko ga je urejal Silvester Šurla, pa naj bi naklada zrasla nad štirinajst tisoč izvodov. Malo verjetno pa je, da bi novinarje Maga podprli podpisniki razvpite peticije proti cenzuri glede na to, da so poslanci opozicije še nedavno na seji parlamentarnega odbora za kulturo, šolstvo in šport vztrajali pri tem, da pritisk na medije izvaja vlada. ■

Politična usmeritev Vesa Stojanova

»Hollywoodsko poenostavljeno bi lahko rekli, da ta konec tedna proslavljamo spomin na šestdesetletnico zmage dobrega nad zlim. Ve se, kdo je bil zmagovalec, kdo poraženec, kdo so bili good guys in kdo bad boys. Pri tem najbrž ni in ne sme biti nobenih dilem ...Tedad ko v uporabi proti okupatorju ni bilo sledi v zadnjem poldrugem desetletju tako očrjene revolucije, ki ji zdaj sramežljivo obračajo hrbet tudi pravi revolucionarji, čeprav ni razloga, zakaj bi se sramovali njene socialne, državotvorne in domoljubne dimenzije. Te ljudi, ki so si prvi upali dvigniti in reči fašizmu in nacizmu ne, je treba spoštovati in ceniti.«

(Veso Stojanov o komunističnih revolucionarjih 7. maja 2005 v Sobotni prilogi Dela)



Veso Stojanov

»Kot se je izkazalo ob februarški razpravi o fojbah, je oblast s svojo zadržanostjo in celo benevolentnostjo do zahode sosedje poslala v javnost zelo negativno sporočilo. Namesto da bi z jasnim in odločnim protestom pokazala, da je kljub različnemu dožemanju med- in povojnega dogajanja zmožna za hip pozabiti na domača politična razhajanja in se postaviti v bran zaščite interesov in ugleda države – kakor bi to pač storili v vsaki resni državi – je bila slovenska vlada raje sramežljivo tiha. Videti je bilo, kakor da ji ustreza italijansko spreminjanje in izkrivljanje zgodovinskih dejstev.«

(Veso Stojanov o italijanskem filmu Srce v breznu v Sobotni prilogi Dela 23. aprila 2005)



Strategija lažne zastave

Dr. Edi Gobec, foto: arhiv Demokracije

Ali »ljudska demokracija« ni privlačno ime? Kakšna pa naj končno bo, če ne ljudska? Že etimološka razlaga besede pomeni vlado ljudstva. Ameriški predsednik Abraham Lincoln je demokracijo mojstrsko definiral kot vlado iz ljudstva, po ljudstvu in za ljudstvo!

Akaj nam pove Slovar znanstvenega komunizma (*A Dictionary of Scientific Communism*, Progress Publishers, Moskva, 1980)? Na strani 74 razloži ljudsko demokracijo kot »obliko diktature proletariata, ustanovljene v več evropskih in azijskih deželah kot rezultat ljudskih demokratičnih revolucij v letu 1940, ki so se razvile v socialistične revolucije«. Skratka, ljudska demokracija je celo po takrat še uradnem marksističnem slovarju v resnici diktatura proletariata, to se pravi diktatura manjšinske (!) »avantgarde« komunistične stranke, ki s pomočjo laži, terorja, kraje (»nacionalizacije«!), podkupovanja, ustrahovanja in zavajanja prevzame kar najbolj absolutno oblast.

Komunizem kot prevara Seveda tudi marksizem in po njem splošno komunizem kljub vsej bahariji ni bil nikdar znanstven, saj je bil od vsega začetka poln protislovij, neresnic, prevar in samoprevar pa izjemno krutega nasilja, ki je dosledno preprečevalo vsako znanstveno razpravljanje in preverjanje. Skoraj nobena Marxova napoved se ni izpolnila in zanimivo je, da ta »največji ekonom v zgodovini človeštva« ni bil nikdar zmožen s pošteno gospodarsko dejavnostjo preživljati niti samega sebe in svoje družine. Seveda je kot zagrizen »rdeči Prus« zelo zaničeval Slované in se je prej ali slej spopadel tudi z vsemi sodelavci z izjemo zvestega kapitalista (!) Engelsa, ki ga je nujno potreboval za preživetje.

V dolgem nizu prevar igra odločilno vlogo Marxova strategija lažne zastave. Že *Manifest komunistične partije*, prvič izdan v nemščini v Londonu februarja 1848, pove, da bo revolucija dvignila proletariata na položaj vladajočega razreda in vpoustavitve demokracije. Vendar vlada enega samega socialnega razreda nad vsemi drugimi nikdar ne more biti demokratična, ampak je spet popolno nasprotje demokracije, torej diktatura!

V revolucionarnem letu 1848, ko se je Marx lahko spet začasno vrnil na Prusko, je 1. junija pod njegovim uredništvom iz-

šla prva številka časopisa *Neue Rheinische Zeitung*. Kot urednik je Marx prepovedal kakršno koli propagiranje komunističnega ali socialističnega programa in celo omembo teh besed, ker je vedel, da bi tako povsem odbil finančne mecene lista in bralce. Svoj časopis je ta dosledni načrtovalec diktature že v podnaslovu predstavljaj kot »organ demokracije«, kakih 300 premaskiranih ali preoblečenih komunistov pa se je vrinilo v demokratična društva in poskušalo s svojo navidezno zavzetostjo za »demokracijo« dobiti v njih odločilni vpliv in premoč. Marx sam je postal predsednik svojega »Demokratičnega kluba«, dva njegova pomočnika pa predsednika še dveh delavskih »demokratičnih« društev. Kot je zapisal Engels, če bi bili takrat odkrili en sam izvod *Komunističnega manifesta*, bi bilo časopisa in infiltracije konec (Leopold Schwarzschild, *The Red Prussian*, 1947, strani 160, 180–216).

V nizu prevar igra odločilno vlogo Marxova strategija lažne zastave. Že Manifest komunistične partije pove, da bo revolucija dvignila proletariata na oblast.

Prikrivanje resničnih namenov Od začetka komunistične agitacije do padca komunizma in še v postkomunistični »tranziciji« smo tako priče Marxovi strategiji lažne zastave. Treba je vedno postati praporščak tiste zastave, ki v določenem času najbolj pritegne, pa povsem skriti svoje resnične namene. Tako strategiji diktature proletariata, ki je lažna zastava za diktaturo komunistične partije, nastopajo v imenu demokracije. Revolucija se skriva za zastavo enakosti, delavskih pravic ali po potrebi »osvobodilne fronte« in partijska diktatura pod zastavo ljudske demokracije. Največje trobilo sovjetskih partijskih laži se je skrilo pod ime *Pravda* (Resnica) in ljudje, ki neprestano lažejo in zavajajo, radi govorijo in pišejo o svoji resnici.

Premeteno na čelu reform V času, ko postane jasno, da se partija ne more več obdržati na oblasti in so nujno

O avtorju

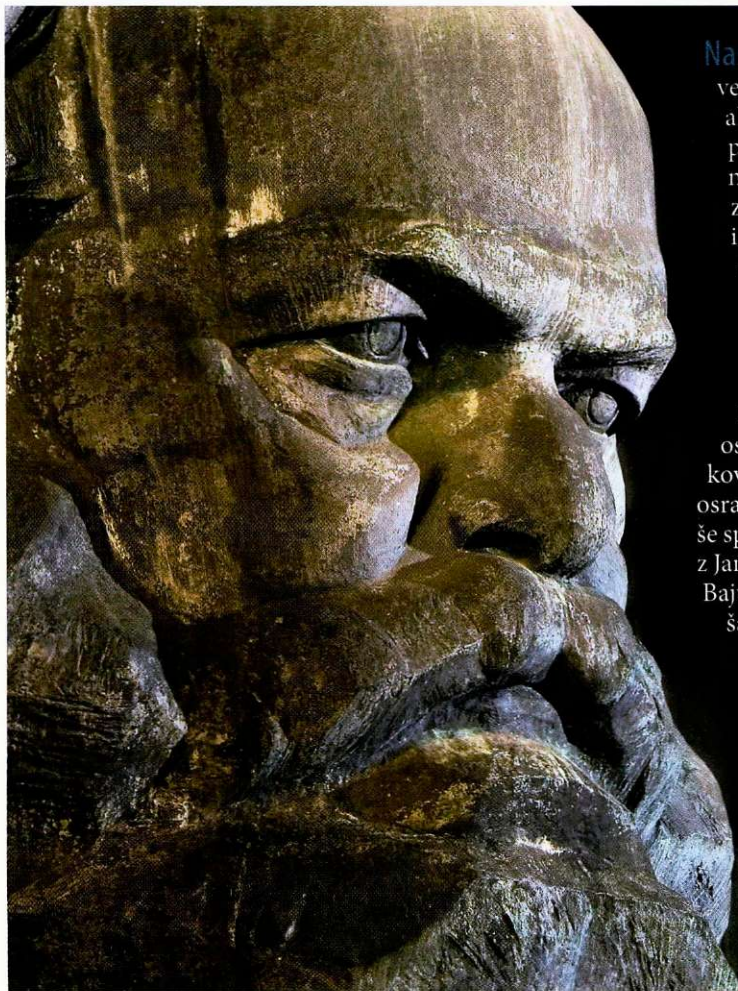
Edi Egidij Gobec se je rodil 25. julija 1926 v Celju. Po izobrazbi je sociolog in antropolog. Je doktor znanosti. Od leta 1950 živi v Clevelandu v Združenih državah Amerike. Bil je profesor za sociologijo in antropologijo na Kentucky State University. Vodi Slovenian Research Center of America v Clevelandu. Je avtor številnih člankov in knjig, vezanih na to temo. Je zaslužni profesor sociologije na prej omenjeni univerzi. Lani mu je predsednik slovenske vlade Janez Janša podeli posebno priznanje urada za Slovence v zamejstvu in po svetu za dolgoletno aktivno in požrtvovalno ter znanstveno in raziskovalno delo za kulturno in narodno blaginjo slovenstva v ZDA ter za prispevek k osamosvojitvi in priznanju RS.

potrebne temeljite reforme, se komunisti pojavijo na čelu reform, ki so jih s svojo diktaturo najbolj in najdalje preprečevali. Če ljudje mislijo, da je preveč strank, ki se med sabo prerekajo, poskusijo z novo zastavo Združene liste, sopotnikom pa ponudijo še liberalno (namesto »ljudske«) demokracijo s preizkušenim vodilnim komunistom na čelu. Glavnega izvajalca strankine strategije in »politike«, nekdanjega generalnega tajnika stranke Gregorja Golobiča pa je strankin ideolog dr. Slavoj Žižek v reviji *The New Yorker* 5. maja 2003 pod naslovom »The Marx Brother«, na strani 43 takole predstavil: »On je moj najboljši prijatelj! Ljubim ga! (I love him!) ... On je bodoči slovenski Stalin.« Točno tako, ZARES! Seveda so za komuniste ali

»Marxove brate« ljudje drugačnega ali celo nasprotnega prepričanja vsega zaničevanja vredni fašisti. O Plečnikovem Tromostovju Žižek zaničljivo pove: »Te mostove je v 30. letih dvajsetega stoletja načrtoval fašistični arhitekt.« To je bil seveda mednarodno priznani in spoštovani Jože Plečnik, ki pod komunizmom »s človeškim obrazom« ni smel na Dunaj po zlato diplomu, ker so se tovariši bali, da ne bi njihov nesomišljenik zablestel v Evropi, prav kot se tudi danes bojijo uspeha demokratsko izvoljene slovenske vlade ob predsedovanju Evropski zvezi, ko bi lahko naša skupna domovina Slovenija blestela kot še nikdar doslej.

Zloraba človekovih pravic Seveda pride po potrebi prav tudi marsikak drugi strankarski, nestranski ali nadstrankarski prapor ob zamolčanju ali sprevračanju dejstev, ki bi bila neugodna za komuniste in njihove idejne dediče ali ugodna za nesomišljenike in njihove nasprotnike. Če je dovoljena vsaka laž in nam ni prav nič mar slovenski ugled v svetu, kaj je potem lažjega, kot dosedanjim cenzorjem in privilegirancem kričati pred nepoučenim svetom »Primate tatu!« in obtoževati svojih grehov nesomišljenike, ki so v zadnjih časih vsaj nekoliko prodrli v močnejše medije in lahko – groza vseh groz – občasno celo oporekajo dosedanjim cenzorjem, »vojščakom revolucije« in njihovim naraščajnikom! Lahko je gnusno, nikakor pa ni nemogoče, da bi ti isti, ki so sodržavljanom tako dolgo kratili temeljne človekove pravice, dvi gnili tudi lažno zastavo boja in borcev za človekove pravice!

Kdor ne razume Marxove strategije lažne zastave, bo zlahka nasedel in partijci ali »nekdanji« partijci ga bojo izkoristili za svojo oblast in politično preživetje.



Nasedanje floskulam Kdor ne razume Marxove strategije lažne zastave, bo tej ali oni komunistični lažni zastavi zlahka nasedel in partijci ali »nekdanji« partijci ga bojo izkoristili za svojo oblast in politično preživetje ali ga vsaj potisnili v podrejenost, zatišje, otopelost, neaktivnost ali drugorazrednost. Nič čudnega, če se po desetletjih pojavljajo znaki družbene odtujitve ali alienacije, politične utrujenosti, nemoči in malodušja. Saj so vsi enaki, nam prišepetavajo z več strani! (Ali je res rabelj enak kot pošten politični zapornik, odločen bорец za slovensko samostojnost enak kot bojazljivec ali nasprotnik slovenskih pravic?) Naj počnejo, kar hočejo, jaz se v to umazano politiko ne bom vtikal. Tudi volit ne grem! In prav zato ostane marsikaj po starem. (Post)komunisti, ki so pred desetletji pod varstvom klavca Ivana Mačka tako odločno zahtevali »ideološko čistost« v šolah in medijih, ostajajo mojstri diskvalifikacije in likvidacije nezaželenih posameznikov, strank in družb, ki jih dosledno, naravnost ali zakulisno, poskušajo osramotiti, ponižati in zrušiti, kadar koli ogrožajo njihovo (nad)oblast. Se še spomnite spretno koordiniranih političnih in medijskih linčev četverice z Janšo na čelu v letu 1988, pa dr. Pučnika in Demosa, spet Janše, Peterleta, Bajuka, Rodeta (ki je bil »kazensko premeščen« v Vatikan in potem povišan v kardinala!) in spet Janše in njegove sedanje vlade?

Čeprav na zunaj ni več komunistične partije in so partijske izkaznice iz previdnosti baje zamrznjene, ne smemo pozabiti, da preoblečeni komunisti in njihovi idejni dediči še vedno spretno in žal mnogo krat zelo uspešno uporabljajo strategijo lažne zastave. In jo bojo, vse dokler ne bomo v dovolj velikem številu spregledali in napravili konec prevaram. ■



Republika Slovenija
Ministrstvo za gospodarstvo

URAD RS ZA VARSTVO KONKURENC

Republic of Slovenia
Ministry of Economy

COMPETITION PROTECTION OFFICE



Urad za varstvo konkurence končno opravlja svoje delo.

Varuh ustavil koncentracijo

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Zgodilo se je to, česar so se v Pivovarni Laško bali. Varuh konkurence je sprožil postopek proti lastnikom Mercatorja, kar pomeni, da so pivovarni odvzeli vse pravice. Slednja ima zdaj v Mercatorju približno 700 milijonov evrov t. i. mrtvega kapitala.

Še slabše (za posameznike, ne pa tudi državljane) pa je, da je urad za varstvo konkurence s tem ukrepom preprečil načrte nekaterih vodilnih v pivovarni, med katere uvrščamo tudi nekdanjo državno sekretarko Andrijano Starina Kosem.

Prepoved razpolaganja Urad za varstvo konkurence je pretekli teden proti Pivovarni Laško, Pivovarni Union, Radenski, Infond Holdingu, Centru Naložbe in družbi Kolonel uvedel postopek o presoji skladnosti koncen-

tracije s pravili konkurence, ker naj bi bili skupaj pridobili 57,23-odstotni lastniški delež Mercatorja in s tem nadzor nad družbo, česar pa niso priglasili v roku. Do odločitve urada v postopku proti



Andrej Plahutnik

omenjenim družbam jim je varuh konkurence prepovedal razpolaganje z lastniškim deležem Mercatorja. Urad podrobnejših pojasnil ni objavil, v pivovarni pa seveda očitke zavračajo.

Dva sklepa V Pivovarni Laško so pretekli teden prejeli dva sklepa urada za varstvo konkurence, njuno vsebino pa so morali objaviti tudi na straneh Ljubljanske borze trga vrednostnih papirjev. Urad v prvem sklepu Pivovarni Laško in omenjenim družbam očita opustitev priglasitve kon-

centracije po pravilih konkurence med temi družbami in družbo Mercator. V drugem sklepu je urad do odločitve v tem postopku Pivovarni Laško in omenjenim družbam prepovedal t. i. odsvojitve in obremenitev delnic Mercatorja brez njegovega soglasja.

Monopol Po podatkih spletne strani urad v obrazložitvi sklepa navaja, da ima na dan 4. decembra Pivovarna Laško skupaj z odvisnima družbama Pivovarno Union in Radensko v Mercatorju 27,39-odstotni delež. Na-

delež. Nadalje urad v svoji obrazložitvi navaja še nekatere druge lastniške povezave, katerih skupni delež naj bi znašal 57,23 odstotka, kar naj bi dokazovalo skupni nadzor družbe Mercator. V obrazložitvi tudi piše, kako so posamične družbe pridobile lastniške deleže in naj bi izključno te transakcije hkrati z drugimi indici, ki pa niso navedeni, kazale na povezanost v omenjeno transakcijo vpletenih družb. Urad iz teh navedb v obrazložitvi sklepa navaja, naj bi te transakcije predstavljale koncentracijo, ki je po zakonu o preprečevanju omejevanja konkurence nezakonita. Urad sklepov ni objavil, obrazložitve, ki smo jih navedli, pa izhajajo iz pojasnil Pivovarne Laško.

Branijo se V Pivovarni Laško razloge urada za »zamrznitev« Mercatorjevih delnic zavračajo in navajajo, da so imeli na dan 4. 12. 2007 nižje lastniške deleže, kot naj bi bilo navedeno v sklepu urada. Zanikajo tudi nekatere lastniške strukture in povezave, ki naj bi po mnenju urada dokazovale skupni nadzor nad družbo Mercator. Zatrjujejo, da Pivovarna Laško skupaj s Pivovarno Union in Radensko nima nadzornega deleža v Mercatorju. Prav tako po njihovem mnenju skupaj z drugimi družbami nima nadzora nad Mercatorjem. Po prepričanju Pivovarne Laško in v njenem imenu Boška Šrota, predsednika uprave, naj bi šlo pri Pivovarni Union, Radenski, Infond Holdingu, Centru Naložbe in družbi Kolonel za samostojne družbe s samostojno naložbeno politiko. Ob tem še navajajo, naj bi šlo za neutemeljen konstrukt brez dokazov in indicov. Napovedali so, da bodo v pivovarni oba sklepa urada temeljito preučili in sprožili ustrezna pravna sredstva. Menijo, da bo urad pridobil listine in druge dokaze, jih upošteval in postopek ustavil; če bo urad odločil drugače, napovedujejo postopek dokazovanja na sodišču.

Poskus preprečitve Drugačne razlage poznavalci razmer seveda niti niso pričakovali. Dejstvo pa je, da so že dolgo pričakovali ukrepanje urada za varstvo konkurence. Po naših podatkih so

Prevladujoč položaj

Združeno pivovarsko podjetje ima v Sloveniji v proizvodnji pijač izjemno velik tržni delež; pri prodaji piva v trgovini na drobno obvladuje na primer skoraj 90 odstotkov trga, pri prodaji gostinskim lokalom celo 95 odstotkov. Gre torej za prevladujoč položaj (po zakonu o preprečevanju omejevanja konkurence ta položaj nastane, ko ima podjetje pri prodaji ali nakupu blaga in storitev v državi več kot 40-odstotni delež). A kot je pogosto poudarjal direktor urada za varstvo konkurence Andrej Plahutnik, prevladujoč položaj sam po sebi ni sankcioniran – dokler se ne izkaže, da ga podjetje zlorablja. O takih zlorabah govori tretje poglavje zakona o preprečevanju omejevanja konkurence, ki navaja tudi konkretne primere zlorabe: če gre za posredno ali neposredno pogojevanje nepoštenih prodajnih ali nakupnih cen ali drugih nepoštenih pogojev; za neupravičeno zviševanje ali zniževanje cen; za omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega napredka; za uporabo neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi poslovnimi partnerji, kar te partnerje postavlja ali sili v konkurenčno slabši položaj, ali za pogojevanje sklepanja pogodb s sprejetjem dodatnih obveznosti, ki po svoji naravi in glede na trgovinske običaje niso povezane z vsebino teh pogodb. Zlorabo v postopku ugotavlja urad, podjetje pa lahko zahteva od njega, naj mu izda negativni izvid, da ni kršilo pravil konkurence. Pravna oseba, ki krši omenjena določila, se kaznuje z 10 do 30 milijoni tolarjev. Tisti, ki jim je bila povzročena neposredna škoda, v pravnem postopku lahko zahtevajo odškodnino.

Vir: Delo, četrtek, 12. 5. 2005, avtor B. K.

dalje ugotavlja, da ima družba Infond Holding, ki je 24,91-odstotna lastnica Pivovarne Laško, 29,34-odstotni delež Mercatorja, družba Center Naložbe, ki je 53,35-odstotna lastnica Infond Holdinga in je pred dnevi objavila namero za prevzem mariborske družbe, pa ima v Mercatorju 0,5-odstotni lastniški



Jani Soršak, v. d. direktorja urada



Minister Andrej Vizjak



Andrijana Starina Kosem

to pričakovali tudi v Pivovarni Laško, zato je bilo med njimi čuti preplah ob odstopu Andreja Plahutnika z mesta predsednika urada. Plahutnik naj bi bil sicer odstopil iz osebnih razlogov,

v resnici pa naj bi bil razlog za odstop njegovo neučinkovito vodenje urada. Ko je Plahutnik odstopil, naj bi po naših informacijah v pivovarni nastala panika. Najbolje je to predstavil ►

Z odvzemom glasovalnih pravic ima Šrot v Mercatorju t. i. mrtev kapital, kar je najhuje, kar se lahko zgodi lastniku.



Mercator naj bi bil sestavni del načrtovanega holdinga.



Marže za izdelke družb, ki niso v t. i. Šrotovi hobotnici, so višje.



Žiga Debeljak, predsednik PS Mercator

Septembra je namreč odstopil Andrej Plahutnik, v Delu pa je izšel članek, v katerem Zdolšek »hvali« odstopljenega direktorja. Podoben članek bi moral očitno iziti tudi v Magu. Šurla je torej samo javno potrdil to, kar je precej ljudi že vedelo. Kot je znano, ga bo njegova pokončnost očitno stala uredniškega mesta.

Koncentracija A pomudimo se še nekoliko pri zapisih v drugih občilih, ki smo jih lahko prebirali v preteklih letih o Pivovarni Laško, koncentraciji, monopolu in lastniških povezavah. Delo kot nekdanji osrednji časnik, danes pa v večinski lasti pivovarne, je članke z informacijami o tovrstnih opozorilih nehal objavljati konec leta 2006. Sredi leta 2005 so tudi v tem časniku objavili članek z naslovom »Prevladujoč položaj«, katerega vsebino objavljamo posebej. V njem je bil jasno prikazan položaj pivovarne. Konec decembra 2006 so na primer objavili še članek, v katerem so opisali vse lastniške povezave Boška Šrota oziroma Pivovarne Laško. Temu članku je sledil prevzem časopisne hiše Delo, tovrstnih člankov pa Delo ni več objavljalo.

Monopol in holding Podatkov o monopolu, ki preprečuje konkurenco, je bilo torej več kot dovolj. Če smo jih brali novinarji, bi jih morali na uradu toliko bolj. Dodajmo, da v članku namenoma navajamo pisanje novinarjev drugih medijev, saj le-tega (kar se tiče poslovanja pivovarne, koncentracije in izrabljanja monopola) po nam znanih podatkih nihče doslej ni zavrnil, glede

► Silvester Šurla, v. d. odgovornega urednika tednika Mag, ko je v začetku decembra v javno objavljenem pismu pojasnil, da je Andrijana Starina Kosem kot predsednica nadzornega sveta Dela že septembra zahtevala, da za Mag napiše članek o tem, kako Pivovarna Laško ne zlorablja monopola na slovenskem trgu pijač: »Na uredništvo mi je Starina Kosmova 26. septembra prek tedanjega predsednika uprave Dela Danila Slivnika dostavila dokumente, ki sem jih pokazal v TV-oddaji Vroči stol.« Po besedah Šurle naj bi omenjeni dokumenti vsebovali recenzijo Mića Mrkačiča, Igorja Mastena in Saša Polanca ter recenzijo Jerryja A. Hausmana. Obe se ukvarjata s študijo Veljka Boleta Ekonometrična analiza koncentracije na trgu pijač iz leta 2003, pri čemer so jo slovenski avtorji »raztrgali, Hausman pa jo je hvalil«. Re-

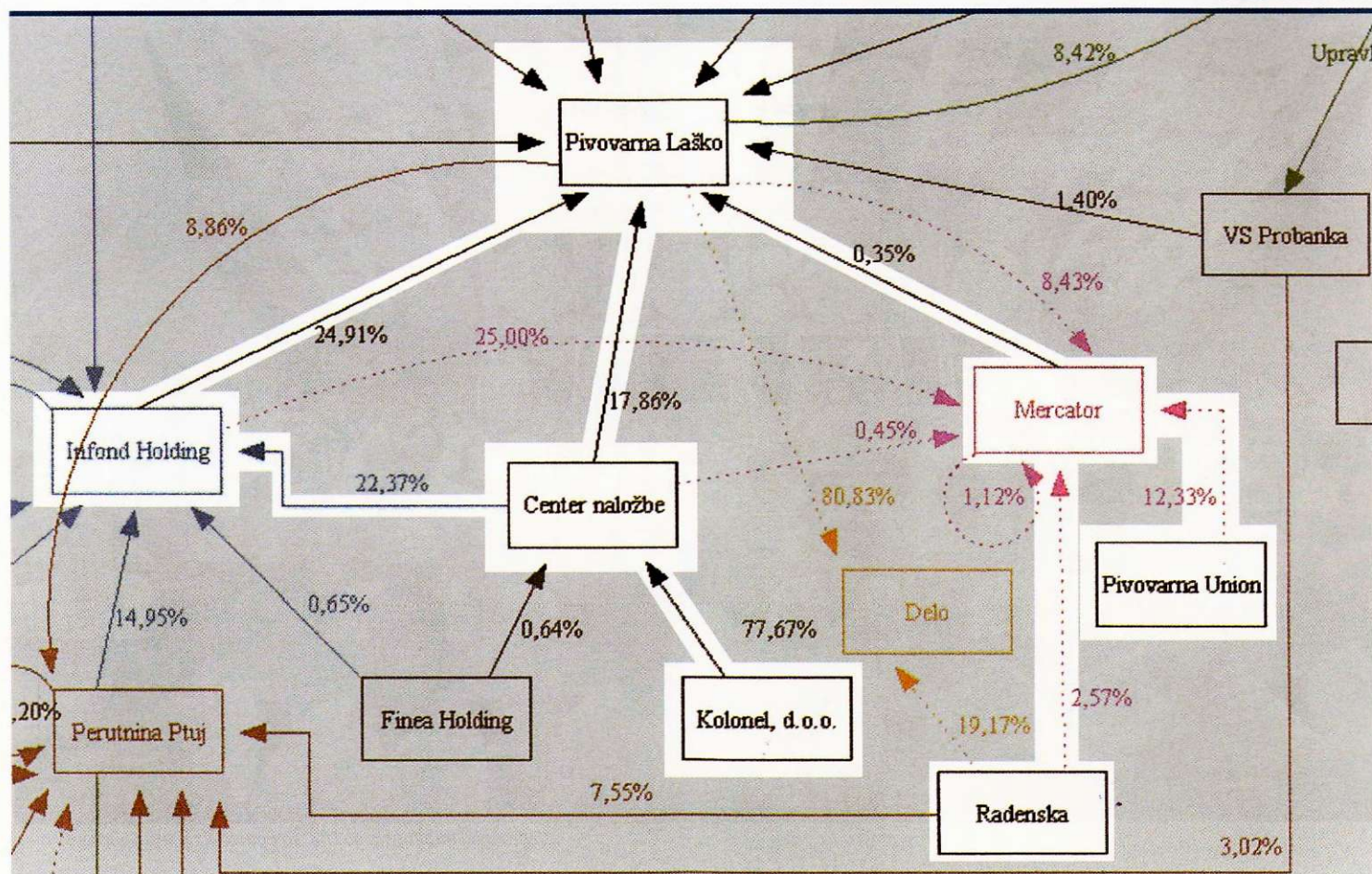
cenziji naj bi bili prej poslani iz Pivovarne Laško v Pivovarno Union, in sicer za Stojana Zdolška in Andrijano Starina Kosem. Ob prejemu obeh recenzij je bilo Šurli sporočeno, naj v primeru nejasnosti pokliče Starina Kosmovo. Pri slednji se je oglašil 2. oktobra. Starina Kosmova naj bi mu bila tedaj v pogovoru dejala, da bi moral v članku, ki ga piše, slovenske avtorje recenzije prikazati kot neverodostojne,



Pivovarni Laško načrti ne gredo kot po maslu.



Boško Šrot, predsednik uprave



Družbe so lastniško povezane.

na pregreto medijsko ozračje pa bi naše informacije v zgodbo vpleteni nemudoma zanikali. Ker urad za varstvo konkurence spada pod okrilje ministrstva za gospodarstvo, na katerem je do letošnjega poletja mesto državne sekretarke zasedala Andriana Starina Kosmova, je razumljivo, da je bila slednja v dobrih odnosih z Andrejem Plahutnikom, nekdanjim direktorjem urada. Po naših informacijah naj bi bila nekdanja sekretarka kmalu po imenovanju na to mesto začela sodelovati s Pivovarno Laško. V načrtu naj bi imeli oblikovanje holdinga, ki naj bi ga sestavljale s pivovarno povezane družbe. Starina Kosmova naj bi še danes vodila nekatere postopke, njena želja pa naj bi bila postati predsednica uprave PS Mercator. O tem so nekateri novinarji že poročali, Starina Kosmova pa je to zaničkala. Po naših virih naj bi bila želja Starina Kosmove, da postane predsednica velikega gospodarskega sistema, kar pomeni, da bi bil to lahko holding v nastajanju. Z zadnjim sklepom urada, ki naj bi se ga bala tudi Starina Kosmo-

Urad za varstvo konkurence bi moral pregledati tudi Mercatorjeve marže sorodnih izdelkov v določeni skupini, na podlagi katerih bi ugotovil izkoriščanje monopolnega položaja Pivovarne Laško in z njo povezanih družb.

va, je »v vodo padel holding, ki smo ga delali dve leti«.

Plahutnik in urad Vrnimo se k Plahutniku. Na nedavno vprašanje o morebitni spornosti in škodljivosti vertikalne koncentracije med Pivovarno Laško in Mercatorjem je odgovoril, da bo o njej lahko presojal, šele ko bodo Laščani objavili ponudbo za prevzem največjega trgovca. Vsakomur, ki se na to spozna, je jasno, da bi bilo takrat za marsikaj že prepozno. Očitno pa je, da so v uradu, ki je sicer samostojen organ v sestavi ministrstva za gospodarstvo, preverjali škodljivost koncentracije med pivovar-

no in Mercatorjem, drugače Plahutnikov naslednik Jani Soršak ne bi petim družbam iz kroga Pivovarne Laško pretekli teden dobesedno zamrznil njihovih lastniških deležev v Mercatorju.

Povezave V času, ko je Pivovarno Union prevzela Pivovarna Laško (spomladi 2005), je Tone Turnšek, takratni predsednik uprave Pivovarne Laško, zatrjeval, da pivovarna ne bo zlorabila prevladujočega tržnega položaja, kar naj bi bil tudi razlog, da je urad z Andrejem Plahutnikom izdal odločbo o pripojitvi. To, da ne zlorablja monopolnega položaja, zatrjujejo v pivovarni še

danes. Posebej radi poudarjajo, da izdelki vseh s pivovarno povezanih družb (Radenska, Fructal in še nekateri) v Mercatorju nimajo nobenega privilegija. Po drugi strani pa naši sogovorniki opozarjajo, da ne samo da imajo pivovarji v posameznih prodajalnah na voljo najboljše police, tudi trgovska marža Mercatorja naj bi bila pri izdelkih drugih proizvajalcev (iz skupine pijač) višja od marže, kot jo zaračunajo na izdelke s pivovarno povezanih družb. Zaradi tega so na primer cene piva, vode, sokov in nekaterih drugih pijač nižje od cen drugih proizvajalcev, kar vsekakor kaže na zlorabo monopola. ■





Zdravniki ljubljanskega UKC so opozorili na težave v zdravstvu.

Protest v belih haljah

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Potem ko je Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov (FIDES) v začetku meseca opozoril na slabe plače in pomanjkanje zdravnikov, so se v javnosti pojavili namigi o zvišanju njihovih plač za tretjino, kar pa je minister Gregor Virant zanikal.

Minister za javno upravo Gregor Virant je na tiskovni konferenci minul teden poudaril, da na letni konferenci sindikata FIDES ministrstvo ni obljubilo ničesar in da je domnevno 30-odstotno povečanje zdravniških plač spekulacija. Ministrstvo zdaj čaka na predlog sindikata, Virant pa meni, da bi bili lahko proti koncu leta že blizu rešitvi.

Nova projektna skupina Na vabilo FIDES so se v Univerzitetnem kliničnem centru (UKC) v Ljubljani v začetku meseca za eno uro sešli zdravniki in zdravnice UKC in opozorili na razmere v slovenskem zdravstvu. Sindikat je na kasnejši novinarski konferenci opozoril, da se razmerje med plačami zdravnikov in povprečno plačo že več let zmanjšuje in

se približuje razmerju 1:2, toliko pa je znašalo tudi pred zdravniško stavko leta 1996. Predsednik sindikata Konrad Kuštrin je izpostavil, da vztrajanje države pri enotnem sistemu plač v javnem sektorju povzroča zamrznitev in nazadovanje plač. V zvezi s tem je opozoril na 3- do 5-odstotno pomanjkanje zdravnikov. Toliko več je namreč potreb po zdravniških storitvah. Poleg tega na terciarni ravni nastaja čedalje več zasebnih oblik zdravstva »kot odgovor na kaotične razmere v javnih bolnišnicah«.

Ministrstvo za javno upravo se je na trditve zdravniškega sindikata odzvalo dva dni kasneje na tiskovni konferenci po seji vlade. Kot je dejal minister Virant, je vlada že sprejela sklep o ustanovitvi projektne skupine za dvig kakovosti v javnem zdravstvu.

Tej skupini, katere predsednik bo Virant, je naklonjena tudi ministrica za zdravje Zofija Mazej Kuštrik, s katero se bo seveda glede prihodnjih rešitev treba usklajevati. Dan kasneje pa je Virant na skupščini sindikata skupaj z državnim sekretarjem Darkom Žiberno predstavil predvidene vladne ukrepe. »Mislim, da si država ne more privoščiti, da bi imela v javnem zdravstvu nezadovoljne zdravnike,« je uvodoma dejal minister. Morebitne višje plače zdravnikov Virant pogojuje z njihovim kakovostnejšim delom. V velikem odstotku so sicer pacienti deležni dostojne oskrbe, kljub temu pa opozarja, da bolniki pričakujejo korekten in prijazen odnos, točnost, zanesljivost, zlasti pa kakovostne storitve. »Tisti zdravniki, ki delajo več in bolje, naj bi bili v prihodnje za to denar-

no nagrajeni, najboljšim bi lahko ponudili individualne pogodbe,« pravi Virant in dodaja, da bo pri sklepanju teh pogodb treba določiti jasne standarde kakovosti in količine dela. Morebitne finančne rezerve bi se po ministrovih besedah lahko našle v zmanjšanju dni dopusta zdravnikov in v boljšem menedžmentu opreme, porabe zdravil in opravljenih nadur.

Takšno napoved ministra je predsednik FIDES Konrad Kuštrin sprejel z odprtimi rokami. »Mislim, da ni stvari, s katero se ne bi mogel strinjati, ko sem poslušal ministra Viranta in državnega sekretarja,« je dejal Kuštrin. Tudi predsednik sindikata namreč na tokratna pogajanja prihaja s ponudbo o diferenciranih plačah glede na dolžino specializacije in obremenjenost delovnega mesta. Konradu Kuštrinu je že

leta 1996 po tritedenski zdravniški stavki uspelo doseči trikratnik povprečne plače v državi.

Špekulacije o dvigu plač Ker bi se za vnovično vzpostavitev razmerja 3:1 med zdravniškimi plačami in povprečno plačo morale zdravniške plače v Sloveniji dvigniti za 30 odstotkov, so se v medijih začeli pojavljati namigi, da bo povišanje plač prav takšno. Na to sta se znova odzvala Virant in Žiberna ter poudarila, da na letni konferenci FIDES niso obljubili ničesar glede povišanja plač zdravnikov. »Sindikat ni oblikoval niti svoje pogajalske ekipe, prav tako od njih še niso dobili nobenega predloga,« je pojasnil sekretar Žiberna. Ob tem je minister Virant izrazil tudi začudenje nad izjavami predstavnikov Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS). Predstavnik delodajalcev Igor Antauer je namreč na skupščini ZZZS dejal, da lahko napovedani dvig plač »ogrozi zdravstveni sistem, vpliva na čakalne vrste in standard«. »Upam si trditi, da je menedžment v zdravstvu slab, da je tu izguba sredstev precejšnja,« je dodal Antauer. Virant se je na takšne domneve ostro odzval in dejal, da protestira proti strašenju uporabnikov zdravstvenih storitev. »Zaradi zdravniških plač ne bo niti za pikico ogrožen standard zdravstvenih storitev,« je zatrdil minister. Špekulacije o tretjinskem povečanju plač zdravnikov pa je na nacionalni televiziji komentiral z besedami, da se mu zdi komično, da se vsi spotikajo ob domnevno 30-odstotno povišanje, čeprav sam dvomi, da bi FIDES sploh zahteval kaj takšnega, kaj šele da bi se s tem strinjala vlada. Pogajanja med sindikatom in vlado naj bi se začela v teh dneh, na podlagi izdelanih predlogov tako vladne kot tudi sindikalne strani pa bo mogoče preiti na realne izračune o možnostih povišanja plač.

ZZZS je za plače zdravnikov na že omenjeni skupščini v prihodnje namenil za 1,4 odstotkov več denarja. Pri tem najnovejše zahteve zdravnikov v to vsoto še niso vključene, tako da do izrazitejšega povečanja plač v prihodnjem letu najverjetneje še ne bo prišlo. Predsednik ZZZS Samo Fakin pa je dejal, da so zahteve legitimne. »A do višjih plač je mogoče priti

le tako, da se plačni sistem v celotnem zdravstvu nadgradi, tako da bodo plače odvisne od storilnosti, stroškovne učinkovitosti in kakovosti dela,« je dejal Fakin in s tem na neki način pritrdil viziji ministra Viranta.

Vedno doslej je ministrstvo za zdravje večini zahtev zdravnikov ugodilo. Po tritedenski stavki v belem je Kuštrin leta 1996 dosegel trikratnik povprečne plače. Štiri leta kasneje so zdravniki po dvehurni opozorilni stavki dosegli uskladitev svojih plač s sodniškimi, leta 2004 je njihovim zahtevam popustil Dušan Keber, leto kasneje pa je zahtevam o ureditvi dežurstva popustil prejšnji minister za zdravje Andrej Bručan. Očitno je torej, da zdravniški glas vsakokrat, ko opominja državo na nezadovoljive razmere, poteši svoje apetite. Javno mnenje bi bilo namreč do ministra, ki bi te pripombe ignoriral, prav gotovo neusmiljeno. Prav zato je verjetno, da bodo zdravniki svoje dosegli tudi tokrat. Vendar pa se bo tudi vlada na tem mestu morala upreti skušnjavi, da bi zdravnikom ugodila v tolikšni meri kot leta 1996. To bi namreč utegnilo povzročiti plaz zahtev preostalih javnih uslužbencev.

Glede pogajanj z zdravniki velja poudariti, da se vladna stran ne bi smela odreči pogojem večje storilnosti in prijaznosti zdravniškega osebja ter kakovosti njihovih storitev. Na dejstvo, da je v slovenskem zdravstvu »premalo nasmejanih«, je v nedavnem intervjuju za Večer poudarila tudi ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič. Ministrica je prepriča-



Ministrica za zdravje Zofija Mazej-Kukovič



Minister Gregor Virant



Predsednik FIDES Konrad Kuštrin

na, da je skrajni čas, da se neha uravnilovka v zdravstvu. S tem se strinjajo tudi zdravniki, saj so se po njenih besedah celo direktorji zdravstvenih zavodov pritoževali, da zdravnikov, ki delajo bolje, ne morejo ustrezno nagraditi. Tako se velikokrat zgodi, da so enako plačani tisti, ki delajo veliko, in ti-

sti, ki delajo precej manj. Pred ministrom Virantom je torej zahtevna naloga, da oblikuje primerno plačno politiko, ki bo slovenskim zdravnikom dala več motivacije za še kakovostnejše opravljanje njihovega poklica. To pa bo ne nazadnje koristilo vsem državljanom in državljan-**ka**m in državljanom. **1**



Zdravniki bodo odslej plačani glede na kakovost dela.



Za večjo dostopnost vrtcev

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Ministrstvo za šolstvo in šport je pripravilo nov zakon o vrtcih, s katerim načrtuje predvsem večji pregled nad prostimi mesti v vrtcih.

Področje dejavnosti predšolske vzgoje v Sloveniji ureja zakon o vrtcih, ki je bil sprejet leta 1996 in je bil do sedaj že trikrat spremenjen. Pri izvajanju dejavnosti so se pokazale nekatere pomanjkljivosti in te je potrdila tudi revizija, ki jo je Računsko sodišče RS opravilo med letoma 2004 in 2006. Sodišče je opozorilo predvsem na pomanjkljivo spremljanje in javno dostopnost podatkov o zmogljivostih in razpoložljivih mestih v vrtcih ter v različnih programih predšolske vzgoje.

Podatki o prostih mestih Ministrstvo je zato sklenilo, da bi bilo treba v zakon vključiti rešitve, ki bodo omogočale spremljanje podatkov o dostopnosti vrtcev, to pa pomeni vođenje

evidenc o dostopnosti vrtcev. »Uvedba informacijske točke bo kot ena ključnih novosti predloga novele zakona o vrtcih s prikazom prostih mest v vrtcih po državi staršem olajšala iskanje vrtca, v katerega bodo vpisali svojega otroka,« je na tiskovni konferenci v začetku decembra poudarila generalna direktorica direktorata za vrtce in osnovne šole Mojca Škrinjar. Spletna aplikacija, ki staršem omogoča pregled nad prostimi mesti v vrtcih, ta čas sicer še ni zakonsko obvezna, kljub temu pa je večina vrtcev objavila podatke o prostih mestih in čakalnih dobah. Podatki so dostopni na spletnih straneh ministrstva za šolstvo in šport. »S tem izpolnjujemo tudi željo, da je lahko z enega samega mesta v državi mogoče videti šte-

vilo prostih mest,« je dodala Škrinjarjeva. Minister za šolstvo in šport Milan Zver pa je ob tem izrazil upanje, da bodo starši v čim večji meri vključevali svoje otroke v vrtce, predvsem zaradi čim zgodnejšega vključevanja otrok v



Direktorica za vrtce Mojca Škrinjar

družbo. To naj bi ministrstvo doseglo tudi z brezplačnim vrtcem za drugega otroka – danes je namreč slovenska predšolska vzgoja med najdražjimi v Evropi.

Novela zakona želi sistem predšolske vzgoje posodobiti na več področjih. O tem nekoliko več kasneje, na tem mestu pa omenimo, da je tudi mnenje sindikata vzgoje in izobraževanja o predlaganem zakonu pozitivno. Kot so konec oktobra zapisali v sporočilu za javnost, so »predstavniki ministrstva prisluhnili strokovnim argumentom in iz besedila umaknili predloge za zmanjšanje sočasnosti vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice v oddelku, povečanje števila otrok v oddelkih, znižanje stopnje izobrazbe vzgojiteljic v vrtcu in povečanje obsega dela z otroki za vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja«. Pozdravljajo pa tudi predlog o brezplačnem vrtcu za drugega otroka, saj bo ta omogočil večjo vključenost otrok in družine z več otroki razbremenil plačila za vrtce.

Nedosledno financiranje Ministrstvo za šolstvo in šport se je za spremembe zakona odločilo po pregledu stanja, v katerem so poleg navedenih nedoslednosti odkrili tudi pomanjkljivosti pri sistemu financiranja vrtcev. Vrtce financirajo občine, ki so njihove ustanoviteljice, financiranje pa temelji na izračunu ekonomske cene. Ker vrtci delujejo v različnih razmerah – občine so različnih velikosti, v nekaterih je po več vrtcev –, sta se kmalu razvila dva načina financiranja. To pa je povzročilo različno ceno enakih programov; razlika je bila ponekod celo 95-odstotna.

Mnoge kritike so v zadnjem času na račun sistema plačil za vrtce naslovili starši. Sistem plačil v nasprotju z nekaterimi drugimi evropskimi državami ni vključeval olajšav, ki bi družine z več kot enim predšolskim otrokom v zadostni meri razbremenil stroškov. Tako denimo starši, ki imajo povprečno plačo 2.314 evrov bruto, za dva otroke v vrtcu odštejejo kar 265 evrov mesečno.

Kako je na tujem? Področje predšolske vzgoje je v državah Evropske unije urejeno različno.

Slepi in tudi prezrti?

Primož Pečnik, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Slovenija je v teoriji strpna družba, v kateri so vsi državljani enakopravni. Invalidnost, torej tudi slepota, ne sme biti razlog za diskriminacijo. Kaj pa diskriminacija znotraj skupine – ali so vsi slepi in slabovidni v resnici enakopravni?

Tretjega decembra je bil mednarodni dan invalidov. Med invalide sodijo tudi slepi in slabovidni. Organizirani so v Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije, ki jo lahko najdemo na spletni strani www.zveza-slepih.si. V Sloveniji je v zvezo včlanjenih 1.593 slabovidnih in 2.276 slepih.

Življenje slepih Slepi imajo težave na vsakem koraku. Na cesti jih hitro opazimo, ker hodijo s palico ali pa koga držijo za roko in hodijo pol koraka za njim. Pogosto so potrebni naše pomoči, vprašanje pa je, ali jo znamo po-

nuditi na pravi način. Pri vodenju vedno ponudimo roko mi, da se nas slepi lahko prime in hodi za nami. Če mi primemo slepega za roko, lahko dobi občutek, da ga potiskamo naprej, kar je zanj neprijetno. "Pri vstopanju skozi vrata ali pri ozkih prehodih je vodeči vedno spredaj," pišejo na spletni strani. Tudi pri prečkanju ceste moramo biti pazljivi. Vedno vprašajmo slepega, ali želi, da ga spremimo na drugo stran. Morda niti ne želi čez cesto ali pa se mu naša pomoč ne bo zdela dobrodošla, hkrati pa mu tako najbolje pokažemo, da ga spoštujemo. Pri vstopanju v vozilo je zaželeno, da



Brajev pisalni stroj omogoča le pisanje.

vodeči vstopa prvi, sicer pa zadostuje, da položi slepemu roko na oprijemalo. Slepi, ki potujejo sami, se namreč v prevoznih sredstvih dobro znajdejo. Pogosto pa se zgodi, da poskuša slepemu pomagati več ljudi, kar se lahko konča tako, da slepega na

silo potiskajo v vozilo. Pri stopnicah je priporočljivo, da slepega samo opozorimo, da se bomo po stopnicah vzpenjali ali spuščali, in da pravočasno napovemo zadnjo stopnico. Stopnic ni dobro šteti, saj se lahko v naglici zmotimo. Če imamo možnost izbire med navadnimi in tekočimi stopnicami, naj izbere slepi. "Vsekakor pa ga moramo izrecno opozoriti, če gre za tekoče stopnice," piše na spletni strani.

Vprašanje enakopravnosti

Prvega januarja letos je začel veljati pravilnik ZZZS, ki med drugim določa, da se slepim za-



varovancem zagotovi brajeva vrstica. To je pripomoček, ki slepim omogoča uporabo računalnika in s tem komunikacijo s svetom predvsem prek interneta in elektronske pošte. Gre za drag (okoli 4.500 evrov), a v sodobnem svetu praktično nepogrešljiv pripomoček. Z njim je slepim olajšano delo in učenje. Težava pa je v tem, da pravilnik ZZZS brajeve vrstice ne omogoča vsem, saj se pravica do nje in brajevega pisalnega stroja izključujeta. Dejansko je večina slepih v Sloveniji že dobila brajev pisalni stroj, kar pomeni, da je zelo malo takih, ki so dobili brajevo vrstico. Pri tem naj opozorimo, da je razlika med brajevim pisalnim strojem in brajevo vrstico približno takšna kot med navadnim pisalnim strojem in navadnim računalnikom.

Način dodeljevanja brajeve vrstice moti tudi mnoge slepe. Dejstvo je, da so mnogi pridobili brajev pisalni stroj v času, ko še ni bilo osebnih računalnikov in brajeve vrstice. To pa pomeni, da nimajo pravice do brajeve vr-

Dejansko je večina slepih v Sloveniji že dobila brajev pisalni stroj, kar pomeni, da je zelo malo takih, ki lahko dobijo brajevo vrstico.

stice. Zato se pojavlja vprašanje, ali je med slepimi prišlo do diskriminacije. Glede na to, da je pri sprejemanju pravila o dodelitvi brajeve vrstice aktivno sodelovala Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije, je zelo verjetno, da je prišlo do praktičnega kompromisa. Skoraj gotovo je bilo pri tej odločitvi v ozadju pomanjkanje sredstev v blagajni zdravstvene zavarovalnice. Veljavni način dodeljevanja brajeve vrstice je glede na maloštevilčnost prejemnikov pravzaprav najcenejši.



Zveza je sodelovala pri odločanju.

Na ZZZS odgovarjajo, da v tem primeru ni prišlo do diskriminacije, ampak do uvedbe nove pravice. Odločitev je sprejela 45-članska skupščina demokratično izvoljenih predstavnikov zavarovancev in delodajalcev na pobudo in po dogovoru z Zvezo slepih in slabovidnih Slovenije. K rešitvi pa je v okviru sprememb in dopolnitev pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja podal skladno z zakonom soglasje tudi minister za zdravje Andrej Bručan. Slepim imajo enkrat v življenju pravico z do smrtnim trajanjem do brajevega pisalnega stroja oziroma brajeve vrstice (ki se izključujeta) iz obveznega zdravstvenega zavarovanja.

Res diskriminirani? Težko je trditi, ali je v omenjenem primeru v resnici prišlo do diskriminacije. Slepim in slabovidnim so kot invalidi v slovenskem pravu posebej varovani. Gre za pozitivno diskriminacijo, kar pomeni, da so jim priznane nekatere dodatne pravice. Vprašanje pa je, kako enakopravno obravnavati določeno skupino državljanov, kot so slepi in slabovidni. Glede na dejansko stanje se ponuja sklep, da do (negativne) diskriminacije v tem primeru ni prišlo. Res pa je, da morda ključ, na podlagi katerega se je dodeljevala brajeva vrstica, ni najprimernejši, saj nekateri računalniki potrebujejo bolj, nekateri manj. Veljalo pa bi narediti vse, da bi dobili brajevo vrstico vsi slepi, saj bi se na ta način lažje vključili v družbo. To pa naj bo tista vrednota, ki jo naša družba zasleduje, če ne želi biti pravična in socialna le v teoriji. **D**



Na zavarovalnici ne priznavajo diskriminacije.

Rikoss

Zveza društev slepih in slabovidnih izdaja elektronsko revijo Rikoss, ki izide štirikrat letno in je brezplačna. Rikoss seznaja svoje člane o specializirani informacijski opreми za slepe in slabovidne, o možnostih izobraževanja, dela, o zabavi, strokovnih spoznanjih ter o osebnih in delovnih izkušnjah slepih in slabovidnih. Izhaja tudi v zvočni obliki. Namenjena je članom zveze, ki nimajo računalnika ali ga še ne znajo uporabljati. Namen revije je po besedah odgovornega urednika tudi v tkanju vezi med slepimi in tistimi, ki jih ne poznajo.

Diskriminacija

Diskriminacija je vsakršna kršitev načela enakopravnosti, ki temelji na neupravičenih razlogih (rasa, vera, spol, nacionalnost, politično prepričanje, tudi invalidnost). Po naši ustavi so vsi ljudje pred zakonom enaki. Diskriminacijo opredeljuje Evropska konvencija o človekovih pravicah, v Ustavi RS pa jo ureja 14. člen.

Pozitivna diskriminacija je poseben odstop od načela enakopravnosti v duhu humanosti, solidarnosti in pravičnosti. Gre za priznavanje dodatnih pravic, s čimer se korigira dejanska neenakost med družbenimi skupinami. Pri nas so je deležne npr. narodnostne manjšine, invalidi in še nekateri.

Braillova pisava

Braillova (brajeva) pisava ali brajica je reliefna pisava, ki jo uporabljajo slepi. Izumil jo je Francoz Louis Braille (1809–1852). Prirejena je za večino jezikov sveta, črke č, ć, đ, š in ž pa je uvedel Hrvat Vinko Bek. Obstajata dve vrsti brajice. Standardno šesttočkovno sestavlja 64 znakov. To pomeni, da ima lahko en znak več pomenov, kar je odvisno od predznaka. Teh težav pa ne pozna osemtočkovna različica, ki jo sestavlja 255 različnih znakov. Osemtočkovni zapis se uporablja tudi na brajevi vrstici. V angleško, francosko in nemško govorečih deželah se uporablja kratkopis, v katerem so natisnjene vse brajeve knjige in časopisi. Pravopis ostane enak, toda pogoste besede in skupine črk se pišejo s kraticami, kar zmanjša obseg zapisa za okoli 30 odstotkov. Brajica se lahko piše ročno ali strojno, v zadnjem času pa se za pisanje uporablja računalnik z brajevo vrstico, zapis pa se natisne z brajevim tiskalnikom.



Lenia Samuel, predstavnica EU

Pohvale iz Bruslja

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Predstavniki evropske komisije pravijo, da Slovenija s komisijo dobro sodeluje, posledica tega pa so rezultati, kot so dobre gospodarske razmere in visoka zaposlenost

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR) je v začetku decembra organizirala slovesnost ob potrditvi operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013. V okviru tega programa, ki je podlaga za črpanje sredstev iz Evropskega socialnega sklada, ima Slovenija v novi finančni perspektivi na voljo 756 milijonov evrov. Slavnostna govornika Lenia Samuel, namestnica generalnega direktorja Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve

in enake možnosti pri evropski komisiji, in Ivan Žagar, minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko, sta ob tej priložnosti poudarila, da je ključna usmeritev tega programa vlagati v ljudi, zagotavljati večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti, kar je tudi najboljši način za večjo zaposlenost, socialno vključenost, zmanjšanje regionalnih razlik in visok življenjski standard. Po slovesnosti sta si minister Žagar in Samuelova v družbi Semernar, d. d., ogledala projekt z

naslovom Usposabljanje na delovnem mestu.

Denar bo porabljen Minister Žagar je ob tej priložnosti dejal, da je služba v sklepni fazi priprave vseh dokumentov za nemoteno črpanje sredstev v finančnem obdobju od 2007–2013, v katerem so programi nekoliko razširjeni. Pojasnil je, da je črpanje sredstev iz evropskih skladov treba deliti na dva dela. V obstoječem letu morda črpanje ni najboljšo, »če pa pogledamo ločeno od te finančne perspek-

tive, bomo vsa sredstva, ki so porazdeljena po projektih, primerno izrabili še v prihodnosti«, je dejal minister.

Pohvale V finančni perspektivi 2007–2013 bo imela Slovenija na razpolago približno 3,5-krat več sredstev, kot jih ima v sedanjem programskem obdobju. Tako bo deležna 4,2 milijarde evrov iz vseh skladov za vsa področja. V okviru operativnega programa razvoja človeških virov – sredstva se črpajo iz Evropskega socialnega sklada – pa bo dobila na razpolago 756 milijonov evrov. Lenia Samuel je na obisku v Ljubljani poudarila, da Slovenija z evropsko komisijo dobro sodeluje, rezultat tega sodelovanja pa so tudi dobri rezultati. V evropski komisiji podpirajo strateške odločitve in usmerjanje sredstev na področja, za katera se je odločila naša država. Opozorila pa je na nekatere strukturne težave, s katerimi se soočamo v Sloveniji. Imamo sicer zelo dobre gospodarske razmere in visoko zaposlenost, ki je nad povprečjem EU, vendar pa mora Slovenija



Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je v Sloveniji organ upravljanja za strukturne sklade.

Predstavljeni projekti

Na slovesnosti so bili predstavljeni projekti, ki so doslej uspešno črpali sredstva Evropskega socialnega sklada iz enotnega programskega dokumenta v programskem obdobju 2004–2006: Mariborska livarna za usposabljanje na delovnem mestu, Gimnazija Ptuj »E-um za matematiko v devetletki«, Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani za podporo prenovi in posodabljanju visokega šolstva, ki temelji na lizbonski strategiji in bolonjskem procesu, pa tudi projekt »e-VEM za gospodarske družbe« v okviru programa razvoja človeških virov 2007–2013.

po njenem mnenju »okrepiti zaposlitveno politiko za starejše od 55 let«. Poleg tega je opozorila na problem integracije mladih, prilagoditev podjetij in vlaganje v razvoj človeških virov. Žagar je glede napredovanja pri zaposlovanju starejših od 55 in glede integracije mladih v delovno okolje dejal, da je treba predvsem iskati nove možnosti, kot so denimo izobraževanje in prekvalifikacije. Samuelova je končala z ugotovitvijo, da v Sloveniji zelo dobro črpamo evropska sredstva, a lahko to storimo še bolje.

Nadzorni odbor Dva dni pozneje je zasedal nadzorni odbor za operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013. Osrednji cilj programa je inovativna, dinamična in odprta Slovenija z razvitimi regijami in s konkurenčnim, na znanju temelječim gospodarstvom. Za doseg omenjenega cilja ima Slovenija v finančni perspektivi 2007–2013 na voljo 1.710 milijonov evrov. S 1.635 milijoni evrov vrednim programom razvoja okoljske in prometne infrastrukture želi Slovenija zagotoviti infrastrukturo na področju okolja in prometa, kar je povezano tako s spodbujanjem gospodarskega razvoja in ustvarjanjem delovnih mest kot tudi s spodbujanjem trajnostnega razvoja in z zagotavljanjem visoke kakovosti življenja za prebivalce Slovenije. Nadzorni odbor je telo, ki ga za vsak posamični program ali več operativnih programov skupaj ustanovi država članica, njegova osrednja naloga pa je spremljanje učinkovitosti in kakovosti izvajanja teh programov. Sestavljajo ga predstavniki ministrstev, vladnih služb in uradov, gospodarskih, socialnih in regionalnih partnerjev, nevladnih organizacij in lokalnih skupnosti. V svetovalni vlogi pa se sej nadzornega odbora udeležujejo tudi predstavniki evropske komisije, Evropske investicijske banke in Evropskega investicijskega sklada. Za konec dodajmo, da bodo pristojne službe za porabo denarja pripravile javni razpis. **D**

Zgornja Mežiška dolina

Slovenska vlada je pretekli teden sprejela odlok o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini.

V njem je zapisano, da morata ministrstvi za okolje in prostor ter zdravje zagotoviti proračunska sredstva za nemoteno izvedbo programa ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini v skladu z letnimi programi, ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa bo izvedlo ukrepe iz svoje pristojnosti. Za zagotovitev celovite sanacije okolja je pripravljen program do leta 2022, pri katerem se upoštevajo izsledki obstoječih študij in se kar najhitreje začnejo izvajati najnujnejši ukrepi. Program je pripravil Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem s sodelovanjem strokovne skupine. V postopku priprave programa ukrepov sta sodelovali tudi občini Mežica in Črna na Koroškem. Vsi predvideni ukrepi so ocenjeni na dobrih 13 milijonov evrov do leta 2022. Glede na navedeno bo vlada sprejemala letne programe ukrepov za posamično kalendarско leto, ki vsebujejo spisek in opis izvedbe prioritarnih del skupaj s podrobnim finančnim ovrednotenjem. Letne programe ukrepov bo pripravljalo ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z občinami.

Zdravje Predvideni so tudi ukrepi na zdravstvenem po-

dročju. Pri tem vlada poudarja, da se za otroke s stalnim prebivališčem na območju občin Mežica in Črna na Koroškem izvaja intenzivno spremljanje zdravstvenega stanja, zlasti redno pa je treba ugotavljati vsebnost svinca v krvi za otroke v starosti od 0 do 72 mesecev in devet let. Za otroke s stalnim prebivališčem na območju občin Ravne na Koroškem in Prevalje se zaradi verjetne posredne oziroma sekundarne izpostavljenosti svincu izvaja povečano spremljanje zdravstvenega stanja,

zlasti redno ugotavljanje svinca v krvi za otroke v starosti do 3 let. V primeru ugotovitve preseženih vrednosti svinca v krvi se izvedejo ukrepi preventivnega zdravstvenega varstva, ki vključujejo predvsem usmerjeno svetovanje in podajanje navodil o zmanjšanem vnosa svinca v okviru vzgojno-izobraževalnih procesov ter individualno v okviru družine oziroma bivalnega okolja otroka. Ukrepe izvaja Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem. V. K.



Za sanacijo okolja je predvidenih 13 milijonov evrov.

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI OKOLJA:

- zamenjava onesnažene zemlje in zasejanje trave na javnih površinah, ki so namenjene zadrževanju otrok;
- preplastitev javnih površin, po katerih se gibljejo in zadržujejo otroci;
- mokro čiščenje javnih površin;
- ureditev golih javnih površin z rastlinskimi prevlekami;
- določitev lokacij za varno vrtnarjenje;
- dodeljevanje subvencij za zagotovitev varovalne prehrane javnim vzgojno-izobraževalnim zavodom in drugim javnim zavodom za vzgojo, izobraževanje in zdravstveno varstvo otrok;
- čiščenje pročelij in ostrejših stavb, namenjenih bivanju;
- vzpostavitev in izvajanje obveščanja in ozaveščanja prebivalcev o mogočih virih strupenih kovin in načinih zmanjšanja njihovega vnosa v telo ter o varni in varovalni prehrani;
- intenzivno spremljanje zdravstvenega stanja otrok.

Posodobitev za jeklene ptiče

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Projekt posodobitve osrednjega vojaškega letališča v Cerkljah ob Krki je nujen in sodi med največje naložbe Slovenske vojske, vojaški del pa naj bi zaposloval 1.500 ljudi.

Minister za obrambo Karl Erjavec, minister za gospodarstvo Andrej Vizjak in župan občine Krško Franc Bogovič so decembra v Krškem podpisali protokol, ki ureja način sodelovanja pri projektu posodobitve vojaškega letališča Cerklje ob Krki, katerega sestavni del je tudi nadomestno območje za odmetavanje tovara v nujnih postopkih. Letališče Cerklje ob Krki je sicer v brežiški občini, a si je krška zaradi premestitve območja za odmetavanje letalskega tovara pri obeh ministrstvih izgovorila sofinanciranje lokalne infrastrukture v višini dobre štiri milijone evrov.

Največja naložba Projekt osrednjega vojaškega letališča v Cerkljah sodi med največje naložbe Slovenske vojske in obrambnega ministrstva, njegova vrednost pa

znaša 70 milijonov evrov. Zveza Nato bo prispevala 38 milijonov evrov, kar pa seveda ne pomeni, da bo letališče v Cerkljah Natova baza. Minister Erjavec je vložek Nata pojasnil z besedami, da bo v primerih resnih kriz v bližini tega območja letališče lahko uporabljalo tudi zaveznštvo, vendar glede na zdajšnje varnostne razmere v tem delu Evrope ocenjuje, da v prihodnjem desetletju takšne potrebe ne bo.

Številne naložbe Hkrati bo s tem projektom veliko pridobila občina Krško. Vsebinska je opredeljena v dogovoru med občino in ministrstvom za gospodarstvo, zajema pa zgraditev kanalizacije in druge infrastrukture Krškega polja v naseljih Veliki Podlog, Jelše, Gorica, Pristava pri Leskovcu, Veliko Mraševo, Malo Mraševo in Kalce Naklo. Skupna vsota na-

Čeprav se nekateri prebivalci vasi v neposredni bližini letališča bojijo hrupa, večina projektu ne nasprotuje. Od ministrstva za obrambo pa vsi pričakujejo korekten odnos pri cenitvah in odkupih zemljišč tam, kjer bo to potrebno.

ložbe je ocenjena na 6,7 milijona evrov, od tega bo ministrstvo zagotovilo 60 odstotkov upravičenih stroškov celotne naložbe oziroma štiri milijone evrov. Krški župan Bogovič je s podpisom obeh protokolov zadovoljen in meni, da je občini uspelo doseči, da se poleg koristi, ki jih pričakujejo od umestitve gospodarskega projekta Phoenix in civilnega dela letališča, pospeši razvoj in uredi infrastruktura v vseh okoliških vaseh. Dela bodo izvedena v finančni perspek-

tivi 2007–2013, v kateri naj bi se umestil tudi projekt Phoenix.

Nova delovna mesta Vse navedeno prinaša v občino tudi nova delovna mesta. Po besedah ministra Erjavca bo Slovenska vojska s projektom posodobitve letališča zagotovila najmanj dvesto novih delovnih mest, ministrstvo za obrambo pa bo nekatere enote preselilo na cerkljansko območje, kar bo kraju nedvomno zagotovilo nove razvojne možnosti. Erjavec poudarja, da si na ministrstvu želijo dobrih odnosov s prebivalci krajevne skupnosti Cerklje ob Krki. Doslej so podpisali sporazuma z občinama Brežice in Krško. Minister se zaveda, da prihaja v nekaterih okoljih do odpora zlasti v zvezi z varstvom okolja, zato bodo tretjino sredstev v tem projektu namenili izpolnjevanju vseh okoljskih standardov. Projektom nasprotujejo v Zvezi ekoloških gibanj in lokalne iniciative, po Erjavčevem mnenju pa njihove razprave kažejo, da bi najraje videli, da se v Cerkljah ne bi nič dogajalo. Erjavec meni, da njihove pobude niso prave, in svetuje, da bi bilo bolje, ko bi bile usmerjene k maksimalnemu spoštovanju okoljskih standardov, nasprotno pa si lokalna skupnost in ljudje želijo razvoja. Ker t. i. nasprotniki opozarjajo tudi na možnost povečanega hrupa zaradi letališča, Erjavec na to odgovarja, da bo letališče sicer delovalo podnevi in ponoči, a to ne pomeni, da bo vsa dejavnost hrupna. Tudi pri razvoju vojaškega letalstva ni pričakovati bistvenih sprememb. Pojasnil je še, da Slovenija ne namerava kupiti hrupnih lovcev; če bi se tako odločili, bi to pomenilo nakup najmanj petnajstih tovrstnih letal. V



Letališče Cerklje ob Krki



Slovenska vojska ima ta čas 24 letal, od teh 11 pilatusov.

dolgoročnih programih Slovenske vojske pa ni programov, ki bi razvijali te zmogljivosti.

Letala in helikopterji Slovenska vojska ima ta čas 24 letal, od teh je 11 pilatusov, druga so večinoma šolska letala, ki ne povzročajo večjega hrupa, ima pa tudi 15 helikopterjev. Erjavec pravi, da bo vojska helikopterske zmogljivosti dolgoročno povečevala, vendar do leta 2015 ne bistveno. Sicer pa ima v načrtih še nakup dveh transportnih letal, ki tudi ne bosta povzročali močnejšega hrupa.

Rešitev za Zasap Neposredno na letališče v Cerkljah mejijo hiše vasi Zasap. Erjavec je dejal, naj bi v tem primeru v prihodnosti v skladu z državnim prostorskim načrtom odkupili zemljišča in objekte, saj se zadeve ne da drugače rešiti. Rešile je ne bi niti odškodninske rente, je dejal minister.

Projekta se dopolnjujeta Do podpisa sporazuma s krško občino je prišlo zato, ker ministrstvo za obrambo potrebuje prostor za odlaganje tovora v nujnih postopkih. Na slovenskih tleh je do takega

primera prišlo nazadnje leta 1945, vendar je treba takšen prostor zagotoviti zaradi visokih varnostnih zahtev. Erjavec je prepričan, da do njegove uporabe ne bo nikoli prišlo. Ministrstvo bo zaradi tega namenilo določena sredstva za ureditev komunalnega omrežja. S takimi prispevki naj bi dosegli, da bo okolje sprejelo Slovensko vojsko kot svojo. Kot je poudaril minister Erjavec, bo imelo vojaško letališče tudi civilne zmogljivosti, zato je izrazil veselje, ker so ob letališkem projektu predstavili tudi gospodarski projekt Phoenix, ki naj bi prinesel številna delovna mesta in poslovne priložnosti. Projekta obeh ministrstev se bosta torej dopolnjevala.

Razvojni potencial Slednje potrjuje tudi minister Vizjak, ki pravi, da bo projekt omogočil, da se osrednje slovensko vojaško letališče v celoti posodobi in zgradi v skladu z najstrožjimi mednarodnimi standardi. Hkrati je po njegovi sodbi v okolici dozorelo spoznanje, da gre za izredno velik razvojni potencial na področju gospodarstva in življenja v tem delu Slovenije. Ze-



Slovenska vojska ima tudi 15 helikopterjev.

mljišče med letališčem in avtocesto ponuja izjemno priložnost razvoja tako civilnega dela letališča kot drugih gospodarskih dejavnosti. Ministrstvo za gospodarstvo je kot nosilec projekta Phoenix v soglasju z lokalno skupnostjo dolžno na tem območju poskrbeti za ustrezno infrastrukturo in z njo omogočiti dvig kakovosti življenja na območju. Vizjak verjame, da območje za odmetavanje tovora ne bo namenjeno samo sebi.

Razprava Končuje se 30-dnevna javna razgrnitev osnutka državnega prostorskega načrta za vojaško in civilno letališče v Cerkljah ob Krki. Javna razprava o njem je odkrila, da prebivalci, ki jih bo hrup najbolj prizadeval, zaradi uredbe vlade ne morejo zahtevati rent ali preselitve. Izjema bo morda vas Zasap, ki je skoraj del

letališkega kompleksa. Meritve so namreč pokazale, da doseže hrup »tihih« slovenskih trenajznih letal 78 decibelov. Jože Lacko z ministrstva za obrambo je zagotovil, da bo po širitvi letališča na njem samo okrog 30 slovenskih plovil, vendar nekateri o tem dvomijo in se bojijo »prihoda glasnih reaktivcev Nata«. Po nekaterih napovedih bi vojaški del letališča lahko sprejel do 70 lovskih letal, zaposloval pa naj bi 1.500 ljudi. Podobno je bilo tudi v času, ko je bilo letališče namenjeno potrebam nekdanje JLA. Kolikor nam je znano, so bili takrat zadovoljni, da imajo letališče in delovna mesta. Če so bili takrat zadovoljni, o čemer smo se med obiski večkrat prepričali tudi sami, ni razloga, da bi bilo zdaj drugače. Država je zdaj obljubila različne rešitve in nedvomno jih bo izpolnila. **D**



Minister Karel Erjavec in župan Kršega Franc Bogovič podpisujeta protokol.



Z ureditvijo letališča v Cerkljah bo pridobila tudi krška občina.

Slovenska palma na Floridi

Lucija Horvat, foto: društvo Slovenska palma

Slovenci in simaptizerji slovenske kulture se na Floridi srečujejo povprečno štirikrat letno. Pogovarjali smo se s predsednikom tamkajšnjega društva Slovenska palma Silvestrom Subotnjickim.



Odbor društva Slovenska palma

Kdaj je bilo ustanovljeno društvo Slovenska palma?

Društvo Slovenska palma je bilo ustanovljeno avgusta 2004 na Floridi. Povezuje Slovence, ki živijo v ZDA, predvsem na Floridi. Glavni cilj društva je ohranjanje slovenske identitete s pomočjo kulture in slovenskega jezika. Prvo uradno srečanje društva je bilo 6. novembra 2004 v Fort Lauderdaleu na Floridi. Srečanja se je udeležilo več kot osemdeset Slovencev in prijateljev slovenske kulture iz Orlanda, Naplesa ter seveda West Palm Beacha in Miamijsa.

Koliko članov ima vaše društvo? So to Slovenci, ki so se priselili iz Slovenije preselili ali pa so to že potomci izseljencev? Kako je z njihovo slovenščino?

V društvu nimamo članstva, vsak posameznik, popotnik ali

prijatelj Američan, ki ga zanima naša kultura in jezik, je več kot dobrodošel na naših srečanjih. Naše društvo deluje bolj po e-pošti, saj imamo več kot 1.500 naročnikov po širnem svetu in jih obveščamo enkrat ali dvakrat mesečno prek naših Palma novic v slovenskem in angleškem jeziku. Na srečanjih nas obiščejo Slovenci z vseh koncev Amerike, tudi posamezniki iz Slovenije; teh je zadnja leta čedalje več na odihu pri nas. Na Floridi so poleg nas še tri slovenska društva in pripadajo SNPJ. Večina članov je že druge ali tretje generacije in na žalost ne govorijo več slovensko. Z vsemi sodelujemo, oni nam poživijo večer z glasbo, mi pa jih učimo slovensko. Naše društvo deluje že tretje leto in v njem smo posamezniki, ki smo prišli v Ameriko pred 10 ali 15 leti. Ve-

čina nas je študirala v ameriških univerzah in šolah ter smo samostojni podjetniki.

Kako deluje potujoča knjižnica, pevski zbor in ali že imate spletno stran za učenje slovenščine?

Veliko smo se pogovarjali, da bi si poiskali svoje prostore, kjer bi se redno srečevali. Na žalost smo Slovenci razkropljeni po vsej Floridi in je zelo težko, da bi se tedensko ali mesečno srečevali, zato smo to misel opustili. Razdalje so namreč prevelike. Iz istega razloga smo opustili tudi misel na pevski zbor. Naj omenim, da imamo kar nekaj članov, ki se poklicno ukvarjajo s pejem in z zborovsko glasbo. Zelo pomembno je omeniti, da naše društvo deluje na prostovoljni podlagi. Vsi, ki smo v odboru, imamo svoje družinske in delov-

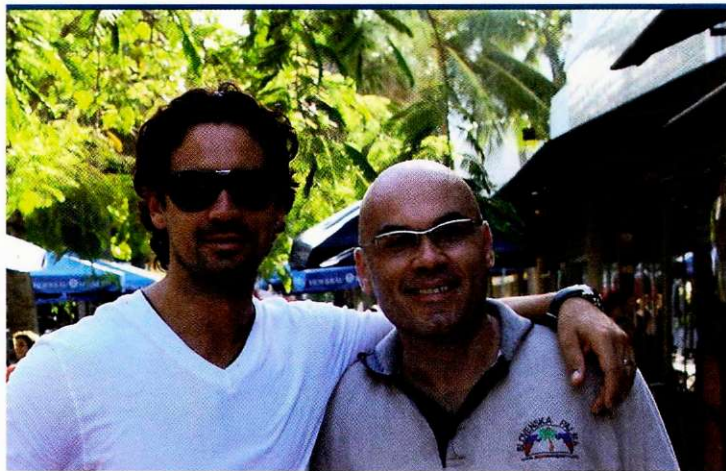
ne obveznosti, društvu pa posvetimo čas, ki nam preostaja. Če ne bi dobivali finančne podpore Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, bi že zdavnaj zaprli svoja vrata. S poučevanjem slovenščine po internetu pa bomo po vsej verjetnosti začeli z novim letom. Na policah imamo več kot 450 knjig v slovenščini in angleščini, ki so nam jih podarili posamezniki, Slovenci iz Amerike in Slovenije. Te dni, pred novim letom, bomo končali popis in predstavili svojo zbirko v novicah na naši spletni strani. Knjige bodo na voljo za izposojlo.

Kakšno je življenje v Ameriki za Slovence? S kakšnimi težavami oziroma prednostmi se soočajo pri ohranjanju slovenske identitete?

Amerika je odprta dežela, vse je odvisno od tega, kako dobro se znajdeš. Skoraj v vsaki zvezni državi obstaja kakšno slovensko društvo, kjer ohranjajo slovensko identiteto in običaje. Še posebej je treba omeniti, da je Slovenija veliko bolje poskrbela za Slovence po svetu, odkar je nova vlada, kar je največji napredek do sedaj.

Kakšni so vaši prihodnji projekti, ki jih morda načrtujete?

Prihodnje leto bomo imeli štiri srečanja: praznovali bomo državni praznik Prešernov dan, v maju nas bo kot vsako leto obiskala skupina študentov z Visoke šole za turizem iz Portoroža, ki pridejo na strokovno ekskurzijo. Skupaj z njimi bomo organizirali piknik. Poleti bolj počivamo, ker nas je premalo, zelo smo namreč odvisni od Slovencev s severa, ki preživljajo zime na Floridi, doma pa so iz Chicaga, Clevelanda, New Yorka, celo iz Kanade. Takšnih je ogromno, večinoma pa so upoko-jenci in so naseljeni na zahodni



Iztok Plevnik in Silvester Subotnjicki, predsednik društva Slovenska palma

strani Floride, 3 do 5 ur vožnje iz Miamija. Obletnico društva bomo praznovali v novembru, decembra pa ji bo sledilo božično srečanje za naše najmlajše.

Prosila bi vas, da bi napisali nekaj o vašem zadnjem srečanju – koliko je bilo udeležencev in kakšen je bil program?

Naše zadnje srečanje je potekalo ob obisku slovenske vinske kraljice Maje Benčina na Floridi, ki je k nam prišla na naše povabilo. Spremljal jo je Damjan Končnik. Namen srečanja je bila predstavitev slovenske kulinarike ter širjenje slovenske kulture in jezika. Vinska kraljica je predstavila izbor in vlogo vinske kraljice in slovensko kulinariko, Damjan Končnik pa je predstavil Slovenijo kot zanimivo turistično destinacijo. Srečanje je potekalo pri naši prijateljici Jayne Vadnal,



a je bilo komaj dovolj prostora za vse udeležence. Prišli so Slovenci z različnih koncev Amerike. Druženje se je začelo okoli 17. ure. Po pozdravu je Končnik predstavil Slovenijo in vse slovenske pokrajine. Predstavitve je bila kratka, jedrnata in poučna. Predstavili smo tudi potovalni program za Slovenijo za vse, ki jih to zanima. Še zlasti je ta program namenjen vsem v Ameriki živečim Slovencem in našim ameriškim prijateljem, ki bi radi spoznali našo prelepo deželo. Končnik je predstavil tudi koledar z naslovom Lepote Slovenije, v katerem so njegove fotografije.

Ste nadaljevali s tematiko o vinu?

Seveda, s svojim nagovorom je Damjanu Končniku sledila vinska kraljica Slovenije za leto 2007 Maja Benčina. Najprej je predstavila izbor za vinsko kraljico, pomembne naloge, ki spremljajo ta laskavi naziv, ter svoje aktivnosti v tem letu. Ob koncu srečanja smo nazdravili s slovenskim vinom. Gospa Lilijana Plevnik, ki je prišla v Miami na obisk k svojemu sinu, je poskrbela, da naša usta niso bila lačna, Jayne pa je pripravila pravo orehovo potico. Za razvedrilo so poskrbeli Oscar Knezaurek in Jack Berfield s harmoniko ter Jayne na bobnih. Srečanje se je zavleklo v pozne večerne ure. Zelo veseli smo, da je na srečanje prišlo tudi precej mladih, ki živijo na Floridi kot študentje ali pa že poganjajo korenine, kar pomeni, da Slovenska palma lepo raste in se razvija. **D**

Vinska kraljica Maja Benčina in Damjan Končnik na obisku na Floridi

Tedenski utrip

DVOJEZIČNE IZKAZNICE Občina Trst je prejšnjo sredo začela izdajati dvojezične, italijansko-slovenske osebne izkaznice. Prvi prejemnik je bil upokojeni novinar Primorskega dnevnika Sergij Premru, za njim pa so izkaznice izdali še slovenskim predstavnikom v tržaškem občinskem svetu Igorju Švabu, Stefanu Ukmarju in Iztoku Furlaniču. Izkaznice sta prejemnikom izročila tržaški župan Roberto Dipiazza in podtajnik na italijanskem ministrstvu za notranje zadeve Ettore Rosato. Slovesnosti se je poleg številnih predstavnikov slovenske manjšine udeležil tudi slovenski generalni konzul v Trstu Jože Šušmelj, ki je dejal, da je za slovensko manjšino pomembno, da tudi v Trstu začnejo izvajati zaščitni zakon, in izrazil pričakovanje, da bo prišlo do izvajanja tudi drugih določil zakona.



Končno dvojezične izkaznice v Trstu

Tržaški prefekt Giovanni Balsamo je poudaril novo ozračje dejanskega sodelovanja, ki se je uveljavilo na Tržaškem, medtem ko je tržaški občinski svetnik Stranke Slovenska skupnost Igor Švab pozval vse pripadnike manjšine, naj uveljavijo svojo pravico in zahtevajo dvojezično osebno izkaznico. V Tržaški pokrajini dvojezične izkaznice že izdajajo v manjših občinah Dolina, Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor, v Goriški pokrajini v občini Gorica, od začetka decembra pa še v manjših občinah Števerjan, Doberdob in Sovodnje.

PREŠEREN NA KOROŠKEM Od številnih pomembnih kulturnih dogodkov, ki so potekali blizu datuma Prešernovega rojstnega dne na avstrijskem Koroškem, Janko Malle omenja predvsem tiste, ki so postavili slovensko pisano besedo v ospredje kulturnega dogajanja. Na avstrijskem Koroškem je na ta pomembni datum prvi dejavno opozoril glasbenik Gabriel Lipuš, ki se od leta 2005 vsako leto spomni Prešernovega rojstnega dneva s koncertom klasičnih pesmi. Res je sicer, da se je v zavesti Slovencev z obeh strani meje veliko bolj zasadil 8. februar, dan Prešernove smrti oziroma slovenski kulturni praznik. Dogodki v Sloveniji, kot sta Dan odprtih vrat slovenske kulture in knjižni sejem v Ljubljani, na katerem sodelujejo tudi slovenske založbe iz Koroške, so po besedah Janka Malleja na neki način šli mimo koroških Slovencev. »Če že govorimo o potrebi po tesnejšem sodelovanju, bo verjetno treba premisliti tudi to, kako se bomo bolj množično udeleževali nekaterih prireditev v Sloveniji. Korak k temu je gotovo servis z (medijskimi) informacijami o kulturni ponudbi v Sloveniji. Prav gotovo pa je marsikateri izlet slovenskih kulturnih in prosvetnih društev, dvojezičnih šol idr. mogoče povezati z obiskom tovrstnih dogodkov. Tudi drugo leto bosta konec novembra in v začetku decembra Slovenski knjižni sejem in Dan odprtih vrat slovenske kulture. Že zdaj si lahko te dneve označimo v svojih koledarjih – če nam je le do tega,« piše Malle. Pozitivno »božično« darilo pa je, da je Društvo slovenskih pisateljev, prevajalcev in publicistov v Avstriji izdalo literarno revijo Rastje, v kateri so prispevki koroških slovenskih pisateljev in pesnikov.



Glasbenik Gabriel Lipuš

Vrnitev v temno preteklost

Ana Müllner, foto: Reuters

Bombni napadi, ki so prejšnji teden odjeknili v Alžiriji, nas vračajo nazaj v temna leta zgodovine. Alžirija kljub prizadevanjem še ni stopila iz začaranega kroga nasilja, ki državo razjeda že desetletja.



Bombni napadi, ki so prejšnji teden odjeknili v Alžiru, spominjajo na temna leta državljanske vojne.

Nasilje Alžiriji ni nikoli prizanašalo in le malo držav na svetu ima tako krvavo zgodovino kot ta magrebska država. Po nekajletnem zatišju so jo prejšnji teden zopet pretresli krvavi samomorilski napadi, v katerih je bilo po uradnih podatkih ubitih 31, po podatkih bolnišnic pa kar 67 ljudi, večina so bili civilisti. Medtem ko je prva eksplozija odjeknila pred prostori ustavnega in vrhovnega sodišča v prestolnici Alžiru, je le nekaj trenutkov za

tem druga bomba eksplodirala pred stavbo Združenih narodov. Pri tem pa tako Alžirce kot tudi svetovno javnost skrbi dejstvo, da je za minule napade najverjetneje odgovorno severnoafriško krilo zloglasne Al Kaide. Slednja tako dokazuje svojo vnovično krepitve, predvsem na črni celini.

Zaznamovani s krvjo Zadnji dve desetletji Alžircem nista prizanašala, in kot kažejo zadnji dogodki, bo tako tudi v prihodnje. Vse odkar je leta 1991 v državi

izbruhnila državljanska vojna med vladno stranjo in različnimi (islamskimi) upornišskimi skupinami, v državi vladata kaos in nasilje. Vojna je terjala več kot dvesto tisoč življenj in poskrbela za drastično poslabšanje življenjskih razmer, ki v Alžiriji nikoli niso bile rožnate. Uradno se je državljanska vojna končala leta 2002, potem ko se je Islamsko osvobodilno gibanje vdalo oblastem. A od takrat so kljub uradnemu premirju izbruhnila nasilja med različnimi manjšimi

skupinami postali del vsakdanjika. Še dolgo po končani vojni svet ni vedel za to, kaj se je v resnici dogajalo in kdo je odgovoren za nasilje. Evropska unija je svoje opazovalce na območje poslala šele leta 1998, ko je nasilje že preseglo vse meje. Na tem mestu je treba dodati, da Alžirci še vedno gojijo globoke zgodovinske zamere do Francozov (in posledično do vseh Evropejcev), ki segajo še v čas kolonizacije. Alžirske oblasti so tako večkrat ponosno zavrile pomoč stare

celine pri reševanju svojih notranjih težav, četudi so pomoč krvavo potrebovali. Do današnjega dne Alžirija ostaja izjemno zaprta država, saj je vanjo skoraj nemogoče priti brez povabila, zaradi sporov s sosednjimi državami pa večina kopenskih mej ostaja neprehodna. Nasilje se je iz večjih mest sicer skoraj popolnoma umaknilo in danes večina spopadov poteka na redko poseljenih območjih v notranjosti države. Prav zaradi tega nedavni napadi v Alžiru sprožajo ugibanja o tem, ali se spopadi znova vračajo v urbani del države.



Al Kaida je sklenila pakt z lokalnimi uporniki.

Težka pot do sprave Več kot desetletno nasilje je prebivalce Alžirije popolnoma razdvojilo. Sovraštvo, zasidrano v miselnosti ljudi, pa zahteva precej več dela kot samo podpis premirja. Korak v tej smeri je bil storjen, ko je predsednik Alžirije Abdelaziz Buteflika leta 2005 razpisal referendum o amnestiji nekdanjih gverilcev. T. i. načrt za mir in narodno spravo je bil potrjen s 97 odstotki glasov, kar je močan dokaz o tem, da si Alžirci ničesar ne želijo bolj kot sprave med nasprotujočimi si skupinami. Po omenjenem načrtu so se ustavili sodni postopki proti tistim posameznikom, ki so se po končani vojni odrekli nasilju. Po izglasovanem referendumu je več državne denarne pomoči pripadlo tudi družinam, ki so jim uporniške skupine ubile katerega od družinskih članov.



Alžirski predsednik Buteflika



Alžirija zaostaja v razvoju.

Ob omembi alžirskega predsednika Buteflike je treba dodati tudi nekaj besed o politični karieri, saj prav on od svoje izvolitve na položaj leta 1999 pooseblja politiko te severnoafriške države. Verjetno noben drug politik na njegovem položaju ne bi bil tako uspešen pri ustavitvi nasilja in pri sklepanju premirja z gverilo. A tu se vsi njegovi dosežki končajo; po končani državljanski vojni se je Buteflika vse prej kot izkazal pri rekonstruiranju države. Rezultati so očitni: v Alžiriji več kot četrtina prebivalcev živi pod

mejo revščine, zdravstveni in šolski sistem slonita na izredno krhkih temeljih, vsak peti prebivalec pa je brezposeln. Državo čedalje bolj delijo razlike med urbanim severom in divjim puščavskim delom države. Buteflika že napoveduje spremembo ustave, da se bo lahko čez leto in pol potegoval še za tretji predsedniški mandat. In medtem ko se



Dvajsetletna vojna je pustila globoke posledice.

Medtem ko se druge magrebske države počasi, a vztrajno razvijajo, prihodnost Alžirije pod sedanjim političnim vodstvom ostaja negotova.

druge magrebske države počasi, a vztrajno razvijajo, prihodnost države pod sedanjim političnim vodstvom ostaja vprašljiva.

Raj za Al Kaido? Alžirija je v zadnjih letih tako zaradi svoje geografske lege kot predvsem zaradi stanja v državi postala pravi raj za novačenje novih članov vrste terorističnih organizacij, ki jih v državi zagotovo ne primanjkuje. A v nasprotju z »domačimi« skrajnimi gibanji Al Kaida stremi predvsem k izvažanju teroristov na druga območja svojega delovanja. Navzočnost te teroristične mreže v Alžiriji je bila dokončno potrjena lani ob obletnici terorističnih napadov 11. septembra. Takrat je v javnost prišel posnetek drugega najpomembnejšega moža v Al Kaidi Ajmana Al-Zavahirija, ko je napovedal »dobro novico«: Al Kaida je pod svoje okrilje uradno priključila alžirsko skrajno gibanje GSPC, njegovo poročilo pa je bilo podkrepljeno s posnetkom vodje omenjene skupine, kako prisega večno zvestobo Osami bin Ladnu. In od takrat so borci GSPC verjetno v velik ponos najbolj iskanemu človeku na svetu, saj so v celoti prevzeli Al Kaidine metode bojevanja, kar je bilo več kot očitno v minulih bombnih napadih.

Pri novačenju novih bojnikov na območju Severne Afrike ima Al Kaida še najmanj dela v Alžiriji. Večina njenih nabornikov so moški, ki so le redkokdaj starejši od tridesetih let in izhajajo iz revnih mestnih predelov, večinoma pa so tudi brezposelni. Če dodamo še to, da je islamski ekstremizem že od nekdaj močno zasidran med ljudmi, dobimo zmagovito kombinacijo za širitev Al Kaide v Alžiriji. Pri tem je zanimivo, da večina »domačih« skrajnih organizacij zavrača delovanje Al Kaide. Najprej zato, ker ima čisto drugačne cilje in prio-

ritete; medtem ko se preživeli alžirski gverilci bojujejo predvsem proti vladi v Alžiru, je cilj Al Kaide predvsem sejati zmedo in širiti islamski ekstremizem. Drugič pa zato, ker glavni cilj alžirskih uporniških organizacij nikoli ni bilo civilno prebivalstvo, česar ne moremo trditi za Al Kaido.

Vse to je le dokaz več, da boj proti terorizmu še zdaleč ni omejen na Irak in Afganistan, ampak se bodo organizacije, kot je Al Kaida, vedno poskušale razširiti na vsa skrita območja na svetu. S tem ko je Al Kaida poražena na enem bojišču, se toliko bolj okrepi v drugi državi. Terorizem in posledično boj proti njemu tako dobiva vedno bolj globalni pomen. 

**RADIO
UNIVOX**



107.5 MHz

e-mail: info@univox.si



Velazquez na drug način

Muzej Prado v Madridu iz doslej malo znanega zornega kota predstavlja slavnega španskega slikarja Diega Rodrigueza de Silva y Velazqueza (1599–1660). Slikarskega mojstra v madridskem muzeju ni mogoče občudovati kot portretista in krajinarja, temveč kot upodabljalca svetopisemskih, mitoloških in zgodovinskih motivov. Razstava Velazquezove zgodbe (Fabulas de Velazquez) obsega 28 del dvornega slikarja, ki je bil doma iz Seville. Zgodovinski kontekst mojstrovih podob dodatno osvetljuje 24 slik, del 17 drugih umetnikov. Med eksponati je eden od biserov podoba Venere z ogledalom. Ta akt, ki ga sicer hrani londonska Nacionalna galerija, sodi med najpomembnejše Velazquezove stvaritve, kar jih je zunaj Španije. Tej sliki visijo nasproti Tri gracije Petra Paula Rubensa. Na ta način si obiskovalec lahko ustvari predstavo o odlikah Velazquezovega slikarstva. Razstava bo odprta do 24. februarja 2008.

Obletnica Udeleženci konferen-
ce pogodbenic okvirne konvenci-
je ZN o podnebnih spremembah
(UNFCCC) so zaznamovali 10.
obletnico sklenitve Kjotskega



protokola, ki je bil podpisan 11.
decembra 1997, v njegovo čast pa
so naredili ogromno torto. Kjotski
protokol, doslej najambicioznejši
globalni načrt za zmanjševanje
izpustov toplogrednih plinov, je

začel veljati šele 16. februarja
2005. Njegova uveljavitev je vse
od sklenitve leta 1997 visela v
zraku, saj so z njegovo ratifikaci-
jo po zavrnitvi ZDA odlašale vse
največje onesnaževalke okolja s
toplogrednimi plini. Pogoje za
njegovo uveljavitev – ratificirati
ga je moralo najmanj 55 držav,
ki so skupaj odgovorne za naj-
manj 55 odstotkov globalnih
izpustov toplogrednih plinov –
je omogočila šele Rusija, ki je
sporazum ratificirala novembra
2004. Kjotski protokol je doslej
ratificiralo 175 držav, vendar je
med njimi samo 36 industrijskih,
ki morajo zmanjšati svoje izpuste
toplogrednih plinov. Te so se leta
1997 v japonskem Kijotu zavezale,

da bodo v obdobju med letoma
2008 in 2012 znižale izpuste to-
plogrednih plinov za najmanj pet
odstotkov v primerjavi z letom
1990. Sedaj naj bi si prizadevale,
da bi izpuste toplogrednih plinov
do leta 2012 zmanjšale za 11 od-
stotkov glede na leto 1990.

Izgubljeni podatki Britanska vla-
da se spet sooča s kritikami glede
ravnjanja z občutljivimi podatki,



potem ko so izgubili ali pa poslali
na napačen naslov podatke o za-
pornikih in vznikihi. Potem ko so
pred tremi tedni izginili bančni
in drugi podatki o 25 milijonih
prejemnikov otroških dodatkov
v državi, so oblasti tokrat prizna-
le, da sta se na Severnem Irskem
izgubila dva računalniška diska
z imeni in naslovi več kot 6.000
voznikov. Policija je tudi ugotovi-
la, da so zaupni podatki o ducat
zapornikih, ki naj bi bili poslani
policiji v vzhodno okrožje Nor-
folk, pristali v rokah zasebnega
podjetja, ta pisma pa so vsebo-
vala imena, rojstne podatke, po-
licijski dosje in naslove bivališč,
kamor se bodo zaporniki preselili
po izpustitvi. Nekaj dni po izbru-

TUJI TISK

The Independent

Prepovedani



Kitajska je prepovedala holly-
woodske filme do konca februar-
ja oziroma do konca maja zaradi
trgovinskega spora z ZDA pa
tudi zato, ker so ameriški filmi
bolj priljubljeni oziroma dono-
snejši od domačih. Poleg tega so

kitajske oblasti zaskrbljene zara-
di nadaljnje dostave ameriškega
orožja Tajvanu. Ta prepoved je
začela veljati pred dvema tedno-
ma. Do konflikta med Kitajsko in
Zahodom je prišlo zaradi nastopa
komisarja EU Petra Mandelsona,
ki je obsodil trgovske metode Ki-
tajske. Med prepovedanimi so se
znašli filmi, kot so Beowulf, Bee
Movie in Stardust. Toda seznam
nesoglasij med Kitajsko in ZDA
je mogoče nadaljevati. Kitajske
oblasti je zelo razjezila tudi odlo-
čitev Washingtona, da vloži dve
tožbi na WTO proti Kitajski. Eno
zaradi proizvodnje in prodaje
piratskih plošč z glasbo in filmi,
drugo pa zaradi uvedbe tržnih
ovir za ameriška podjetja, ki tr-
gujejo z licenciranimi izdelki.

The Times

Oddaljevanje



Razlika med človeškimi rasami
se je oblikovala v zadnjih 10.000
letih, pravijo nove raziskave, ki so
nasprotne tradicionalnim pred-
stavam o biološkem pomenu ra-
sne pripadnosti. Genska analiza je
pokazala, da se je evolucija člove-

štva pospešila, kar je pripeljalo do
različnih rasnih skupin. Čeprav
ostaja res, da je več kot 99 odstot-
kov DNK pri človeštvu enake, se
razlike med rasami povečujejo.
Veliko novih genov, ki določajo
razlike med rasami, je navzočih
samo na celine, iz katere izhajajo.
Človek se je od časa, ko se je pred
40.000 leti pojavil, zelo spremenil.
Celo pred tisoč ali dva tisoč leti je
bil drugačen. V zadnjih pet tisoč
letih so bile genetske spremembe
izjemno hitre. Toda genska izme-
njava v današnjem času je najver-
jetneje upočasnila tendence za
povečanje genskih razlik. Večina
Evropejcev ima gen, ki pomaga
prebavljati mleko, večina Azijcev
in Afričanov pa ga nima.

hu afere s podatki o prejemnikih otroških dodatkov je izginilo še šest zgoščenk s podatki.

Kazen Na haaškem Mednarodnem sodišču za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije so nekdanjega generala voj-



ske Republike srbske Dragomira Miloševića, obtoženega zločinov med triletnim obleganjem Sarajeva v času vojne v BiH, obsodili na 33 let zapora. Kot je dejal sodnik Patrick Robinson, dokazi pričajo o grozoviti zgodbi obleganja in v past ujetega mesta ter bombardiranja pod Miloševićevim poveljstvom.

Poostren nadzor V ZDA so poostri nadzor nad potniki. Turistom in poslovnem bodo sedaj ob prihodu na letališče odvzeli prstne odtise vseh desetih prstov na roki. Ustrezen sistem so kot prvega namestili na washingtonskem letališču Dulles International Airport. Doslej so v ZDA v boju proti terorizmu potnikom odvzeli prstne odtise samo obeh kazalcev. Kot napovedujejo v

ZDA, naj bi washingtonskemu letališču v prihodnjih mesecih sledila še druga ameriška letališča. Do konca januarja naj bi bila vsa mednarodna ameriška letališča, ki jih je okoli 290, opremljena s potrebno novo varnostno opremo. Zaostritev nadzora nad potniki so v ZDA začeli uveljavljati po terorističnih napadih 11. septembra 2001.

Snežni viharji Nenadna ohladiitev s sneženjem je v osrednjem delu ZDA doslej zahtevala več deset življenj. Največ jih je na poledenelih avtocestah umrlo v nesrečah v zvezni državi Oklahomi. Najmanj 600.000 gospodinjstev je ostalo tudi brez elektrike. Nekatera letališča so



zaradi poledenelih pristajalnih stez zaprta, prav tako so zaprte nekatere šole. Na letališču v Chicagu so odpovedali najmanj 100 letov. V Oklahomi in delih Kansasa so zato razglasili izredne razmere. Snežni vihar je pustošil v več zveznih državah.



Kazen za zanemarjanje staršev

Indijski parlament je sprejel zakon, s katerim bodo zavarovali starejše prebivalce v državi. Zakon med drugim predvideva do tri mesece zaporne kazni za zanemarjanje ostarelih staršev. Vzdrževanje starejših družinskih članov je tako postalo zakonska dolžnost otrok. Starejši občani, ki ne morejo skrbeti zase, bodo lahko od svojih otrok ali dedičev pravno zahtevali mesečno podporo, njihovi otroci pa se na sodbo ne bodo mogli pritožiti.

Kazen za neplačevanje podpore lahko otroke stane 5.000 rupij (dobrih 85 evrov) ali tri mesece svobode. V Indiji, kjer živi 1,1 milijarde ljudi in je 51 odstotkov prebivalcev mlajših od 25 let, je ta čas 76 milijonov starejših ljudi, do leta 2026 pa naj bi jih bilo že 173 milijonov. Težave se v Indiji pojavljajo, ker se sistem tradicionalno razširjenih družin, v katerih je bilo za starejše dobro poskrbljeno, ruši, saj se čedalje več mladih zaradi dela odseli od doma in si ustvari lastno družino.

Vir: STA

TUJI TISK

Der Spiegel

Kupljena revolucija



Nemčija je ponudila pomoč Leninu, da je prišel prek nemškega ozemlja iz Švice v Rusijo in tam izvedel revolucijo. Cesarska Nemčija je boljševikom dodelila milijone mark za to, da bi vrgli s prestola ruskega carja in se rešili

sovražnika iz prve svetovne vojne. O tem govorijo dokumenti, ki so bili do zdaj tajni in so se šele pred kratkim znašli v redakciji Der Spiegla. Vsemu temu je hamburški časnik posvetil glavni članek številke tistega dne z naslovom Kupljena revolucija. V drugem šokantnem podnaslovu Lenina imenujejo »revolucionar Njegovega veličanstva«. Kraljevi dvor, diplomacija in tajne službe se niso bali, da bi zlom carizma in zmaga revolucije lahko predstavljala kakšno grožnjo. Sovražnik sovražnika je bilo geslo cesarja, ko je sprejemale odločitev za financiranje Lenina. Če se ne bi tako odločil, komunizem morda nikoli ne bi postal svetovni sistem.

Financial Times

Renault



Rusija bo kmalu na prvem mestu v nakupih Renaultovih avtomobilov in bo pri tem premagala Francijo, ki z Renaultom aktivno prodira na nove trge, da bi premagala izgube zaradi zmanjšanja trga v Zahodni Evropi. Družba

namerava v statistiko prodaje vključiti še avtomobile lada in ima dobre napovedi za prihodnja tri leta. Največji ruski izdelovalec avtomobilov je Renault priporočil podjetjem, kot so General Motors, Fiat in Magna International, kot partnerja, ki bo razvijal lada, ki zdaj izgublja velik del ruskega trga zaradi tujih znamk avtomobilov. Prodaja avtomobilov v Rusiji raste za več kot 20 odstotkov na leto in pričakovati je, da bo prihodnje leto Nemčija Rusiji prepustila naziv največjega avtomobilskega trga v Evropi. V tem času se tudi GAZ, veliki ruski izdelovalec tovornjakov, pogaja s Chryslerjem in z družbo General Motors.



Dr. Andrej Bajuk

Pristop kot v primeru NKBM bomo še uporabili

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Minister Andrej Bajuk uspešno vodi finančno ministrstvo, država dosega dobre makroekonomske kazalnike. V preteklih dneh je bil uspešno prodan del državnega deleža Nove Kreditne banke Maribor (NKBM), kar je prvi tovrstni primer v samostojni Sloveniji. O tem in številnih drugih zadevah smo se z ministrom pogovarjali pretekli teden.

Medtem ko je večina, ki je kupila delnice NKBM, zelo zadovoljna, se drugi pritožujejo, da bi bila lahko cena delnice višja. Kako to komentirate?

Najprej naj pojasnim, kako je bila cena za delnico sploh določena: kot je to običajno, je bil tudi v tem primeru narejen t. i. skrbni pregled banke. Tega je naredila družba KPMG Slovenija, ki je za to pristojna oz. ima licenco za tako dejavnost. Analitiki dveh mednarodnih družb, ki se ukvarjajo s finančnim svetovanjem (Citigroup in Nomura), izbranih v skladu z zakonom o javnih naročilih, so nato pripravili analize vseh pomembnih podatkov in na podlagi teh je komisija predlagala vladi razpon cene od 20,5 do 27 evrov za delnico. Razpon cene je torej posledica skrbnega pregleda. Spomniti želim še to, da so bila predmet analiz tudi vsa tveganja, ki so povezana z naložbami NKBM. Cena delnice torej ni bila nekaj, kar bi vlada morda administrativno določila, ampak je bila postavljena na podlagi zelo konkretne ocene, ki je temeljila na analizi tveganj, povezanih z delovanjem bančne ustanove same. Seveda smo tudi mi pričakovali nekoliko višjo ceno, vendar je analiza pokazala to, kar pač je.

Povpraševanje je bilo zelo veliko. Vas je to presenetilo?

Povpraševanje je bilo v resnici zelo veliko.

Kaj je bilo bistveno, kar ste zasledovali v programu prodaje?

Ključno načelo pri prodaji je bilo, da bomo pretežni del 49-odstotnega deleža – to je bilo zapisano v sklepu vlade, česar ni nihče kritiziral, ko je bilo sprejeto – prodali institucionalnim investitorjem ali dobro poučenim osebam. Zakaj? Ker moramo gledati dolgoročno stabilnost strukture lastnikov v bančni ustanovi. Če ne bi

zasledovali tega cilja, ne bi praktično nič dosegli. V vladi si želimo, da bi bila NKBM stabilna banka, ki bo vse svoje delo posvetila temu, kar v Sloveniji najbolj manjka, to je razširjenemu servisiranju prebivalstva z bančnimi storitvami. Slednje v Sloveniji zelo potrebujemo. Vedno smo ocenjevali, da je NKBM primerna tudi glede na to, da ji povezava z Goriško banko in tudi Poštno banko te možnosti dejansko ponuja in ima vsaj deloma že vzpostavljeno strukturo za razširjeno delovanje po vsej Sloveniji.

To ste navedli že v koalicijski pogodbi ...

Ja, seveda. Zdaj uresničujemo to, za kar smo menili, da je treba narediti.

Če se še pomudiva pri načinu prodaje, ga lahko na kratko pojasnite?

Pretežni delež je šel institucionalnim investitorjem. Ko smo videli, da je prišlo do velikega povpraševanja tudi s strani fizičnih oseb, smo se odločili, da bomo največji mogoči del, kolikor je to mogoče glede na pravni okvir, namenili njim. Zato je šlo 24 odstotkov (malo manj kot polovica) fizičnim osebam, preostalih 25 odstotkov pa institucionalnim investitorjem. Znotraj fizičnih oseb smo natančno zasledovali cilj, kakor smo napovedali že pred prodajo. To pa je, da če bo delnice kupilo do 80 tisoč oseb, bomo vsakemu zagotovili 30 delnic. Če jih bo več kot 80 tisoč, in dejansko jih je bilo nekaj manj kot 110 tisoč, bo za vsakega zagotovljenih 20 delnic. Slednje smo zagotovili, preostanek pa je bil porazdeljen strogo proporcionalno med vsemi ponudniki. Izredno sem zadovoljen, da je NKBM ves preveč vplačani denar fizičnim osebam že vrnila, in to pred rokom, saj je bilo v načrtu predvideno vračilo denarja najkasneje do 12. decembra.

Kaj pa institucionalni lastniki oziroma poučene osebe?

Za institucionalne investitorje smo rekli, da bomo nakup deležev ponudili v mednarodnem okolju, ne samo domačem. Povpraševanje je bilo tudi tu zelo veliko, kar nas je presenetilo. Odločili smo se, da deležev na tem področju ne bomo razprševali, saj bi s tem prišli v položaj, ki ne bi bil skladen s ciljem, ki se ga trudimo do-

seči. To pa je, da bodo poučene osebe v lastniški strukturi banke ostale dolgoročneje. Tako smo se odločili za tiste ponudnike, za katere smo že od samega začetka vedeli, da je njihov temeljni cilj vlaganje sredstev. Izključno zaradi tega smo se odločili za sklade. To smo naredili tako, da smo med tovrstnimi ponudniki izbrali sklade, nato pa smo med njih proporcionalno razdelili delnice. Domači skladi so tako prišli do 10-odstotkov razpisanega lastniškega deleža, tuji pa do 14-odstotnega.

Eden od opozicijskih poslancev je govoril o dveh skladih, ki naj bi imela naslov na Bermudih, omenil je Everest in HBK. Kaj menite o tem?

Sklad HBK nima naslova na Bermudih, ampak ima sedež v Dallasu v Teksasu, pisarne pa po vsem svetu. Gre za enega največjih svetovnih skladov, kar jih poznamo, in ima več kot 14 milijard evrov naložb. Sklad Everest je manjši, njegove naložbe presegajo 2 milijardi evrov. Za nas je pomembno, da gre tako pri omenjenih kot drugih izbranih skladih za to, da ti brezpogojno spoštujejo vse norme tako glede pranja denarja kot drugega. Pri tem smo se oprli na pogovore s finančnimi svetovalci pri prodaji deležev, to je na mednarodno družbo Citigroup. Osebno ocenjujem, da bi bilo zelo vprašljivo, če bi sklade najeli, da bi na primer upravljali z našim premoženjem. Takrat bi se pa res morali vprašati, ali ne delujejo preveč tvegano in kam ter kako nalagajo denar. Ker pa v tem primeru ne gre za tovrstne posle, ne vidim nobenih večjih težav. Tovrstna vprašanja je treba gledati zelo kritično, posebno še, ker jih postavljajo tisti, ki 12 let niso bili zmožni tega izpeljati na noben način, zdaj pa bi bili radi generali po vojni. Dodam naj še, da so bili vsi pogoji sprejeti že pred časom in da ni bilo na načrtovano izpeljavo prodaje deležev pred tem nobenih pripomb.

Prišlo je tudi do napake, kar so nekateri z veseljem pograbili. Kaj se je dejansko zgodilo?

Prišlo je do napake, to smo že preverili, gre pa za NFD 1. Ta čas še pregledujemo, ali je prišlo še do kakšne druge napake. Mislim, da je še ena, to pa zato, ker je na dokumentu pisalo Banka Koper, v resnici pa je šlo za enega od

► skladov Banke Koper, kar pomeni, da so bile oznake na seznamu ali ponudbi nepopolne. Take stvari se lahko zgodijo. Bilo je malo časa, naglica je bila precejšnja, zato je to razumljivo.

Ali menite, da prihajajo kritike tudi zato, ker ponudbe nekaterih slovenskih ponudnikov in z njimi povezanih oseb niso bile sprejete? Pri tem imam v mislih Pivovarno Laško in Probanko.

O tem ne bi želel dajati izjav, rekel sem, kakšen način prodaje je bil izbran, program pa je bil več kot uspešen. Vse je bilo izpeljano dobesedno tako, kot je bilo napovedano. Zavezali smo se, da bo pretežni delež namenjen institucionalnim investitorjem, kar je zelo pomembno, saj mali delničar ni aktivni lastnik oziroma je zelo malo takšnih, ki to so. Slednje je zelo pomembno z vidika ravnovesja in obvladovanja banke, ki ima zelo velik delež v slovenskem prostoru. Poučeni oziroma institucionalni investitorji imajo dolgoročen namen obdržati lastništvo in tudi sodelovati ter s tem oblikovati bančno politiko, pri tem pa nadzorovati upravo, kar je tudi pomembno.

Kaj so to skladi, zakaj skladi?

Za sklade vemo, da so njihov cilj naložbe in da iščejo najboljše donosnost za svoje kliente. To so ustanove, ki zbirajo sredstva prebivalcev, morda tudi kakšnega institucionalnega investitorja, in jih nato vlagajo skladno z natančno določeno politiko. Ta pa je seveda zagotavljati svojim vlagateljem (delničarjem) čim večjo donosnost. In ker se za to zanimajo, se bodo tudi zanimali, ali bo takšna donosnost v banki sami v resnici obstajala. Seveda vsi drugi delnice lahko kupujejo na borzi. S svojo odločitvijo smo dali jasno sporočilo

delnice pa so bile prodane dvema ponudnikoma v nekaj sekundah?

Iz tega smo se naučili, da je na domačem kapitalskem trgu zelo velika želja po tovrstnih delnicah. Pri NLB je bilo to nemogoče predvideti pa tudi izpeljati v takšnem obsegu. V primerjavi z NKBM je šlo za majhno število delnic, zato prodaje ne bi mogli izvesti na takšen način.

Načrtujete kakšno podobno prodajo državnih deležev v drugih podjetjih?

Pokazalo se je, da so želja in možnosti, ki jih ima domači trg, velike. Prav gotovo bomo to upoštevali in bomo tak pristop še uporabili. Ne nazadnje, ker smo takšen pristop prodaje državnih deležev izvedli prvič doslej. Gre za t. i. sistem prva javna ponudba (IPO – Initial public offering)). Mi smo se za to odločili in tudi zelo uspešno izvedli. Pomanjkljivosti bomo poskušali odpraviti in se nam kaj takšnega zagotovo ne bo več zgodilo. Dejstvo je, da je za razvoj domačega kapitalskega trga zelo pomembno, da imajo državljanke in državljani dostop tudi do tovrstnih deležev. Slednje se mi zdi zelo umestno.

Novi guverner BS je pred kratkim za naš teden dejal, da so zdaj dobri časi in nekateri govorijo celo o zlati dobi Slovenije. To bi se moralo poznati tudi na računu države – imeti bi morali proračunski presežek. O nujnosti presežka govorijo tudi drugi. Kako odgovarjate na to?

Nekateri pogosto pozabijo, da smo varčevali že v tem smislu, da v primeru, ko so se prihodki državnega proračuna povečali, tega denarja nismo hitro zapravili in povečali dodatnega trošenja. Lahko bi na primer pripravili tudi

da vsa dodatna sredstva uporabimo za znižanje javne porabe v deležu BDP, hkrati pa znižujemo predvidene odhodke. Tu pa je zelo pomemben dolgoročen dosežek. Predvsem zato, ker se v tem primeru ustvarja večji prostor prav za osebno iniciativo za tisti del gospodarske aktivnosti, ki to dejansko ustvarjata. Prepričan sem, da je to hvale vredno in nekaj, česar nismo doživeli še nikoli v samostojni Sloveniji. Reči moram še to, da bomo eno leto pred načrtovanim rokom javno porabo znižali za več kot 3 odstotne točke BDP, kar je več, kot smo si zadali v koalicijski pogodbi v času nastopa vlade. Takratni načrt je bil znižanje za 2 odstotni točki, kar pomeni, da bo zastavljeni cilj presežen 50-odstotno, in to eno leto pred rokom.

Zakaj se v javnosti tako malo govori o teh velikih dosežkih na gospodarskem in javnofinančnem področju, kar naprej pa se problematizira inflacija, ki je višja od pričakovane?

Po eni strani je zelo velik poudarek na inflaciji, po drugi bi pa rekel, da je napačno predstavljeno, kako je s tem v resnici. Zelo veliko se je govorilo, da je inflacija posledica javnofinančne politike, kar pa ne drži. To se je že izkazalo in se bo še. Doživeli smo že dva cenovna šoka, tretjega nam še pripravljajo. To bo treba na vsak način omiliti ali preprečiti, kolikor bo največ mogoče.

Imate v mislih napovedane podražitve po novem letu?

Tako je. Te bo moral urad za varstvo konkurence zelo resno pregledati.

Govorili ste o šokih in s tem povezano inflaciji ...

V obdobju prevzemanja evra je bila naša pozornost osredinjena na t. i. zaokroževanje cen, pri čemer smo sledili nasvetom na podlagi izkušenj nekaterih držav, ki so pred nami prevzele evro. Če se spomnite, je Banka Slovenije vsem gospodinjstvom podarila kalkulator, s čimer je želela spodbuditi večjo pozornost vseh državljanov in državljanov oziroma potrošnikov, naj bodo pozorni, kaj se bo dogajalo s cenami ob prevzemu evra. Zgodilo pa se je to, da je v zadnjih dneh aprila prišel močan cenovni šok, ko sta se na trgu pojavila sezonska zelenjava in sadje. Cene so bile zaokrožene bistveno više, kot bi lahko bile; više tudi kot drugod po Evropi, kar je pokazalo, da nekaj v državi ne deluje. Gre za konkurenco znotraj domačega trga in znotraj distribucijske verige in tudi za to, kako se stvar deli med tujimi in domačimi dobavitelji ter domačimi prodajalci na drobno. V tem primeru je šlo za nepredelano hrano, cenovni šok, ki je vplival na rast inflacije, pa je bil zelo močan.

Kako pa naprej?

Drugi šok je prišel avgusta in septembra, šlo pa je za predelano hrano. Cene hrane so

Zelo veliko se je govorilo, da je inflacija posledica javnofinančne politike, kar ne drži.

trgu in državljanom ter državljanke: Vlada želi stabilno strukturo v lastništvu banke in to, da bodo pretežni lastniki institucionalni investitorji, to so skladi.

Zdaj se z delnicami že trguje na borzi, cene so menda visoke. Kaj menite o tem?

Cene delnic so zdaj višje, gledati cene v prvih dveh dneh trgovanja pa ni smiselno. Vsakdo, ki se na te stvari nekoliko spozna, ve, da je prvo obdobje zelo turbulentno in je pričakovati večje razlike. Pomembno pa je, da se to obdrži na daljši rok in takrat bomo videli, kakšna bo cena delnice na podlagi ponudbe in povpraševanja, to pa bo odvisno tudi od tega, kolikšna bo donosnost banke.

Zakaj pri zadnji dokapitalizaciji NLB ni bil uporabljen isti postopek kot pri NKBM,

rebalans proračuna in povišali javne izdatke, pa tega nismo naredili. Primanjkljaj dejansko znižujemo, v deležu BDP se nenehno znižuje. Zadnji objavljeni podatki o gospodarski rasti v prvih devetih mesecih 2007 v primerjavi z istim obdobjem 2006 kažejo, da se je ta realno povečala za 6,5 odstotka. V napovedih je bila načrtovana 5,8-odstotna rast, zdaj objavljeni podatki pa kažejo, da bo proračunski primanjkljaj v deležu BDP zaradi tako visoke rasti slednjega še nižji od načrtovanega, in to zato, ker se nismo odločili za dodatno zapravljanje. Tudi glede na sprejete napovedi oziroma cilje in glede na to, da to izvajamo na zelo konservativen način, ne bom prav nič začuden, če bodo izračuni ob koncu leta pokazali, da bo v letu 2007 prvič v zgodovini Republike Slovenije ustvarjen proračunski presežek in ne primanjkljaj. Varčevanje torej obstaja. To se izraža s tem,

na inflacijo v preteklih mesecih, kar je zdaj predmet tako velike pozornosti, vplivale v višini 40 odstotkov inflacijske stopnje. Rast inflacije pa je povezana tudi s ceno nafte in naftnih derivatov. Ta čas se njihove cene nekoliko umirjajo in niso presegle 100 dolarjev za sod. Upamo, da se bodo umirile še na nekoliko nižji ravni. Morate pa vedeti, da smo na podlagi vseh ocen, kar jih je bilo na razpolago, ko je Umar pripravil napoved za leto 2007, pričakovali ceno 55 dolarjev za sod, zdaj pa se ta giblje okrog visokih 80 dolarjev. To je torej vplivalo na novembrsko stopnjo inflacije, ko so se cene hrane že umirile, njihova rast v tem mesecu pa je bila odvisna le od cen nafte in naftnih derivatov. Nad tem nimamo nadzora, poleg tega pa se pri tem postavlja vprašanje, ki ga bomo morali v Sloveniji rešiti. Cene hrane so se po vsem svetu povišale tudi zaradi nekaterih specifičnosti pri žitih, vendar so se pri nas povečale preveč. Naj samo še omenim, da so se cene žita v svetovnem merilu po 10 letih bistveno povečale, ker se žito uporablja tudi za druge namene (na primer za gorivo biodizel), povpraševanje je večje, ponudba je manjša zaradi manjših pridelkov v nekaterih delih sveta. Ta del bo prav gotovo še vedno vplival na rast cen.

Omenili ste, da bo treba rešiti bistveno vprašanje pri rasti cen hrane ...

Ja, postavlja se vprašanje: Zakaj so cene v Sloveniji dvakrat hitreje naraščale kot drugje? To je dejansko problem, s katerim se morajo soočati tisti, ki so odgovorni za to, da ima varovanje konkurence svoje učinke.

Kaj lahko naredijo?

Predvsem to, kar se že zdaj dogaja. To pa je, da imamo pogodbe z Zvezo potrošnikov Slovenije. Ta ima svojo mrežo ljudi, ki zapisujejo, kaj se dogaja na trgu, to informacijo pa posredujejo širši javnosti. Zagotoviti moramo, da bo slovenski potrošnik dobro seznanjen s tem, da obstajajo razlike v cenah v posameznih trgovinah in da potrošniki nismo obsojeni na to, da kupujemo vedno v eni in isti trgovini. Če to počnemo, nas lahko trgovci tudi izrabljajo. Menim, da je to tudi del poslovne kulture; informacija mora priti do ljudi, da bodo znali te stvari ne samo obvladovati, ampak tudi sprejemati odločitve. Nismo namreč obsojeni na to, da kupimo stvar po ceni, kot jo predlaga trgovec. Konkurenco moramo zagotoviti. Ta bo zagotovljena tudi z novo zakonodajo, ki natančneje opredeljuje nadzor nad cenami. Ali, kot rad rečem, potrošniki moramo »glasovati« tudi s svojimi nogami in preprosto zapustiti trgovino, če se nam zdijo cene previsoke. Seveda to lahko deluje le ob dobri informiranosti.

Kaj pa razbijanje monopolov?

Urad za varstvo konkurence mora biti bi-



Ne bom začuden, če bodo izračuni ob koncu leta pokazali, da bo v letu 2007 prvič v zgodovini RS dosežen proračunski presežek in ne primanjkljaj.

stveno aktivnejši in dejansko stvari natančno pregledati. Konkretno pričakujem, da bo urad ob zdajšnjih napovedih višjih cen moke in nato kruha ter drugega resnično pregledal, kaj se dogaja z maržami v celotni verigi. Zagotoviti je treba delovanje trga, kot lahko to pričakujemo v odprtem tržnem gospodarstvu, za katerega se je Slovenija odločila že pred 16 leti.

Vlada je sprejela spremembe zakonodaje o prevzemih podjetij in zakona s področja bančnega poslovanja. Kako komentirate to in menedžerske odkupe?

Menim, da sta oba predloga zakonov zelo dobra, kmalu pa bodo pripravljene še spremembe zakona o gospodarskih družbah. Nova ureditev bo onemogočila možnosti očitnega izkoriščanja nekega stanja. Menim, da so z marsikaterega vidika prevzemi, ko se delnice uporabljajo kot poroštvo za njihov nakup s posojilom, zelo negativni. Ne samo za podjetje, ki se s tem, ko plačuje posojila svojih lastnikov, izčrpa, ampak je to neugodno tudi za dobavitelje. Predvsem pa je zdajšnje stanje neugodno za tiste, ki imajo terjatve do t. i. prevzemnikov. Zato sem zelo zadovoljen, da se je vlada odločila za spremembe, in upam, da bo državni zbor zakone obravnaval še v tem mesecu, da bodo začeli čim prej veljati. Poudariti pa želim, da nimam ničesar proti prevzemu, če ima nekdo denar in ga vloži v nakup podjetja. To je njegova odločitev, njegovo tveganje in njegov denar. Da pa izkorišča poseben položaj, kot ga očitno imajo nekateri direktorji, in potem veže

prihodnost podjetja na svoje lastno dobro, se mi zdi nespremenljivo. Edina pravilna pot je to, kar smo zdaj izbrali.

Ste predsednik Nove Slovenije (NSi). Slišati je, da želijo nekateri stranko do prihodnjih volitev razbiti, za tem pa naj bi med drugim stali posamezniki iz nekaterih centrov moči, predvsem kapitala. Koliko je stranka trdna, kaj se v njej dogaja in kako to komentirate?

Menim, da se veliko več govori, kot se v stranki res dogaja. To je zelo preprost odgovor. Sicer pa se prav nič ne čudim, da te verzije še vedno krožijo. Enotnost v vladni koaliciji je ključnega pomena za uspeh celotnega programa vseh političnih strank, ki smo prevzele odgovornost vladanja za to obdobje. Seveda je pa NSi že od vsega začetka imela ključno vlogo na tem področju, in kot sem že imel priložnost pojasniti, menim, da je popolnoma

normalno, da poskuša opozicija zabiti kakšne kline med nas, predvsem med NSi in največjo stranko SDS. To je več kot očitno. Za zdaj jim to ni uspelo in ne verjamem, da jim bo. Zavedamo se namreč, da smo prevzeli odgovornost, zastavljene cilje zelo uspešno uresničujemo ne glede na to, kako je to predstavljeno v javnosti, predvsem pa v medijskem prostoru. Izpolnili smo praktično vse ključne zaveze koalicijske pogodbe, seveda pa je predvolilna koalicija Slovenija, ki še vedno obstaja, velik trn v peti vsem, ki bi radi, da takšnih sprememb, kot jih dosegajo Slovenija, ne bi bilo.

Tri leta stresnega ministirovanja v pogosto nemogočih razmerah so minila. Vam je žal, da ste prevzeli to mesto?

Ne, žal mi ni, da je pa stresno, drži. Prepričan sem, da smo prav na finančnem področju uresničili vse zaveze, ki smo jih prevzeli kot koalicija. Poglejte samo gospodarsko rast! Znali smo vse to izpeljati, in sicer na podlagi tega, kar je že bilo dobrega, to vedno jasno poudarjam. Predvsem smo tudi gradili in se zavedali, da je socialni sporazum treba spoštovati in smo ga tudi spoštovali. Ne samo to, dali smo mu tudi takšen pomen, kot ga mora imeti. Dejstvo je, da prevzem evra in ustvarjanje novih možnosti, ki obstajajo zdaj za slovensko gospodarstvo, ne bi bila mogoča, če ne bi bilo socialnega sporazuma. Zato mislim, da ga je treba ne samo še naprej spoštovati, ampak ga je treba tudi poudarjati, saj le tako lahko upamo, da bomo znali obdržati to, kar smo že ustvarili, in graditi seveda naprej. ■

Pozabljena polovica

V. M., foto: zbornik Pozabljena polovica

Založba Tuma in Slovenska akademija znanosti in umetnosti sta izdali zbornik z naslovom *Pozabljena polovica*, v katerem je objavljenih 129 portretov žensk iz 19. in 20. stoletja na Slovenskem.



Dr. Ángela Piskernik

Pri Založbi Tuma so v sodelovanju s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti izdali knjigo z naslovom *Pozabljena polovica*, v kateri je zbranih 129 biografij žensk, ki so v 19. in 20. stoletju ustvarjale Slovenijo. Gre za monografijo o ženski kreativnosti v preteklosti. Knjiga na 600 straneh, v trdi vezavi in v izbrani grafični podobi oblikovalke Metke Žerovnik, predstavlja vplivne ženske – njihove biografije, opremljene s fotografijami, ki so s svojim prispevkom izrazito pripomogle k drugačnemu pogledu ne le na ženske, temveč tudi na področja, na katerih so delovale: literaturo, glasbo, ples, likovno umetnost,

gledališče in film, šolstvo, družboslovje, politiko, medicino, pravo, naravoslovje in tehniko, humanistiko, religijo, šport, turizem ...

Zgodbe oseb V *Pozabljeni polovici* so predstavljene biografije žensk, ki so v zadnjem stoletju ali dveh pomembno umetniško, znanstveno in javno delovale v Sloveniji. Gre torej za obuditev in vzpostavitev ženskega spomina, vpogled v življenje žensk, ki so v razmerah in času, v katerem so živele, kljub in navkljub nenaklonjenosti do javnega delovanja žensk presegle okvire osebnega in zasebnega življenja in delovanja ter s tem pomembno vplivale na

javno življenje na mnogih področjih. Zbornik skozi osebne zgodbe tudi dokumentira način vstopanja žensk v javno in politično življenje v Sloveniji, ustanavljanje prvih ženskih političnih organizacij in društev, prizadevanja za emancipacijo žensk v javnem življenju. Zgodbe nam torej skozi osebne usode veliko povedo o splošnem položaju žensk in duhu časa v Sloveniji v določenem zgodovinskem obdobju.

Knjiga je zanimivo branje za vse, ki jih zanima novejša socialna zgodovina vsakdanjega življenja, kot tudi za strokovnjake, ki jim bo to mogoče vzpodbuda za lastno ustvarjalnost, za analizo ali za nadaljevanje zgodovine žensk.

129 predstavljenih oseb Pri izboru sta bila upoštevana dva kriterija: da je ženska rojena pred letom 1920 in danes že pokojna. Knjiga je plod večletnega raziskovalnega dela uredniškega odbora pod vodstvom dr. Alenke Šelih, ki je usklajeval besedila 57 avtorjev in avtoric. *Pozabljena polovica* je knjiga, ki je prav gotovo prvovrstna študija portretov 129 žensk v 19. in 20. stoletju na Slovenskem. Knjiga je izšla v seriji *Razprave* I. razreda SAZU, finančno sta jo podprla Ministrstvo za kulturo RS in Urad Vlade RS za enake možnosti. Naj našteto predstavljene ženske samo z nekaterih področij delovanja.

Literatura: Fanny Hausmann (1818–1853), Luiza Pesjak (1828–1898), Josipina Urbančič Turnograjska (1833–1854), Ernestina Jelovšek (1842–1917), Pavlina Pajk (1854–1901), Vida Jeraj (1875–1932), Zofka Kveder (1878–1926), Ljudmila Prunk-Utva (1878–1947), Lili Novy (1885–1958), Alma Karlin (1889–1950), Marija Kmet (1891–1974), Ilka Vašte (1891–1967), Ana

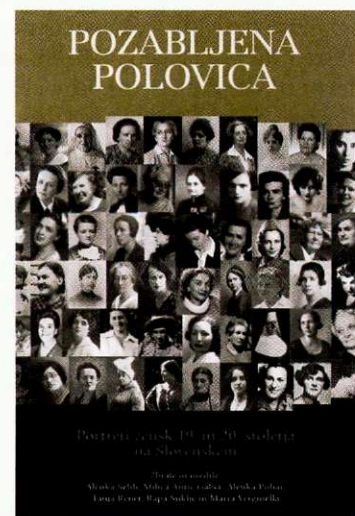
Wambrechtsamer (1897–1933), Anica Černež (1900–1944), Vida Taufer (1903–1966), Mira Mihelič (1912–1985).

Glasba: Dana Kobler (1891–1929), Pavla Lovše Bole (1891–1964), Breda Šček (1893–1968), Zlata Gjungenac (1898–1982), Nada Jevdjenjevič Brandl (1899–1999), Ksenija Vidali Žebre (1913–2004), Nada Vidmar (1917–1990), Valerija Heybal (1918–1994).

Likovna umetnost: Avgusta Šantel, st. (1852–1935), Ivana Kobilca (1861–1926), Helena Vurnik (1882–1962), Elza Obe-reigner Kastl (1884–1973), Karla Bulovec Mrak (1895–1957), Elda Piščanec (1897–1967), Bara Remec (1910–1991).

Od politikark do redovnic

Družboslovje: Ivanka Anžič Klemenčič (1876–1960), Elvira Dolinar (1870–1961), Fanny Susan Copeland (1872–1970), Minka Skaberné (1882–1965), Alojzija Štebi (1883–1956), Minika Krofta (1888–1954), Alma Sodnik (1896–1965), Marja Boršnik (1906–1982), Silva Exel Škerlak (1906–1987), Branislava Sušnik (1920–1996).



Politika: Cilka Krek (1868–1943), Franja Tavčar (1868–1938), Marija Maister (1885–1938), Angela Vode (1892–1985), Tončka Čec (1896–1943), Lidija Šentjunc (1911–2000), Vida Tomšič (1913–1998), Mara Rupena (1918–2003).

Pravo: Ljuba Prenner (1906–1977), Zdenka Brejc Perne (1908–1964), Zdenka Adamič (1910–1997), Danica Melihar Lovrečič (1911–2005), Majda Strobl (1920–1997).

Naravoslovje in tehnika: Marija Wirgler Jezernik (1879–1974), Angela Piskernik (1886–1967), Ana Mayer Kansky (1895–1962), Marija Perpar (1904–1990).

Humanistika: Melita Pivec Stele (1894–1973; Dunaj, Ljubljana), Dora Vodnik Pegam (1898–1975), Helena Gizela Stupan, roj. Tominšek (1900–1992), Ružena Škerlj (1904–1992), Adela Žgur (1909–1992), Vida Šturm (1911–1995).

Redovnice: Terezija Kalinšek – s. Felicita (1865–1937), Ivanka Kremžar – m. Elizabeta (1878–1954), Ana Pirc – s. Ksaverija (1894–1987), Jožefa Mervar – s. Deodata (1903–1992).

Mecenke: Josipina Hočevar (1824–1911), Marija Murnik Horak (1845–1894).

Naj med njimi predstavimo botaničarko dr. Angelo Piskernik, prvo slovensko žensko doktorico znanosti.

Dr. Ángela Piskernik Pred 40 leti, 23. decembra 1967, je umrla dr. Ángela Piskernik, prva slovenska naravovarstvenica in prva Slovenka z doktoratom. Njen portret je v zborniku napisal Janez Stergar.

Priznanje zaslužnim za varstvo narave v Sloveniji nosi ime botaničarke dr. Ángele Piskernik. A te koroške »samorastnice« v priročnik o stotih najpomembnejših ženskah evropskega Vzhoda niso uvrstili zgolj zaradi tega, ker je kot prva Slovenka doktorirala iz bioloških ved, bila prva naša moderna znanstvenica ter prva in evropsko priznana varuhinja narave, ampak tudi zato, ker predstavlja simbolno osebnost. Bila je prodorna, samostojna in neporočena ženska, voditeljica zatirane narodne manjšine ter demokratična protifašistka in medvojnja taboriščnica, ki pa se



Piskernikova – prva slovenska doktorica znanosti – v družbi »daničarjev« ob doktorski promociji 23. novembra 1914

po letu 1945 ni povsem priklonila normam revolucionarnega režima. Že kar klišejsko simbolne pa so tudi tragične plati njenega življenja: zaradi premoženjskih sporov po očetovi smrti sta z mamo dejansko izgubili domačo hišo in doživeli razdor v rodbini, ki je ob plebiscitu deloma prešla na »nemško« stran. Ángela je tedaj morala bežati iz rodni krajev, v novi domovini je kot ženska doživljala zapostavljanje in poklicnem vzponu, posebej v vojnem in povojnem času pa preizkušnji ni prestala vrsta njenih prejšnjih prijateljskih vezi.

Plazmodermi pri mahovih

Piskernikovi p. d. Vrbnikovi so bili trdna in zelo številčna kmečka družina iz Lobnika pri Železni Kapli. Ker se mlada Ángela (rojena 27. avgusta 1886) – deveta od desetih otrok, ki so se rodili očetu Luki in materi Katarini, roj. Mubi, ter čakali zrela leta – ni zadovoljila z leta 1907 doseženim odličnim zrelostnim izpitom na zasebnem učiteljskem sester uršulink v Celovcu, si je deloma zaslužila (kot začasna učiteljica) in deloma izposodila denar še za opravljanje gimnazijske mature in za univerzitetni študij. Njeno graško maturitetno spričevalo jo je 29. septembra 1910 sicer razglasilo za »zrelo za obiskovanje univerze«, vendar z izrecnim pripisom: »V kolikor je to po obstoječih predpisih ženskam dovoljeno.«

Predpisi so študij na filozofski fakulteti tedaj že dovoljevali in tako je 28. oktobra 1914 z odliko opravila zaključni »strogi izpit iz

botanike v povezavi z zoologijo«. 23. novembra 1914 so »prejasni gospe Angeli Piskernik iz Lobnika na Koroškem, potem ko je napisala disertacijo *Plazmodermi pri mahovih* in s pohvalo opravila predpisane izpite v botanični znanosti, podelili naslov ter častne pravice in privilegije doktorice filozofije«. Vsekakor je mlada Ángela na začetku 20. stoletja ženskam šele utirala pot v univerzitetni študij in v akademske poklice. Na vprašanje Kaj je pomenilo biti prva Slovenka z doktorskim naslovom? je ob svoji 80-letnici odgovorila: »Zelo veliko. Ali veste, kako so se ljudje čudili. Rekli so: kmečko dekle, poglejte jo, kako je sploh prišla do tega. Sicer pa: zanesljivo vem, da sem bila prva Slovenka s tem naslovom na področju naravoslovja ...«

Z Rudolfom Maistrom

V času svojega študija je kot članica katoliškega društva Danica vneto sodelovala v kulturno-prosvetnem življenju tako na Dunaju kot v domačem kraju. Dopisovala si je in predavala tudi o vlogi žensk, posebej izobraženek. Spoznala je vrsto ljudi, ki so pozneje v Sloveniji opravljali vodilne upravne, šolske, kulturniške in cerkvene funkcije. Postavna, lepa, urejena, izobražena, duhovita in družabna se je že tudi zaročila, in sicer z umetnostnim zgodovinarjem dr. Francetom Stelcem. Po izbruhu prve svetovne vojne je bil Stelè vpoklican v vojsko, kmalu v Galicijo ujet in poslan v Sibirijo. Ko se je po dolgih petih letih vrnil domov, si je moral najti za ženo drugo dekle ...

Zaradi dejavnosti v slovenskih društvih dr. Piskernikovi tedanje koroške oblasti niso omogočile primerne zaposlitve. Leto dni je bila vzgojiteljica v družini odvetnika dr. Janka Brejca na gradiču Griesserhof v Hirtu na severnem Koroškem. Jeseni 1916 je mlada doktorica postala praktikantka in nato asistentka v ljubljanskem Deželnem muzeju. Njeno posvečanje herbarijem in drugemu muzejskemu delu pa je spomladi 1919 pretrgal boj za severno slovensko mejo oziroma za priključitev slovenske Koroške na novo nastali Državi SHS. Vodila je propagandno dejavnost za Jugoslavijo med koroškimi ženskami. To je pomenilo organiziranje Zveze ženskih društev na Koroškem (s 56 društv in prek 6.000 članicami), javne nastope, pisanje časopisnih člankov. Pa tudi kakšno skupno veslanje z generalom Rudolfom Maistrom po Vrbskem jezeru ...

Branila je Angelo Vode V tem času je 8. in 11. marca 1920 na Dunaju (!) uspešno opravila še zadnji del »državnih« profesor-skih izpitov za srednješolsko poučevanje naravoslovja kot glavnega predmeta ter matematike in fizike kot stranskih predmetov, vse v nemškem in slovenskem učnem jeziku. Med polletnim dopustom 1920/21 je nadaljevala študij rastlinske anatomije in fiziologije, poleti 1921 pa se je znova udeležila počitniškega tečaja biološke postaje v dolnjeavstrijskem Lunzu. Na podlagi eksperimentalnega dela je napisala in pri dunajski akademiji znanosti objavila zelo moderno in aplikativno usmerjeno razpravo Vpliv fluorescentnih barvil na kaljenje semen; sama je posnela fotografije. Tako kvalificirana je lahko postala tudi redna članica Nemškega botaničnega društva v Berlinu in si pridobila sloves prve slovenske znanstvenice.

Moškim kolegom in vodstvu ljubljanskega muzeja pa zlasti ni bilo všeč njeno enakopravno druženje s pisatelji in profesorji mlade ljubljanske univerze ter mnogovrstna

► (tudi narodopisna) publicistična in društvena dejavnost. Dr. Piskernikova je nekaj časa predsedovala osrednji Slovenski krščanski ženski zvezi, bila v vodstvu Orla in narodnoobrambne Jugoslovanske maticе. Vodila je društvo akademskih izobraženek in med drugim javno zavrnila napade na Angelo Vode. Zdi pa se, da se revolucionarki Vodetovi ta podpora idejno drugače usmerjene sobojevnice v ženskem gibanju ni zdela dovolj vztrajna in odločna: v svojih zapisih je akademikinji Piskernikovi očitala zahajanje v intelektualno družbo v domnevno nemškutarskem hotelu Miklič (kjer je Korošica nekaj časa tudi stanovala). Že po odhodu iz muzeja je bila Piskernikova dolgoletna podpredsednica Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, po drugi vojni nekaj časa ob Prežihovem Vorancu kot predsedniku.

Profesorica na srednjih šolah

V letih 1926–1943 je poučevala na različnih srednjih šolah v Ljubljani in Novem mestu. Prehod v vrste srednješolskih profesorjev je

Dr. Ángela Piskernik leta 1925, stara 39 let

precej zavrl njen znanstveni vzpon. Navdušena za ljudsko prosveto in za tehnične dosežke je že 1929 začela jezikovna in naravoslovna predavanja na ljubljanskem radiu. Ohranjenih je več njenih jezikovnih učbenikov in slovarčkov za nemščino. Ime botaničarke si je utrdila z objavo priročnika Ključ za določanje cvetnic in praprotnic. Ni pa ji uspelo priti na novo ljubljansko univerzo; krajši čas je na njej honorarno poučevala šele po drugi svetovni vojni. Kot zagšana in priljubljena profesorica – z vse prej kot konservativnimi pogledi in vzgojnimi prijemi ter z ohranjenim koroškim pogrskovanjem – je ostala v spominu svojih dijakov in dijakinj (vsaj nekaj časa je od razrednih rediteljev kot »kavalirjev« pričakovala, da jo na katedru vsakokrat pričaka cvetlica ali šopek).

Po nacistični priključitvi Avstrije je profesorica Piskernikova preprečevala izkazovanje naci-



stične usmerjenosti svojih nemških dijakov; morali so sneti bele dokolenke. Po okupaciji Ljubljane je ostala neomajna Slovenka, zvesta je ostala svojim preganjanim prijateljem, tudi očetu »komunističnega kolovodje« – profesorju dr. Francetu Kidriču. »Ves čas njegove internacije skrbi, da dobiva finančna sredstva in druge stvari, ki jih potrebuje. Ko je bil v Ljubljani /kot talec/, je imela z njim tedensko dvakrat daljše razgovore,« pravi obveščevalno poročilo. Kartoteka domobranske politične policije je kot vzrok za njeno aretacijo 14. novembra 1943 in odgon v koncentracijsko taborišče Ravensbrück (6. januarja 1944) suhoparno navedla: »Je imela zveze s Kidričevo družino.«

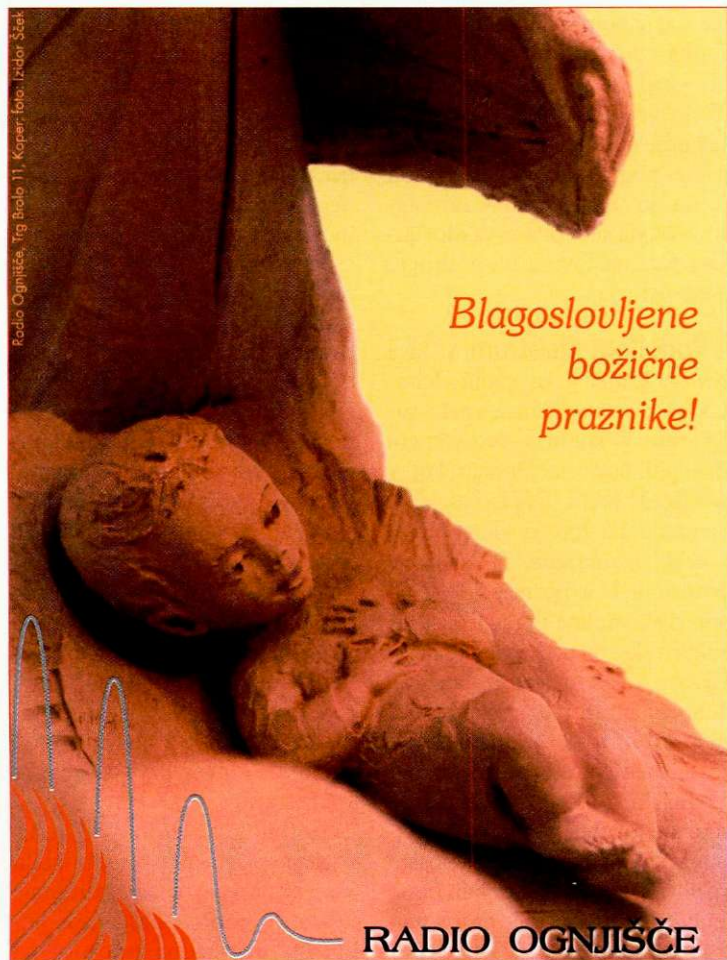
Ravnateljica muzeja Bolna, izmučena in shujšana na vsega 38 kilogramov je taboriščni pekel preživela. V njem je spodbujala in reševala sojetnice, sama pa niti pri odbiranju žrtev za krematorij ni hotela zanikati, da je koroška Slovenka. V ilegalnem in legalnem tisku so poleti 1944 že objavili in – tako ali drugače – komentirali vest, da je v Ravensbrücku umrla. Resnične žrtve nacistične strahovlade so bili številni njeni koroški sorodniki (tudi sestra Katarina) in sosedje. Partizani pa so v maščevanju ubili in skupaj z domačo Vrbnikovo hišo zažgali gospodarja, Ángelinega najstarejšega nečaka Jožefa (krajevnega nacističnega zaupnika) ter v neznanu odvedli več drugih daljnih sorodnikov, tudi takih, ki so imeli svoje v partizanih.

Trmoglava Korošica Ángela je imela moč in pogum, da se je spravila z vojnimi sovražniki in da je novim revolucionarnim oblastnikom podprala kritično ogledalo

pred obraz, čeprav jo je mladi prijatelj Boris Kidrič kot predsednik slovenske vlade krepko vpregel v delo. 1945–1953 je bila ravnateljica Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani, nato do upokojitve 1963 prva poklicna referentka za varstvo narave v Sloveniji. Že kot ravnateljica muzeja in nato kot referentka za varovanje narave je postavila trdne temelje varovanju narave v obdobju hitre industrializacije Slovenije. Oživila je Alpski park Juliana v Trenti, soustanovila Gorsko stražo, pripomogla k ustanovitvi Triglavskega narodnega parka in ohranitvi neokrnjene doline Soče ter kraškega Planinskega polja. Prizadevala si je za slovensko-avstrijski naravni park v »svojih« Karavankah in Kamniško-savinjskih Alpah, dosegla ustanovitev revije Varstvo narave, izposlovala zakonsko prepoved izvoza ptic pevk iz Jugoslavije in tako dalje.

Naravovarstvenica Doma in v tujini je objavila na desetine razprav in člankov o varovanju narave, posebej dejavna je bila v Mednarodni alpski komisiji in Mednarodni zvezi za varstvo narave. Pol leta pred smrtjo je junija 1967 v Bonnu prejela ugledno mednarodno Van Tienhovno nagrado za zasluge pri varstvu narave. Ob podelitvi nagrade je »v brezhibni nemščini predavala o Triglavskem narodnem parku«. Tudi tokrat se ni izneverila sama sebi in poslušalcem ni zamolčala, da je njeno znanje nemščine poleg študija na dunajski univerzi »utrjevalo« tudi suženjsko bivanje v nemškem koncentracijskem taborišču. 10.000 mark vredno nagrado je v celoti razdelila svojim številnim pomoči potrebnim sorodnikom, ki jim je bila mecenka in mentorica ves čas svojega aktivnega službovanja.

Ko je v umrla v 82. letu starosti, je v njenem pisalnem stroju ostal še kartotečni listek enega od botaničnih gesel, ki jih je bila zadnja leta pripravljala za *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Pred zadnjim odhodom v bolnišnico jo je previdel in nato čez nekaj dni še pokopal na ljubljanskih Žalah ljubljanski nadškof Jožef Pogačnik, kot pesnik in urednik znanec iz predvojnega Finžgarjevega kroga. ■



Med ljubeznijo in sovraštvom

V. M.

France Nučič z Vidma (Dobrepolje) je v samozaložbi izdal knjigo *Med ljubeznijo in sovraštvom 1941–1945 s prikazom partizanskih zločinov med drugo svetovno vojno in revolucijo na širšem območju Dobrepoljske doline*.



Videm–
Dobrepolje

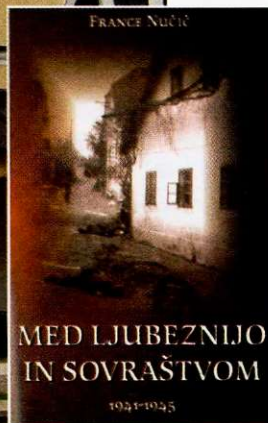
Spominska plošča na Vidmu

France Nučič, nekdanji sodnik, v zadnjih letih pa član vladne komisije za popravilo krivic, je pred leti že izdal dve knjigi. Prva nosi naslov *Dobrepoljska Hirošima* (1995), druga pa *Velikolaški in škocjanski holokavst* (1999). Že iz naslovov se vidi, da je njuna vsebina takšna, da je podobna Hirošimi in holokavstu, to je načrtnemu množičnemu pomoru prebivalcev neke pokrajine ali politične usmeritve. V prvi je prikazal žrtve komunistične revolucije v župniji Videm-Dobrepolje, v drugi pa v sosednjih župnijah Velike Lašče in Škocjan.

Umori in obramba Že v omenjenih knjigah je objavil veliko podatkov o medvojnem dogajanju na območju dobrepoljske in struške doline ter soseščine. V knjigi *Med ljubeznijo in sovraštvom* se je posvetil temam, ki jih doslej ni opisal ali pa jih je dodatno osvetlil. Zapisal je resnične zgodbe po spominu, objavil pa je tudi številne dokumente in poročila iz medvojnega časopisja.

Ves čas sledimo opisom, ki hudo obremenjujejo partizansko stran, ki je tako kot drugod v takratni Ljubljanski pokrajini tudi v dobrepoljski dolini leta 1942 povzročila hude zločine nad civilnim prebivalstvom, kar je povzročilo oboroženo protirevolucijo. Po množičnih partizanskih pomorih vojnih ujetnikov, ki so sledili padcu Turjaka jeseni 1943, »poti nazaj« ali priključitve protirevolucije partizanom ni moglo več biti. Odpor in gnev nad načrtnim partijsko-partizanskim nasiljem je bil tako silovit, da se domobranstvu, takšnemu kot je bilo, ni dalo izogniti. Še posebej presune partizanska krvoločnost na in

po Turjaku septembra 1943 ter ob premišljenem napadu velike partizanske sile na pred kratkim ustanovljeno domobransko postojanko v Velikih Laščah 3. decembra 1943, ko so partizani povzročili pravi pokol. Ko je nekoč Jože Vidic izdal knjigo o »črni roki«, ki je na tem območju umorila nekaj terencev in civilistov, ni niti z besedico omenil, kaj se je tam dogajalo prej oziroma od kod maščevalni umori. Ob branju Nučičeve knjige ne bo nihče ostal neprizadet. Objavljene so tudi dokumentarne fotografije. **D**



Osvetljena dediščina

V. M., foto: Pokrajinski muzej Maribor

Pokrajinski muzej v Mariboru je v zadnjih letih izdal tri pomembne publikacije. Najprej ob 100-letnici delovanja vodnik po zbirkah, nato pa v novi zbirki *Osvetljena dediščina* knjigi o pohorskem steklu in modi 19. stoletja.

Prva knjiga v zbirki *Osvetljena dediščina* Pokrajinskega muzeja Maribor *V fraku in krinolini* s podnaslovom *Moda v obdobju bidermajerja in drugega rokokoja na likovnih delih in fotografijah na Slovenskem* nas popelje v svet mode meščanskih dam in gospodov 19. stoletja. Takratne modne tokove, ki so se zrcalili v oblačilni kulturi posameznih socialnih slojev, spremljamo kot mozaik delčkov oprave in zunanje podobe upodobljenk in upodobljencev na slikarskih delih in fotografijah, ki jih je avtorica dr. Andreja Vrišer izbrala iz obsežnih fondov slovenskih muzejskih zbirk.

Avtorica posveča pozornost posameznim tipom ženskih, mo-

ških in otroških oblačil, ki so se skozi desetletja 19. stoletja postopoma spreminjala, in nas hkrati popelje skozi modne tokove oblikovanja pričesk, pokrival, nakita in modnih dodatkov. Ali so dame in gospodje na slikarjevem platnu oblečeni res svojemu stanu primerno ali je mojster tu in tam kaj dodal, da je upodobljene ozaljšal in malce povzdignil na družbeni lestvici, ostaja prepuščeno bralčevi domisljiji. Opremljena s številnimi barvnimi reprodukcijami likovnih del in fotografij ter z iskrivimi skicami posameznih oblačilnih kosov je knjiga *V fraku in krinolini* namenjena tako pridobivanju znanja kot uživanju v prehodu med obrazi nekega mi-

nulega obdobja, ki zrcalijo odnos takratnega človeka do oblačila in zunanje podobe.

Zgodovina stekla Druga monografska publikacija v zbirki *Osvetljena dediščina*, ki nosi naslov *Pohorsko steklo – steklo z dušo* in podnaslov *Oris steklenih izdelkov in steklarstva na Pohorju*, nas popelje med pohorske steklarje, ki so več kot dve stoletji naravne vire Pohorja prepletali s svojim znanjem in iz žareče steklene mase oblikovali nežne steklene predmete.

Avtorica dr. Valentina Varl nas v vsebinsko zelo izčrpni knjigi vodi med arhaično preprostimi,

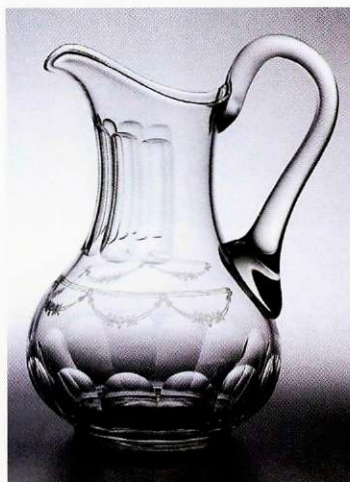
a izjemno očarljivimi steklenimi izdelki za vsakdanjo rabo, hkrati pa odkriva manj znano plat pohorskega stekla kot luksuznega, umetniško dodelanega in v evropskem prostoru navzočega vrhunskega dekoriranega stekla. Podkrepljena s številnimi pisnimi viri in literaturo, z dokumentarnim slikovnim gradivom in s kakovostnimi fotografijami Tomaža Lauka je knjiga dragocen dokument slovenske, še posebej pa štajerske umetno-obrtne kulturne dediščine.

Bogata tradicija steklarstva

Avtorica se v knjigi nikakor ni omejila samo na prikaz zgodovi-

Mariborski mestni grad (levo), leta 1905





Vrč iz steklarne Josipdol, druga polovica 19. stoletja

pod Klopnim vrhom in Benediktovega dola.

V drugem delu knjige je avtorica podrobno predstavila najprej dekorirano steklo: gravirano, brušeno, poslikano, v reliefni model pihano in stiskano steklo, hialitno in litialinsko steklo ter filigransko steklo. Sledi prikaz navadnega uporabnega votlega stekla: lekarniško, namizno, embalažno steklo, svetila, različni stekleni predmeti. Na koncu se je ustavila še pri prikazu pohorskega stekla v evropskem prostoru.

Bogata vsebina knjige Po skoraj sto letih, odkar je ugasnila zadnja steklarska peč na Pohorju, knjiga *Pohorsko steklo – steklo z dušo* osvetljuje steklene izdelke pohorskih steklarn, ohranja in širi vedenje o njih ter jih iz muzejskih depojev prinaša na naše police.

Bogata vsebina je na koncu knjige predstavljena s povzetki v slovenščini, angleščini in nemščini; imenskimi, stvarnimi in krajevnim kazalom ter izčrpnim seznamom virov in literature. Poleg zelo zanimive vsebine se knjiga ponaša z bogatim slikovnim materialom in izredno pretanjeno oblikovno zasnovo.

Knjiga ponuja zanimivo gradivo za širok krog ljudi: po eni strani za muzejske strokovnjake, po drugi pa za vse, ki se s steklom ukvarjajo profesionalno ali jih zanima zgolj kot uporaben ali dekorativen element. Seveda je izredno pomembna tudi izobraževalna nota, ki jo knjiga prinaša.

Urednica zbirke *Osvetljena dediščina* je Milena Pivec.

(S)toletno (s)poročilo Stoletnica muzejske dejavnosti v Mariboru je bila povod za izdajo obsežnega vodnika z naslovom *(S)toletno (s)poročilo*, v katerem so v besedilih predstavljene vse zbirke Pokrajinskega muzeja Maribor: arheološka (Vesna Koprivnik), etnološka (Tone Petek), kostumska (Andreja Vrišer), mariborska (Sašo Radovanovič), numizmatična, pohištvena, umetnostna, lekarniška, zbirki orožja



Carl Vogl, Žena s pahljačo, 1859

in historičnih glasbil ter obrtne (Valentina Varl) zbirke. Sašo Radovanovič je prikazal mariborski mestni grad, v katerem muzej domuje, Marjetica Simoniti pa grajsko loretansko kapelo. Avtorji, vsi muzejski strokovnjaki, v besedilih ne opisujejo samo zbirk, v njih tudi interpretirajo in seznanjajo s posameznimi obdobji, pojavi ter s kulturnimi in z zgo-

dovinskimi značilnostmi. Vodnik je opremljen z 295 barvnimi fotografijami tistih muzealij, ki najbolje ponazarjajo posamezne zbirke. Zaradi obojega je namenjen ne samo pridobivanju znanja, ampak je bralcu knjiga lahko tudi spodbuda za obisk muzeja. Besedila so v celoti prevedena v nemščino in angleščino, zaradi česar je vodnik še zajetnejši. **D**

Pohorske steklarne Osrednji del knjige je namenjen pohorskim steklarnam. Najprej se avtorica ustavi pri vprašanju: Ena ali dve steklarni samostana v Žičah? Potem prikaže steklarne s konca 17. in v 18. stoletju: steklarna v Vitanju, steklarna ob izlivu Lobnice v Dravo v Rušah, steklarna nad slapom Šumik (steklarna na Smolniku), starejši steklarni v ribniškem Hudem Kotu, Steklarna v Mislinjskem grabnu.

Sledi prikaz steklarn s konca 18. in v 19. stoletju: steklarni v Rakovcu pri Vitanju in v Gornjem Limbušu. Pomembne so bile steklarne Antona in Jožefa Langerja: Packova steklarna na Recenjaku, steklarne Langersvald, Josipdol, v Lovrencu na Pohorju in v Oplotnici. Benedikt Vivat je bil lastnik treh pohorskih steklarn: Langersvalda, ob potoku Lamprehčica





Grobišča pri Šentjurju pri Celju

Janez Črnež, foto: arhiv Demokracije

Blizu Šentjurja pri Celju je več množičnih grobišč. Prvo je na Pirjevčevem travniku pri Vrbnem, kjer so pomorili trideset mladih moških. Drugo je na Šetovi njivi, kjer so umorili trideset hrvaških civilistov. Neoznačenih grobov je še več.

Ko je bil lep sončen zimsko-pomladanski februarški popoldan, me je presenetil obisk starejšega gospoda. Predstavil se je kot Franc Šet iz Hruševca pri Šentjurju. Za nenapovedani obisk se je opravičil. Za opravičilo je navedel prebiranje mojih člankov v *Demokraciji* o grobiščih in povojnih dogajanjih.

Grobišče pri Vrbnem »Večkrat sem se odpravljal k vam, pa je vedno prišlo nekaj vmes. Saj veste, star človek,« je začel. Koliko je star, sem ga vprašal. »Čez tri mesece bom imel 90 let,« je odgovoril. Kako je prišel do mene, me je zanimalo. Pripeljal se je z avtom, pred nekaj časa so mu podaljšali vozniško za dve leti, tako da bo za nekaj časa imel mir.

»Prišel sem vam povedat, da sta v bližini našega naselja dve grobišči, eno na sosedovem travniku, eno pa na moji njivi. Vse, kar vem, so mi povedali drugi, saj se je naša družina, ki so jo nacisti izselili v Srbijo, vrnila domov po teh krvavih dogodkih. Dejansko sem izvedel zanje šele čez nekaj let, in to postopoma. Ljudje so iz strahu za lastno življenje molčali, kakor še tudi danes dajo prst na usta, kadar se pogovarjajo o teh morijah,« je pojasnil. Dogovorila sva se, da mi bo pokazal, kje so grobišča, in takrat mi bo povedal, kako so po pričevanjih nastala.

Čez tri dni sva se z zgodovinarjem dr. Milkom Mikolo odpravila na njegov dom. Odpeljali smo se najprej do grobišča na sosedovem travniku, po stranski cesti, ki pelje čez potoček Brbotna, mimo Pod-

plaškega mlina, na regionalno cesto Celje–Šentjur v Vrbnem. Grobišče je nekaj metrov pod to cesto, 50 metrov od tam, ko z avtom prepelješ potok Brbotno. Grobišče ni označeno, vidne so le sveže, traktorske kolesnice po spustu proti potoku Voglajna.

Pomor 30 mladeničev Franc Šet nama je razložil, kar mu je povedala Frančiška Golež, ki je takrat živela v koči, ki je stala okoli sto metrov od takratnega morišča in sedanjega grobišča in je formalno last Jožeta Pirjevca.

Partizani so iz gozda na Malgajevem hribu in gozda na hribu Brdo pripeljali okoli trideset mladih fantov ter jih nato hitro in kar počez v skupini postrelili z brzostrelkami. To so storili brez kakršnih koli ceremonij in odšli.

Ljudje so takrat govorili, da so bile žrtve iz trinajstega bataljona. Pokopati so jih morali domačini. To se je zgodilo ob koncu vojne, okrog 9. maja 1945.

Notar Rojs iz Šmarja pri Jelšah mi je ob neki priložnosti razlagal, da je našel sled o umoru mladih fantov s Teharij, ki jih je zadnje tedne ob koncu vojne okupator prisilno mobiliziral. Takrat je okupator mlade fante lovil po cestah kar s tovornjaki. Odvažal jih je na vežbališče »Hitlerjugenda« na Teharjah. Tam so jih na hitro usposobili za boj na vzhodni fronti, saj je sovjetska armada že prodirala globoko na nemško ozemlje. Zadnja pošiljka teh fantov naj bi nekje pri Ponikvi ušla z vlaka. Tam so namreč partizani z diverzantsko akcijo progo poškodovali, zato je moral vlak svojo hitrost

zelo upočasniti, kar so fantje izrabili in pobegnili. Čeprav so bili slovenski fantje, jim partizani niso bili milostni, saj so bili v nemških uniformah. Notar Rojs zdaj molči. Lokacija tega morišča, čas umora in število mladih fantov pa se ujemajo z Rojsovo razlago. Verjetno bo samo izkop rešil ugibanja.

Grobišče Šetova njiva Od tod smo se odpeljali proti drugemu grobišču, ki je bilo dostopno samo čez travnike, ti pa so bili tiisti dan nekoliko vlažni in vožnja po njih vprašljiva. Kolk me je narredil »kripla«, zato se nisem upal peš do Šetove njive. Grobišče smo si ogledali od daleč in se odpravili v Šetovo hišo na pogovor. Tu sta nama Franc Šet in žena Marija pripovedovala o dogajanju na drugem morišču in grobišču.

»Pokojni Karel Kovačič je povedal, da so srbsko govoreči partizani sem ob Voglajno pripeljali skupino okoli 30 civilnih hrvaških beguncev, z otroki in ženskami. Ko so pri kmetiji Pirjevec jemali navoj telefonske žice in jo sekali, je z njimi govoril. Vprašal jih je, kaj pri njih dela nedorasel mla-doletnik. Odgovorili so mu: 'Pa to nam je najbolji koljač.'« Lahko si mislimo, kakšen heroj je nastal iz tega fanta. Beguncem so z nasekano žico zvezali roke, nato pa so jih s poljskimi orodji zverinsko pobili brez enega samega strela. Tako zmrcvarjena trupla so pometali kar v Voglajno. To je bilo v drugi polovici maja 1945.

Tiste čase so se otroci poleti še kopali v Voglajni. Tako so poleti istega leta 200 metrov niže od morišča v tolmunu Voglajne imeli kopališče. Nekega dne pa je bila voda smrdeča, sluzasta in rdečkasto kavne barve. Pritožili so se odraslim, ti pa so nato odkrili plavajoča, napihnjena in smrdeča trupla v tolmunu malo višje. Odrasli vaščani so nato organizirali odstranjevanje razpadajočih trupel iz Voglajne in njihov pokop v severovzhodnem vogalu zdaj naše njive. Tam so trupla pokopana še danes. Na samem morišču je bil grozovit prizor krvave zemlje, razcefranih človeških možganov, črevesja in raztrganih oblek.

Grobovi na Resevni Spomin Franca Šeta je segel tudi na Re-

sevno, za katero ljudje pravijo, da je bilo partizansko zatočišče, hkrati pa partizansko morišče, saj je na tem območju med 50 do 60 prikritih grobišč posameznikov, medvojnih žrtev partizansko-komunistične morije. Med njimi je tudi heroj Dušan Lah, ki so ga pustili samega, da so ga lahko nacisti umorili, ker je izvirjal iz krščanske družine. Njegov oče je bil predvojni ravnatelj Kmetijske šole v Šentjurju.

Spominjal se je tudi, da se je leta 1947 prostovoljno kot traktorist javil za oranje zemlje v Kočevju. Tam se je spoznal z nekim traktoristom iz Zgornje Hudenje v Celju. Ob oranju mu je Celjan pripovedoval, kako je v Celju odpovedal oranje. Na Zgornji Hudenji je oral zemljo z globokim plugom, nato pa jo je moral z močno brano pobranati. Med brananjem je opazil, da se na brani nekaj nabira in zapleta, tako da ne rahlja več dobro, ampak bolj poskakuje. Ustavil je traktor in šel pogledat. Ni mogel verjeti svojim očem. Med zobmi brane so se mu nabrale odtrgane človeške roke, noge in kosi raztrganih oblek. Z

delom je takoj nehal in šel na postajo milice. Najprej so ga vprašali, ali je komu to že zaupal. Ker je zanikal, so mu zagrozili, da če bi o tem govoril okrog, ga čaka zapor ali še kaj hujšega. Od takrat v Celju ni hotel več orati.

Stražar s Teharij Franc Šet je pri svojih letih izredno čil in bister, razumen in moder. Zato smo govorili še o knjigah, ki jih je napisal dr. Milko Mikola, ter o njegovih sorodnikih in sošolcih, ki jih je poznal. Na koncu pa še o prvi svetovni vojni in o Teharjah, kjer je doma njegova žena Marija.

Pri slovesu me je vprašal, ali poznam Žmaharja iz Celja. Odgovoril sem mu, da samo na videz in da je to tisti borec, ki trdi, da so si taborišče Teharje ljudje izmislili, saj pogrebno podjetje Veking tam še ni našlo nobenih kosti. »Vam bom jaz nekaj povedal,« je dejal Franc Šet. »Bil sem v službi v tovarni v Štorah. Tam sem se dobro razumel z nekim delavcem, ki je bil knojevec. Razlagal mi je, da so, ko so bili v kasarni v Celju, občasno prišli oznovci iskat prostovoljce za stražo v taborišču na

Teharjah. Žmahar se je javljal in odhajal na stražo.«

Spomnil sem se, kaj mi je pripovedoval komandir »teharske straže« g. Kamenšek, kaj je ta straža stražila in kaj počela. Čez dober teden, ko je bilo suho vreme, sva z dobrim znancem, ki ima instrument GPS in ga tudi obvladuje, določila koordinate obeh grobišč in jih tudi slikala. Franc Šet nama je točno pokazal, kam morava zapiti orientacijsko palico. Samodejni obisk Franca Šeta in pogovor z njim v Šentjurju me je spodbudil, da sem o tamkajšnjih ljudeh in samem kraju, kjer sem bil skoraj tri leta v službi in kjer imam kar nekaj dobrih znancev, začel razmišljati z malo bolj oddaljene časovne odmaknjenosti.

Čemu molk? Blizu se je rodil in živel naš svetniški kandidat Anton Martin Slomšek. Tam so se rodili in živeli Ipavci. Na Rifniku so najdišča najstarejšega krščanskega svetišča, na tem območju je nešteto cerkva, kapel in veliko župnij. Imeli so prvo kmetijsko šolo v Sloveniji in železniško povezavo z Dunajem. Bili so dobri kristjani, dobri kmetje, izobraženi tržani in pridni delavci. Ali so prav zato komunisti posejali njihovo zemljo z grobišči posamičnih medvojnih civilnih žrtev – od Urbančkove mame nad Dramljami, prek Ponikve, Grobelnega, Resevne do groba Olge Kukovič v Sv. Vidu na Planini pri Sevnici? Poleg teh grobov je grobišče še za Kmetijsko šolo, ob ribnikih na Proseniškem in še kje. Vse te medvojne žrtve so bili Šentjurčani in kristjani. Povojne pa gotovo kristjani, čeprav tudi druge narodnosti. Po spremembi režima in osamosvojitvi so vodili občino Demosovi župani, pa kljub temu niso bili sposobni ali niso hoteli ustanoviti komisije, ki bi poiskala in označila grobišča ter zbrala podatke o medvojnih in povojnih zločinih.

Šentjurski politično-intelektualni skupek raje ustanavlja »debatne klube«, pri tem pa pozablja na evropske civilizacijske in krščanske vrednote, ki so jih narodnostno in kulturno zavodni Šentjurčani v imenu Slovencev spoštovali in razvijali v času Slomška in Ipavcev.

Napisano v Celju, 26. februarja 2007. 



Grobišče pod Malgajevim hribom ob potoku Brbotna

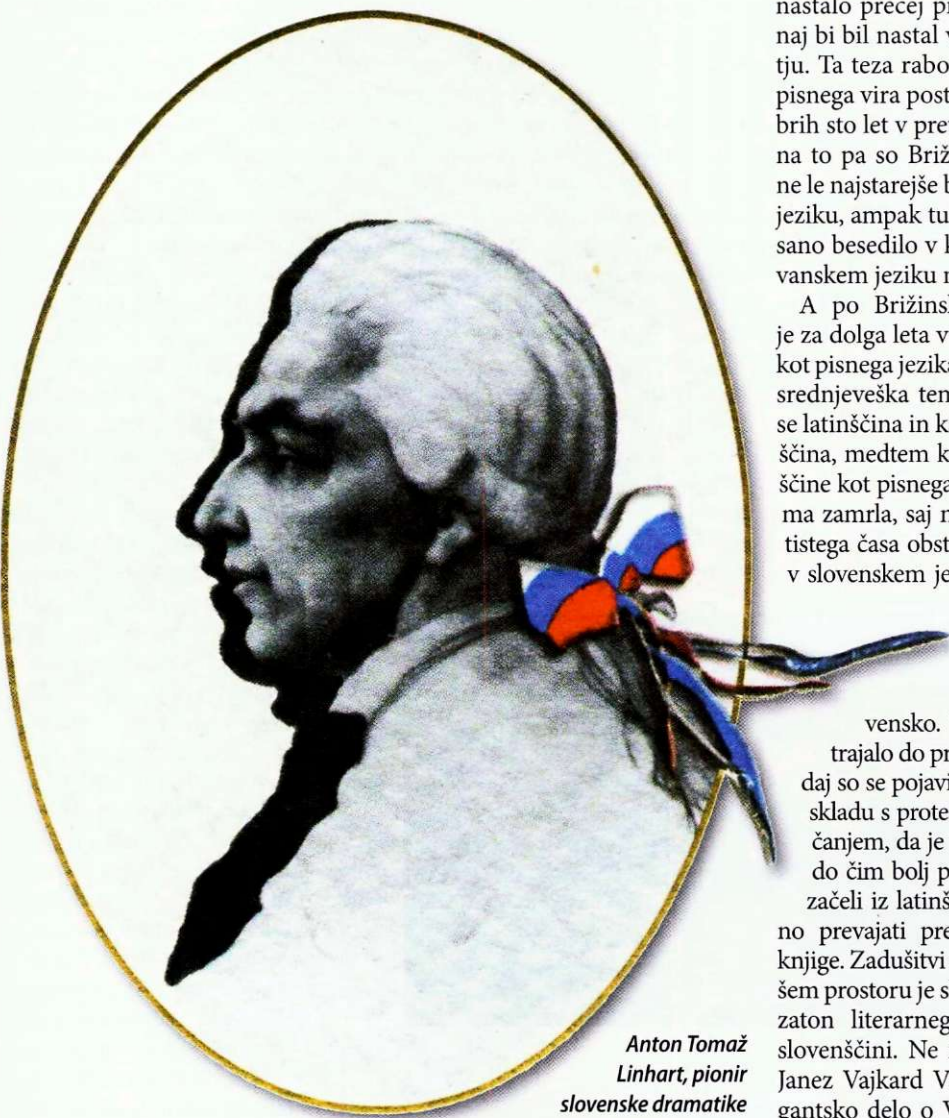


Grobišče ob Voglajni, v ozadju Anderburg

Pionir slovenske dramatike

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Anton Tomaž Linhart je najbolj znan po svojem dramskem delu. Napisal je tudi zgodovinsko delo, zbirko pesmi, poleg tega je kot državni uradnik pomagal pri ustanovitvi več kot dveh ducatov šol ter javne licejske knjižnice, predhodnice NUK.



Anton Tomaž
Linhart, pionir
slovenske dramatike

Slovenci lahko s ponosom trdimo, da je bil naš jezik med prvimi zapisanimi jeziki v Evropi. Otipljiv dokaz za to trditev je obstoj Brižinskih spomenikov, ki so po mnenju strokovnjakov nastali v času med drugo polovico desetega stoletja in prvo polovico enajstega. Zaradi tega jih strokovnjaki uvrščajo v čas okoli leta tisoč. Spomeniki, gre za cerkveno besedilo, so se našli v Bavarski državni knjižnici,

tja pa so prišli iz mesta Freisinga. Slovenski jezikoslovci so to nemško mesto poslovenili v Brižinj. Obstaja teza, da so Brižinski spomeniki pravzaprav prepis izvirnega besedila, ki naj bi bilo

nastalo precej prej. Izvirni zapis naj bi bil nastal v devetem stoletju. Ta teza rabo slovenščine kot pisnega vira postavlja torej še dobrih sto let v preteklost. Ne glede na to pa so Brižinski spomeniki ne le najstarejše besedilo v našem jeziku, ampak tudi najstarejše pisano besedilo v katerem koli slovanskem jeziku nasploh.

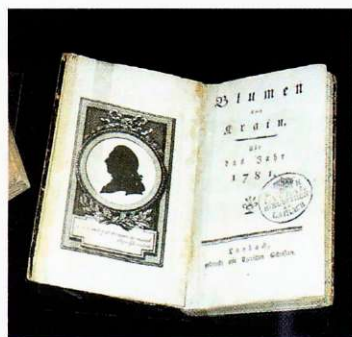
A po Brižinskih spomenikih je za dolga leta v rabi slovenščine kot pisnega jezika zavladala prava srednjeveška tema. Uveljavili sta se latinščina in kasneje tudi nemščina, medtem ko je raba slovenščine kot pisnega jezika popolnoma zamrla, saj ni znano, da bi iz tistega časa obstajal kakšen zapis v slovanskem jeziku oziroma da bi kakšen izobraženec v našem prostoru pisal slovensko. Takšno stanje je trajalo do protestantizma. Tedaj so se pojavili pionirji, ki so v skladu s protestantskim prepričanjem, da je treba božjo besedo čim bolj približati ljudstvu, začeli iz latinščine v slovenščino prevajati predvsem nabozne knjige. Zadušitvi reformacije v našem prostoru je sledil tudi začasni zaton literarnega ustvarjanja v slovenščini. Ne nazadnje je tudi Janez Vajkard Valvasor svoje gigantsko delo o Vojvodini Kranjski napisal v nemščini.

To je seveda razumljivo. Plemstvo in cerkvena gospoda je načeloma uporabljala latinščino, eni bolj, drugi manj tekoče. Gospoda, prav tako pa večji del tedanjega uradništva in premožnejšega

meščanstva pa je kot občevelni jezik načeloma uporabljal nemščino. Slovensko se je govorilo le na podeželju oziroma je bil to jezik preprostejših ljudi. Le-ti pa navadno niso pisali knjig, učbenikov, gledaliških iger in pesmi. Vprašanje je, ali so sploh znali pisati, pa tudi če so za silo znali, so bili preveč zaposleni z delom za vsakdanji kruh, da bi lahko literarno ustvarjali.

Preporod slovenščine Šele v dobi razsvetljenstva se je tako kot v večini drugih evropskih držav pojavila skupina literatov, ki se je namenila ustvarjati v svojem jeziku. Seveda to ni bilo niti najmanj preprosto. Tudi literarni ustvarjalec potrebuje za vsakdanji kruh, da o tudi tedaj visokih stroških tiska knjige ali uprizoritve igre niti ne govorimo. Podobno kot v rimskih časih so si morali ustvarjalci najti mecena, bogatega človeka, ki je njih in njihovo delo ter predstavitev tega dela gmotno podpiral. V dobi razsvetljenstva je vlogo mecena v slovenščini ustvarjajočih literatov (pa tudi ustvarjalcev na drugih poljih znanosti in umetnosti) prevzel baron Žiga Zois. Zois, ki je bil bogat lastnik fužin in zemljiških posesti po vsem Kranjskem, je tako zbral okoli sebe obetavne v slovenščini pišoče literate, ki so jih poimenovali Zoisov krožek. Člani krožka so imeli še to srečo, da Zois ni bil le bogataš, ampak je, čeprav je bil potomec iz tujine priseljene družine, posvojil slovenski jezik in ni bil samo poslovnež, ampak se je zavzelo tudi sam posvečal znanosti in umetnosti. Zaradi tega je bila

Linhart je kot šolski nadzornik na Kranjskem pomagal ustanoviti sedemindvajset novih osnovnih šol in licejsko knjižnico, predhodnico današnje NUK.



Pesemska zbirka Cvetice s Kranjskega je bila prvo Linhartovo izdano delo.

Zgleden učenec Anton Tomaž Linhart se je rodil 11. decembra 1756 v Radovljici. Njegov oče Václav ni bil domačin, kajti na Kranjsko se je preselil iz manjšega češkega mesteca. V Radovljici je odprl nogavičarsko obrt in bil očitno uspešen, saj se je poročil s potomo enega najuglednejših radovljiških družin, s Terezijo Kunstel.

Mladi Anton Tomaž si je prvo šolsko izobrazbo pridobil v ljudski šoli v domači Radovljici. O tem, kakšen je bil njegov učni uspeh in napredek v osnovni šoli, sicer ni podatkov, a očitno je bil zadosti uspešen učenec, da so ga sprejeli na jezuitsko gimnazijo v Ljubljani. Očitno je šlo dobro tudi njegovemu očetu, kajti stroški šolanja tedaj nikakor niso bili majhni. Mladi Linhart se je v gimnaziji odlikoval, saj je bil že leta 1770, ko je obiskoval tretji letnik, ocenjen kot najboljši dijak svojega letnika v petih predmetih od osmih. Odličen je bil v jezikih, tako v stari grščini in latinščini kot tudi v nemščini, poleg tega pa je blestel v znanju zgodovine in zemljepisa. Nekaj časa se je šolal pri jezuitih v stiškem samostanu in tudi tam je bil deležen pohval učiteljev. Ob koncu leta naj bi bil najboljši gojenec svojega letnika v vseh predmetih z izjemo aritmetike, pa tudi v tem predmetu ni bil med najslabšimi. V času študija se je menda poigral z mislijo, da bi

Leto 2006 so v Radovljici, kjer je v tamkajšnji graščini tudi stalna muzejska zbirka, posvečena Antonu Tomažu Linhartu, razglasili za Linhartovo leto. To seveda ni nič čudnega, kajti mesto diha s svojim slavnim someščanom. Razstava, ki je bila odprta pred dnevi ob obletnici Linhartovega rojstva, je skupno delo radovljiškega muzeja in Slovenskega gledališkega muzeja, posamezne eksponate pa so pripeljali tudi iz drugih slovenskih muzejev in celo iz Avstrije. Žal pa je pri odprtju prišlo do zamude. Razstava je bila prvotno določena za december 2006, na 250. obletnico Linhartovega rojstva, a so občinski velmožje za razstavo predvidene prostore potrebovali za protokolarne namene. Razstave so tako predstavili za eno leto. Občinski protokol je očitno pomembnejši od počastitve obletnice enega velikanov slovenske kulture. Kakor da v Radovljici ne bi bilo drugega prostora, ki bi ustrezal protokolarnim potrebam občinskih mož.

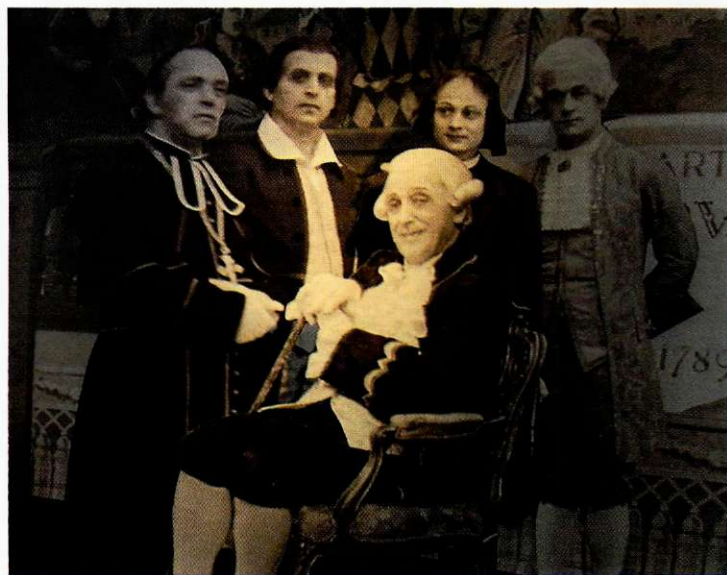
vstopil v jezuitski red. Vanj naj bi ga ne gnala toliko pobožnost kot intelektualni izzivi. Jezuitski red je bil med vsemi cerkvenimi redovi daleč najbolj znan po širini svojega intelektualnega duha in to naj bi vabilo mladega Antona, da bi se mu pridružil.

Ustanovitelj šol Usoda je hotela drugače, kajti prav v času, ko je končal svoje študije, so cerkvene oblasti v Rimu jezuitski red razpustile. Pravzaprav Linhart s tem ni veliko izgubil, kajti že nekaj let pozneje so bili razpuščeni tudi skoraj vsi drugi cerkveni redovi (in seveda tudi samostani) po habsburških deželah. Na oblast je namreč prišel cesar Jožef II., ki je menil, da morajo biti duhovniki bolj zavezani vladarju in državi, kot so bili do tedaj, predvsem pa je bil prepričan, da so samostani in njihova posest sami sebi namen

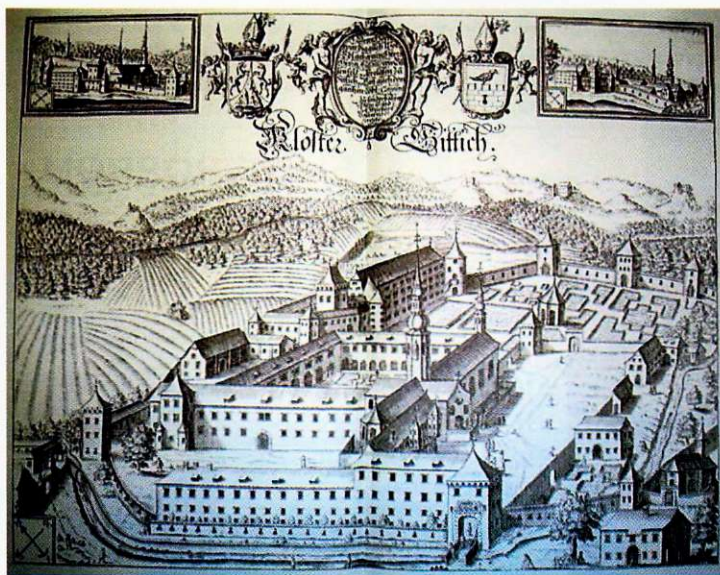
in ne prispevajo nič k občini, zato jih je sklenil razpustiti.

Linhart je po šolanju pri jezuitih odšel na Dunaj, kjer se je presenetljivo vpisal na študij financ in trgovine. Vrnil se je leta 1780 in kmalu objavil svoji prvi deli, ki ju je zasnoval in večinoma napisal med svojim študijem v cesarski prestolnici. Prvo delo so bile Cvetice s Kranjskega (Blumen aus Krain), in drama Miss Jenny Love. Obe deli sta izšli leta 1780, in to v nemščini. Zanimivo je tudi, da je dal Linhart obe deli natisniti zunaj habsburških dežel. Menda se je za ta korak odločil zato, da bi se izognil morebitni cenzuri.

Očitno pa ni bilo z njegovim ustvarjanjem nič narobe, kajti kmalu se je zaposlil, najprej kot cerkveni, nato pa kot državni oziroma deželni uradnik, redno je napredoval, celo na mesta, ki so



Linhart je pripadal krogu izobražencev, ki so se zbirali okoli Žige Zoisa.



Linhart se je šolal tudi v stiškem samostanu.



Na Linhartovo pobudo so ustanovili licejsko knjižnico, predhodnico današnje NUK.

► jih navadno zasedali pripadniki višjih slojev, ne pa potomci provincijskega meščanstva. A kot rečeno, bila je doba cesarja Jožefa II., ki je bil, čeprav razsvetljeni, še vedno absolutist in je menil, da je močna državna uprava nujno potrebna. Svojo uradniško kariero je tako Linhart začel najprej pri ljubljanskem škofu kot škofijski arhivar. Dve leti pozneje je predsedal med deželno uradništvo, kjer je na kresiji leta 1783 postal kresijski pro-

še na Dolenjsko. V času, ko je bil inšpektor, mu je uspelo ustanoviti kar sedemindvajset novih osnovnih šol. Uspeh pa je dosegel tudi na področju knjižničarstva. Sredi osemdesetih let osemnajstega stoletja je s svojim vplivom pripomogel k ustanovitvi licejske knjižnice v Ljubljani kot osrednje in tudi javne študijske knjižnice. Iz nje se je razvila današnja Narodna in univerzitetna knjižnica. Anton Tomaž Linhart je vrh v svoji uradniški

Oblasti so ocenile Linhartov Ta veseli dan ali Matiček se ženi kot politično neprimerno delo in desetletja dolgo drama ni mogla priti na oder.

tokolist v Ljubljani in nekaj mesecev zatem še književni revizor. Leta 1786 je splezal za stopnico više in postal šolski nadzornik za Ljubljano in Gorenjsko. V vsega treh letih je v ljubljanski okolici podvojil število osnovnih šol z devetih na osemnajst. Leta 1791 se je njegova pristojnost inšpektorja razširila

karieri dosegel leta 1791, ko je bil naprej imenovan za tajnika kranjskih deželnih stanov, nato pa še za tajnika v guberniju, se pravi v kranjski deželni vladi.

Linhart si je služil kruh v ljubljanski kresiji kot deželnozborski uradnik.

Dramatik in zgodovinar Kot izobraženec, ki se je ukvarjal s šolstvom, arhivistiko in knjižničarstvom, je kmalu prišel v stik z izobraženci okoli Zoisa in začel pisati v slovenščini namesto v nemščini. Pionir na področju slovenske dramatike in gledališke umetnosti je postal leta 1789 z gledališkim delom Županova Micka. Delo je v bistvu prevod in priredba dela nemškega dramatika Richterja »Die Feldmuhle« (Podeželski mlin). Naslednje leto je na podoben način prevedel in priredil Figarovo svatbo francoskega avtorja Beaumarchaisa in jo izdal pod naslovom Ta veseli dan ali Matiček se ženi. Obe drami sta danes najbolj znani Linhartovi deli.

Linhart pa se je preizkusil tudi v zgodovini. Na tem polju je imel sicer že predhodnika Janeza Vajkarda Valvasorja. Zanimivo je, da se je tako kot Valvasor tudi Linhart lotil svojega zgodovinskega dela v nemškem jeziku. Tudi naslov dela je bil precej podoben Valvasor-

jevemu. Imenoval ga je Poizkus zgodovine Kranjske in drugih dežel južnih Slovanov Avstrije. Delo je bilo pomembno zato, ker je to poskus prvega prikaza najstarejše zgodovine jugovzhodnega alpskega prostora. Linhart je delo izdal v dveh zvezkih. Prvi, ki je izšel leta 1788, opisuje praslovansko dobo, drugi, ki je izšel tri leta kasneje, pa obravnava preseljevanje ljudstev in naselitev Slovencev na današnjem narodnem prostoru ter zgodovino njihovega nadaljnjega političnega razvoja.

Na vrhuncu svojega ustvarjanja pa je Linhart nenadoma nehal delovati. Po smrti Jožefa II. je novi cesar Leopold zaostрил politično klimo v državi, še bolj pa jo je zaostрил njegov naslednik Franc. Večina Jožefovih reform je odpravljena, zaostři se državna cenzura in okrepijo sile reda v državi. Ne smemo namreč pozabiti, da je v tem času v Franciji potekala buržoazna revolucija, ki je zrušila monarhijo. Revolucionarji so navdahnjeni prav z idejami razsvetljenskih izobražencev, zato drugi evropski vladarji sklenejo, da bodo v svojih državah takšnim ustvarjalcem pristigili petuti, da bi se izognili usodi francoskega kolega. Zlasti Linhartov Ta veseli dan ali Matiček se ženi nenadoma za državne oblasti ni več politično primeren, zato cenzura njegovo izvajanje v takšni obliki prepove. Minila so desetletja, preden so igro spet prikazali na oderu.

Linhart tako poslednja tri leta svojega življenja ni ustvarjal. Umaknil se je v krog svoje družine, dokler ni 14. julija 1795, po naključju prav na šesto obletnico francoske revolucije, v Ljubljani nenadoma umrl, še ne star štirideset let. 





ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loka pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV



http://etv.elektroprom.si

komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8

radio
velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Ludvik Mrzel

Založba Litera

Urednik dr. Dušan Moravec je v drugi knjigi *Zbranega dela* zbral Mrzelovo publicistiko, ki jo je ta med obema vojnama objavljajl v različnih revijah in časopisih, največ v Jutru in Modri ptici. Gre pretežno za gledališke kritike in knjižne ocene, nekaj pa je tudi aktualnih družbenokritičnih zapisov. Z drugo knjigo se končuje Mrzelovo Zbrano delo.

Bog v vprašanjih

Celjska Mohorjeva družba

V zbirki *Religiozna misel* je izšla knjiga Andreja Frossarda *Bog v vprašanjih*. Avtor je dobil od dijakov in dijakinj zadnjega razreda gimnazije več kot dva tisoč vprašanj (ki se pogosto ponavljajo), na katera je odgovarjal na podlagi svojega verskega izkustva. Da ga ne bi obtoževali, da je gluha za ugovore, je kar najbolj upošteval izrecne ali posredne argumente svojih sogovornikov. Zato se vsa vprašanja – razen prvega in tretjega – začenjajo s kratko, a korektno razčlenitvijo (med narekovanji) ugovorov, ki izhajajo iz samega vprašanja. Nato pride »vendar«, ki je ponavadi vzet iz *Svetega pisma* in se zdi, da nasprotuje ugovoru. Odgovor v pravem pomenu pride na koncu. Trije deli vsakega kratkega poglavja so jasno ločeni zato, da ne bi prišlo do kake zmede. Skoraj vsa vprašanja so obravnavana na isti način, ki ga je piscu narekovala želja, da bi bil čim bolj jase. »V tej knjigi ta božji pričevalec odstira božjo ljubezen mladim in manj mladim tudi pri nas in vabi vse, da se prepustijo njenemu objemu in z njo objemajo druge,« knjigo komentira Drago K. Ocvirk.

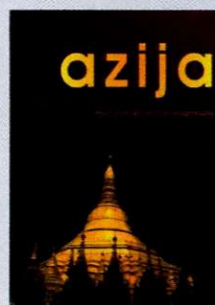
Azija

Založba Pivec, Maribor

Azija, do nedavnega samo divja, skrivnostna, velikokrat zelo nevarna celina, postaja za Evropejce čedalje zanimivejša. Veliko ljudi se odpravlja tja na povečini organizirana potovanja. Le malo jih je Azijo doživelo tako kot avtor knjige *Azija*, med preteklostjo in prihodnostjo Dragan Potočnik, ki se tja redno vrača že prek dvajset let in jo doživlja v vsej njeni lepoti in pristnosti. V prvem delu nastopa kot znanstvenik – zgodovinar, ki bralcu ponuja strnjen pregled starih kultur in umetnosti Azije do najsodobnejših dni. V številnih opombah so nanizane zanimivosti in posebnosti, ki pripomorejo k še večji sporočilnosti napisanega. V drugem delu pa se nam predstavi kot popotnik, ki z izrazitim čutom za jezik in poezijo opisuje svoja popotovanja in doživetja na skrivnostnih neznanih poteh. Bogato ilustrirana knjiga na 400 straneh.



1.



2.



3.



4.

Kako zadovoljiti žensko

Tehniška založba Slovenije

Pod gornjim dvoumnim naslovom je izšel vodnik »po gospodinjstvih in hišnih opravilih za prave moške«, kot piše v podnaslovu. V našem hitro spreminjajočem se svetu se vse več moških loteva hišnih opravil ali celo prevzame skrb za celotno gospodinjstvo. Gospodinjstvo je znanost in umetnost – praktična in duhovna izkušnja. Praktična zato, ker vzpostavlja red, higieno in varnost v domačem okolju; duhovna pa, ker daje občutek udobja in zavetja v lastnem domu (ter ne nazadnje zadovoljstva s samim seboj). Vodnik je poln nasvetov, kako se z nasmeškom in učinkovito lotiti hišnih opravil, razporediti, načrtovati in temeljito opraviti naloge, pokaže nam, da lahko tudi takšna opravila dajejo občutek zadovoljstva in uspeha. Nekatere naloge so bolj koristne kot druge: medtem ko se prah lahko podobno kot stara dokumentacija brez resnejših posledic nabira pred našimi očmi, se nam zamašeno kuhinjsko korito ali prepolna košara umazanega perila zoprno maščujeta. Vodnik je namenjen širokemu krogu bralcev: študentom, mladim in manj mladim zaposlenim moškim, tako samskim kot poročenim ali drugače vezanim, gospodinjcem, še zele-nim ali že izkušenim gospodarjem domačega ognjišča, pa tudi ženskam, ki želijo umetnost urejanja doma približati svojim moškim.

Znamenitosti sveta

Založba Narava, Olševsek

Popotni pisec in fotograf Steve Davey je iz svojih dolgoletnih izkušenj za knjigo *Nepozabni kraji sveta, ki jih v življenju morate videti* izbral štirideset (zanj) najznamenitejših krajev. Nekateri so splošno znani (Tadž Mahal, Benetke, New York, Alhambra, Sankt Peterburg, Havana, Dubrovnik), večina pa ne, saj ležijo zunaj ustaljenih turističnih poti. To so npr. Samarkand v Uzbekistanu, tempelj Angkor Wat v Kambodži, čudovite sipine Dead Vlei v namibijski puščavi, krater Ngorongoro v Tanzaniji, Veliki koralni greben v Avstraliji, fjord Colege

na Aljaski, zaliv Kilary na Irskem, deževni pragozd Taman Negara v Maleziji, Aitutaki na Cookovih otokih ... Za nekatere se je treba precej potruditi, kot npr. za prečenje puste divjine za ogled iz skal izklesanih cerkva v etiopski Lalibeli ali za devetdnevni visokogorski treking v Nepal pod Makalujem. Čeprav knjiga vsebuje množico podatkov, to ni turistični vodnik. Bralca poskuša usmeriti k svetovnim znamenitostim in je bogato ilustrirana.

Koledar 2008

Mohorjeva založba Celovec

Koledar 2008 celovške Mohorjeve prinaša raznoliko branje: Jože Till piše o Hemi Krški, Peter Wiesflecker o ziljski kmečki družini nekoč, Avgustin Male o »anšlusu« leta 1938 v Spodnjem Rožu, Simon Triessnig o ravnateljcu Francu Aichholzerju, Ivan Virnik o Valvasorjevem delu o Koroški, Luise Marija Ruhdorfer o Štebenskem pasijonu, Kozma Ahačič o Primožu Trubarju, France Vrbinc o Karlu Mauserju, Vasko Simoniti o slovenskem narodu in njegovi kulturni zavesti, Justin Stanovnik o krizi zahodne civilizacije,

Velika knjiga o dojenčku

Založba Mladinska knjiga

Velika knjiga o dojenčku je izčrpen, praktičen in življenjsko napisan priročnik, namenjen sodobnim mamam in očkom, da bodo znali izpolniti vse dojenčkove potrebe (napisala sta ga Birgit Gebauer Sesterhenn in dr. Manfred Praun). Obsežna poglavja govorijo o dojenčkovem razvoju – od prvega nasmeha do prvih korakov. Vsebuje koristne nasvete za prvo leto življenja: kakšna naj bo osnovna oprema za dojenčka; kako pravilno prehranjevati dojenčka, kako ga naučiti, da zaspi in pre-spi vso noč; napotki za ukrepanje v primerih bolezni ter vse o cepljenju. Posebno poglavje je namenjeno mladi mamici v poporodnem obdobju: izčrpani nasveti, kako pomagati telesu, da se vrne v prvotno stanje.

Ponikva

Petra Janša, foto: J. Rostan

Ponikva (338 m) je naselje v občini Šentjur, ki se razprostira ob vznožju gričevja na vzhodni strani Celjske kotline. Ljudje so na tem prostoru živeli že v mlajši kameni dobi, bogat pečat pa so tod pustili tudi Rimljani, o čemer pričajo najdbe in ostanki nekaterih zgradb. Zgodovino kraja so pisali tudi delovni vaščani, ki niso spreminjali samo podobe kraja, ampak podobo celotnega slovenskega prostora. Najbolj znan med njimi je nedvomno Anton Martin Slomšek.

Kraj skozi čas V srednjeveških listinah zasledimo ime Ponikva že leta 1054, ko je grofica Hema Selško-Breška kraj obdržala v svoji lasti, medtem ko je ogromno posestva v Savinjski marki podarila krškim škofom na Koroškem, in to po smrti moža ter obeh sinov. Krški škofje so kasneje podeljevali fevde in nastajale so graščine, ki so se kasneje osamosvojile. Prvotni grajski posestniki so bili gospodje s Ponikve, omenjeni že leta 1197. Že takrat je bil grad večje gospodarsko središče. Pozneje so se posestniki menjavali. Bili so pogosto ministeriali. Ponikva je bila v razvitem fevdalizmu sedež prafare, zato prav gotovo tudi pomembno fevdalno središče. Leta 1493 dobijo grad grofje Celjski. Hermanu je grad služil kot lovski dvor, saj se je od Ožbalta do Sloma raztezal ogromen gozd.

Po izumrtju grofov Celjskih postane grad dežel-noknežji in menjava lastnike. Leta 1635 so grad, ki je bil obdan z obzidjem in jarkom, razdejali uporni kmetje. Leta 1836 ga prevzame polkovnik Viktor Guggenthall, ki je začel razprodajati zemljo. Gradu je dozidal še eno nadstropje, zgradil na novo desno sodnijo z zaporji. Sin Aleksander je grad leta 1876 prodal in se preselil v novozgrajeno sodnijo, ki jo je imenoval villa Rosenau. Zadnja lastnica gradu Ana Ernestina Auffarth je umrla leta 1944. Grad je leta 1946 pogorel. Vilo Rosenau je kupil gostilničar Štefan Gobec in v njej živijo njegovi potomci.

Skozi ves srednji vek so kraji od Celja prek Ponikve doživljali mnoge naravne nesreče, bolezni, pustošenja, poplave. Sredi 15. stoletja so bile strašne poplave, lakota, da je »toliko ljudi od gladu pomrlo, da so jih zakopavali v veliko jamo«. Ali pa, da je toliko kobilic priletelo, da so »sonce zakrile« in vse požrle. Kobilice so večkrat napravile škodo. Zadnjič so priletele iz Rogatca v Celje leta 1782. V letih 1644–1946 je razsajala strašna kuga. Od kuge in rdeče griže je umrlo 152 ljudi, od osepnic pa 43. Danes so ohranjena kužna znamenja v Serževici in Ponkvi. Vas je pogorela leta 1768 in 1782. Začelo je goreti leseno župnišče in tako je zgorelo precej dokumentacije o zgodovini cerkve. Pri požaru je zgorela vsa vas, razen dveh hiš na koncu vasi.

A. M. Slomšek, duhovnik, škof,
reformator, narodni buditelj,
učitelj, pisec in pesnik

Turški vpadi Čez Ponikvo so trikrat divjali Turki. Leta 1473 so se Turki, ko so se vračali iz Koroške, razdelili pri Slovenj Gradcu v dve skupini in ena je šla čez Slovenske Konjice in Ponikvo ter v dolgi vrsti vlekla s sabo 8.000 ujetnikov. Obe skupini sta prenočili pod Rifnikom. Znova so šli skozi te kraje 1492 in 1529. V knjižici Celje in okolica Angelos Baš piše o župniku na Ponikvi, da je bil v Jeruzalemu in da so njegovi vaščani leta 1491 utrdili pokopališče ob cerkvi z jarkom in kamnitim zidom, zgoraj pa so naredili zobčasti nadzidek oz. bastijo. Vrh tega so noč in dan stražili pri cerkvenem stolpu in pri vratih, kjer v »tem nevarnem času ne zaupajo niti sovražniku niti prijatelju«. Ljudje so se zbirali v obrambne skupine pred Turki. Domače ime Vojščanšek izhaja najbrž od tega, ker so se tam spopadli s Turki. Zanimiva je zgodba Petelinja zlaka. V zagajskih globačah sredi gozdov so se skrivali kmetje z živino. Ko so šli Turki v bližini mimo, je zakikirikal petelin in tako kmete izdal, češ kaj dela petelin sredi gozdov.

Župnijska cerkev sv. Martina Na vzhodnem robu Ponikve močno izstopa cerkev sv. Martina. Zidana je v renesančnem slogu, toda na nekaterih me-

stih kaže značilnosti rokokoja. Mogočna, impozantna in drzno izvedena stavba, vsa iz naravnega, neobdelanega kamna, ki ga je v tukajšnji župniji v izobilju.

Cerkev obiskovalce preseneča s svojo velikostjo. V dolžino meri kar 35 metrov, široka pa je 18 metrov. Zidana je bila v letih 1732 do 1758, posvečena pa leta 1760.

Glavni oltar je mojstrsko delo kiparske umetnosti. Ves oltar nam smiselno predstavlja odrešensko delo za ljudi in posledice padca. Na srednjem po-

lju je viden cerkveni zavetnik sv. Martin in še drugi svetniki kot priprošnjiki in posredovalci med nebom in človekom. Na levi strani stoji prižnica, krasno, monumentalno delo slovite rezbarske družine Mersijev iz Rogatca. Videti je, kot da jo nosi velik angel, ki ga drugi podpirajo.

Pomemben dogodek za cerkev na Ponikvi je bil, ko je dobila tudi svojo notranjo, na novo poslikano podobo. Umetnik Jakob Brollo je naslikal čudovite freske. Delo je bilo v celoti končano 18. oktobra 1890. Poslikava je izdelana v slogu rokokoja in se lepo ujema s slogom celotne cerkve in oltarjev. Pri izbiri barv se je umetnik odločil za živahne, ornamentika je zelo razkošna, velikokrat izdelana v zlatu, kakor je pač zahteval slog.

Med pomembno cerkveno opremo spada kelih, ki ga je Slomšek podaril svoji rojstni župniji Ponikvi, ko je postal škof. Je iz čistega srebra in obdan s srebrnim filigranskim plaščem. Cerkev na Ponikvi hrani redko dragocenost, in sicer pravo relikvijo svetega križa, ki je vdolana v kristal in shranjena v pacifikalu.

Rojstna hiša blaženega A. M. Slomška

V vasi Uniše pri Ponikvi se je leta 1800 rodil blaženi Anton Martin Slomšek. Njegova rojstna hiša na Slomu je obnovljena in na ogled obiskovalcem skozi vse leto. Hiša je tematsko razdeljena na več sob, vsaka pa prikazuje določen del Slomškovega življenja. Popotovanje skozi Slomškovo življenje se začne v sobi otroštva, ki prikazuje njegovo otroštvo, vezano na Boga, dom in Cerkev. Soba du-



Ponikva

hovništva nas popelje skozi njegovo šolanje, ki se je začelo v Celju, nadaljevalo v Ljubljani in končalo z bogoslovjem v Celovcu. Star komaj 24 let je že bil posvečen v duhovnika. Tretja soba prikazuje Slomškovo dolgotrajno in plodno delo v času škofovske službe. Svetniška soba prikazuje njegovo svetost, ki se prepleta skozi vse njegovo življenje in delo in je dosegla vrhunec 19. septembra 1999, ko je papež Janez Pavel II. Antona Martina Slomška v Mariboru razglasil za blaženega.

V gornji etaži rojstne hiše je urejena dvorana, kjer poskušajo predstaviti pomembnost in pomen Slomškovega dela. Pred hišo stoji lipa in pod njo stoletna kamnita miza, primerna za oddih.

Kalobski rokopis Kalobski rokopis je več kot tristo let stara obsežna rokopisna knjiga z verskimi pesmimi, mašnjimi molitvami in s kratkim katekizmom. Ime je dobil po Kalobju, od koder je prišel v roke Antonu Martinu Slomšku, najbrž iz rok ali zapuščine Mihaela Zagajška – tamkajšnjega prvega župnika, ki je pripravil med drugim slovar, utegnil pa je izdati le slovensko napisano slovnico. Ker se je zanimal za vse v slovenščini napisano, je prišel tudi do te v knjigo vezane rokopisne zbirke. Rokopis naj bi bil nastal nekje na Dolenjskem v času med 1640 in 1651. Vsebuje dve latinski in 42 precej dolgih slovenskih besedil. Vsega skupaj je več kot štiri tisoč verzov, večinoma novih. Le štiri besedila so stara in so oprta na protestantsko, kajkavsko in eno ljudsko besedilo o sv. Uršuli. Večina je prostih prevodov iz nemščine in delno latinščine ali pa iz kolikor toliko samostojne obdelave v cerkvenih pesmih znanih motivov, primernih za praznike in godove. Navadno imajo pripisano, po kakšnem napevu naj se pojejo, pri eni pesmi je to nakazano z notami. V razvoju slovenske pesmi pomeni zbornik (rokopis) pomembno stopnjo razvoja. **D**



Župnijska cerkev sv. Martina



Umetnik Jakob Brollo je naslikal čudovite freske.

Glavni oltar je mojstrsko delo kiparske umetnosti.



Rojstna hiša A. M. Slomška



Turistična tabla KS Ponikva



Razgibana pokrajina je idealna za vinogradništvo.



Na Rogli imajo najdaljši park za deskarje v tem delu Evrope.

Novosti na smučiščih

Petra Janša, foto: Arhiv Demokracije

V novi smučarski sezoni bodo slovenska smučišča med drugim ponudila tri nove žičniške naprave in nov park za deskarje, ki je najdaljši v tem delu Evrope. Žičničarji upajo, da bo do danes začela obratovati večina slovenskih smučišč.

Generalna direktorica direktorata za železnice in žičnice na ministrstvu za promet Jelka Šinkovec Funduk je dejala, da so v tekočem letu na ministrstvu za promet razpisali javno naročilo za strategijo razvoja žičniškega sistema, ki se bo končalo 31. marca in naj bi prineslo ključne podatke za pripravljavce in izvajalce žičniškega sistema. Glavni cilj tega dokumenta, upoštevajoč predvsem naravne danosti je vzpodbujanje razvoja turistične infrastrukture, priprava postopkov za prostorske akte in analiza razvojnih možnosti za posamezne dejavnosti v prostoru.

Dobro stanje žičnic Minister za promet Radovan Žerjav je na konferenci ocenil, da je bilo z dodeljevanjem koncesij, ki so jih v preteklosti podelili 17, v teku pa sta še dve, na tem področju narejeno veliko. Po besedah glavnega inšpektorja prometnega inšpektorata Jurija Kosa so v lanskim zimi in v letošnjem letu opravili 200 inšpekcijskih pregledov žičnic in približno 90 pregledov smučišč. S tem so zagotovili, da so žičniške naprave ne glede na starost v »dobri kondiciji«. Kos je opozoril, da sta bili od začetka žičničar-

stva v Sloveniji na žičnicah dve smrtni žrtvi in le v enem primeru je bila vzrok žičniška naprava, v drugem primeru je šlo za neodgovorno ravnanje posameznika. Dodal je še, da se je glede na število prodanih vozovnic v lanskim sezoni povečalo število nezgod na smučiščih. Vzrok zanje je bilo predvsem veliko število smučarjev začetnikov. Trend nezgod na smučiščih je v upadanju.

Potekali so tudi redni inšpekcijski pregledi, s katerimi ugotavljajo izvajanje z zakonom predpisanih remontno-vzdrževalnih del in pregledov žičniških naprav ter izpolnjevanje zahtev pooblaščenih podjetij in prometnih inšpektorjev RS pri strokovno-tehničnih

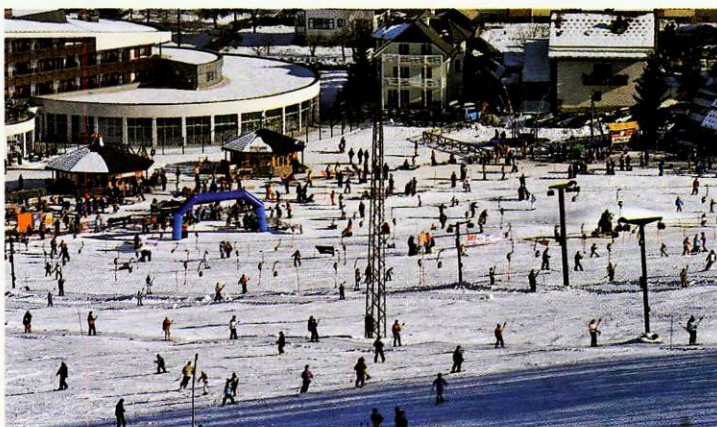
pregledih ter inšpekcijskih pregledih žičniških naprav. Povprečna starost žičnic v Sloveniji je od 15 do 20 let. V sezoni 2005/2006 je na 1,9 milijona prodanih smučarskih vozovnic prišlo do 1.608 poškodb na smučišču, v lanskim sezoni pa na približno milijon prodanih vozovnic do 1.182 poškodb. Indeks nezgod se je glede na število prodanih vozovnic povečal za 35 odstotkov. 90 odstotkov nesreč se zgodi na smučiščih, 10 odstotkov pa zunaj njih.

Najdaljši park za deskarje

Predsednik združenja žičničarjev Aleš Uršič je dejal, da so letos v teku investicije za tri nove naprave, dve sedežnici na Voglu in

eno v Kranjski Gori. Vse naj bi začele obratovati v drugi polovici decembra. Spomladi pa bo tudi Športni center Pohorje začel graditi novo šestsedežnico in novo smučarsko progo. V paleti nove ponudbe se Rogla letos ponaša z novim, najdaljšim parkom za deskarje v tem delu Evrope, Bohinj bo ponudil nočno smuko, novost je osvetljena štiri kilometre dolga tekaška proga. Na Kaninu je urejeno parkirišče in nova okrepčevalnica, sanirali so tudi čistilno napravo. Dnevne vozovnice bodo v letošnji sezoni pod 29 evri; na večini smučišč bo tako dnevna vozovnica za odrasle stala od 22 do 26 evrov.

Opozoriti pa je treba, da je dostop v Smučarski center Cerkno z ljubljanske in gorenjske strani prek Davče po neurju 18. septembra otežen, saj je cesta Železniki–Črni Vrh le zasilno popravljena in omogoča dostop predvsem domačinom. Generalni direktor direktorata za ceste Tomaž Vidic je dejal, da bo cesta usposobljena v ustrezni širini z varovalnimi ograjami za osnovno dostopnost. Tako bo ustrezen dostop do smučišča Cerkno z gorenjske strani urejen šele z novo cesto skozi Davčo, kar pa ne bo prej kot v dveh letih. **D**



Pogoste nesreče na smučiščih

Za čistejše izgorevanje

Prima - novo kurilno olje

Novo kurilno olje je prihranek za vas in okolje.
Izboljšali smo njegovo kakovost, zato izgoreva
bolj čisto, s tem pa povečuje izkoristek in
zaščito vašega ogrevalnega sistema.
Z njim boste prihranili tako pri vzdrževanju
naprav kot pri porabi goriva. Prima, kajne?



080 22 66

www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Leto Slovenske filharmonije

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Med slovenskimi glasbenimi ustanovami ima Slovenska filharmonija zelo bogato in dolgoletno tradicijo. Kmalu bo stara sto let. Leto 2008 bo v celoti posvečeno praznovanju jubileja ene najstarejših glasbenih ustanov na svetu.



Slovenske filharmonija ima sto let.

Njeni zgodnji začetki segajo v leto 1701, ko je bila ustanovljena Academia philharmonicorum, ki ji je leta 1794 sledila ustanovitev Filharmonične družbe. Začetek delovanja Slovenske filharmonije, kot jo poznamo danes, pa je bilo leto 1908. Z več kot tristoletno tradicijo je Slovenska filharmonija ena najstarejših glasbenih ustanov na svetu. Prvega januarja bo torej začela svoje jubilejno leto, in sicer ga bo odprla s tradicionalnim novoletnim koncertom v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma. Odlomke iz znanih oper bosta ob spremljavi Orkestra Slovenske filharmonije izvajala naša sopranistka Urška Žižek in tenorist Tomislav Mužek. Dirigiral bo George Pehlivanian. Eden osrednjih dogodkov jubilejnega leta bo gala koncert 13. januarja 2008, ko bodo

praznovali tudi 60. obletnico prvega povojnega koncerta orkestra, uradni začetek praznovanja pa bo poklon 100. obletnici rojstva velikega slovenskega skladatelja in prvega upravnika Slovenske filharmonije Marjana Kozine. Prvi koncert novega orkestra je bil pod vodstvom Kozine izvajan prav 13. januarja 1948. Pred slavnostnim koncertom bodo v avli Slovenske filharmonije odkrili njegov doprsni kip, delo znanega kiparja Janeza Pirnata. Orkester se bo pod vodstvom Antona Nanuta predstavil z izvajanjem del Slavka Osterca, Marjana Kozine in Janija Goloba.

Jubilej v Bruslju V dvorani Henry Le Boeuf Palače lepih umetnosti (Palais des Beaux-Arts) v Bruslju pa bo 12. marca 2008 najodmevnejši koncert jubilejnega leta Slo-

venske filharmonije 12. marca 2008, ki bo hkrati osrednji kulturni dogodek Republike Slovenije v Bruslju v času našega predsedo-



Orkester Slovenske filharmonije



Slovenski komorni zbor

vanja Evropski uniji. Na koncertu bodo solistki Sabina Cvilak in Marjana Lipovšek, dirigent George Pehlivanian in Orkester Slovenske filharmonije izvedli Simfonijo št. 2 Gustava Mahlerja.

»Praznovanje 100-letnice je za našo ustanovo izrednega pomena, saj ni veliko filharmoničnih orkestrrov, ki se lahko ponašajo s tako zavirljivimi uspehi skozi zgodovino ustvarjanja. V letu 2008 nas čakajo pomembni koncerti in gostovanja, ko bomo lahko širši evropski javnosti predstavili kvaliteto našega orkestra in solistov. Poudaril bi odličnost naših glasbenikov, kar je gotovo posledica trdega dela in talentov posameznikov,« je pred jubilejnim letom dejal direktor Slovenske filharmonije Damjan Damjanovič.

Gostovanja V okviru srednjeevropske izmenjave orkestrrov se bo januarja orkester Slovenske filharmonije predstavil v Budimpešti in Bratislavi, nato pa bo nastopil na enem najpomembnejših svetovnih glasbenih sejmov MIDEM v Cannesu. Na Prešernov dan bo gostoval v Sarajevu. Aprila bo orkester v okviru srednjeevropske izmenjave izvajal koncerte v Avstriji v sloviti dvorani Musikvereina, v St. Pöltnu in v Grazu. Ob prazniku mesta Zagreba bo orkester SF skupaj z našo znano pevko Bernardo Fink nastopil v Koncertni dvorani Vatroslava Lisinskega. Poleg Orkestra Slovenske filharmonije v okviru filharmonije deluje tudi Slovenski komorni zbor, ki od leta 1998 deluje kot samostojna organizacijska enota Slovenske filharmonije. Kot profesionalni ansambel je bil na pobudo dr. Mirka Cudermana, njegovega dolgoletnega umetniškega vodje, ustanovljen leta 1991. Zbor ima okoli 35 nastopov na leto in je izdal 70 zgoščenk. **D**

Grad Polhov Gradec

Spomenik državnega pomena Grad Polhov Gradec, ki je sicer v lasti države, je vlada dala v upravljanje Tehniškemu muzeju Slovenije. Tehniški muzej bo tako iz najemniških prostorov v Starološkem gradu v Škofji Loki v Polhov Gradec lahko preselil



Grad Polhov Gradec

svojo dislocirano enoto, Muzej pošte in telekomunikacij, ki je bil ustanovljen leta 1985. Tako bo Teniški muzej, katerega program se financira iz državnega proračuna, lahko racionaliziral svoje

stroške. Muzej pošte in telekomunikacij je bil doslej v drugem nadstropju Starološkega gradu v Škofji Loki. Grad je last države, upravlja pa ga ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Najemnina za prostore se po pogodbi plačuje Zavodu za slepo in slabovidno mladino. Dostop do muzeja je težaven, ker je grajska okolica neurejena. Poštni muzej naj bi v Polhov Gradec preselili do prenove prostorov Tehniškega muzeja Slovenije, ki muzejsko dejavnost izvaja v prostorih gradu v Bistri, ki je sicer v denacionalizacijskem postopku. Vlada je v skladu z zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo ustrezno spremenila sklep o ustanovitvi Tehniškega muzeja Slovenije. Grad Polhov Gradec je dala v upravljanje muzeju, ta pa mora kot javni zavod zagotavljati polno izkoriščenost gradu kot javne kulturne dobrine. L. H.

Elegija sejalcu

V Savinovem likovnem salonu v Žalcu so 13. decembra odprli razstavo akademskega slikarja Antona Hermana Elegija sejalcu. Z njo Herman oblikuje svoje dožemanje sejca, enega najprepoznavnejših likov v slovenski nacionalni umetnosti. Čeprav ima razstava izrazito interdisciplinarni značaj, saj vsebuje avtorjev performans, glasbo, video in prostorsko instalacijo, ima zaradi svoje vsebine tudi izrazito nacionalni značaj. Na ta način Herman združuje novejšo pojmovanje vizualnega delovanja z evropskimi in slovenskimi dogajanjem v preteklosti. Z žalsko razstavo avtor končuje letošnje predstavitev svojih del, ki jih je mogoče postaviti v tri različne likovne celote. Eno predstavlja Zbirka zmagovalcev na stadionu v Šiški in vsebuje več deset upodobitev najbolj znanih slovenskih športnikov novejšega časa. S temi portreti je avtor oblikoval realistične kipe in z njimi tudi v naše obdobje vnesel tradicijo, ki jo poznamo iz antike. Pričujoča razstava je naslednja obsežna razstava od 70. let



Slikar Anton Herman

prejšnjega stoletja do danes, ki je te dni v Galeriji Velenje in vsebuje pluralno predstavitev avtorja. Na njej se poleg omenjenega realizma srečujemo še z njegovo interpretacijo narave in s povsem novimi, neokonstruktivističnimi deli. Herman se je rodil leta 1943 v Galiciji pri Celju. Končal je Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je diplomiral iz kiparstva. Študijsko se je izpopolnjeval v Rimu pri Giacomu Manziju in na milanski Breri pri Giancarlu Marcheziju med letoma 1978 in 1979. Živi in dela kot svobodni umetnik v Galiciji. Je tudi avtor več javnih plastik, in sicer v Velenju, Topolšici, Ljubljani in Šoštanju. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 27. 12. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
T. Štivilčič: Fragile

19.30 Gospodarsko razstavišče:

P. I. Čajkovski: Hrestač, božična zgodba
– baletna pravljica

19.30 Cankarjev dom: Cirque Éloize
& Teatro Sunil (Kanada/Švica): Megla/
Nebbia – cirkuška predstava

PETEK, 28. 12. 2007

19.30 SNG Drama: Heinrich von Kleist:
Katica iz Heilbronna ali Preizkus z ognjem

19.30 Cankarjev dom: Cirque Éloize
& Teatro Sunil (Kanada/Švica): Megla/
Nebbia – cirkuška predstava

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
M. Ravenhill: Kok ti men zdej dol visiš

SOBOTA, 29. 12. 2007

19.30 SNG Drama: J.-B. P. Molière:
Scapinove zvijače

20.00 Kulturnica: M. Klemenčič: Doktor
Faust

20.00 Križanke: W. Shakespeare: Zimska
pravljica

NEDELJA, 30. 12. 2007

19.30 Cankarjev dom: Cirque Éloize
& Teatro Sunil (Kanada/Švica): Megla/
Nebbia – cirkuška predstava

20.00 Križanke: W. Shakespeare: Zimska
pravljica

20.00 Kulturnica: M. Klemenčič: Doktor
Faust

PONEDELJEK, 31. 12. 2007

19.30 Šentjakobsko gledališče:
C. Goldoni: Prebrisana vdova

19.30 Cankarjev dom: David Tristram:
Neverjetno odkritje zlate ribice Orke

19.30. Križanke: Domen Lorenz, violina,
Barbara Sorč, mezzosopran & Urška Arlič,
sopran – klasična glasba

19.00 Gledališče za otroke in mlade:
Noël Coward: Spiritistična komedija

TOREK, 1. 1. 2008

10.00 – 18.00 Ljubljanski grad:
Zmajeve norčije-božično novoletna
razstava za otroke. Na ogled so dela
mladih ustvarjalcev iz vrta Otona
Župančiča in z Osnovne šole Ledina Trzin
na temo ljubljanskega zmaja.

18.00 Cankarjev dom: Orkester
Slovenske filharmonije – klasična glasba.

20.00 Prešernov trg: Big Band RTV
Slovenija (dirigent: Lojze Krajncan) in
solisti (Anika Horvat, Alenka Godec in
drugi) – popevke

SREDA, 2. 1. 2008

10.00 – 18.00 Ljubljanski grad:
Zmajeve norčije – božično-novoletna
razstava za otroke

20.00 Prešernov trg: Gibonni (Hrvaška)
– pop



**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje



Zgodbe iz Romunije

Monika Maljevič

V Ljubljano prihaja film, ki je v Cannesu dobil prvo romunsko zlato palmo. 4 meseci, 3 tedni in 2 dneva pripoveduje zgodbo o študentkah Otilii in Gabiti.

Zadnja leta komunizma v Romuniji. Študentki Otilia in Gabita si delita sobo v študentskem naselju v Bukarešti. Gabita je noseča. Želi napraviti splav, toda oblast to prepoveduje. Otilia najame sobo v cenemem hotelu, kjer se bosta srečali z gospodom Bebejem, ki bo odpravil dekletove težave. *4 meseci, 3 tedni in 2 dneva* je uvodni film v okviru projekta z naslovom *Pripovedi iz zlate dobe*, ki je subjektivni prikaz komunizma v Romuniji v obliki urbanih legend. Cilj projekta je torej ponazoritev obdobja, pri čemer pa komunizem ni predstavljen neposredno, temveč z različnimi zgodbami o težavah in tegobah, ki so ljudi spremljale na vsakem koraku.

Ozadje zgodbe »Scenarij temelji na osebnih izkušnjah, kakršnih ljudje običajno ne delimo z drugimi. Nekaj nepričakovanega se je zgodilo z ljudmi, ki so prišli v stik

4 luni, 3 saptamani si 2 zile

Režija: Cristian Mungiu

Žanr: drama

Scenarij: Cristian Mungiu

Igrajo: Anamaria Marinca, Vlad Ivanov, Laura Vasiliu, Alexandru Potocean, Luminita Gheorghiu, Adi Carauleanu

Premiera: 20. 12. 2007

Distribucija: Cinemania group



zgodbe, ki sem jo najbolje poznal, z njihovo pomočjo pa sem uvidel, koliko ljudi se je spopadalo s podobnimi težavami. Prvi osnutek scenarija je bil napisan julija 2006. S 160 stranmi je bil veliko daljši od končne različice, od slednje pa

vpliva sem se odločil žrtvovati za pripovedno koherentnost. Med snemanjem se je scenarij spreminjal, zlasti dialogi. Izpopolnjen je bil bistveni del filma, prizori z gospodom Bebejem, še dodatno pa smo poskrbeli za dramatičnost zadnjega dela.

Zgodovinsko ozadje Leta 1966 so v Romuniji sprejeli zakon o prepovedi splava. Učinek je bil takojšen. V naslednjih letih je bila rodnost nekajkrat večja kot dotlej. Povprečno število otrok v posameznem razredu se je povečalo z 28 na 36, število paralelk pa je z dveh ali treh poskočilo na devet ali deset. Ko sem začel hoditi v šolo, nas je bilo v razredu sedem z imenom Cristianov. Imen je bilo za takšno število otrok kar nenadoma premalo. Ženske so se kmalu začele zatekati k nelegalnemu splavu. Kot posledica tega naj bi po zanesljivih virih do konca komunizma umrlo več kot 500.000 žensk. Splav je izgubil moralno konotacijo in nanj so začeli gledati kot na upor in odpor proti režimu. Po letu 1989 je bil prvi ukrep v svobodni deželi vnovična legalizacija splava. Že prvo leto je bilo skoraj milijon splavov, kar je bilo mnogo več kot drugod po Evropi. Še danes je splav v Romuniji način kontracepcije in letno poročajo o 300.000 primerih,« pripoveduje režiser Cristian Mungiu. **D**

z mojo zgodbo. Nenadoma so vsi želeli povedati nekaj osebnega na to tematiko. Osupnilo me je, kako pogoste so podobne izkušnje v resnici. V številnih pogovorih sem slišal strašne zgodbe. V filmu jih nisem uporabil, saj sem se držal

se je razlikoval predvsem po podrobnejšem opisu jutra v študentskem domu. Vključeval je tudi obisk Gabitičnega očeta, edini prizor, ki smo ga posneli, a pri montaži izključili. Kakovosten prizor z veliko namigi glede starševskega

FILM MELA GIBSONA

CZP VEČER, 2504 MARIBOR

KRISTUSOV PASIJON

THE
PASSION

VEČER

V SOBOTO, 22. 12.
OB NAKUPU VEČERA DVD-FILM
ZA SAMO

4,99

Samozavest serijsko

Miha Dovč, foto: Žiga Colja, oba SAGA Institute

Kia cee'd 1,6 CRDi VGT LX fresh



TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	KIA CEE'D 1,6 CRDi VGT
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.582
moč v kW (KM) pri vrt./min	85 (115) pri 4.000
največji navor v Nm pri vrt./min	255 pri 1.900-2.750
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.235 x 1.790 x 1.480
medosna razdalja v mm	2.650
prtljažnik v litrih	340 – 1.300
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.367 (453)
največja hitrost v km/h	188
pospešek 0-100 km/h v s	11,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,7/4,2/4,7
poraba na testu v l/100 km	7,1
cena vozila v EUR	14.990



Kia je s tako samozavestjo pospremila novi cee'd, da so se drugi evropski izdelovalci kar zdrznili. Do sedaj namreč še nihče ni ponudil sedemletne garancije na pogonski sklop. Če pomislim, marsikdo prej celo zamenja svoj avtomobil, sedaj pa bodo tudi rabljeni v tovarniški garanciji. In po tem se cee'd bistveno loči od drugih in zato korejski avto, ki je samo evropska stvaritev, konkretno meša štrene v avtomobilskem razredu C. Sploh s turbodizelskim agregatom.

Zaupanje Da Korejci verjamejo vanj, so potrdili tudi z veliko in-

vesticijo v tovarno na Slovaškem, kjer ga izdelujejo. Tudi slabovidni bodo opazili, da je cee'd oblikovan po željah evropskih kupcev. Mehke linije avtomobila imajo malo skupnega s tistim, kar je v preteklosti prihajalo s tekočih trakov avtomobilskih izdelovalcev iz Koreje. Tudi notranjost avtomobila daje pozitiven občutek. Plastika je kakovostna, v več barvnih odtenkih, da razbije monotonost, prav tako ni zaznati nobenih čričkov in striženja posameznih delov. Grafika merilnikov z oranžno osvetlitvijo bo všeč mladim in mladim po srcu. Radijski sprejemnik znamke Siemens z osvetljenimi komandami na volanu ter vtičnico za USB in AUX bo po godu tistim, ki so radi sami svoji DJ. Sedeža za voznika in sovoznika sta izdatno nastavljiva v vseh smereh in ponujata dovolj bočnega oprijema. Razveseljivo pa je, da je tudi na zadnji klopi dovolj prostora za potnike



z daljšimi spodnjimi okončinami. Razlog lahko pripišemo medosni razdalji 2.650 mm, kar je več kot pri golfu. Kljub temu pa ne bo zmanjkalo prostora niti v prtljažniku, ki v osnovi meri 340 litrov, saj ga je mogoče povečati vse do 1.300 litrov. Komur še ni dovolj prostora v prtljažniku, si lahko omisli karavansko različico.

Praktičen Razveseljivo je tudi število odlagalnih predalčkov na dosegu voznika. Ročica menjalnika res ni najkrajša, vendar vseeno dopušča hitra in natančna prestavljanja brez škrtanja, zatikanja, ropotanja in drugih motečih dejavnikov. Vse se dogaja s skoraj kirurško natančnostjo. Osrednji prikazovalnik informacij na vrhu sredinske konzole je še vedno dovolj v centru voznikovega vidnega polja, tako da le-temu ne bo treba dolgo odmikati oči s cestišča. Na prikazovalniku lahko odčitamo informacije o radijskem sprejemniku, potovalnem računalniku, ki prikazuje obilico informacij ter podatke o zunanji temperaturi. Kogar moti premočna osvetlitev, se bo razveselil tipke za izklop osvetlitve zaslončka. Tudi na varnost svojih potnikov so mislili, saj so cee'du namenili šest zračnih blazin, tritočkovne varnostne pasove ter sistema ABS in ESP. Tudi nežen 'piskač' za neprijet

varnostni pas je vstet v paket varnostnih pripomočkov.

Zmogljiv 'Srce' avtomobila je zmogljiv turbodizelski agregat s prostornino 1,6 litra ter deklarirano močjo 85 kW. Kljub skupnemu vođu za vbrizg goriva je precej glasen, a postreže s konkretnimi zmogljivostmi pa še menjalnik je natančen, tako da je kar veselo delati z njima. Davek, ki ga za to zahteva, niti ni pretirano velik in znaša od šest do sedem litrov. Ob mirnejši desni nogi se da zlahka doseči tudi nižja poraba. Področje, kjer se je cee'd najslabše odrezal, je občutek na volanu. Servoojačevalnik 'požre' preveč informacij, da bi voznik natančno vedel, kaj se dogaja pod kolesi. Čeprav je podvozje trše nastavljeno, hitrejšje vožnje skozi ovinke cee'd ne mara najbolj. Ob že omenjeno trše podvozje se bodo obregnili tisti, ki so občutljivi na vsak tresljaj, ki se s cestišča prenese v kokpit, vendar je to še en dokaz, da so pri Kii mislili na bolj dinamične kupce, ko so določali vozne lastnosti svojemu novincu.

Cee'd se je že dobro prijel na domačem trgu in celo presega prodajne načrte slovenskega uvoznika. Garancija, všečna oblika, evropski turbodizel in ugodna cena pa znajo pritegniti še marsikatero kupca, ki se je že ali se še bo otrese predodoka o avtomobilih z Daljnega vzhoda. Razmerje moči v prihodnosti se zna krepko prevesiti na njihovo stran in zdajšnje število ke to le potrjujejo. 



Novici

AUTOBEST 2008 Veliki zmagovalec letošnjega neodvisnega izbora AutoBest, ki ga sestavlja 15 znanih novinarjev iz petnajstih držav, tudi Žiga Colja s SAGA Institute kot predstavnik Slovenije, je postal novi fiat linea. Žirije ni prepričala le privlačna oblika in nove tehnologije, temveč tudi cenovna primernost, servisna mreža in skrb za okolje. Med konkurenco je osvojil 850 točk, nato pa so mu sledili kia cee'd s 66 točk manj, mazda2 s 704 točkami, škoda fabia s 679 ter toyota auris s 583 točkami. Vsi finalisti predstavljajo idealen nakup za tiste, ki želijo kar največ za svoj denar in so obenem tudi prodajno precej uspešni na več kot 300-milijonskem trgu, ki ga zastopa žirija AutoBest. Oznajeni sta bili še nagradi CompanyBest 2007 za letošnje najvidnejše podjetje, ki jo je prejelo podjetje Škoda Auto, ter ManBest 2007, ki jo je prejel Christopher John Lacey, izvršni direktor za srednjo in vzhodno Evropo pri General Motors Europe.



BOLOGNA 2007 V Italiji je bilo spet vroče ob predstavitev novih avtomobilov v družbi mičnih hostes. Obiskovalci tega mednarodnega salona, ki si ga zaradi bližine ogleda kar nekaj Slovencev, so lahko videli Chevroletovega malčka aveo, Fordov verve, ki prikazuje obliko njihovih prihodnjih malih avtomobilov, črni biser pri Saabu je turbo X s pogonom na vsa štiri kolesa, prav tako črn je bil hummer H3 black edition. Japonska Honda se je predstavila s konceptom karavanskega accorda, svetovno premiero pa je v Bologni prikazal Opel s prenovljeno zafiro. Angleški Bentley pod okriljem nemškega Volkswagna je predstavil model continental GT speed. Renault je pripeljal novi grand modus, domači Lamborghini pa se je bohotil z že predstavljenim, a zato nič manj privlačnim superšportnikom reventon. Pri Audiju so velike hišne limuzine ostale v senci malčka A3 cabriolet, Porsche se je ponašal z nostalgijo obarvanim boxerjem RS60 spyder, medtem ko je domači poskočni konjiček prikazal zmagovalni bolid Kimija ter ferrari F430 scuderia.



GARMIN zūmo 550 za motoriste

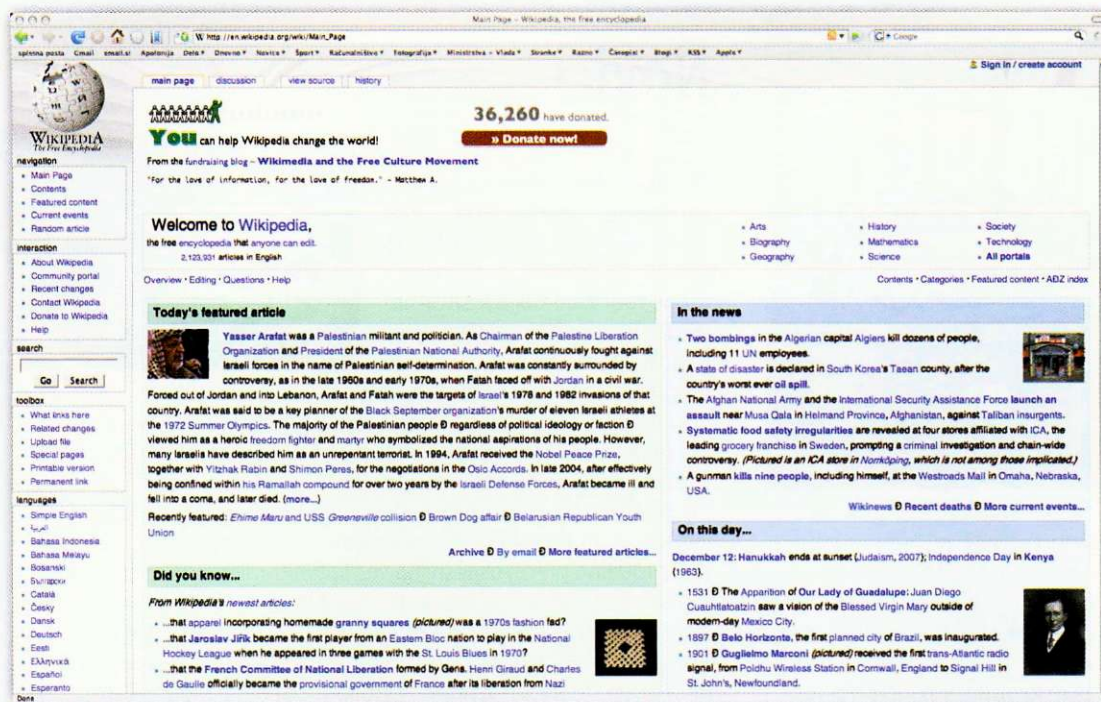


GPS NAVIGATOR ZA MOTORISTE

- Na dotik občutljiv zaslon s posebno velikimi ikonami in meniji – pripravljen za uporabo v rokavicah, robusten in vodotesen (IPX7)
- Brežžična tehnologija Bluetooth omogoča poslušanje glasovnih napotkov v združljivi Bluetooth helmi in hkrati prostoročno telefoniranje v povezavi z mobilnim telefonom
- Priložen motorji anti-vibracijski nosilec s pritrdilnim zaklepom za varno pritrditev naprave na motor in avtomobilski nosilec z vgrajenim zvočnikom
- Prednaložena cestna kartografija Evrope
- Možnost namestitve uporabniških točk, vključno s prometnimi radarji
- Izmenjava pregled sledi in poti na Google Earth
- Vgrajen MP3 predvajalnik in pregledovalnik JPEG slik (reža za SD kartico omogoča razširitev pomnilnika in shranjevanje podatkov)
- Funkcija Garmin Lock – zaklepanje naprave

www.garmin.si ► ► ► be guided by ► **GARMIN.**





Spletna enciklopedija

Barbara Prevorčič

Velika prednost interneta je hitra in preprosta pot do najrazličnejših informacij in vsebin. Vendar pa je verodostojnost podatkov marsikdaj vprašljiva.

Spletna enciklopedija Wikipedia kot ena najširših internetnih baz znanja na eni strani prejema veliko pohval, ker je prosto dostopna in ker pokriva nadvse širok razpon tem. Na drugi strani pa jo kritizirajo zaradi šibke osrednje avtoritete in zaradi sistematične pristranosti. Njen ustanovitelj Jimmy Wales zagotavlja, da so novi postopki popravljanja in preverjanja naredili Wikipedio verodostojnejšo.

Wikipedia je prosta spletna enciklopedija, ki nastaja s sode-

lovanjem na tisoče prostovoljcev z vsega sveta. Nepretrgoma deluje od 15. januarja 2001 in vsebuje geselske članke v 195 različnih jezikih. Sponzorira jo nepridobitna fundacija Wikimedia. Zajema tradicionalne enciklopedične teme, hkrati pa služi tudi kot almanah in zbornik. Ustanovitelj Jimmy Wales jo opisuje kot »poskus, da bi ustvarili in ponudili prosto enciklopedijo najvišje mogoče kakovosti prav vsakemu posamezniku v njegovem lastnem jeziku«. Wikipedija je eno od največkrat na-

vedenih spletišč in dnevno doživi okoli 50 milijonov obiskov.

Vsebuje približno štiri milijone geselskih člankov, od katerih jih je več kot milijon in pol v angleščini, več kot 500.000 v nemščini, več kot 400.000 v francoščini ter več kot 300.000 v poljščini. Slovenska različica, ki je začela delovati 8. marca 2002, se z nekaj več kot 55.606 geselskimi članki uvršča na 27. mesto.

Programska in strojna oprema

Programska oprema Wiki, ki je gnala prvo različico Wikipedie, je program UseModWiki, ki ga je napisal Clifford Adams (»Phase I«). Januarja 2002 je Wikipedija prešla na programsko opremo PHP Wiki Magnusa Manske (»Phase II«), ki je uporabljala bazo podatkov MySQL, napisano posebej za ta projekt in s številnimi dodanimi funkcijami. Čez nekaj časa je stran začela delovati tako počasi, da je urejanje postalo zelo oteženo. Večkratni popravki

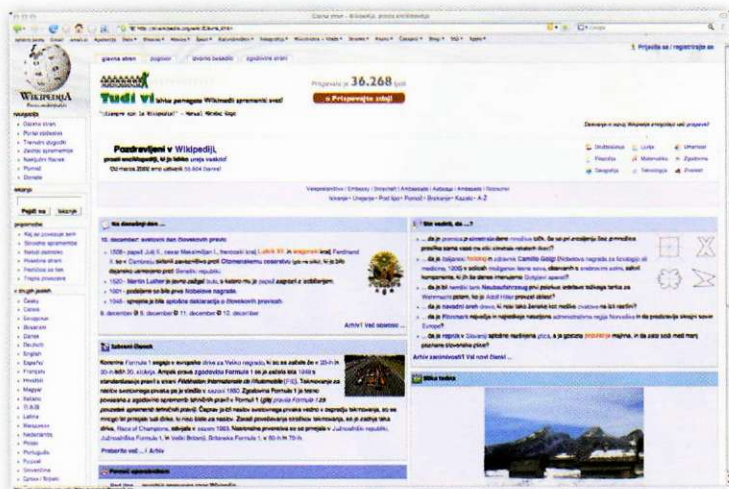
programske opreme so pomagali le začasno. Nato pa je Lee Daniel Crocker napisal novo različico, ki teče od julija 2002 (»Phase III«) in je prinesla veliko izboljšav. Zadolžitev za popravke programa in optimizacijo podatkovne baze je takrat prevzel Brion Vibber. Od junija 2004 Wikipedie tečejo na devetih posvečenih strežnikih v Floridi. Eden izmed njih je namenjen le za podatkovno bazo, štirje pa odgovarjajo na zahteve spletnih brskalnikov po Wikipedii. Na vseh teče Fedora Core. Za pospešitev delovanja se strani za anonimne uporabnike, dokler so veljavne, predpomniijo na datotečnem sistemu, kar pomeni, da za večino zahtevkov branje iz baz in sestavljanje strani ni potrebno. Na take zahteve odgovarjata dva strežnika Squid. Vsi strežniki si delijo dva omrežna datotečna strežnika NFS (prvotni in nadomestni; prvotni je hkrati tudi e-poštni strežnik). Od avgusta 2005 teče Wikipedia na skupno več kot 80 strežnikih.

Kdo gradi Wikipedio? Wikipedio gradi na tisoče prostovoljcev: učitelji, študentje, zanesenjaki, izvedenci – ljudje z znanjem od vsepovsod, ki so se znašli na spletni strani in spoznali, kako je uporabna, aktivna in preprosta za urejanje. Odločili so se, da postanejo »wikipedisti« in ponudijo svoje znanje za širitev pogleda ljudi na svet, ki jih obdaja. Število sodelavcev – tako zanesenjakov kot strokovno izobraženih ljudi – stalno raste.

Cia in Vatikan Med obiskovalci spletne enciklopedije Wikipedia, ki sodelujejo pri oblikovanju vsebin, sta tudi Cia in Vatikan. Posebno programsko orodje Wikipedia Scanner, ki so ga razvili ameriški raziskovalci, je namreč razkrilo, da je ameriška obveščevalna agencija Cia med drugim posegla na stran o iranskem predsedniku Mahmudu Ahmadinedžad, Vatikan pa na stran o voditelju glavne severnoirske katoliške stranke Sinn Féin Gerryju Adamsu. Cia je tako pri življenjepisu iranskega predsednika Mahmuda Ahmadinedžada pred poglavjem o nalogah njegovega predsedovanja pripisala vzklík »Wahhhhhh!«, sicer pa je



Jimmy Wales je Wikipedio predstavil svetu januarja leta 2001.



Wikipedia vsebuje geselske članke v 195 jezikih.

posegala tudi v besedilo o svojem nekdanjem direktorju Porterju Gossu in televizijski zvezdi Oprah Winfrey. Wikipedia Scanner je tudi razkril, da so pri vsebini o Gerryju Adamsu s pomočjo računalnikov v Vatikanu odstranili spletne povezave na časopisne članke iz leta 2006, ki govorijo o tem, da so bili v avtomobilu, uporabljenem pri dvojnem umoru leta 1972, najdeni Adamsovi prstni odtisi.

Preveč nacističnih simbolov?

Nemška levičarska stranka je proti Wikipedii vložila obtožnico, saj naj bi bilo na njenem portalu veliko preveč nacističnih simbolov, še posebno v članku o mladem neonacističnem gibanju. To se jim preprosto ne zdi sprejemljivo in menijo, da bi tovrstna vsebina lahko celo škodovala družbi. Katarina Schubert, voditeljica leve stranke, je pojasnila, da simboli

na spletni strani očitno prekoračujejo tisto mejo, do katere bi bili še sprejemljivi.

Weropedia Spletna enciklopedija Wikipedia postaja iz dneva v dan bolj podatkovno bogata in vse več uporabnikov želi prispevati k razširitvi brezplačne baze znanja. V času od svojega nastanka je tako postala največja enciklopedija na spletu. Namenjena je izobraževanju in informiranju uporabnikov različnih starosti. Zaradi proste objave prispevkov pa lahko na žalost naletimo tudi na objave, ki temeljijo na lažnih in zavajajočih podatkih, kar pomeni, da moramo vsebino člankov vedno preveriti. Da bi odpravili neresnične oziroma pomanjkljive objave, je skupina zanesenjakov oblikovala novo brezplačno enciklopedijo, vredno zaupanja. Gre za Weroopedio, v kateri so objavljeni le najzanimivejši in uporabni članki iz Wikipedie. Verodostojnost prispevkov zagotavlja skupina strokovnjakov, ki pred objavo

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

natančno preveri njihovo vsebino. Prispevkov po objavi seveda ni več mogoče popravljati in dopolnjevati. Na uspeh nove spletne enciklopedije pa bo treba še malo počakati, saj je na njej objavljenih vsega skupaj le nekaj tisoč prispevkov. **D**

Septolette – učinkovita pomoč pri bolečem in vnetem grlu

Septolette in Septolette D z vzajemnim delovanjem antiseptika in učinkovin naravnega izvora učinkovito uničijo mikrobo, ki povzročajo vnetje sluznice ust in grla. **NeoSeptolette z okusom zelenega jabolka, limone in divje češnje** odpravijo neprijetno sklenjenje pri blagih okužbah ust in grla ter preprečijo širjenje okužbe. Pri močnejši bolečini v grlu pa so nepogrešljive **Septolette plus**.

Septolette, Septolette D in Septolette plus so zdaj dobile novo embalažo. Novi videz sledi živahni in sodobni podobi NeoSeptolet. Razpoznavni znak Septolet je galaksija, izdelki pa se ločijo po barvi. Čeprav so Septolette spremenile svojo podobo, so ohranile svoje najpomembnejše poslanstvo: **učinkovitost in varnost pri lajšanju bolečine in vnetja v grlu.**



www.krka.si

Septolette®. In vaše grlo spet deluje.



Pred uporabo natančno preberite navodilo! O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali farmacevtom.



Je koga motil »balkanski stil« Kasima Kamenice?

Rokometna »šokterapija«

Kristjan Stranščak, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Kasim Kamenica je izgubil položaj pri dveh najpomembnejših domačih rokometnih kolektivih. Če je zamenjava trenerja v Celju logična posledica slabših rezultatov, je menjava na selektorskem mestu splet čudnih okoliščin.

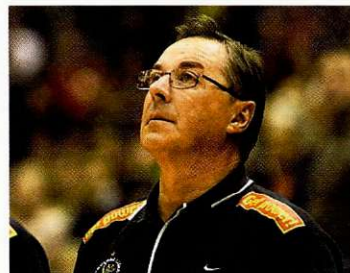
V športu trenerske zamenjave niso nenavadne, nekateri strokovnjaki v šali radi rečejo, da imajo vseskozi pripravljene kovčke za odhod, v zvezi s Kasimom Kamenico pa je slika vendarle nekoliko drugačna. Če je v Celju vse jasno, je pri selektorskem stolčku vse zavito v sivino.

V Celju pričakovano Menjava Kasima Kamenice je bila napovedana že večkrat pred menjavo. Trenerski stolček se mu je tresel že lani jeseni, ko so »pivovarji« v Flensburgu na povratnem srečanju osmine finala lige prvakov pripravili prednost desetih zadetkov. Kamenica se je rešil s osvojitvijo državnega in pokalnega prvenstva. Kljub dobri

prevetrenemu moštvu se je kriza letos nadaljevala. Rokometaši Pivovarne Laško so izgubili v uvodnem krogu državnega prvenstva s Trimom. Nato so ugnali vse svoje nasprotnike, tudi dva iz »elitne četverice«, Koper in Gold Club. A v ligi prvakov so na vseh gostovanjih pustili bled vtis. Na Madžarskem je Kozlina z metom z devetih metrov v zadnji sekundi srečanja Celjanom priigral točko, proti Gummersbachu so v gosteh gladko izgubili in potem na Martinovo nedeljo doživeli poraz proti islandskim amaterjem, moštvu Valurja iz Reykjavika. Razočaranje je bilo veliko, sledili so burni odmevi tako navijačev, ki so grozili, da bodo v nedeljo na odločilno tekmo z Veszpremom

prišli z belimi robčki, kot medijev. Bleda predstava nekdanjih evropskih prvakov na Islandiji je očitno sodu izbila dno. V Celju so sklicali izredno sejo, na kateri se je sešel upravni odbor in soglasno sprejel odločitev za zamenjavo Kamenice. Na vročem trenerskem stolčku ga je do konca sezone nasledil dosedanj športni direktor Slavko Ivezič, ki je moral rešiti, kar se je rešiti dalo. Celju je grozil izpad iz lige prvakov, kar bi bila za klub katastrofa tako s športnega kot finančnega vidika, saj pokrovitelji zahtevajo rezultate! Kot je dejal predsednik kluba

Tone Turnšek, so za blamažo na Islandiji krivi tudi igralci, vendar je pred letošnjo sezono igralce izbral sam Kamenica, tako da je menjava trenerja logična posledica. Predvsem pa je obstajalo upanje, da bo »šokterapija« stregnila igralce in da bodo uspešno rešili sezono v dveh zadnjih tekmah prvega dela lige prvakov. V desetih dneh so dobili obe tekmi. Najprej



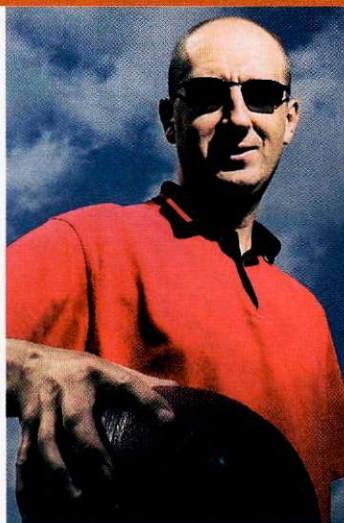
Miro Požun spet na selektorskem stolčku

je padel madžarski Veszprem, na dan D oziroma na tekmi leta pa so še bolj stopili skupaj igralci, nov trener ter dvorana Zlatorog z vzdušjem, kakršnega ne premore noben evropski klub, in premagali še zadnjo trdnjavo, nemški Gummersbach ter se tako uvrstili v nadaljevanje lige prvakov. »Šokterapija« je pomagala in sezona je bila rešena!

Selektorska burleska Vse, kar se je zgodilo v Celju, je bilo torej pričakovano, skoraj sočasno pa se je začela odvijati zgodba v reprezentančnem okolju. V začetku decembra so slovenski rokometaši odigrali prijateljski tekmi s tekme iz Švice, dežele sira in čokolade, ter jih po prvi tesni zmagi v Sevnici, v drugem praznično obarvanem obračunu (ob 55-letnici roketnega kluba Rudar Trbovlje), dokaj zlahka premagali s prepričljivimi šestimi zadetki razlike. Obe zmagi sta kmalu padli v pozabo, v spominu pa je ostala komična zgodba ob zamenjavi odstavljenega Kamenice. Tovrstne akcije, ki se ponavadi pripravljajo na skrivaj, večinoma ne ostanejo prikrite, kot si bi odgovorni želeli. Podobno je s primerom Kamenica. Rokometna zveza Slovenije (RZS) je prav zaradi tekem s Švico organizirala tiskovno konferenco, a je vse zasenčila novica, da se na selektorskem mestu obeta zamenjava. Kamenico naj bi zamenjal Miro Požun. Generalni sekretar RZS Leopold Kalin in direktor članskih reprezentančnih selekcij Stane Ostreljč sta novico demantirala. A izkazalo se je, da je šlo pri tem za popolno špekulacijo, saj je le teden dni po tiskovni konferenci Kamenica po pogovoru s predsednikom RZS Žigo Debeljakom sporazumno pretrgal korespondenčno sejo, na kateri so uradno potrdili že deveto menjavo selektorja slovenske moške reprezentance v 15 letih. Od dvajsetih članov predsedstva RZS, ki imajo glasovalno pravico, se je na pobudo odzvalo 16 članov. Na seji, ki se je končala naslednji dan, člani pa so lahko glasovali po telefonu, faksu ali s kakšnim drugim pisnim načinom, so s 15

glasovi »za« in enim »proti« izglasovali novega selektorja Mira Požuna. Kako je kdo glasoval, ostaja skrivnost. Predsedstvo RZS sestavljajo zelo pomembni moške slovenskega gospodarstva in tudi politike: predsednik Žiga Debeljak in 9 članov, izvoljenih po funkcionalnem načelu, ki jih je predlagal predsednik. To so: Franjo Bobinac, Tomaž Jeršič, Dušan Kecman, Franc Krašovec, Franci Pliberšek, Boštjan Napast, Andriana Starina Kosem, Boško Šrot (podpredsednik), Dušan Zorko. Poleg njih imajo volilno pravico še dr. Marta Bon (predsednica strokovnega sveta), Janez Živko (podpredsednik RZS in predsednik Združenja prvoligašev Slovenije), Marjan Doler (predsednik Združenja 1. A Državne rokometne lige (DRL) za ženske), Marko Planinc (predsednik Združenja 1. B DRL), Marjan Novak (predsednik Združenja II. DRL), dr. Marko Šibila (predsednik Združenja rokometnih trenerjev Slovenije), Jože Pangerc (predsednik Zveze rokometnih sodnikov Slovenije), Beno Lapajne, Deja Doler (oba predstavnika igralcev) in Zoran Janković (častni predsednik).

Zaželimo jim srečo Zgodba je tako končana. Požun je pri 64 letih že drugič postal selektor slovenske rokometne reprezentance, ki jo čez mesec dni čaka evropsko prvenstvo na Norveškem. Kot je dejal v intervjuju za Sportal, je načrt dela pripravljen. A najprej bo treba prepričati najboljše igralce, da igrarajo. V pisni izjavi za javnost pa je predsednik RZS Žiga Debeljak pojasnil, zakaj izbira Požuna, med vrsticami pa se da razbrati, zakaj je moral Kamenica oditi. Očitno sta pešala njegova strokovnost in ugled, poleg tega tudi ni užival podpore predsedstva (čeprav ga je le-to izbralo), strokovnega sveta in vseh drugih strokovnih služb. Vsesplošno mnenje pa je, da so tudi v rokometu tokrat prevladali drugi interesi in ne rokometni, kar meče slabo luč predvsem na RZS, ker se o celotni zadevi ni jasno izrazila. Evropsko prvenstvo trka na vrata, zato fantom in novem selektorju želimo več sreče, kot jo je v zadnjem mesecu imel Kasim Kamenica. **■**



Osem prstov

Esad Babačič

Peter Mankoč je absolutni kralj kratkih bazenov, saj je že osmič zapored osvojil naslov evropskega prvaka na 100 metrov mešano.

Pero je že nič kolikokrat dokazal, da mu v 25 metrskih bazenih ni para. Za njim je ostal tudi odlični Nemec Ruprett, kar daje njegovemu uspehu še dodatno težo. Ustaviti ga niso mogli niti slabi obrati, ki so v kratkih bazenih skoraj tako pomembni kot samo plavanje, kar je še en dokaz, da je Mankoč izjemen plavalec. Zdaj nam je lahko še bolj žal, da kratkih bazenov ni na programu olimpijskih iger in svetovnih prvenstev. Že to, da je evropsko prvenstvo v malih bazenih vsako leto, zmanjšuje pomembnost tega tekmovanja, ki je za nekatere strokovnjake predvsem priložnost za kaljenje mladih plavalcev. Če je res tako, potem bo naš šampion ostal za večno mlad, mi pa se bomo še leta veselili njegovih uspehov. Naslov evropskega prvaka v katerem koli športu je nekaj izjemnega in takšnim uspehom ne bi smeli gledati v zobe. Mankoč je pač specialist za kratke bazene in s tem se bomo morali sprijazniti. Če bi bilo plavanje v 25-metrskih bazenih tako nepomembno, kot pravijo nekateri, potem v njih ne bi prirejali evropskih prvenstev. Morda je res malce smešno, da je evropsko prvenstvo vsako leto, a s tem naj se ukvarjajo tisti, ki vodijo svetovno plavalno organizacijo. Nekaj podobnega kot za Mankoča velja tudi za našega »smukača« Jermana, ki nas poskuša navaditi na dejstvo, da smo lahko Slovenci dobri tudi v hitrih disciplinah. Naš slalomski ponos nam ne pusti, da bi mu dovolili uživati v disciplinah, ki so bile od nekdaj »v lasti« smučarsko razvitejših držav. Jermanov čudež je še toliko večji, če vemo, da pri nas komaj premoremo pošteno progo za slalom, kaj šele za smuk. Očitno bo minilo še nekaj časa, preden bomo preboleli, da nismo več velesila v tehničnih disciplinah. Zato se tudi ne čudimo, če Jerman smuča bolj zase kot pa za vse nas. Upam, da se ne bodo našli ljudje, ki se bodo pritoževali nad tem, da so naši hokejisti v skupini A bolj opazovalci kot pa resni tekmeči najmočnejšim hokejskim reprezentancam na svetu. Tako majhna dežela, brez ene resne hokejske dvorane, se bo na 100. obletnico hokeja v zibelki te igre pomerila s Kanado in ZDA. Anže Kopitar velja za enega najobetavnejših hokejistov v ligi NHL, kmalu pa se mu bo pridružil še kdo od naših. Danes je veliko več Američanov, ki vedo, kdo je Anže, kot pa takih, ki znajo povedati, kje je Slovenija.



Devetnajstletnik osumljen storitve kaznivega dejanja umora.

Umor pred T-Clubom

Petra Janša, foto: arhiv Demokracije

Kriminalisti so 19-letnega moškega iz Ljubljane osumili, da je pred T-Clubom v Mariboru med pretepom z nožem do smrti zabodel 28-letnega Mariborčana Gregorja Moma.

Kasneje so kriminalisti prišli še pet mlajših moških iz Ljubljane in okolice, starih od 19 do 22 let, ki so tudi sodelovali v pretepu. Vsem šestim osebam je bila odvzeta prostost in odrejeno pridržanje, prav tako pa je bilo opravljenih več hišnih preiskav. Najprej so policisti pet osumljencev od šestih privedli k dežurnemu preiskovalnemu sodniku. Devetnajstletnik je bil osumljen storitve kaznivega dejanja umora, drugi štirje pa kaznivih dejanj nasilništva in pomoči storilcu po storjenem kaznivem dejanju. Kriminalisti nadaljujejo z zbiranjem obvestil o kaznivem dejanju sodelovanja v pretepu pri drugih udeležencih pretepa.

Zaboden z mečem Večina osumljenih je že bila obravnavana in kaznovana za raznovrstna kazniva dejanja. Glede podrobnih okoliščin tragičnega dogodka je vodja mariborskih kriminalistov Marjan Fank pojasnil, da je varnostnik T-Cluba obvestil opera-

tivno-komunikacijski center mariborske policijske uprave, da je bil pred lokalom zaboden moški. Na kraj dogodka so prišli reševalci in poškodovanemu Momu dali prvo pomoč, vendar je ta kljub temu pozneje umrl. Mom je bil neposredno pred dogodkom gost v lokalu. S prvim zbiranjem obvestil so kriminalisti ugotovili, da je prišlo na stopnišču lokala do prepira med skupino neznanih fantov ter pokojnim in njegovim prijateljem. Do fizičnega obra-

čunavanja v lokalu ni prišlo, saj sta v spor posegla varnostnik in reditelj tega lokala in skupino neznancev napotila iz lokala. Kmalu za njimi sta iz lokala odšla tudi Mom in njegov znanec, zaradi česar se je med njimi znova vnel prepir. Po njegovih besedah je med prepirom eden od neznancev iz skupine odšel do osebnega avtomobila, ki je bil parkiran v bližini, in iz njega vzel večji nož, ga spravljal pod oblačila in se vrnil pred lokal. Takrat je k njemu



Na mariborskem območju letos že šest umorov.

pristopil Mom, pri čemer so ga vsaj štirje iz skupine neznancev napadli in ga začeli pretepati. Obračun sta poskušala preprečiti varnostnik in reditelj, vendar sta bila zaradi števila udeležencev in dinamike dogajanja pri tem neuspešna. Momu se je sicer uspelo umakniti, vendar ga je neznanec z nožem dohitel in ga zabodel v prsni koš. Po vbodu je fant obležal pred vhodom v lokal, drugi udeleženci pretepa pa so sedli v osebni avtomobil in s kraja pobegnili. Na podlagi sledov na kraju, opravljenih pogovorov z navzočimi osebami in posnetkov varnostnih kamer so kriminalisti izsledili in prijeli lastnika vozila. V bližini njegovega bivališča so našli tudi avtomobil, s katerim so se osumljenci odpeljali.

Umor zaradi spora Preiskava je pokazala, da je lastnik vozila, 19-letni moški iz Ljubljane, osumljen, da je zabodel Moma. Po Fankovih besedah so kriminalisti v nadaljnji preiskavi tudi ugotovili, da so osumljeni v okolici Ljubljane zažgali oblačila, ki jih je imel na sebi osumljeni umora. Prav tako so v gozdu skrili uporabljeno orožje, a so ga kriminalisti našli. Večina osumljenih je že bila obravnavana in kaznovana pretežno za premoženjska, v manjši meri pa tudi za kazniva dejanja nasilja. Motiv za storjeno dejanje je izključno spor med gosti lokala, saj se pokojni in osumljeni pred dejanjem niso poznali. Prav tako je izključena možnost, da bi do spora in kasnejšega dejanja prišlo zaradi okoliščine, ker je bil pokojni v preteklosti član navijaškega skupine Viole. Tudi osumljeni ne pripadajo nobeni od navijaških skupin. Po besedah direktorja mariborske policijske uprave Karola Turka je varnostna problematika Gosposvetske ceste v Mariboru vezana na večje število gostinskih lokalov. Na majhnem območju je veliko »problematičnih« lokalov, ki obratujejo dlje časa. T-Club ima odpiralni čas do ene ure, vendar ga je po Turkovih besedah lastnik stalno kršil in je bil lokal navadno odprt do pete ure.

Na območju mariborske policijske uprave se je letos zgodilo šest umorov, vsi pa so že preiskani. **D**



Ker vaš avto ni igrača

Vsi, ki boste obnavljali obvezno avtomobilsko zavarovanje (AO) ali zavarovanje voznika (AOplus) in **ste v zadnjem letu imeli 50-odstotni bonus**, ste **odslej upravičeni do 55 % bonusa**.

100 % ZAVAROVANJE ZA 45 % CENE

Odkup bonusa pri prvi škodi

Z dodatnim zavarovanjem za odkup bonusa pri prvi škodi **kljub povzročeni prometni nesreči** v tekočem zavarovalnem letu **ne izgubite bonusa**.

Brez točk!

Če se vam zgodi, da naberete najvišje število izrečenih kazenskih točk in vam odvzamejo vozniško dovoljenje, vamz zavarovanjem **Brez točk!** krijemo stroške ponovnega opravljanja vozniškega izpita.

Pravna zaščita vozniškega dovoljenja in 24-urna pomoč na cesti za samo 1 cent

Ob sklenitvi AO in AOplus si lahko **samo za 1 cent doplačila** zagotovite **pravno zaščito vozniškega dovoljenja** in **24-urno pomoč na cesti**.

Denar na roko

Poškodovanci v prometnih nezgodah svoj škodni primer **rešite v enem dnevu!**

Slovenijo obiskal Ben Affleck

Prejšnji teden se je veliko prahu dvigalo okoli obiska hollywoodskega igralca Bena Afflecka, čeprav je igralec pri nas preživel komaj pol dneva. Na ugledno prireditev, ki jo je za imetnike črne kartice pripravil Diners Club Slovenija, je bilo povabljenih okoli 1.100 gostov. Častni, tako pričakovani gost, ki je do prireditve čakal v hotelu, se je na gala prireditvi prikazal točno in obiskovalcem namenil nekaj prijaznih besed. Gostje, med katerimi je bilo opaziti obraze iz politike, gospodarstva in zabave, so licitirali tri osebne filmske predmete Bena Afflecka: podpisani plakat filma *Gone Baby Gone*, podpisani izvod scenarija *Dobri Will Hunting* in posebno izdajo filma *Hollywoodland* na DVD z neobjavljenimi prizori s snemanja iz zakulisja, pa tudi unikatne čevlje z idrijsko čipko oblikovalke Alje Novak. Dobrodelna licitacija anonimnih kupcev je Društvu Ženska svetovalnica skupno prinesla 20.400 evrov. Oskarjevca Afflecka sta nagovorila gostiteljica Barbara Lovše, namestnica direktorja Diners Cluba Slove-



Prišel, pomahal, odšel.

nija, in ljubljanski župan Zoran Jankovič, ki je Benu Afflecku v spomin na Ljubljano podaril umetniško sliko Helene Korošec. Hollywoodski lepote je Slovenijo zapustil pred polnočjo, ko je odletel proti Kairu.

Rado in Katarina

Katarina Jurkovič, mis in televizijska voditeljica, je bila še pred nedavnim izvoljenka igralca Rada Muleja. Ali sta še vedno par, se ne ve, govori pa se, da sta se po približno dveh mesecih romance



zelo sprla, in to kar sredi znanega ljubljanskega lokala na Cankarjevi ulici. Rado naj bi bil Katarino v preveč razigrani družbi tudi nadrl, kar se v času njune zveze ni zgodilo prvič, zdaj pa je zaradi njegovega neznosnega vedenja menda „ponorela“ Katarina. Bodoča kriminalistka, ki je imela v zadnjih letih nekaj ljubezenskih romanc tudi z znanimi slovenskimi športniki, bo pri vodenju zabavne oddaje na slovenski komercialni televiziji z Mulejem sodelovala še do maja prihodnje leto, ko naj bi se preselila v drug lokalni medij.

Jodie je priznala spolno usmerjenost

Odlična igralka, dvakratna oskarjevka Jodie Foster je po dolgih letih namigovanj končno priznala svojo spolno usmerjenost. Bolj kot moški so ji namreč pri srcu ženske. Ko je prejela nagrado *women in entertainment*, se je zahvalila svoji dolgoletni intimni prijateljici Cydney Bernard, ki ji je ponosno ploskala iz publike.



Jodie ima raje ženske ...

44-letna igralka je Cydney spoznala pred 14 leti, s skupnimi močmi pa vzgajata 9-letnega Charlesa in 6-letnega Kita, za katera Jodie ni nikoli izdala, kdo je očka.

Njeno iskreno priznanje je presenetilo tudi novinarko revije *Lesbian Life*, ki je dejala: »Najbrž je Jodie s priznanjem toliko časa odlasala, ker sta bila otroka še premlada, da bi razumela. Tako mene kot celotno redakcijo veseli, da je končno zbrala pogum in povedala resnico.«

Brad Pitt ima majhnega?

Nekdanja punca slavnega Brada Pitta, igralka in pevka Juliette Lewis je dvignila veliko prahu z izjavo, da lepega igralca ni kaj dosti v hlačah. Dobesedno. K Juliette je po nastopu njene glasbene skupine v nekem klubu v ameriškem Seattlu pristopil neki oboževalec in jo kar naravnost vprašal, kakšen je bil Brad v postelji. »Hm, nič posebnega ni bil. Če veste, kaj mislim ...«, se mu je posmehtila v odgovor. Presenečen jo je vprašal, ali je hotela povedati, da ima slavni igralec majhen penis. To vprašanje pa je pri Juliette izzvalo



takšen napad smeha, da se je zaletela v mizo, mimo katere je šla, ter podrla vse kozarce in steklenice na njej. Natakarku je nato med glasnim smehom naročila novo rundo za vse navzoče in se v smehu odpravila nazaj na oder. Bradovi oboževalci in seveda oboževalke zdaj šokirani čakajo na to, da bodo to izjavo demantirala ali potrdila še druga njegova dekleta in seveda igralka Gwyneth Paltrow, Jennifer Aniston in Angelina Jolie, ki so z velikostjo Bradovega (ne)bogastva najboljše seznanjene.

Je res, ni res?

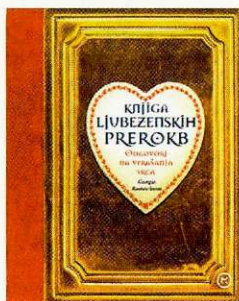
Knjiga je najlepše darilo

Barbara Prevorčič

V času obdarovanja si belimo glave s tem, kakšno darilo izbrati za svoje najbližje in koliko denarja nameniti zanj. V poplavi kiča in blišča še vedno velja, da »s knjigo nikoli ne zgrešimo«. Seveda moramo

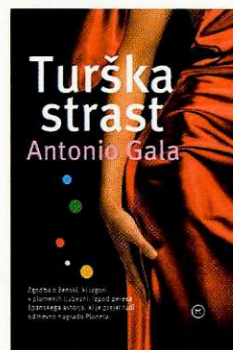
poznati interese in želje obdarovanca, da lahko izberemo primerno vsebino. Ponujamo vam nekaj predlogov oziroma naslovov knjig založbe Mladinska knjiga, s katerimi lahko razveselite svoje najdražje.

1. Knjiga ljubezenskih prerokb (Georgia Routsis Savas)



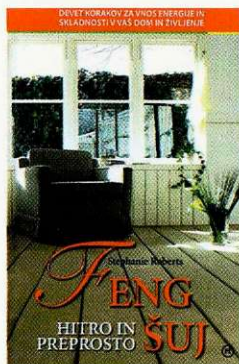
V knjigi so odgovori na vprašanja srca; na njenih straneh boste našli odgovore iz različnih starodavnih in sodobnih vedeževalskih tehnik, kot so kristalna krogla, astrologija, hiromantika ali branje z dlani, črke sreče, poldragi kamni, tarot in numerologija.

4. Turška strast (Antonio Gala)



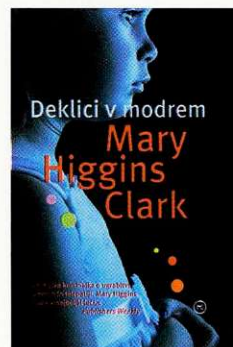
Roman o izbruhu strasti, v katerem se na videz povsem razumna in poročena Desideria Olivan na izletu v Turčijo spentlja s skrivnostnim vodnikom Jamamom. Ker se mu ne more upreti, se kmalu prepusti toku neznanih skušnjav ...

2. FENG ŠUJ hitro in preprosto (Stephanie Roberts)



Knjiga razkrije skrivnosti tega starodavnega načina za uravnavanje energij v prostoru. Ezoterične metode se loteva vsakdanje preprosto, z nazornimi in praktičnimi nasveti ter brez posebnih vzhodnjaških pripomočkov in načel.

5. Deklici v modrem (Mary Higgins Clark)



Higgins Clarkova se vrača v velikem slogu. Po vrsti svetovnih uspešnic je znova napisala roman, ki je požel ogromno pohval. Morda prav zato, ker je znova dokazala, da ji ležijo otroški značaji, ki jih zna spretno vplesti v temačno ozadje krutega sveta.

3. Babičini nasveti za dom

Knjiga vsebuje številne preproste nasvete s področja nege telesa, kozmetike, kuhanja, čiščenja ... in je lahko nepogrešljiv pripomoček vsake ženske.



Veseli december

Magični gledalec, foto: Gregor Pohleven

Veseli december upravičuje svoje ime. V tem času so namreč razvedrilne vsebine na malih zaslonih pogostejše.

Na žalost to tudi pomeni, da se tovrstnih poslov intenzivneje lotevajo tudi tisti, ki imajo o humorju bolj malo pojma in zato stresajo razne puhlice, s katerimi smešijo predvsem sebe. Zadnjič, ko sem preklapljal po TV-kanalih, sem po naključju ujel Borisa Kobala, ki se ga spomnim še iz razvpite burkaške oddaje TV Poper. Toda med tistimi, ki so blesteli, je bil znova Sašo Hribar s svojimi sodelavci. Hribar očitno sledi aktual-

man band», čeprav je začel ustvarjati oddajo skupaj z Emilom Filipčičem že daljnega leta 1989 ali morda 1990. Spomnim se tudi, kako je jeseni 1992 eden izmed njegovih likov – general Guzman s svojo polomljeno slovenščino – kandidiral za predsednika države. Zato pa je prihod novih sodelavcev na Radio Ga-Ga vso zadevo krepko obogatil. Velika pridobitev je na primer »gasilec s Šmarce« Marjan Šarec, ki se lahko v hipu spremeni v Drnovška, Türka ali v Serpetinška. Slednji je sploh privlačen lik, če se pojavi na televiziji, tako kot nazadnje v oddaji Na zdravje!. Zagotovo so takšni talenti, kot sta Hribar in Šarec, največji adut nacionalne TV, čeprav je po drugi strani res, da so oboževalci burkaštva v soboto zvečer raje gledali finale resničnostnega šova Kmetija. Sam sem ostal pri Hri-Baru.

In če sem v preteklih kolumnah nergal zaradi tretjerazrednih glasbenih gostov, sem se zdaj začel na njihov račun zabavati. Še posebej po tistem, ko sem izvedel, da je Brigita Šuler »popenila«, ker se ni uvrstila v finalni izbor za Emo 2008. Kmalu za njo je popenil še njen mentor in avtor njene skladbe Werner, ker naj bi bila Saša Lendero naredila plagiat njegove skladbe. Je že tako, da so si skladbe z južnim melosom zelo podobne, kar kaže tudi na to, da njihovim avtorjem počasi zmanjkuje idej. Festival Ema pa očitno ni več magnet za uveljavljene glasbene izvajalce, saj sem na seznamu finalistov Eme od znanih izvajalcev našel samo Rebeko Dremelj, Ylenio, Andraž Hribarja, Manco Špik in Turbo Angels. In da ne pozabim dveh »znancev« z letošnjega Ritma duha, to sta Johnny Bravo in Tiana. Upam, da bo slednja za svoje spremljevalne vokale uporabila kar druge članice vokalne skupine Komplet, kajti punce so res odlične tako glasbeno kot vizualno. **D**

nim dogodkom, zato je skupaj z drugimi imitatorji na svoj značilni ironični način uprizoril Janšev boj proti tajkunom. Priznam pa, da mi je še veliko bolj zabavno, kot je oddaja Hri-Bar, opazovati, kako je videti Radio Ga-Ga v radijskem studiu, kar si je mogoče ogledati na spletni strani nacionalke v rubriki Družabna kronika. Tam fantje nastopajo takšni, kot so, brez kakšnih posebnih mask, risanih animacij ali podobnih kulis. In videti je, da v oddaji resnično uživajo, kot je mogoče videti, ko pride na vrsto kakšen glasbeni odmor in jih preprosto zvije od smeha, seveda z njihovim »šoferjem« Sašom Hribarjem vred.

Pravzaprav se sprašujem, kako neki je Hribarju uspelo delati Radio Ga-Ga pred kakšnimi dvanajstimi leti, ko je bil tako rekoč »one



HOROSKOP



Oven
21.3.-20.4.

Niste preveč ponižni do avtoritet, zato se raje zadržite in se pritajite. Določene stvari lahko minejo same od sebe. Praznujte lepo, saj imate razlog za zadovoljstvo in veselje. Obdobje, za katerega niste želeli, da bi bilo tako, kot je bilo, se je končalo.



Bik
21.4.-21.5.

Romanca ni tisto, kar je za vas. Bolje se počutite z najboljšimi prijatelji kot pa s privlačno, a neznano osebo. Poslovno boste morali vse urediti tako, da boste imeli čim več časa za stvari, ki jih morate urediti, a vam niso všeč.



Dvojčka
22.5.-21.6.

Ker boste obkroženi s poslovneži, boste polni energije, vendar boste kmalu potrebovali tudi nekaj časa samo zase. Niti pomisliti ne smete na to, da bi odklonili povabilo svojih sorodnikov na obisk, ker vam bodo tam predstavili nekoga zanimivega.



Rak
22.6.-21.7.

Ta teden bi bilo dobro, če bi enkrat za spremembo poslušali svoj notranji glas. Ne morete dočakati, da ne bi vsega svojega prostega časa podarili ljubljeni osebi, zato bo čakanje nanjo zelo vznemirljivo. Zagotovo vam bo najlepše za konec tedna.



Lev
22.7.-21.8.

Čas je, da počistite nered, ki se mu že lep čas izogibate; dobesedno in preneseno. Po tednih poslušanja najrazličnejših dodatnih predavanj imate že polno glavo vsega in si ne želite ničesar več. Prav vam bo prišlo neko darilo in pozornost.



Devica
22.8.-21.9.

Ničesar nimate raje kot načrtovanje, zato vas čakajo nadvse lepi dnevi. Presenečeni boste, koliko ljudi si prav tako želi neobremenjenega druženja kot vi. Vendar ne bodite preveč presenečeni, če vam bo propadel kakšen načrt.



Tehtnica
22.9.-22.10.

Naredite si seznam opravil, impulzivna dejanja večinoma namreč niso modra. Glede večine skrbi, ki jih imate, se bo izkazalo, da so pravzaprav nepotrebne. Samo premislek vam bo prinesel pravilno rešitev, ki jo boste zaman iskali v nasvetih.



Škorpion
23.10.-21.11.

Uživajte življenje, ko imate kdaj. Za tiste, ki iščejo službo: imajo zagotovilo, da se bo zagotovo našlo. Bodite prepričani vase, vendar ne preveč domišljaj. Če tega ne boste upoštevali, vam utegnejo propasti nekateri načrti.



Strelec
22.11.-20.12.

Nekdo, s katerim vsak dan sodelujete, vam nekaj prikriva. Zato boste zagotovo morali poskrbeti, da boste tisto reč izvedeli. Vendar pa se potrudite, da ne boste prehiteli dogodkov, ker vam to utegne malce tudi škodovati.



Kozorog
21.12.-19.1.

Mislite, da vas oseba, ki jo imate radi, zares pogreša? Malo bi morali analizirati svoje občutke in bi vam bilo kmalu jasno, da se morda motite. Na žalost je včasih tudi tako, da nekdo odide svojo pot, ko to najmanj pričakujemo.



Vodnar
20.1.-18.2.

Morda vam ne bo všeč, vendar se boste morali nekajkrat uščipniti, da boste izvedeli, da vendarle ne spite. Porabili boste kar lep čas, da boste uredili nekatere papirje, s katerimi ste do zdaj odlašali. Konec tedna si morate nekoliko odpočiti.



Ribi
19.2.-20.3.

Nekdo misli na vas in vas pogreša, zato je bolje, da se oglasite na telefon in se znova povežete s tisto osebo. Mogoče bi bilo koristno, če bi poiskali zamenjavo in si privoščili še en prost dan. Kmalu se bo v nečem pokazalo, da niste imeli prav.



ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adri Airways:
2 x povratna vozovnica!*

Vse Adriine ugodne
ponudbe si lahko
ogledate na www.adria.si
ali
pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

DEMOKRACIJA	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	MESTO V INDIJI (IZ CRK KOALA)	PEVKA BARUČA	MESTO V ROMUNJI	SORTA HRUŠKE, RONKA	DEMOKRACIJA
	SL. UMETN. ZGODOVINAR (FRANC)					MESTO OB REKI SAN NA POLJSKEM	
	DEDALOV SIN, IKAR						
	SLOVANSKA BOGINJA SMRTI IN ZIME						
	DEČEK S CUDEŽNO SVETILKO						
VERA ALBREHT				TONI NIEMINEN	ZNAK ZA KOBALT		
OBOŽEVALEC					SLOVENSKI IGRALEC		
DEMOKRACIJA	SESTAV VEČ APARATOV	RUSKI PESNIK (MIHAIL)	SOVRAŽNIK TUJCEV	VULKAN NA SICILIJI	KEMIJSKI ZNAK ZA NOBELIJ	DEMOKRACIJA	ANTON MARTI
							OZEK KOS BLAGA
							IGRALKA RINA
NENASIČEN OGLJIKO- VODIK						KRAJ V OBČINI DOMŽALE	ATLETINJA MELINTEJEVA
							MOČNATA JED
ZNAČILNOST POSTOPNEGA							
							DOUGLAS SIRK
KONEC MOLITVE					ŽIVAL Z BELIMI LISAMI		REKA V ROMUNJI
							IT. BASIST (GIUSSEPPE)
REKA V FRANCIJI (IZ CRK ARON)					ŽELVA TARTUGA		POKRAJINA V VIETNAMU
KOELNSKI NADŠKOF, ANNO				OSEBNI ZAIMEK	FR. KOMIK (JACQUES)		GRŠKI BOG PASTIRJEV
					PEVEC LEŠKOVAR		FENIČ. BOG LJUBEZNI
VZDEVEK TONETA FORNEZZIJA				METALNA VRV Z ZANKO			AM. IGRALEC (ALAN)
				RIKANJE			EDVARD BENEŠ
PRITOK REKE BOSNE					ŠPORTNO OBLAČILO		
					JANKO RAVNİK		
ROBIDOVO GRMIČEVJE						AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (MARTIN)	
ALEŠ VALIČ			PLUTOVINA			NOČNO POPIVANJE	BOMBAŽNA TKANINA ZA PLENICE

Rešitev prejšnje križanke

GOLEN, ORATAR, RAKETA,
NT, RIM, JOR, SA, NAROD,
SAM, POSIP, BIDE,
KLAPAVICA, RED, LARISA,
OK, DENI, OBALA, VLADIKA,
NASAD, LE, VETRC, SK, EKA,
PATINA, TISNIKAR, AVIS,
GENIALNOST, ACE, BRON,
TONKO, AS

Nagrajenci 49. številke

- 1. nagrada:** **MARIJA SOVINČ**
Šmatevž 16, 3303 Gomilsko
- 2. nagrada:** **STANISLAV DOLENC**
Podpulferca 5, 4220 Škofja Loka
- 3. nagrada:** **MIHAEL LUŽNIK**
Prečna 7, 2380 Slovenj Gradec

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagradi

- 1. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Varšava
- 2. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini
redni liniji Ljubljana–Pariz

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 27. 12. 2007
pošljite na naš naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".**

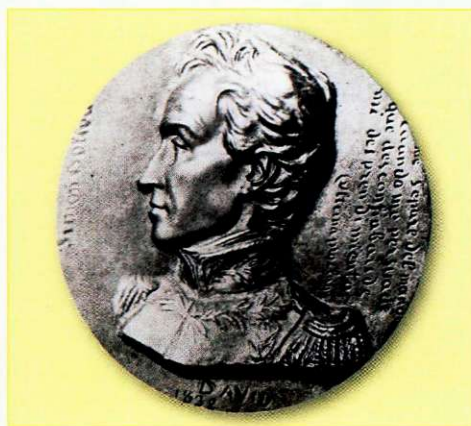
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **17.12.1770** je bil v Bonnu krščen eden največjih glasbenikov vseh časov, nemški skladatelj Ludwig van Beethoven.
- > **17.12.1853** se je v Laškem rodil geograf in zgodovinar Fran Orožen, prvi načelnik Slovenskega planinskega društva, ustanovljenega 27. februarja 1893 v Ljubljani.
- > **17.12.1990** se je v Kočevski Reki prvič postrojila brigada Moris, kar je praktično pomenilo začetek slovenske vojske.
- > **18.12.1842** se je rodila hči Franceta Prešerna Ernestina Jelovšek, ki je po materinih spominih zapisala več različnih spominov na očeta.
- > **18.12.1865** so vse ameriške države odpravile suženjstvo.
- > **18.12.1989** je predsednik ZIS Ante Marković z razglasitvijo konvertibilnega dinarja poskušal ustaviti tudi gospodarsko propadanje države.
- > **19.12.1907** se je v Idriji rodil slovenski šahovski vele mojster Vasja Pirc.
- > **19.12.1915** se je rodila francoska šansonjerka Edith Piaf, imenovana »pariški slavček«.
- > **19.12.1991** je slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel v pismu prosil predsednika sveta ministrov ES Hansa van den Broeka za priznanje Republike Slovenije.
- > **20.12.1951** se je slovensko politično vodstvo na seji CK KPS dogovorilo o političnem obračunu z Edvardom Kocbekom in sklenilo, da v drugem polletju tekočega šolskega leta v nobenem učnem načrtu ne bo več verouka.
- > **21.12.1873** se je v Šentjurju pri Celju rodil slovenski skladatelj Josip Ipavec.
- > **21.12.1913** je bila v newyorškem časopisu New York World objavljena prva znana križanka. Imela je 32 neznank, izmislil pa si jo je Arthur Wynne.
- > **22.12.1861** je postala Bukarešta prestolnica Vlaške in Moldavije, ki sta skupaj prevzeli ime Romunija. Vlaška in Moldavija sta se združili dve leti pred tem.
- > **22.12.1892** se je v Pulju rodil slovenski raketni inženir Herman Potočnik s psevdonom Noordung. Leta 1929 je napisal knjigo Problemi vožnje po vesolju, ki jo je Werner von Braun označil kot učbenik vse generacije, ki je poslala prvega človeka na Luno.
- > **22.12.1980** so ustanovili poljski delavski sindikat Solidarnost.
- > **23.12.1943** je partizanska bolnišnica Franja v soteski pri Novakih sprejela prve ranjence.
- > **23.12.1990** je bil plebiscit o neodvisnosti in samostojnosti Republike Slovenije, točno čez eno leto pa je državni zbor sprejel prvo ustavo samostojne države Republike Slovenije.

POGLED NAZAJ (OD 17. 12. DO 24. 12.)

Simon Bolivar

Simon Bolivar je bil južnoameriški vojskovodja, ki se mirno lahko primerja z najslavnejšimi evropskimi. Njegov sen je bila združitve južnoameriških držav v močno neodvisno državo. Izhajal je iz Venezuele. Izkoristil je Napoleonovo invazijo na Španijo in dosegel, da je skupščina razglasila neodvisno državo Venezuelo. Kasneje se je pred privrženci Španije umaknil v Novo Grenado – današnjo Kolumbijo. Z vojsko Nove Grenade je v več kot petnajstih bitkah premagal španske enote in osvobodil Caracas. Razglasili so ga za po-



veljnika vojske in osvoboditelja Venezuele. V triletni vojni za osvoboditev Južne Amerike je združil Ekvador, Novo Grenado in Venezuelo pod imenom Republika Kolumbija, kasneje pa je osvobodil še Peru. Razglasili so ga tudi za očeta, rešitelja in osvoboditelja domovine in ga **17. decembra 1819** izbrali za prvega predsednika Kolumbije, ki je obsegala današnje države Kolumbijo, Venezuelo, Ekvador in Panamo. Bil je tudi prvi predsednik Zgornjega Peruja, ki se je kasneje njemu v čast preimenoval v Bolivijo.

Agrarna reforma

Predsedstvo SNOS (slovenski narodnoosvobodilni svet) je **17. decembra 1945** sprejelo zakon o agrarni reformi. Slovenski zakon je vseboval vsa načela zveznega, vendar je bil v posameznostih določnejši. Namen zakona o razlastitvi posestev, ki so jih obdelovali koloni v Goriških brdih in viničarji na Štajerskem, naj bi bil, da se »dokončno ukinejo še obstoječi fevdalni in njim podobni odnosi«.

Zakon o agrarni reformi je zahteval razlastitev vseh zemljiških lastnikov, ki svoje zemlje niso obdelovali sami ali je niso obdelovali njihovi družinski člani, ampak jo je



obdelovala najeta delovna sila ali so jo dajali v najem. To so bila predvsem zasebna posestva s skupno površino več kot 45 ha ali s 25 do 35 ha obdelovalne zemlje, zemljiška posestva bank, podjetij, delniških družb in drugih zasebnih pravnih ustanov, zemljiška posestva cerkva, samostanov in vseh vrst cerkvenih ustanov. Za zemljiško posest v cerkveni lasti (razen za verske ustanove zgodovinskega ali posebnega pomena, ki so lahko imele do 30 ha obdelovalnih površin in 30 ha gozda) je bil določen zemljiški maksimum 10 ha. Posesti so bile razlašene brez odškodnine.

Manjšini in plebiscit

18. decembra 1990 je bila na TV Slovenija oddaja Žarišče, v kateri sta povedali svoje stališče do plebiscita o osamosvajanju Slovenije tudi italijanska in madžarska manjšina. Medtem ko je predstavnik madžarske manjšine Maria Pozsonc dejala, da kot staroselci ne oporekajo novi državnosti in upajo, da se njihove pravice tudi po plebiscitu ne bodo spremenile in da bodo glasovali »za« novo skupno domovino, je predstavnik italijanske manjšine Sergio Settomini priznal, da so mnenja v njihovi skupnosti deljena. Prosil je, da bi jim dovolili pri glasovanju neke vrste nevtralnost in da jih zato ne bi obsojali, saj se je njihova manjšina znašla pred trganjem enotnega telesa.



Zanimivo je bilo stališče predsednika ZZB NOV Ivana Dolničarja, ki je priznal, da imajo prav oni posebne občutke do skupnosti jugoslovanskih narodov, saj so se ne nazadnje v skupnem narodnoosvobodilnem boju tudi bojevali ...

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisma, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.



št. 50/9

Cena za načelnost (1)

V prejšnji, 50. številki vašega strankarskega glasila ste presegli vse rekorde. Obravnavali ste me na osmih mestih, posvetili ste mi prvo stran. Izjemno trdi te mi izgubi načelnosti je Vida Kocjan pojasnila tudi razlog: 19.500 evrov mesečne plače. Diskvalifikacija je popolna, vsaj do naslednje številke Demokracije ste zadovoljili predsednika vlade. Zaslužili ste si božičnico in ob prihajajočih božičnih praznikih si boste čestitali, da ste svetu prinašali resnico in mir.

Obstaja tudi taka zvrst novinarstva, kot je zadovoljevanje dnevnih potreb oblasti. Demokracija je dokaz za to. Večkratni dokaz pa je tudi za laž in širjenje kverulantne paranoje. Prvič v življenju bom proti nekomu vložil tožbo. Vida Kocjan, Metod Berlec in založnik so storili nekaj, česar spodobni ljudje ne počnejo. Za vztrajno diskvalifikacijo in laži bo Vida Kocjan morala pre-

vzeti odgovornost na sodišču, če je že ni sposobna prevzeti prek novinarske etike.

K temu kot odgovor na članek Vide Kocjan »Cena za načelnost« zgolj za javnost dodajam sledeče argumente:

Popolna laž je, da imam 19.500 evrov plače. V Demokraciji so lani že kršili zakon in objavili plače zaposlenih na Delu iz februarja 2006.

Takrat sem javno protestiral, da niso objavili moje plače, če so že druge. Iz prve roke vem, kdo je takrat dal spisek plač v roke Janezu Janši in stvar logičnega sklepanja je, kdo od novinarjev ali urednikov Demokracije jih je sprejel iz Janševih rok. Janševa brezskrupuloznost v objavi je takrat premočno začudila tudi tistega, ki mu je papirje o plači neodgovorno izročil. Vpraševal se je, česa vsega je Janša še zmožen v želji po oblasti. Toda objavljeni zneski so bili takrat vsaj točni.

Vida Kocjan je v svojem članku v zadnji Demokraciji citirala vsebino mojega odgovora na njeno vprašanje: »V redakcijo smo prejeli informacijo, da je vaša mesečna plača 19.500 evrov bruto ...« Nato citira moj odgovor: »/On the record/: Podatek o plači, ki ste ga navedli, je povsem neresničen.« Potem prekrši načelo spodobnosti in objavi tudi tisto, ker sem dopisal off the record: »Ne briga me, kakšna je Vaša plača, in mislim, da Vas ne briga, kakšna je moja. Oba namreč ne delava v javnem sektorju.« Nato Kocjanova pribije: »Markešev odgovor je (v vseh pogledih) dovolj zgovoren in komentar ni potreben.« No, mislim, da je komentar na to še kako potreben. Vida Kocjan je namreč ta del odgovora cenzurirala in ga objavila samo, kolikor



ji je ustrezalo. Celoten odgovor je bil namreč takle:

»Spoštovana gospa Vida Kocjan /On the record/: Podatek o plači, ki ste ga navedli, je povsem neresničen.« /Off the record/: Ne briga me, kakšna je Vaša plača in mislim, da Vas ne briga, kakšna je moja. Oba namreč ne delava v javnem sektorju. Natančne podatke verjetno lahko dobite tako, kot ste jih dobili, ko ste jih zadnjič objavljali v Demokraciji. Ni pa se dobro opirati na govorce.

Nekoč sem slišal veliko grdih govoric o družinskem in obdružinskem življenju svoje novinarske sodelavke. Ne le da jih nisem razširjal, vedno sem jih ustavil. Novinarski kolegi je bilo ime Vida Kocjan. S spoštovanjem: Janez Markeš.»

Javnosti bi lahko predstavil te precej pikantne govorce, toda osebno nekaj dam na kolegialnost, ki je Kocjanova ne pozna, četudi mi je po tem poslala elektronsko pismo, v katerem je opustila vikanje in me je naslovila s »ti«. Ko se novinarstvo odvija na ravni govoric, se začnejo problemi. Vida Kocjan je dobro vedela, da je to, kar piše, laž, in vendar je nalogo speljala do konca. Urednik Berlec je orkestriral osem zapisov, kar je samo po sebi podatek, ki bi treznemu bralcu moral povedati vse. Kot rečeno, bom zato vložil odškodninsko tožbo. Na Demokracijo sem že naslovil zahtevek, naj povedo, v kakšnem obsegu so oglaševali po radiu in drugih medijih ter kakšna je bila prodaja 50. številke Demokracije. Vida Kocjan je zavrnila, da Delu »posebej v zadnjem času« naklada pada. Naj si pogleda revidirano prodajo, konzumne trende in trende naraščanja branosti v internetnih izdajah, potem naj piše. Demokracija se z Delovimi rezultati verjetno v nikakršnem smislu ne more primerjati. Toda

to ni moj problem. Svojega bom rešil na sodišču, tokrat prvič v življenju kot tožitelj.

Janez Markeš, Delo



št. 50/14

Lukšič ravnal nezakonito (1)

Prosim vas, da v skladu z Zakonom o medijih objavite popravek informacije, ki jo je v zadnji številki Demokracije 13. decembra 2007 v svojem prispevku z naslovom »Lukšič ravnal nezakonito« objavil novinar Gašper Blažič. Zapisal je namreč, da sem član LDS. Ta trditev ne drži. Nisem član LDS ali katere koli druge politične stranke.

Dr. Anton Grizold, Ljubljana

Predvolilni čas po slovensko

Bolj ko se bliža volilno leto, bolj se politično ozračje pregreva. To naj bi bil sicer normalen pojav, kadar se politiki potegujejo za naklonjenost volivcev in se merijo med seboj, kdo je boljši. V Sloveniji se zdi, da tega dvoboja ni, pač pa so se vsi, ki v javnem življenju nekaj pomenijo, tako civilna družba (zelo agilna, med njimi Liberalna akademija in Mirovni inštitut), novinarji s svojo peticijo kot sindikati očitno postavili proti vladi, torej na stran opozicije. Vlada, ki kljub cenzuri, ki naj bi jo izvajala, nima podpore niti v kakem provladnem časopisu, ker ga preprosto ni, je ostala bolj ali manj sama. Ustvarilo se je stanje, ki bolj kot na predvolilni boj spominja na pravo revolucijo. Kljub grobosti dogajanja jo bom ►



► imenovala mehko, saj je bilo pri nas vse mehko, tudi komunizem, pa čeprav je ta čas evidentiranih že nad petsto grobišč iz povojnega časa in so odkriti dosjeji o političnih zapornikih, zadnji med njimi iz ne tako davnega leta 1988. Razlog za domnevno nujen družbeni preobrat je seveda aktualna vlada ali natančneje Janševa vlada. Dnevno smo informirani o njenem problematičnem delu, določeni politiki javno ponavljajo, kako je ta vlada zanič in da dela slabo za Slovenijo in Slovence, novinarje pesti vladna cenzura, sindikati so začeli oster boj proti vse večjim socialnim krivicam. Stanje je videti tako žgoče, da so bili nekateri politiki in novinarji prepričani, da je o tem treba obvestiti celo tujino, in so jo tudi obvestili. Če upoštevamo še dogajanje okoli romske družine Strojani, s katero se je predvolilni boj pravzaprav začel, in ko je šla v svet informacija o naši ksenofobiji, se človek resnično ustraši, v kakšni družbi živimo.

Pa je res tako slabo? Najbrž vsi vemo, da idealne vlade, ki bi ustregla vsemu in vsakomur, ni.

Je ta naša aktualna vlada res tako slaba? Če bi obstajali vsaj kakšni verodostojni dokazi, bi človek še pomislil, da je kaj za temi obtožbami. Vendar ostajajo v glavnem samo besede, ki pa postajajo, čim bližje smo volitvam, vse bolj grobe in brezobzirne. Tudi ni več pomembno, ali so resnične ali ne. Potrditev za to je toliko, da je težko izbrati primere.

Poučen primer je na primer Sova. Mesece se je zapravljal in se še zapravlja davkoplačevalski denar za nekaj, kar bi bilo lahko

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

rešeno v najkrajšem času. Materialnih dokazov o hudi obtožbi zoper premierja ni bilo najti, ostale pa so besede in sumničenja. V zadregi se poskuša zdaj celo izrečenim besedam pripisati poseben pomen s tem, kako in katere besede so bile izrečene, kateri pridevniki so bili uporabljeni (zanimiva izjava g. Gantarja pri večernih poročilih 27. 11. 2007). Najpomembnejše pri tem pa je, da je ves ta čas od pomladi, ko je afera, ki jo je sprožil predstavnik opozicijske stranke, izbruhnila, opozicija dobro izkoristila s ponavljanjem obtoževanja o sumu vpletenosti premierja in ta sum tako utrjevala. Kaže, da v opoziciji dobro poznajo latinski pregovor o kapljici, ki z vztrajnim kapljanjem izdolbe celo kamen.

Naslednji zanimiv primer o moči besede pri nas je iz oddaje Vroči stol (26. 11. 2007). V tej oddaji je gost Stojan Zdolšek med drugim tudi kot nekakšen dokaz, kaj se dogaja z mediji, povedal, da mu je Andrijana Starina Kosem zaupala, kako je Janez Janša kadroval ali kako kadruje na Delu. Tega, da se neka zasebno izrečena izjava uporabi kot nekakšen dokaz, od uglednega odvetnika človek ne bi pričakoval. Lahko bi rekli – še ena pasja bombica, pa ni tako. Spomnimo se pisma te gospe, v katerem obtožuje premierja in je kar dolgo odmevalo v medijskem prostoru. Kdo pa je pravzaprav ta gospa, da je eno njeno pismo, ena njena zasebna izjava dobila v medijih resno politično težo?

Iz peticije slovenskih novinarjev smo izvedeli, da pri nas vlada cenzura in da Janševa vlada prek lastniških deležev nadzira vse medije, in še, da je to slabo znamenje

za slovensko predsedovanje EU. Spet veliko težkih besed, ki pa so se tokrat vsaj v delu, ki ga je mogoče preveriti, izkazale za neresnične. Večino medijev obvladuje, tako kot jih vedno je, levi blok in, mimogrede, g. Šrotu res ne bi bilo treba niti zaradi lepšega izstopiti iz SD. Če nič drugega, se peticija nanaša na obdobje do septembra 2007, ko je v tej stranki še bil. Še ena zanimivost v zvezi z novinarsko peticijo se je zgodila okoli 20. novembra 2007 letos. V jutranjih radijskih poročilih je bilo sporočeno nekaj o istovetnosti peticije, ki so jo podpisali novinarji, s tisto, ki je šla v svet. Zaradi prese-
nečenja, ali sem prav slišala, sem poslušala vsa naslednja poročila, vendar te novice ali česar koli v zvezi s peticijo ni bilo več. Čigava cenzura je tokrat delovala?

Zanimiva za sedanjí predvolilni čas je tudi močno povečana aktivnost sindikatov in njihov ostri boj proti socialnim krivicam, katerih korenine segajo sicer še v devetdeseta leta, ko je dejansko prišlo do razslojenosti prebivalstva. Takrat smo ob novicah o množičnem odpušcanju delavcev, o večmesečnem delu brez plačila sindikate mnogi resnično pogrešali. Morda delujejo po načelu »bolje pozno kot nikoli«, kot simpatizerji leve, t.j. večine opozicije, pa vsekakor raje v predvolilnem času kot sicer.

Da ne bo nesporazuma, naj povem, da nisem članica nobene stranke niti ne hodim v cerkev. Imam pa se za lojalno državljan-ko in me skrajna nelojalnost do vlade, ki jo dnevno zaznavamo v medijih, zelo moti in skrbi. Da je opozicija kritična do vlade, je njena naloga in dolžnost, ki opravičuje njen obstoj, da pa se novi-

nari, katerih poslanstvo je nekaj povsem drugega, postavijo sko-raj kot en mož ob bok opoziciji in delujejo politično, je skrajno zaskrbljivo. Zaskrbljivo je tudi, da se na edini časopis oziroma tednik, s pomočjo katerega smo lahko še slišali glas z druge strani, pa ne provladne, čeprav mu to poskušajo pripisati, izvajajo v zadnjem času hudi pritiski. Ali to pomeni začetek konca demokracije pri nas ali pa si nekateri demokracijo razlagajo zelo po svoje? Naj si vendar preberejo, kaj demokracija je.

Se pa pravzaprav ne čudim takemu ravnanju novinarjev, saj prihajajo s fakultete, na kateri danes, na začetku tretjega tisočletja, v informacijski dobi, pošiljajo študente vohljati, oprostite, raziskovati v cerkve, kaj duhovniki in verniki počno in govorijo. To »raziskovanje«, ki se je celo večkrat ponavljalo in univerzi nikakor ni v čast, celo nezaslišano je zanj kot najvišjo izobraževalno ustanovo, ni bilo moralno obsojeno.

Naj končam, da me opozicija z vsem arzenalom besed in ob pomoči novinarjev, prek katerih pravzaprav vse slišimo, ni prepričala o slabem delu te vlade, in ker tega ne kažejo niti objektivni kazalniki, ostajam tej vladi lojalna.

Prav me zanima, ali bo to pismo objavljeno ali ne, in če ne, čigava cenzura bo na delu.

Katarina Schlamberger, Ljubljana

Dan človekovih pravic

Ko sem 10. 11. 2007 na TV Slovenija gledal in poslušal oddajo o srečanju z varuhinjo človekovih pravic in pogovor o proslavi, ki je bila istega večera, z naslovom »Izginuli spomini«, posvečena

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

političnim zapornikom Slovenije med letoma 1945 in 1990, sem pomislil, kako zelo je treba spomine obnoviti iz več razlogov, prav gotovo pa zato, ker so med nami preganjanci, izgnanci, zaporniki brez krivde ali tudi »sovražniki« Slovenije, kot so jih tedaj imenovali. Pomislil sem tudi na nostalgike, ki bodo takoj stopili v bran prejšnjemu sistemu, in nisem se zmotil. Napad na proslavo je sledil takoj po njej. Med drugim že naslednjega dne tudi v Piramidi na TVS. Voditeljica je proslavo označila kot nepotrebno, češ da so ljudje tega že siti! Kako je mogoče, da voditeljica to temo uvrsti v svojo oddajo, hkrati pa jo ima za odvečno? Razumem predstavnika SD, ki je v tej Piramidi sodeloval in mu tema o političnih zapornikih ni preveč všeč, ker pač mora delovati v skladu s pogledi stranke SD, voditeljica pa bi se lahko takih izjav vzdržala. To ni napad na medije, saj ne morem prav nič vplivati nanje, vendar se novinarji sami degradirajo. Velika degradacija slovenskih novinarjev je za Slovenijo sramotna peticija 571 »novinarjev«, ki je močno očrnila Slovenijo in Slovence, čeprav tega levičarski poslanci in nekateri novinarji ne priznajo.

Želim pa povedati nekaj drugega. Tistega večera se je Odmevov udeležila tudi predstavnica Amnesty International Slovenije, očitno rojena proti koncu omenjenega obdobja. Ta organizacija nikoli ni imela posluha za realnost in sem se vedno spraševal, kdo jo plačuje in komu je namenjena. Mlajša gospa ali gospodična ni izrekla niti besede o preganjanjih v obdobju med letoma 1945 in 1990, ki je zaznamovalo na tisoče Slovencev, ampak je raje zašla na neznano področje Guantanamo, o čemer se veliko piše in malo ve! Moderno je pač kritizirati Ameriko in stalno poudarjati boj proti terorizmu kot nepotrebna, nihče pa se ne vpraša, zakaj je nastal Guantanamo. Podobno so tarnali v preteklosti in enako se je obnašal nekdanji varuh človekovih pravic, ki je »branil« le eno stran. Vsekakor sem za človekove pravice tudi v Guantanamo. Nastal je zaradi terorizma, ki ga povzročajo teroristi! Videl sem, če ne štejem drugih držav,

vsaj 12 bolj ali manj islamskih držav, kjer je vse preveč terorja (vsak dan lahko vidimo na TV pobijanje nedolžnih ljudi) in videl sem na več koncih vzgojo teroristov, samomorilcev, predvsem mladih, zato osebno najprej obsojam terorizem in teroriste, predvsem vzgojitelje oziroma vaditelje teroristov, ki jih vzgajajo tako, da jim operejo možgane, pri čemer uporabljajo človeku škodljiva sredstva, kot so mamila, alkohol in druga škodljiva, vendar učinkovita sredstva za poneumljanje mladih ljudi. Dejanja so obsodbe vredna.

Prav je, da zagovarjamo Rome in jim priznavamo popolno enakopravnost, vendar pa predstavnica prikazuje romsko problematiko kot velik problem Slovenije, kar zagotovo ni res! Nikjer v Evropi ne živijo tako lepo kot prav v Sloveniji. Ne bi šel v podrobnosti, a ko je pred časom država želela zaščititi Rome in s tem tudi druge prebivalce, ker bi drugače prišlo do neljubih situacij, so Rome premestili na varno z vso potrebno oskrbo, vendar jim taka oskrba ni bila pogodu. Raje so vse spravili na kres; ko je vse lepo gorelo, so se Romi malo pogreli in šli spet na toplo z novo opremo. Tega ne delajo nikjer na svetu! Prav je tako, saj smo pokazali vsej Evropi, kakšna je naša skrb za Rome, čeprav so mediji obsojali vladno politiko. Prav zaradi tega imam tudi Strojanovih dovolj, podobno kot nikoli zares »izbrisanih«.

Mediji pa so se postavili na stran svojih delodajalcev, levičarskih bogatašev in ne vlade. Delo je potem objavilo novice o srečanju varuhinje človekovih pravic in predsednika vlade pa tudi novico o omenjeni proslavi na drugi strani, ker je bila novica s fotografijo predsednika SD, menda mandatarja nove vlade, veliko bolj važna, kot pa tiste, kjer so pokazali nekaj resnične in žalostne zgodovine nas, Slovencev. Zgodovine, ki nikakor ni v ponos ne Sloveniji ne Slovincem. Visoko dvignjena Pahorjeva pest v znak prihodnje »zmage« me nekoliko preveč spominja na leta od 1945 do 1990, ko na novo oklicanega »bodočega predsednika« še ni bilo na tem svetu. Tisti, ki so pristopili k njegovi stranki npr. iz LDS, so še vedno z eno nogo v LDS in takih

»Pasji dnevi žurnalizma«

Marija Vodišek

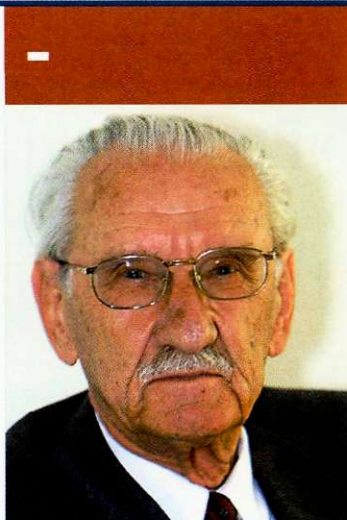
To je naslov kolumne avtorja Danila Slivnika v Delu 27. 11. 1993. Vsebina članka je, čeprav je od takrat preteklo že štirinajst let, povsem primerljiva z današnjimi časi. Avtor navaja poglede nekaterih ameriških komunikologov na vprašanje, koliko ljudi zaupa medijem. »Ne prav veliko. Razlogov je več, med njimi dejstvo, da imajo novinarji zelo visoko mnenje o sebi, a se pogosto uklonijo, da vse opazijo, vendar radi kaj zamolčijo, da največkrat trmasto vztrajajo pri svojem, čeprav pišejo včasih tudi po diktatu. Za slovenske novinarje poleg tega velja, da so zmožni na dolgo govoriti o profesionalizmu, ravnati pa povsem nasprotno, in da jim je veliko bližja misel na politično poslanstvo kot na podjetniško poslovnost.« Se kdo od sedanjih novinarjev prepozna v tej analizi? Dodajam pa svoje prepričanje, da je mnogim na NS in uredništvu Dela bliže podjetništvo kot strokovnost. Še nekaj zanimivih Slivnikovih misli: »Eno od prvih novinarskih pravil je sicer, da morajo članki govoriti o drugih, ne pa o njihovih avtorjih. (npr. peticija). Takšen trenutek je zdaj tudi v Sloveniji, razloga za to pa sta spopad za prerazdelitev gospodarske moči in politična polarizacija, zaradi katerih se vsa nasprotja zaostrujejo ... Pri tem so težave v medijih toliko večje, ker naj bi bil njihov položaj nekako sredinski (in avtonomen) in so zato vsakršni večji politični premiki za pisce po 'SLUŽBENI DOLŽNOSTI' še bolj nevarni, interpretacije teh premikov pa še bolj manipulativne.« Članek je tako zanimiv, realen in tudi aktualen, da se splača pozornost prebrati. In takega poznavalca žurnalizma so preračunljivi lastniki in manipulatorji odstranili iz osrednjega časnika Delo. Kdo stoji za vsem tem? Znani tajkuni, podrepaniki in vse bolj agresivna opozicija. Pa se ne dogaja samo manipulacija z bralci, temveč tudi s poslušalci radijskih valov. V nedeljo, 9. decembra, na 1. programu Radia Slovenija ob 6. uri napovedovalka pove, da je ta dan mednarodni dan boja proti korupciji, in povabi poslušalce, naj po telefonu sporočijo svoja mnenja. Že po nekaj minutah pa objavi, da imajo v studiu »tehnične težave«, zato naj poslušalci ne telefonirajo. Lahko pa kaj napišejo na internet. Sic. Potem pa sledi najmanj trikrat objava izjave predsednika komisije za preprečevanje korupcije Draga Kosa, v kateri slednji povsem nedvoumno obremenjuje sedanjo vlado. In to človek, ki je prekršil zakon, kar je po dolgih letih ugotovilo tudi sodišče, čeprav Drago Kos za to kršitev bremeni kar državo. Vse državljanje torej. S tako tezo je pred dnevi ne le arogantno, temveč kar z grožnjami nastopil v Odmevih na RTVS. Direktorja Radia Slovenija g. Vinka Vasleta, ki ga osebno cenim, prosim, naj v imenu poštenja in demokracije pove, kakšne tehnične težave so imeli v nedeljo, 9. decembra, v studiu in kdo je bil cenzor. Menim, da je bila ta »težava« kar Drago Kos, iz ozadja pa sedaj že »dvakrat bivši« M. Kučan, ki meni, da je oblast, ki nima nadzora, slaba oblast. On že ve, saj je bil cekajevec, ki je nadziral vse. Pa še vprašanje, kdo nadzira medije, na primer MAG. Vlada ali kapitalski tajkuni?

ljudje v glavnem ne marajo, saj so se volivci prav takim na zadnjih volitvah odpovedali. Pridruženi člani nekdanje LDS pa Pahorju ne bodo prav nič pripomogli k njegovi »zmagi«, saj ravnajo enako cinično, polni so laži in hudobije, kar ljudem ni všeč. Na moje začu-

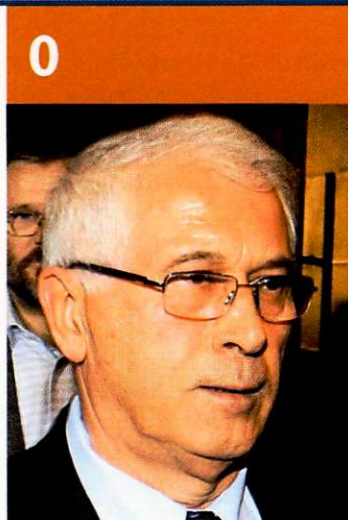
denje nekaj podobnega počnejo tudi evropski poslanci, ki so člani strank opozicije. Vsi skupaj bi morali zagovarjati le interes Slovenije, vendar raje kritizirajo slovensko vlado, kar pomeni, da delajo proti Sloveniji in Slovincem.

Silvan Štokelj, Ljubljana

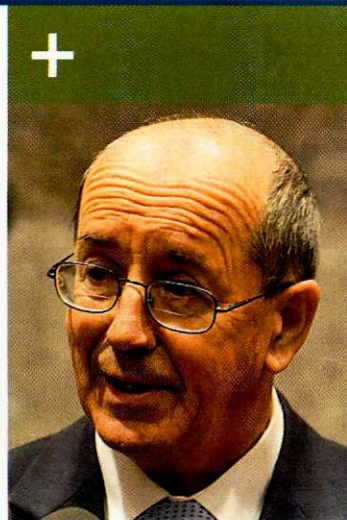
Politični semafor



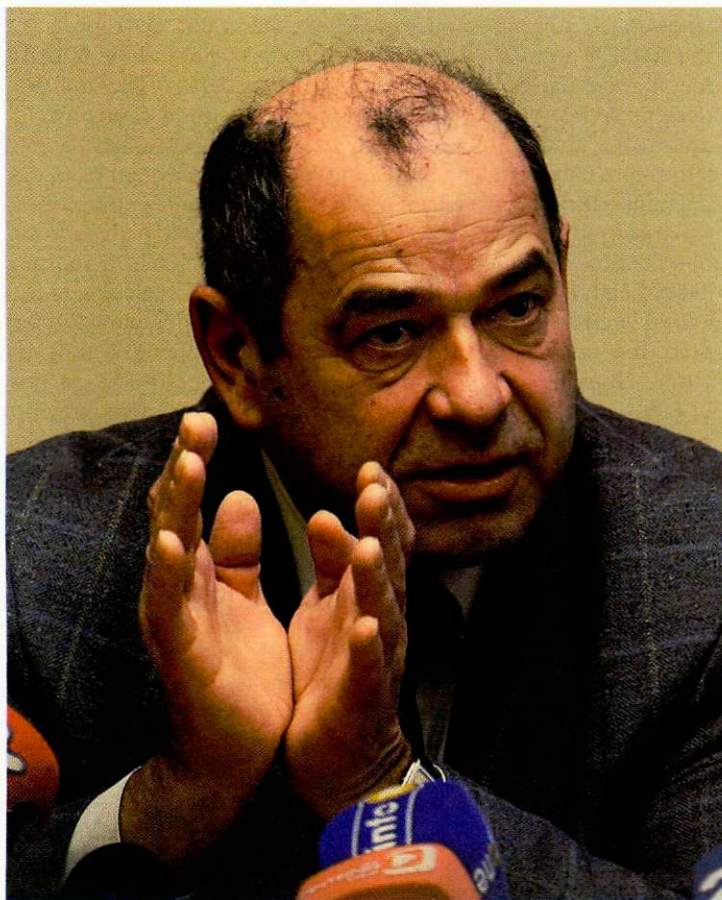
Izgubil stik z realnostjo Upokojeni profesor ljubljanske pravne fakultete in "strokovnjak za človekove pravice" Ljubo Bavcon, ki je znan po pisanju kazenskih zakonikov v času komunističnega sistema, je bil ob dnevu človekovih pravic kritičen do vlade. Zmotila ga je državna proslava, ki je bila posvečena političnim zapornikom v Sloveniji med letoma 1945 in 1990. Po njegovo država in vlada nimata kaj proslavljati, saj naj bi najbolj kršila človekove pravice.



Večni nergač Poslanci so izglasovali umik predloga poslanske skupine DeSUS o prenehanju veljavnosti zakona o usklajevanju transferjev. Umiku je nasprotoval prvi podpisani pod zakon Franc Žnidaršič, ki spet grozi z izstopom iz koalicije. Po njegovo je nesprejemljivo, da premier v svojih nastopih govori o blaginji, na drugi strani pa naj bi se položaj najrevnejših slabšal. Pozabil pa je, da se je delež revnih v času sedanjega vlade precej zmanjšal.



O podpredsedniku SD Predsednik DZ France Cukjati meni, da »neodvisnost« institucije, v kateri je nosilec glavnih politoloških predmetov ideolog in podpredsednik politične stranke, ne zveni prav verodostojno. Meni, da Igor Lukšič ni dajal študentom navodil za vohunjenje, je pa prezrl slovenske zgodovinske okoliščine. Po njegovo bi se v drugem okolju, ki »ni obremenjeno z udbovsko zgodovino«, verniki verjetno drugače odzvali.



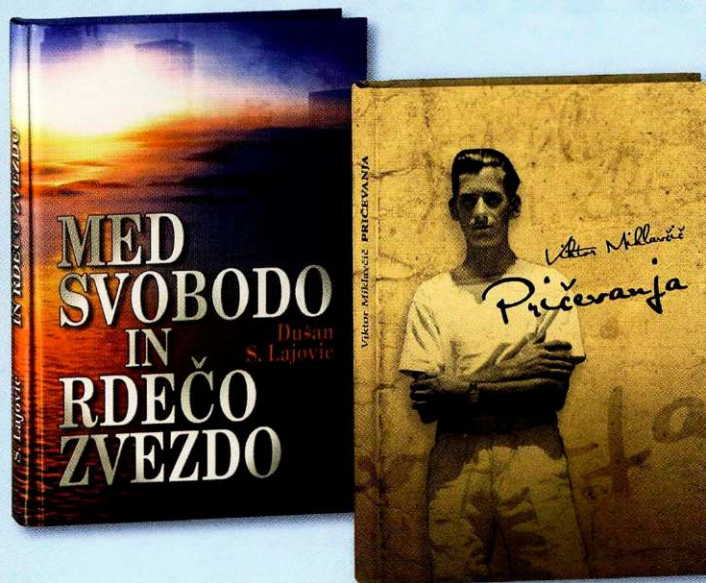
Zahteva samorazrešitev

Ustavni sodnik Franc Grad je predsedniku ustavnega sodišča (US) Jožetu Tratniku izročil zahtevo za predčasno razrešitev s funkcije. Na ustavnem sodišču bo ostal do 31. januarja 2008. Opozoril je na preobremenjenost in zasutost US z bagatelnimi konkretnimi zadevami. Za razrešitev se je Grad odločil tudi iz osebnih razlogov, saj mu bolj leži ukvarjanje z abstraktnimi zadevami. Napovedal je vrnitev na Pravno fakulteto v Ljubljani. Zanimal je, da bi kandidaturo sprejel zato, da bi demonstrativno odstopil. Kljub vsemu pa Grad upa, da bo od tega kakšna korist. Novela zakona o ustavnem sodišču naj bi namreč razbremenila ustavne sodnike, vendar se po njegovih besedah to ni zgodilo. Pripad konkretnih zadev (ustavne pritožbe) še vedno narašča, pravi Grad in dodaja, da se US zaradi »pravdarstva« Slovencev vse manj ukvarja s svojim temeljnim delom, to je presoja ustavnosti in zakonitosti zakonov.

US je že večkrat opozorilo na to, vendar po Gradovih besedah »ni videti, da bi se politike, ki ima v rokah škarje in platno, to kakor koli dotaknilo«. Tak odnos politike do US pa se jasno izraža tudi pri kadrovanju sodnikov, kar samo znižuje ugled US, je poudaril Grad. Dejal je, da mora nujno priti do sistemskih sprememb, marsikatero pristojnost US pa bo treba preseliti drugam. Po Gradovih besedah US ni v krizi, saj deluje neverjetno dobro in učinkovito. Kriza je po njegovem v sistemu. Napovedal je, da se bo kot profesor tudi v prihodnje ukvarjal s preučevanjem US, svoje znanje pa je pripravljen ponuditi pri morebitnem iskanju rešitev za razbremenitev US in za nov način imenovanja sodnikov. No, kljub vsemu je njegovo ravnanje neresno, saj je vedel, v kaj se spušča. Presenetil je tudi predsednika republike Janeza Drnovška in poslance, ki so ga za to mesto z veliko večino podprli. M. B.

Vroč decembrska akcija - sestavite svoj praznični paket!

Ob nakupu knjige
Dušana S. Lajovca
**Med svobodo in
rdečo zvezdo** vam
pri naročilu
knjig A, B ali C
priznamo
40-odstotni
popust.



Ob nakupu knjige
Viktorja Miklavčiča
Pričevanja vam pri
naročilu knjig A, B
ali C priznamo
50-odstotni popust.



A Knjiga
**Ustava Združenih držav
Amerike s pojasnili**
Redna cena: 20,82 EUR

B Knjiga
**Državna ureditev
Republike Slovenije**
Redna cena: 35,46 EUR

C Paket štirih knjig
**100 let socialdemokracije,
Mati Slovenija, Okopi in Premiki**
Redna cena: 36,72 EUR

■ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR

- ☐ A 12,49 EUR
☐ B 21,28 EUR
☐ C 22,03 EUR

40 % popusta

■ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR

- ☐ A 10,41 EUR
☐ B 17,73 EUR
☐ C 18,36 EUR

50 % popusta

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe):

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV:

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.



Priključite se kjerkoli.

HITRO IN ENOSTAVNO

Odštekano! Pločevinka vsebuje prenosni USB-modem, na voljo pa sta tudi podatkovni PC kartici, ki omogočajo hitrosti prenosa podatkov do 3,6 Mb/s. Namestitev na prenosni ali namizni računalnik je enostavna. Cena UMTS naprav za prenos podatkov je odvisna od izbire paketa (Mini, Maksi, Mega in Giga), ki se med seboj razlikujejo po mesečni naročnini in vključeni količini brezplačnega prenosa podatkov (od 0 do 10 GB).

NOVO!



za samo
0,01 €*

USB-Modem

Novatel Wireless Ovation MC950D



za samo
0,01 €*

USB-Modem

Option GlobeSurfer iCon 7.2



za samo
0,01 €*

PCMCIA-Kartica

Option Globetrotter GT MAX 7,2 Ready



za samo
0,01 €*

PCI Express-Kartica

Novatel Wireless Merlin XU870

Za priključitev na širokopasovni internet je potreben ustrezen signal Mobitela ali tujih pogodbenih operaterjev. S signalom Mobitel GSM je pokrita 99,3 %, z Mobitelom UMTS 72,3% prebivalstva Slovenije.
*USB-modem ali PC podatkovno kartico lahko kupite za samo 0,01 EUR ob sklenitvi/podaljšanju naročniškega razmerja Mobitel GSM/UMTS za 24 mesecev in ob naročnini na Giga paket za prenos podatkov. Ponudba velja za vse, ki nimate veljavnega aneksa UMTS št. 14/2005.
Ostale cene in pogoje nakupa preverite na www.mobitel.si/instantinternet

WWW.MOBITEL.SI

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

